

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 230/2014, 11. märts 2014, millega luuakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend	1
★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 231/2014, 11. märts 2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)	11
★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 232/2014, 11. märts 2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend	27
★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 233/2014, 11. märts 2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014–2020	44
★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 234/2014, 11. märts 2014, millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega	77
★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 235/2014, 11. märts 2014, millega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste jaoks kogu maailmas	85
★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 236/2014, 11. märts 2014, milles sätestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused	95

Hind: 7 EUR

(Jätub pöördel)

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

II *Muud kui seadusandlikud aktid*

MÄÄRUSED

- ★ Nõukogu määrus (Euratom) nr 237/2014, 13. detsembrini 2013, millega luuakse tuumaohutus-
alase koostöö rahastamisvahend 109

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 230/2014,

11. märts 2014,

millega luuakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 209 lõiget 1 ja artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesolev määrus on üks vahenditest, millega toetatakse otseselt liidu välispoliitikat ning mis võtab üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1717/2006, ⁽²⁾ mille kehtivus lõppes 31. detsembril 2013.
- (2) Rahu säilitamine, konfliktide ennetamine, rahvusvahelise julgeoleku tugevdamine ning nende rahvaste, riikide ja piirkondade abistamine, mida tabavad loodusõnnetused või inimtegevusest tingitud õnnetused, kuuluvad liidu välistegevuse peamiste eesmärkide hulka, nagu on sätestatud muu hulgas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 21. Riike ja piirkondi mõjutavad kriisid ja konfliktid ning muud tegurid, nagu terrorism, organiseeritud kuritegevus, soopõhine vägivald, kliimamuutused ja küberjulgeoleku probleemid ning loodusõnnetustest tingitud julgeolekuohud, ohustavad stabiilsust ja julgeolekut. Selleks et lahendada neid küsimusi tõhusalt ja õigeaegselt, on vaja eraldi rahalisi vahendeid ja rahastamisvahendeid, mis suudaksid toimida humanitaarabi ja pikaajalisi koostöövahendeid täiendaval viisil.

- (3) Euroopa Ülemkogu kinnitas oma 15. ja 16. juuni 2001. aasta järeldestes vägivaldsete konfliktide ennetamise liidu programmi, milles rõhutati liidu poliitilist kohustust seada konfliktide ärahoidmine liidu välissuhete üheks peamiseks eesmärgiks ning sedastati, et arengukoostöö vahendid võivad anda panuse selle eesmärgi saavutamisse. Nõukogu 20. juuni 2011. aasta järeldestes konfliktide ennetamise kohta kinnitati veel kord kõnealuse programmi asjakohasust liidu edasise poliitilise tegevuse alusena konfliktide ennetamise valdkonnas. Nõukogu kinnitas oma 17. novembri 2009. aasta järeldestes ELi vahendustegevuse ja dialoogi alase suutlikkuse suurendamise kontseptsiooni.

- (4) Nõukogu 19. novembri 2007. aasta järeldestes ELi meetmete kohta ebakindlates olukordades ning nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate samuti 19. novembri 2007. aasta järeldestes julgeoleku ja arengu kohta rõhutati, et julgeoleku ja arengu vahelist seost tuleks võtta liidu strateegiates ja poliitikavaldkondades, selleks et toetada poliitikavaldkondade arengusidusust vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping”) artiklile 208 ja liidu välistegevuse sidusust üldiselt. Täpsemalt järeldas nõukogu, et edasine töö julgeoleku ja arengu valdkonnas peaks hõlmama mõju, mida julgeolekule ja arengule avaldavad kliimamuutused, keskkonna ja loodusvarade majandamise küsimused ning ränne.

- (5) Euroopa Ülemkogu kiitis 12. detsembril 2003 heaks Euroopa julgeolekustrateegia ning 11. detsembril 2008 selle rakendamise aruande ühisanalüüsi. Oma teatises pealkirjaga „ELi sisejulgeoleku strateegia toimimine: viis sammu turvalisema Euroopa suunas” märkis ka komisjon, et oluline on kolmandate riikide ja piirkondlike organisatsioonidega tehtav koostöö, eelkõige selleks, et võidelda mitmetahuliste ohtudega, nagu inimkaubandus, ebaseaduslik uimastikaubandus ja terrorism.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta otsus.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1717/2006, millega kehtestatakse stabiliseerimisvahend (ELT L 327, 24.11.2006, lk 1).

- (6) Oma teatistes pealkirjaga „ELi meetmed ebakindlates olukordades — säästvat arengut, stabiilsust ja rahu edendavad meetmed keerulises keskkonnas” tunnustas komisjon olulist panust, mille liit annab rahu ja stabiilsuse edendamisse, pöörates tähelepanu vägivaldsetele ning tuues esile ebakindluse ja vägivaldsete konfliktide algpõhjused. Käesolev määrus peaks kaasa aitama nende eesmärkide saavutamisele.
- (7) Nõukogu kiitis 8. detsembril 2008 heaks laiaulatusliku lähenemisviisi naise, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 (2000) ja 1820 (2008) rakendamisele liidu poolt, tunnistades rahu, julgeoleku, arengu ja soolise võrdõiguslikkuse küsimuste tihedat seotust. Liit on järjekindlalt kutsunud üles täielikult rakendada naiste-, rahu- ja julgeolekualaseid meetmeid, mis on esitatud vastavates ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides, ning eelkõige rõhutanud vajadust võidelda konfliktiolukordades esineva naistevastase vägivalga vastu ning soodustada naiste osalemist rahu kindlustamisel.
- (8) Nõukogu poolt 25. juunil 2012 vastu võetud ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilises raamistikus ja tegevuskavas kutsutakse üles koostama tegevussuunised tagamaks, et inimõigusi võetakse arvesse terrorismivastase võitluse abimeetmete väljatöötamisel ja rakendamisel, ning rõhutatakse, et piinamise ja muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise likvideerimine ning nõuetekohase menetluse (sh süütuse presumptsioon, õigus õiglasele kohtumõistmisele ja õigus kaitsele) järgimine on liidu inimõigustealased prioriteedid.
- (9) Liidu suhetes kolmandate riikidega on seatud esiplaanile demokraatia ja inimõigused ning neid tuleks seetõttu käsitleda käesoleva määruse aluseks olevate põhimõtetenä.
- (10) Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2004. aasta deklaratsioonis terrorismivastase võitluse kohta kutsuti üles integreerima terrorismiga võitlemise eesmärgi välisabiprogrammidesse. Euroopa Liidu terrorismivastase võitluse strateegias, mille nõukogu võttis vastu 30. novembril 2005, nõuti tihedamat terrorismivastast koostööd kolmandate riikide ja ÜROga. Nõukogu 23. mai 2011. aasta järeldustes terrorismivastase võitluse sise- ja välispektide seoste tugevdamise kohta kutsuti üles suurendama kolmandates riikides terrorismivastasesse võitlusesse kaasatud pädevate asutuste suutlikkust määrusega (EÜ) nr 1717/2006 kehtestatud stabiliseerimisvahendi strateegilisel kavandamisel.
- (11) Määrus (EÜ) nr 1717/2006 võeti vastu eesmärgiga võimaldada liidul reageerida tekkinud või tekkivatele kriisiolukordadele järjekindlalt ja ühtselt, tegeleda konkreetsete ülemaailmsete ja piirkonnaüleste julgeolekuohtudega ning parandada kriisiks valmisolekut. Käesoleva määruse eesmärk on võtta kasutusele muudetud rahastamisvahend, mis tugineb määruse (EÜ) nr 1717/2006 kohaldamise kogemustele, selleks et suurendada liidu tegevuse tõhusust ja sidusust sellistes valdkondades nagu kriisile reageerimine, konfliktide ärahoidmine, rahu kindlustamine ja kriisiks valmisolek, ning julgeolekuohtude ja probleemidega tegelemisel.
- (12) Käesoleva määruse kohaselt võetavad meetmed peaksid järgima ELi lepingu artikli 21 ja ELi toimimise lepingu artiklite 208 ja 212 eesmärgi. Need meetmed võivad täiendada meetmeid, mida liit võtab ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärkide saavutamiseks ELi lepingu V jaotise raames, ning meetmeid, mida võetakse ELi toimimise lepingu viienda osa raames, ning peaksid olema nendega kooskõlas. Nõukogu ja komisjon peaksid vastavalt oma volitustele tegema koostööd selle kooskõla tagamiseks.
- (13) Käesolev määrus peaks olema kooskõlas nõukogu otsuses 2010/427/EL⁽¹⁾ kindlaks määratud Euroopa välisteenis-tuse korraldust ja toimimist käsitlevate sätetega. Kõrge esindaja 2010. aasta avalduses poliitilise vastutuse kohta kinnitatakse Euroopa Parlamendiga dialoogi pidamise ja konsulteerimise ning Euroopa Parlamendile teabe ja aruandmise põhimõtted.
- (14) Komisjon ja asjakohasel juhul Euroopa välisteenistus peaksid vahetama Euroopa Parlamendiga korrapäraselt ja tihedalt arvamusi ja teavet. Lisaks tuleb Euroopa Parlamendile anda dokumentidele juurdepääs kooskõlas kõnealust küsimust käsitlevate asjaomaste institutsioonidevaheliste kokkulepetega, selleks et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011⁽²⁾ kohast kontrolliõigust kasutataks asjakohast teavet omades.
- (15) Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 231/2014⁽³⁾.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenis-tuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus nr 231/2014 (EL), millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 11).

(16) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses programmide koostamise ja rakendusmeetmetega. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

(17) Võttes arvesse kõnealuste rakendusaktide iseloomu, eriti nende mõju poliitika kujundamisele ja eelarvele, tuleks nende vastuvõtmiseks kasutada üldiselt kontrollimenetlust, välja arvatud väikese rahalise mahuga meetmete korral.

(18) Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui on vaja, et liit reageeriks kiiresti, ning kui tungiv kiireloomulisus seda nõuab, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

(19) Liit peaks otsima võimalusi olemasolevate vahendite kõige tõhusamaks kasutamiseks, et saavutada välistegevuses optimaalne mõju. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning luues koostoime käesoleva instrumendi, välistegevuse muude rahastamisvahendite ja liidu muude poliitika-meetmete vahel. Lisaks peaks see hõlmama välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist.

(20) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisalt saavutada, küll aga saab neid meetmete ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(21) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi kestuseks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamiseks juhiseks 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta) ⁽¹⁾ punkti 17 tähenduses.

(22) On asjakohane viia käesoleva määruse kohaldamisala koostõlla nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013 ⁽²⁾. Seetõttu peaks käesolevat määrust kohaldama alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja eesmärgid

1. Käesoleva määrusega luuakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, millega toetatakse aastatel 2014–2020 otseselt liidu välispoliitikat, suurendades liidu tegevuse tõhusust ja sidusust sellistes valdkondades nagu kriisile reageerimine, konfliktide ennetamine, rahu kindlustamine ja kriisiks valmisolek, ning ülemaailmsete ja piirkonnaüleste ohtudega tegelemisel.

2. Liit võtab arengukoostöö meetmeid, samuti finants-, majandus- ja tehnilise koostöö meetmeid koos kolmandate riikide, piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide ning teiste riiklike ja kodanikuühiskonna osapooltega vastavalt käesolevas määruses sätestatud tingimustele.

3. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab mõiste „kodanikuühiskonna osapooled“ valitsusväliseid organisatsioone, põlisrahvaid esindavaid organisatsioone, kohalikke kodanike rühmitusi ja ettevõtjate liite, ühistuid, ametiühinguid, majandus- ja sotsiaalhuve esindavaid organisatsioone, detsentraliseeritud piirkondliku koostöö ja integratsiooniga tegelevaid kohalikke organisatsioone (sealhulgas võrgustikud), tarbijaorganisatsioone, naiste- ja noorteorganisatsioone, õppe-, kultuuri-, uurimis- ja teadusorganisatsioone, ülikoole, kirikuid ja usuühendusi ning kogudusi, meediat ja mis tahes valitsusväliseid ühendusi ning eraõiguslikke ja avalik-õiguslikke fonde, mis võivad aidata kaasa arengule või sisepoliitika välismõõtmel arendamisele. Käesolevas loetlemata isikuid või osapooli võib rahastada, kui see on vajalik käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks.

4. Käesoleva määruse erieesmärgid on:

a) aidata kriisiolukorras või selle tekkimisel kiiresti tagada stabiilsus tõhusa reageerimisega, mis on välja töötatud, et aidata säilitada, luua või taastada tingimused, mis on olulised liidu välispoliitika ja -tegevuse nõuetekohaseks rakendamiseks kooskõlas ELi lepingu artikliga 21;

b) aidata ennetada konflikte ning tagada suutlikkus ja valmisolek tegeleda kriisieelseste ja -järgsete olukordadega ning kindlustada rahu ja

c) tegeleda konkreetsete ülemaailmsete ja piirkonnaüleste ohtudega rahule, rahvusvahelisele julgeolekule ja stabiilsusele.

⁽¹⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 884).

Artikkel 2

II JAOTIS

Liidu abi järjepidevus ja täiendavus**LIIDU ABI LIIGID**

1. Komisjon tagab käesoleva määruse kohaselt vastu võetud meetmete vastavuse partnerriikide suhtes rakendatavale liidu üldisele strateegilisele poliitikaraamistikule ja eriti lõikes 2 osutatud meetmete eesmärkidele ja muudele asjaomastele liidu meetmetele.

Artikkel 3

2. Käesoleva määruse kohaselt võetud meetmed võivad täiendada meetmeid, mida võetakse ELi lepingu V jaotise ja ELi toimimise lepingu neljanda osa alusel, ning need peavad olema nendega kooskõlas. Käesoleva määruse kohaste meetmete puhul tuleb nõuetekohaselt arvestada Euroopa Parlamendi seisukohtadega.

3. Käesoleva määruse alusel antav liidu abi täiendab liidu välisabivahenditest antavat abi, seda antakse ainult sel määral, mil kõnealuste vahenditega ei ole võimalik saavutada piisavat ja tõhusat reageerimist, ning see kavandatakse ja rakendatakse sellisel viisil, mis võimaldab nende vahendite alla kuuluva tegevuse jätkuvust, kui see on asjakohane.

4. Võimaluse korral hõlmatakse (sealhulgas programmide koostamisel) järgmised valdkondadevahelised küsimused:

- a) demokraatia edendamine ja hea valitsemistava;
- b) inimõigused ja humanitaarõigus, sealhulgas lapse õigused ja põlisrahvaste õigused;
- c) mittediskrimineerimine;
- d) sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine;
- e) konfliktide ennetamine; ja
- f) kliimamuutused.

5. Käesoleva määruse alusel ei rahastata meetmeid, mis kuuluvad nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/96⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1313/2013/EL⁽²⁾ reguleerimisalasse ja mida rahastatakse nende õigusaktide alusel.

6. Selleks et suurendada liidu ja siseriiklike abimeetmete tõhusust ja täiendavust ning hoida ära topelrahastamist, edendab komisjon liidu ja liikmesriikide tegevuse tihedat koordineerimist nii otsustamise tasandil kui ka praktilises tegevuses. Selleks kasutavad liikmesriigid ja komisjon teabevahetuse süsteemi. Komisjon võib teha algatusi sellise koordineerimise edendamiseks. Lisaks tagab komisjon koordineerimise ja koostöö mitmepoolsete, piirkondlike ja allpiirkondlike organisatsioonide ning muude rahastajatega.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta (EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, p. 924).

Abi kriisiolukordadele või tekkivatele kriisiolukordadele reageerimiseks, et konflikte ennetada

1. Artikli 1 lõike 4 punktis a sätestatud erieesmärkide saavutamiseks annab liit tehnilist ja rahalist abi, reageerimaks järgmistele erandlikele ja ettenägematutele olukordadele:

- a) pakiline olukord, kriisiolukord või tekkiv kriisiolukord;
- b) olukord, mis ohustab demokraatiat, avalikku korda, inimõiguste ja põhivabaduste kaitset või üksikisikute, eelkõige ebastabiilsetes olukordades soopõhisest vägivallast ohustatud üksikisikute julgeolekut ja turvalisust, või
- c) olukord, mis ähvardab laieneda relvastatud konfliktiks või oluliselt destabiliseerida asjaomast kolmandat riiki või asjaomaseid kolmandaid riike.

Sellist abi võib kasutada ka olukordades, kus liit on rahvusvaheliste lepingute olulistele osadele tuginedes osaliselt või täielikult peatanud koostöö kolmanda riigiga.

2. Lõikes 1 osutatud tehniline ja rahaline abi võib hõlmata järgmist:

- a) tehnilise ja logistilise abi andmise teel nende jõupingutuste toetamine, mida rahvusvahelised ja piirkondlikud organisatsioonid ning riiklikud ja kodanikutühiskonna osapooled teevad usalduse suurendamise, vahendustegevuse, dialoogi ja lepitamise edendamiseks;
- b) naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide rakendamise toetamine, eelkõige ebakindlas, konflikti- ja konfliktijärgses olukorras olevates riikides;
- c) rahvusvahelisele õigusele vastavaid volitusi omavate ajutiste riigihaldusorganite loomise ja toimimise toetamine;
- d) demokraatlike, pluralistlike riigiasutuste loomise toetamine, sealhulgas meetmed, mille eesmärk on suurendada naiste rolli sellistes asutustes, edendada tõhusat tsiviiladministratsiooni ja tsiviiljärelevalvet julgeolekusüsteemi üle, samuti suurendada terrorismi, organiseeritud kuritegevuse ja kõigi salakaubaveo liikide vastu võitlevate õiguskaits- ja õigusalustuste suutlikkust;

- e) rahvusvaheliste inimõiguste- ja õigusriigialastele normidele vastavalt loodud rahvusvaheliste kriminaalkohtute ja ajutiste siseriiklike kohtute, õigus- ja lepituskomisjonide ning inimõigusi käsitlevate vaidluste õigusliku lahendamise ja omandiõiguse kehtestamise ja kindlakstegemise mehhanismide toetamine;
- f) vajalike meetmete toetamine, et alustada olulise infrastruktuuri, elamute, üldkasutatavate hoonete ja majandusvara taastamist ja uuesti ülesehitamist, samuti olulise tootmisvõimsuse taastamist, ning et taaskäivitada majandustegevus, luua töökohti ning tagada jätkusuutlikuks ühiskondlikuks arenguks vajalikud miinimumtingimused;
- g) endiste võitlejate ja nende perekondade demobiliseerimise ja kodanikuühiskonda taasintegreerimisega ning, kui see on asjakohane, nende repatrieerimisega seotud tsiviilmeetmete, samuti laps- ja naisvõitlejate olukorraga tegelemise meetmete toetamine;
- h) relvajõudude ümberkorraldamisest tuleneva sotsiaalse mõju leevendamise meetmete toetamine;
- i) meetmete toetamine, et tegeleda liidu koostööpoliitika ja selle eesmärkide raames jalaväemiinide, lõhkemata lahingumoonade või sõjast maha jäänud lõhkekehade sotsiaal-majandusliku mõjuga tsiviilelanikkonnale. Käesoleva määruse alusel rahastatavad meetmed võivad muu hulgas hõlmata ohualast koolitust, miinide avastamist ja kõrvaldamist ning sellega seoses varude hävitamist;
- j) meetmete toetamine, et võidelda liidu koostööpoliitika ja selle eesmärkide raames tulirelvade, väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kasutamise ja nendele juurdepääsu vastu;
- k) meetmete toetamine, et tagada kriisi- ja konfliktiolukordades naiste ja laste erivajaduste piisav rahuldamine, arvestades sealhulgas ohuga, et nad satuvad soopõhise vägivalda ohvriks;
- l) toetus relvastatud konfliktide ohvrite rehabiliteerimiseks ja reintegreerimiseks, sealhulgas meetmed naiste ja laste erivajadustega tegelemiseks;
- m) inimõiguste ja põhivabaduste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte kaitsmise ja edendamise meetmete ning sellega seotud rahvusvaheliste vahendite toetamine;
- n) sotsiaalmajanduslike meetmete toetamine, et edendada loodusvarade läbipaistvat majandamist ja võrdset juurdepääsu neile kriisiolukorras või selle tekkimisel, sealhulgas rahu kindlustamiseks;
- o) meetmete toetamine, et tegeleda elanikkonna ootamatu liikumise võimaliku mõjuga, mis omab tähtsust poliitilise ja julgeolekuolukorra seisukohast, sealhulgas meetmed, millega käsitletakse vastuvõtivate kogukondade vajadusi kriisiolukorras või selle tekkimisel, kaasa arvatud rahu kindlustamisel;
- p) meetmete toetamine, et edendada kodanikuühiskonna arengut ja korraldust ning selle osalemist poliitilises protsessis, sealhulgas meetmed naiste rolli suurendamiseks neis protsessides ning sõltumatu, pluralistliku ja professionaalse meedia edendamiseks;
- q) meetmete toetamine stabiilsust ohustavatele loodusõnnetustele või stabiilsust ohustavatele inimtegevusest tingitud õnnetustele ja rahvatervist ohustavatele, pandeemiatega seotud ohtudele reageerimiseks liidu humanitaar- ja kodanikukaitse abi puudumisel või selle täiendamiseks.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud olukordade korral võib liit ühtlasi anda tehnilist ja rahalist abi, mida ei ole sõnaselgelt käsitletud käesoleva artikli lõikes 2. Selline abi on piiratud artikli 7 lõikes 2 osutatud eriabimeetmetega, mis vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

- a) nad jäävad nii käesoleva määruse üldise kohaldamisala kui ka artikli 1 lõike 4 punktis a sätestatud erieesmärkide piiridesse;
- b) nad on kestuselt piiratud artikli 7 lõikes 2 kehtestatud perioodiga ja
- c) nad oleksid tavatingimustes rahastamiskõlblikud muude liidu välisabi vahendite või muude käesoleva määruse osade alusel, kuid tingituna vajadusest olukorrale kiiresti reageerida tuleks neid võtta kriisiolukorra või tekkiva kriisiolukorra meetmetena.

Artikkel 4

Abi konfliktide ennetamiseks, rahu kindlustamiseks ja kriisiks valmisolekuks

1. Liit annab tehnilist ja rahalist abi artikli 1 lõike 4 punktis b sätestatud erieesmärkide saavutamiseks. Sellise abi raames toetatakse meetmeid, mille eesmärk on liidu ja tema partnerite suutlikkuse loomine ja suurendamine konfliktide ennetamiseks, rahu kindlustamiseks ning kriisieelsete ja -järgsete vajadustega tegelemiseks tihedas koostöös ÜRO ja muude rahvusvaheliste, piirkondlike ja allpiirkondlike organisatsioonide ning riiklike ja kodanikuühiskonna osapooltega, et toetada nende jõupingutusi järgmistes valdkondades:

- a) varajase hoiatamise ja konfliktiriski analüüsi edendamine poliitika kujundamises ja rakendamises;
- b) usalduse suurendamine, vahendustegevuse, dialoogi ja lepitamise hõlbustamine ja sellealase suutlikkuse loomine eelkõige seoses tekkivate kogukondadevaheliste pingetega;

- c) stabiliseerimisele suunatud tsiviilmissioonides osalemiseks vajaliku suutlikkuse suurendamine;
- d) piirkonna poliitilise ja julgeolekuolukorra seisukohast tähtsust omavate konfliktide ja katastroofide järgse taastumise edendamine;
- e) loodusvarade kasutamise piiramine konfliktide rahastamisel ja sidusrühmade toetamine, et nad vastaksid selliste algatuste tingimustele nagu Kimberley protsessi sertifitseerimissüsteem, eriti mis puudutab tõhusat siseriiklikku kontrolli loodusvarade tootmise ja kaubanduse üle.

2. Käesoleva artikli kohased meetmed:

- a) hõlmavad oskusteabe edasiandmist, teabe ja hea tava jagamist, riski- või ohuhinnanguid, teadusuuringuid ja analüüsi, varajase hoiatamise süsteeme, koolitust ja teenuste osutamist;
- b) aitavad kaasa rahu kindlustamise küsimustes peetava struktuurse dialoogi edasiarendamisele;
- c) võivad hõlmata tehnilist ja rahalist abi rahu kindlustamise ja riigi ülesehitamise toetamiseks.

Artikkel 5

Abi ülemaailmsete ja piirkonnaüleste ohtude ning tekkivate ohtudega tegelemisel

1. Artikli 1 lõike 4 punktis c sätestatud konkreetsete eesmärkide saavutamiseks annab liit tehnilist ja rahalist abi järgmistes valdkondades:

- a) avaliku korra, üksikisikute julgeoleku ja turvalisuse, elutähtsa infrastruktuuri ja rahvatervise ohustamine;
 - b) keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumamaterjalide või -ainetega seotud tahtlike, õnnetusest tingitud või looduslikku päritolu riskide maandamine ja nendeks valmisolek.
2. Lõike 1 punktis a osutatud abi hõlmab selliste meetmete toetamist, mis on suunatud:
- a) nende õiguskaitse- ja õigusasutuste ning tsiviilametkondade suutlikkuse suurendamisele, kes osalevad võitluses terrorismi, organiseeritud kuritegevuse (sealhulgas küberkuritegevus) ja kõigi salakaubaveo liikide vastu ning ebaseadusliku kaubanduse ja transiidi tõhusas kontrollis;
 - b) nende ohtudega tegelemisele, mis ähvardavad elutähtsaid infrastruktuure, näiteks rahvusvaheline transport, sealhulgas reisijate- ja kaubavedu, energia- ja energijaotuse valdkond ning elektroonilise teabe ja side võrgud. Sellistes meetmetes pööratakse erilist tähelepanu piirkondadevahelisele koostööle ja rahvusvaheliste nõuete rakendamisele ohuteadlikkuse, haavatavuse analüüsi, hädaolukorraks valmisoleku, selle eest hoiatamise ja selle tagajärgedega tegelemise valdkondades;

- c) selle tagamisele, et piisavalt reageeritakse märkimisväärsetele rahvatervisele seotud ohtudele, sealhulgas ootamatutele epiideemiatele, millel võib olla piiriülene mõju;

- d) kliimamuutuste ülemaailmsete ja piirkondadevaheliste tagajärgedega tegelemisele, millel võib olla destabiliseeriv mõju rahule ja julgeolekule.

3. Lõike 2 punktis a osutatud meetmete puhul:

- a) eelistatakse piirkondadevahelist koostööd, mis hõlmab kahte või enam kolmandat riiki, kes on näidanud üles selget poliitilist tahet tegeleda tekkivate probleemidega. Koostöö terrorismivastases võitluses võib toimuda ka üksikute riikide, piirkondade või rahvusvaheliste, piirkondlike ja allpiirkondlike organisatsioonidega;

- b) pööratakse erilist tähelepanu heale valitsemistavale ja neid võetakse kooskõlas rahvusvahelise õigusega;

- c) terrorismivastases võitluses osalevatele ametiasutustele suunatud abi puhul eelistatakse nende meetmete toetamist, mis hõlmavad terrorismivastaste õigusaktide väljatöötamist ja karmistamist, finants-, tolli- ja sisserändealaste õigusaktide rakendamist ja kohaldamist, õiguskaitsemenetluste väljatöötamist, mis on joondatud kõrgeimate rahvusvaheliste nõuetega, ning mis on kooskõlas rahvusvahelise õigusega, demokraatliku kontrolli ja institutsiooniliste järelevalvemehhanismide tugevdamist ning vägivaldse radikalismi ennetamist;

- d) uimastite probleemiga seotud abi puhul pööratakse asjakohast tähelepanu rahvusvahelisele koostööle, mille eesmärk on uimastite nõudluse, tootmise ja tekitatud kahju vähendamise seotud hea tava edendamine.

4. Lõike 1 punktis b osutatud valdkondades hõlmab abi selliste meetmete toetamist, mis on suunatud:

- a) tsiviilvaldkonna teadusuuringute edendamisele alternatiivina kaitsealastele teadusuuringutele;

- b) nende tsiviilrajatiste ohutuse suurendamisele, kus ladustatakse või käideldakse tsiviilvaldkonna uurimisprogrammide raames tundlikke keemilisi, bioloogilisi, radioloogilisi ja tuumamaterjale või -aineid;

- c) liidu koostööpoliitika ja selle eesmärkide raames tsiviilinfrastruktuuri loomise ja asjaomaste tsiviiluringute toetamisele, mis on vajalikud relvadega seotud rajatiste ja hoonete demonteerimiseks, korrastamiseks või ümberkorraldamiseks, kui need rajatised ei ole enam kaitseprogrammi osad;

- d) nende pädevate tsiviilametkondade suutlikkuse suurendamisele, kes on seotud keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumamaterjalide või -ainete (kaasa arvatud nende tootmiseks või transpordiks vajaliku varustuse) salakaubaveo tõhusa kontrolli väljatöötamise ja jõustamisega;

- e) õigusraamistiku ja institutsioonilise suutlikkuse arendamisele kahesuguse kasutusega kaupade üle tõhusa ekspordikontrolli kehtestamiseks ja jõustamiseks, sealhulgas piirkondliku koostöö meetmete võtmiseks;
- f) tsiviilõnnetusteks valmisoleku, hädaolukorras tegutsemise kavandamise, kriisile reageerimise ning korrastusmeetmetelase suutlikkuse arendamisele.

III JAOTIS

PROGRAMMIDE KOOSTAMINE JA RAKENDAMINE

Artikkel 6

Üldine raamistik

Liidu abi andmine toimub kooskõlas määrusega (EL) nr 236/2014 järgmise kaudu:

- a) eriabimeetmed ja vahereageerimisprogrammid, millele on osutatud artiklis 7;
- b) valdkondlikud strateegiadokumendid ja mitmeaastased sihtprogrammid, millele on osutatud artiklis 8;
- c) iga-aastased tegevusprogrammid, üksikmeetmed ja erimeetmed;
- d) toetusmeetmed.

Artikkel 7

Eriabimeetmed ja vahereageerimisprogrammid

1. Artikli 3 kohast liidu abi antakse eriabimeetmete ja vahereageerimisprogrammide kaudu.

2. Komisjon võib võtta vastu artikli 3 lõikes 1 osutatud olukordades eriabimeetmeid, mis vastavad lõikes 3 sätestatud tingimustele. Selline eriabimeede võib kesta kuni 18 kuud ning seda võib selle rakendamisel esinevate objektiivsete ja ettenägematute takistuste korral pikendada kaks korda kuni kuue kuu võrra (mis teeb kogukestuseks maksimaalselt 30 kuud) eeldusel, et meetmele ette nähtud rahalised vahendid ei kasva.

Pikaajaliste kriiside ja konfliktide korral võib komisjon võtta vastu täiendava eriabimeetme, mille kestus on kuni 18 kuud.

Esimeses ja teises lõigus nimetatud eriabimeetmete kestus kokku ei või olla pikem kui 36 kuud.

3. Kui eriabimeetme maksumus ületab 20 000 000 eurot, võetakse see vastu vastavalt määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele.

4. Enne kuni 20 000 000 eurot maksvate eriabimeetmete vastuvõtmist või pikendamist annab komisjon nõukogule teavet nende meetmete laadi ja eesmärkide ning nende jaoks kavandatud rahaliste vahendite kohta. Ühtlasi teavitab komisjon nõukogu enne oluliste sisuliste muudatuste tegemist juba vastu võetud eriabimeetmetes. Liidu välistegevuse järjepidevuse huvides võtab komisjon arvesse nõukogu asjaomast poliitilist lähenemisviisi nii selliste meetmete kavandamisel kui ka rakendamisel.

5. Pärast eriabimeetme vastuvõtmist esitab komisjon võimalikult kiiresti, kuid igal juhul kolme kuu jooksul Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, andes ülevaate vastuvõetud meetmete laadist, taustast ja põhjendustest, sealhulgas sellest, kuidas kõnealused meetmed täiendavad liidu käimasolevat ja kavandatavat reageerimist.

6. Komisjon võib vastavalt määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele võtta vastu vahereageerimisprogramme, et luua või taastada liidu väliskoostöö poliitika tõhusaks rakendamiseks vajalikud tingimused.

Vahereageerimisprogrammid tuginevad eriabimeetmetele.

7. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti korra kohaselt ja õigel ajal artikli 3 kohase liidu abi kavandamisest ja rakendamisest, sealhulgas kavandatud rahalistest vahenditest, samuti sisuliste muudatuste või sellise abi pikendamise korral.

Artikkel 8

Valdkondlikud strateegiadokumendid ja mitmeaastased sihtprogrammid

1. Valdkondlikud strateegiadokumendid moodustavad artiklite 4 ja 5 kohase abi rakendamise üldise aluse. Valdkondlikud strateegiadokumendid annavad liidu ja asjaomaste partnerriikide või -piirkondade koostööks raamistiku.

2. Valdkondlike strateegiadokumentide ettevalmistamise ja täitmise käigus kohaldatakse järgmisi abi tõhususe põhimõtteid: partnerlus, koordineerimine ja, kui see on kohaldatav, ühtlustamine. Selleks peavad valdkondlikud strateegiadokumendid olema kooskõlas muude liidu välisabi vahendite alusel heaks kiidetud või vastu võetud programmdokumentidega ja vältima nende dubleerimist.

Üldiselt peavad valdkondlikud strateegiadokumendid põhinema liidu või vajaduse korral asjakohaste liikmesriikide dialoogil asjaomaste partnerriikide või -piirkondadega, sealhulgas kodanikuühiskonna ning piirkondlike ja kohalike ametiasutustega, selleks et tagada, et asjaomased riigid või asjaomased piirkonnad võtaksid programmide koostamise protsessis piisava isevastutuse.

Liit ja selle liikmesriigid konsulteerivad üksteisega programmide koostamise protsessi varases etapis, et edendada nende koostöömeetmete järjepidevust ja vastastikust täiendavust.

3. Igale valdkondlikule strateegiadokumendile lisatakse mitmeaastane sihtprogramm, milles esitatakse kokkuvõtlikult liidu rahastamiseks valitud prioriteetsed valdkonnad, konkreetset eesmärgid, oodatavad tulemused, tulemusnäitajad ja liidu abi ajakava.

Mitmeaastases sihtprogrammis määratakse programmide lõikes kindlaks soovituslik rahaliste vahendite jaotus, võttes arvesse asjaomaste partnerriikide või -piirkondade vajadusi ja konkreetseid kitsaskohti. Rahaliste vahendite jaotuse võib vajaduse korral esitada vahemikuna.

4. Komisjon kinnitab valdkondlikud strateegiadokumendid ja võtab vastu mitmeaastased sihtprogrammid vastavalt määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele. Nimetatud menetlust kohaldatakse ka valdkondlike strateegiadokumentide või mitmeaastaste sihtprogrammide sisulisele läbivaatamisele, mille tagajärjel strateegiat või selle kavandamist märkimisväärselt muudetakse.

5. Määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlust ei kohaldata valdkondlike strateegiadokumentide ja mitmeaastaste sihtprogrammide vähem oluliste muudatuste või tehniliste kohanduste suhtes, mille kohaselt rahalised vahendid paigutatakse ümber prioriteetsele valdkonnale ettenähtud rahaliste vahendite soovitusliku jaotuse piires või millega suurendatakse või vähendatakse rahaliste vahendite esialgset soovituslikku jaotust nii, et see ei ületa 20 % ega 10 000 000 eurot, tingimusel et sellised muudatused või tehnilised kohandused ei mõjuta nimetatud dokumentides kindlaks määratud prioriteetseid valdkondi ja eesmärgi.

Sellisel juhul tehakse sellised muudatused või tehnilised kohandused viivitamata teatavaks Euroopa Parlamendile ja liikmesriikide esindajatele artiklis 11 osutatud komitees.

6. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui tungiva kiireloomulisuse tõttu on vajalik liidu kiire reageerimine, võib komisjon muuta valdkondlikke strateegiapabereid ja mitmeaastaseid sihtprogramme kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 4 osutatud menetlusega.

7. Mis tahes programmitöös või programmide läbivaatamises, mis leiab aset pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vahearuaande avaldamist, võetakse arvesse selle aruaande tulemusi, leide ja järeldusi.

Artikkel 9

Kodanikuühiskond

Kui see on võimalik ja asjakohane, konsulteeritakse käesoleva määruse alusel võetavate meetmete ettevalmistamise, kavandamise, rakendamise ja seire asjus kodanikuühiskonnaga.

Artikkel 10

Inimõigused

1. Komisjon tagab, et käesoleva määruse alusel vastu võetud meetmed, mis on seotud terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisega, rakendatakse kooskõlas rahvusvahelise õigusega, sealhulgas rahvusvahelise humanitaarõigusega.

2. Kooskõlas ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilise raamistiku ja tegevuskavaga koostab komisjon tegevussuunised tagamaks, et inimõigusi võetakse arvesse lõikes 1 osutatud meetmete kavandamisel ja rakendamisel, eelkõige et ära hoida piinamised või muu julm, ebainimlik või alandav kohtlemine ning järgida nõuetekohast menetlust, sh süütuse presumptsiooni, õigust õiglasele kohtumõistmisele ja õigust kaitsele. Inimõigusi võetakse selgelt arvesse ka küberjulgeolekut ja küberkuritegevuse vastast võitlust käsitlevates meetmetes.

3. Komisjon jälgib tähelepanelikult lõikes 1 osutatud meetmete rakendamist, et tagada sellise rakendamise käigus inimõigustealaste kohustuste järgimine. Komisjon käsitleb seda valdkonda oma korralistes aruannetes.

IV JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 11

Komiteemenetlus

Komisjoni abistab komitee (stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi komitee). Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Artikkel 12

Euroopa välisteenistus

Käesolevat määrust kohaldatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL, eelkõige selle artikliga 9.

Artikkel 13

Rahastamispakett

1. Käesoleva määruse rakendamise rahastamispakett aastateks 2014–2020 on 2 338 719 000 eurot.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku piires.

3. Aastatel 2014–2020:

Artikkel 14

a) eraldatakse rahastamispaketist vähemalt 70 protsendipunkti artikli 3 kohastele meetmetele ning

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

b) üheksa protsendipunkti rahastamispaketist artikli 4 kohastele meetmetele.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendiga peetava strateegilise dialoogi kohta ⁽¹⁾

ELi lepingu artikli 14 kohaselt peab Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse (EL) nr 230/2014 (millega luuakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend) kavandamise alustamist ja vajaduse korral pärast esialgset konsulteerimist asjaomaste abisaajatega. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad riigi/piirkonna kohta ette nähtud soovituslikud eraldised, riigi/piirkonna prioriteedid, võimalikud tulemused, soovituslikud eraldised jaotatuna geograafiliste programmide prioriteetidele ning abi üksikasjalikud sätted (*). Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad temaatilised prioriteedid, võimalikud tulemused, abi üksikasjalikud sätted (*) ja kõnealustele prioriteetidele temaatilistes programmides ette nähtud eraldised. Euroopa Komisjon võtab arvesse Euroopa Parlamendi seisukohta selles küsimuses.

Euroopa Komisjon peab Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi vahearuande koostamisel ning enne programmdokumentide põhjalikku läbivaatamist käesoleva määruse kehtivusaajal.

Euroopa Parlamendi palvel selgitab Euroopa Komisjon, mil määral on parlamendi märkusi programmdokumentides arvesse võetud, ja muid strateegilise dialoogi järelmeetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

(*) Vajaduse korral.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 231/2014,

11. märts 2014,

millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust, ⁽²⁾toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Oma 29. juuni 2011. aasta teatise pealkirjaga „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve” näeb komisjon ette liidu välistegevuse rahastamisvahendite, sealhulgas ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA II) raamistiku.

(2) Arvestades, et nõukogu määrus (EÜ) nr 1085/2006 ⁽⁴⁾ kaotas kehtivuse 31. detsembril 2013, ja selleks, et tõhustada liidu välistegevust, tuleks välisabi kavandamise ja andmise raamistik aastateks 2014 kuni 2020 säilitada. Liidu laienemispoliitikat tuleks jätkuvalt toetada konkreetse välistegevuse rahastamisvahendiga. Sellepärast tuleks luua IPA II.

(3) Euroopa Liidu lepingu (ELI leping) artiklis 49 sätestatakse, et liidu liikmeks saamise avalduse võib esitada iga Euroopa riik, kes austab selliseid väärtusi nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate

isikute õiguste austamine. Euroopa riik, kes on esitanud liidu liikmeks saamise avalduse, võib liikmeks saada üksnes siis, kui on leidnud kinnitust, et ta vastab 1993. aasta juunis Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu koostumisel kehtestatud liikmelisuse kriteeriumidele („Kopenhaageni kriteeriumid”), ning tingimusel, et ühinemisega ei koormata üle liidu võimet integreerida uus liige. Need kriteeriumid käsitlevad demokraatiat kindlustavate institutsioonide stabiilsust, õigusriiki, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset, toimivat turumajandust, suutlikkust toime tulla konkurentsiturve ja turujõududega liidus, ning võimet mitte üksnes kasutada aluslepingute järgseid õigusi, vaid täita ka neis sätestatud kohustusi, sealhulgas järgida poliitilise ning majandus- ja rahaliidu eesmärgi.

(4) Laienemisstrateegia, mis põhineb kohustuste täitmise kindlustamisel, tingimuste täitmisel ja teavitustegevusel, kombineeritult liidu suutlikkusega integreerida uusi liikmeid, on jätkuvalt aluseks uuendatud konsensusele laienemise suhtes. Ühinemisprotsess põhineb objektiivsetel kriteeriumidel ja võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamisel kõigile taotlejatele, keda hinnatakse vaid nende endi saavutuste alusel. Edasilikumine ühinemise suunas sõltub sellest, kuidas iga taotleja austab liidu väärtusi ja suudab viia ellu reformid, mis on vajalikud selleks, et viia riigi poliitilised, institutsioonilised, õigus-, haldus- ja majandussüsteemid vastavusse liidu eeskirjade, nõuete, poliitika ning tavadega.

(5) Laienemisprotsess tugevdab rahu, demokraatiat ja stabiilsust Euroopas ning võimaldab liidul olla paremal positsioonil ülemaailmsete probleemide käsitlemisel. Laienemisprotsessi ümberkujundav mõju toob laienemisprotsessis osalevates riikides kaasa kaugeleulatuvaid poliitilisi ja majandusreformide, millest on kasu ka liidule tervikuna.

(6) Euroopa Ülemkogu on andnud kandidaatriigi staatuse Islandile, Montenegrole, endisele Jugoslaavia Makedoonia vabariigile, Türgile ja Serbiale. Ta on kinnitanud Lääne-Balkani riikide väljavaateid saada liidu liikmeks. Ilma et see piiraks seisukohti staatuse suhtes või mis tahes edasisi Euroopa Ülemkogu või nõukogu otsuseid, võidakse neid riike, kellel on väljavaated saada liidu liikmeks, aga kellele ei ole antud kandidaatriigi staatust, käsitleda potentsiaalsete kandidaatriikidena ainult käesoleva määruse kohaldamisel. Käesoleva määruse alusel tuleks anda finantsabi kõigile I lisas loetletud abisaajatele.

(7) Käesoleva määruse alusel tuleks abi anda kooskõlas Euroopa Ülemkogu ja nõukogu poolt määratletud laienemispoliitika raamistikuga ning arvestades nõuetekohaselt

⁽¹⁾ ELT C 11, 15.1.2013, lk 77.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 110.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Nõukogu 17. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA) (ELT L 210, 31.7.2006, lk 82).

komisjoni iga-aastases laienemispaketis sisalduvat teatist laienemisstrateegia kohta ja eduaruandeid, samuti Euroopa Parlamendi asjakohaseid resolutsioone. Abi tuleks anda ka kooskõlas liidu poolt I lisas loetletud abisaajatega sõlmitud kokkulepetega ning kooskõlas Euroopa ja ühinemispartnerlustega. Abi peaks peamiselt keskenduma teatavale hulgate väljavalitud poliitikavaldkondadele, mis aitavad I lisas loetletud abisaajatel tugevdada demokraatlikke institutsioone ja õigusriiki, reformida kohtusüsteemi ja avalikku haldust, austada põhiõigusi ning edendada soolist võrdõiguslikkust, sallivust, sotsiaalset kaasatust ja mittediskrimineerimist. Abi peaks jätkuvalt toetama nende jõupingutusi edendada piirkondlikku, makropiirkondlikku ja piiriülest koostööd ning territoriaalset arengut, sealhulgas liidu makropiirkondlike strateegiatega rakendamise kaudu. Abi peaks ühtlasi edendada nende riikide majanduslikku ja sotsiaalset arengut, mis on aluseks aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tegevuskavale, pöörates erilist tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, et saavutada „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (strateegia „Euroopa 2020”) eesmärgid ning viia need riigid järk-järgult vastavusse Kopenhaageni kriteeriumidega. Tugevdada tuleks finantsabi ja ühinemisele strateegia rakendamisel tehtud üldiste edusammude vahelist sidusust.

(8) Selleks et võtta arvesse laienemispoliitika raamistiku muutusi või I lisas loetletud abisaajate osas toimunud märkimisväärseid arenguid, tuleks komisjonile delegerida õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte II lisas loetletud abi temaatiliste prioriteetide kohandamiseks ja ajakohastamiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(9) Enamikule I lisas loetletud abisaajatest jätkuvalt peamiseks väljakutseks olev õigusriigi tugevdamine, sealhulgas korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, ning hea valitsemistava, sealhulgas avaliku halduse reformi tugevdamine on neile abisaajatele oluline liidule lähenemiseks ning hiljem liidu liikmelisusega kaasnevate kohustuste täielikuks täitmiseks. Pidades silmas nendes valdkondades ellu viidavate reformide pikemaajalist laadi ja vajadust saavutada tulemusi, peaks käesoleva määruse alusel antav finantsabi olema suunatud I lisas loetletud abisaajatele kehtestatud nõuete rahuldamiseks võimalikult varakult.

(10) I lisas loetletud abisaajad peavad olema paremini valmis käsitleda üleilmseid probleeme, nagu jätkusuutlik areng

ja kliimamuutused, ning viima oma jõupingutused nende küsimuste lahendamiseks kooskõlla liidu jõupingutustega. Käesoleva määruse alusel antav liidu abi peaks ühtlasi aitama saavutada eesmärki suurendada liidu eelarvest kliimaküsimuste jaoks eraldatavate vahendite osakaalu vähemalt 20 %ni.

(11) Liit peaks samuti andma kõigile I lisas loetletud abisaajatele toetust ühinemise suunas toimuva ülemineku jaoks, tuginedes oma liikmesriikide kogemusele. Nimetatud koostöö peaks keskenduma eelkõige liikmesriikide reformiprotsessi käigus omandatud kogemuste jagamisele.

(12) Komisjon ja liikmesriigid peaksid tagama antava abi eeskirjadele vastavuse, ühtsuse ja vastastikuse täiendavuse, eelkõige korrapäraste konsultatsioonide ja sagedase teabevahetuse kaudu abitsükli eri etappides. Samuti tuleks astuda samme, mis on vajalikud selleks, et tagada parem koordineerimine ja vastastikune täiendus teiste rahastajatega, sealhulgas korrapäraste konsultatsioonide abil. Kodanikuühiskonna rolli tuleks tugevdada nii valitsusasutuste kaudu rakendatavates programmides kui ka liidu abi otsese saajana.

(13) Käesoleva määruse alusel toetatavate asjakohaste poliitika-valdkondade eesmärkide saavutamise tegevusprioriteetid tuleks määratleda suunavates strateegiadokumentides, mille komisjon kehtestab aastateks 2014 kuni 2020 kehtestatud liidu mitmeaastase finantsraamistiku kestuse ajaks partnerluses I lisas loetletud abisaajatega, lähtudes nende konkreetsetest vajadustest ja laienemise tegevuskavast kooskõlas käesolevas määruses määratletud üldiste ja erieesmärkidega ning võttes nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid riiklikke strateegiaid. Strateegiadokumentides tuleks samuti kindlaks määrata toetatavad abi poliitika-valdkonnad ja ilma, et see piiraks Euroopa parlamendi ja nõukogu õigusi, kehtestada liidu vahendite soovituslik jaotus poliitika-valdkondade kaupa aastate lõikes, sealhulgas hinnangulised kliimaga seotud kulud. Selleks et reageerida tekkivatele vajadustele ja stimuleerida tulemuslikkust, tuleks ette näha piisav paindlikkus. Strateegiadokumentid peaksid tagama ühtsuse ja järjepidevuse I lisas loetletud abisaajate jõupingutustega, nii nagu need kajastuvad nende riigieelarvetes, ning neis peaks arvesse võtma muude rahastajate antavat toetust. Sisemiste ja väliste arengusuundade arvessevõtmiseks tuleks strateegiadokumente asjakohasel juhul läbi vaadata ja muuta.

(14) Liidu huvides on aidata kaasa I lisas loetletud abisaajate reformialastele jõupingutustele, mis tehakse eesmärgiga astuda liidu liikmeks. Abi andmist tuleks juhtida kindlalt tulemustele keskendudes ning pakkudes stiimuleid neile, kes näitavad reformidele pühendumist ühinemisele abi tõhusa rakendamise ja liikmelisuse kriteeriumide täitmisel tehtud edusammudega.

(15) Abi andmisel tuleks jätkuvalt kasutada struktuure ja rahastamisvahendeid, mis on oma väärtust ühinemiseelses protsessis tõestanud. Üleminek ühinemiseelsete rahaliste vahendite puhul rakendatavalt komisjonipoolselt otseselt eelarve täitmisele I lisas loetletud abisaajate poolsele kaudsele eelarve täitmisele peaks olema järkjärguline ning vastama abisaajate vastavale suutlikkusele; komisjon peaks ergutama igas I lisas loetletud abisaajas parlamentaarse kontrolli teostamist sellele abisaajale antud abi üle.

(16) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühtsed tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Need rakendamisvolitused on seotud strateegia- ja programmidokumentidega ja selliseid ühtseid tingimusi kehtestavate konkreetsete eeskirjadega ning neid tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾. Võttes arvesse kõnealuste rakendusaktide laadi, eriti nende poliitikat suunavat laadi või nende finantsmõju, tuleks nende vastuvõtmiseks, välja arvatud vähese rahalise mahuga meetmete puhul, põhimõtteliselt kasutada kontrollimenetlust. Käesoleva määruse rakendamiseks ühtsete tingimuste kehtestamisel tuleks arvesse võtta ühinemiseelse abi haldamisel ja rakendamisel saadud varasemaid kogemusi. Neid ühtseid tingimusi tuleks muuta, kui see on arengutest lähtuvalt vajalik.

(17) Käesoleva määruse alusel loodud komiteel peaks olema pädevus ka seoses määruse (EÜ) nr 1085/2006 rakendamisega seotud õigusaktidega ning nõukogu määruse (EÜ) nr 389/2006⁽²⁾ artikli 3 rakendamisega.

(18) Käesoleva määrusega nähakse kogu selle kehtivusajaks ette rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembri 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽³⁾ punkti 17 tähenduses.

(19) Liit peaks oma välistegevuse mõju optimeerimiseks püüdma olemasolevaid vahendeid võimalikult tõhusalt kasutada. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning luues

koostoime IPA II, muude liidu välistegevuse rahastamisvahendite ja liidu muude poliitikameetmete vahel. Lisaks peaks see hõlmama välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist.

(20) Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 236/2014⁽⁴⁾.

(21) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetmete ulatuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(22) Asjakohane on tagada sujuv ja katkestusteta üleminek määrusega (EÜ) nr 1085/2006 loodud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) ja IPA II vahel ning viia käesoleva määruse kohaldamisaja vastavusse nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽⁵⁾ kohaldamisajaga. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Üldeesmärk

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi aastateks 2014 kuni 2020 („IPA II“) eesmärk on toetada I lisas loetletud abisaajaid selliste poliitiliste, institutsiooniliste, õigus-, haldus-, sotsiaal- ja majandusreformide vastuvõtmisel ja rakendamisel, mida kõnealused abisaajad peavad ellu viima selleks, et järgida liidu väärtusi ning saavutada järk-järgult vastavus liidu eeskirjadele, nõuetele, poliitika ja tavadele eesmärgiga astuda liidu liikmeks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ Nõukogu 27. veebruari 2006. aasta määrus (EÜ) nr 389/2006, millega luuakse rahalise toetuse programm Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks, ja millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2667/2000 Euroopa Ülesehitusameti kohta (ELT L 65, 7.3.2006, lk 5).

⁽³⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 236/2014, milles sätestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 95).

⁽⁵⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 884).

IPA II edendab sellise toetuse kaudu stabiilsust, julgeolekut ja heaolu I lisas loetletud abisaajates.

Artikkel 2

Erieesmärgid

1. Käesoleva määruse alusel antava abiga püütakse saavutada järgmisi erieesmäärke vastavalt iga I lisas loetletud abisaaja vajadustele ning tema individuaalsele laienemise tegevuskavale:

a) poliitiliste reformide toetamine, muu hulgas järgmise kaudu:

- i) demokraatia ja demokraatlike institutsioonide tugevdamine, sealhulgas sõltumatu ja tõhusa kohtusüsteemi ning õigusriigi ja selle põhimõtete järgimise tugevdamine;
- ii) inimõiguste ja põhivabaduste edendamine ning kaitsmine, vähemuste hulka kuuluvate isikute, sealhulgas lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste õiguste suurem austamine, soolise võrdõiguslikkuse, mittediskrimineerimise, sallivuse ja meediavabaduse edendamine ning kultuurilise mitmekesisuse austamine;
- iii) piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted;
- iv) lepitamise, rahu kindlustamise ja usalduse suurendamise meetmete edendamine;
- v) võitlus korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu;
- vi) avaliku halduse ja hea valitsemistava tugevdamine kõigil tasanditel;
- vii) suutlikkuse suurendamise meetmed, mille eesmärk on parandada õiguskaitset, piirihaldust ja rändepoliitika rakendamist, sealhulgas rändevoogude juhtimist;
- viii) kodanikuühiskonna arendamine;
- ix) sotsiaaldialoogi edendamine ning sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamine;

b) majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse arengu toetamine aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärgil, muu hulgas järgmise kaudu:

- i) liidu nõuetele vastavuse saavutamine majanduses (sealhulgas toimiv turumajandus) ning eelarve- ja majandusjuhtimises;
- ii) majandusreformid, mis on vajalikud liidus konkurentsivõime ja turujõududega toimetulemiseks ning mis aitavad samal ajal saavutada sotsiaal- ja keskkonnanäesmärgi;

iii) tööhõive ja töötajate liikuvuse ning kvaliteetsete töökohade loomise edendamine ja inimkapitali arendamine;

iv) sotsiaalse ja majandusliku kaasatuse, eelkõige vähemuste, haavatavate rühmade, sealhulgas puudega inimeste, pagulaste ja põgenike kaasatuse edendamine;

v) kaasava ja integreeritud haridussüsteemi edendamine ning kultuuripärandi säilitamine ja taastamine;

vi) füüsilise kapitali arendamine, sealhulgas taristu ning liiduga ühenduste ja piirkondlike võrgustike parandamine;

vii) teadustöö, tehnoloogia arengu ja innovatsioonisuutlikkuse parandamine;

c) I lisas loetletud abisaajate suutlikkuse suurendamine kõigil tasanditel, et täita liidu liikmesusest tulenevaid kohustusi, toetades selleks järkjärgulist liidu *acquis*'ga vastavusseviimist ning selle vastuvõtmist, rakendamist ja jõustamist, sealhulgas liidu struktuurifondide, ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi haldamise ettevalmistamist;

d) piirkondliku integratsiooni ja territoriaalse koostöö tugevdamine, hõlmates I lisas loetletud abisaajaid, liikmesriike ja vajaduse korral Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 232/2014⁽¹⁾ reguleerimisalasse kuuluvaid kolmandaid riike.

2. Lõikes 1 sätestatud erieesmärkide saavutamisel tehtud edusamme jälgitakse ja hinnatakse eelnevalt määratletud, selgete, läbipaistvate ja vajaduse korral riigipõhiste ja mõõdetavate näitajate põhjal, mis muu hulgas hõlmavad järgmist:

a) edusammud demokraatia tugevdamise, õigusriigi ning sõltumatu ja tõhusa kohtusüsteemi, inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute ja haavatavate rühmade õiguste, põhivabaduste, soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste austamise, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ning leppimise, heanaaberlike suhete ja pagulaste tagasipöördumise valdkonnas ning eelkõige tulemuste saavutamine nendes valdkondades;

b) edusammud sotsiaal-majanduslike ja eelarvereformide elluviimisel, käsitledes struktuurilist ja makromajanduslikku tasakaalustamatust; sotsiaal- ja majandusarengu strateegiade usaldusväärsus ja tõhusus, edusammud aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu suunas ning kaasava ja integreeritud haridussüsteemi, kvaliteetse kooolitus- ja tööhõivesüsteemi loomine, sealhulgas IPA II toetatavate avaliku sektori investeeringute abil; edusammud soodsa ettevõtluskeskkonna loomisel;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 232/2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 27).

- c) edusammud õigusaktide kogumi liidu *acquis*'ga vastavusse viimisel, sealhulgas selle rakendamise tulemused; edusammud liiduga seotud institutsioonilise reformi osas, sealhulgas käesoleva määruse alusel antava abi rakendamisel kaudsele eelarve täitmisele üleminekul;
- d) edusammud *acquis*'ga seotud õigusaktide vastuvõtmiseks ja jõustamiseks vajaliku hea valitsemistava, haldusliku, institutsioonilise ja abi vastuvõtmise suutlikkuse, kaasa arvatud piisavate inimressursside loomisel ja tugevdamisel;
- e) piirkondlikud ja territoriaalsed koostööalgatused ning kauba-voogude areng.

3. Lõikes 2 osutatud näitajaid kasutatakse vastavalt vajadusele järelevalveks, hindamiseks ja tulemuste läbivaatamiseks. IPA II abi tulemuste hindamisel kasutatakse võrdlusalusena artiklis 4 osutatud komisjoni iga-aastaseid aruandeid. Asjakohased tulemusnäitajad määratakse kindlaks ning lisatakse artiklites 6 ja 7 osutatud strateegiadokumentidesse ja programmidesse ning kehtestatakse nii, et edusamme oleks võimalik objektiivselt hinnata aja jooksul ja vajaduse korral programmide lõikes.

Artikkel 3

Poliitikavaldkonnad

1. Käesoleva määruse alusel antav abi on peamiselt suunatud järgmistele poliitikavaldkondadele:
- a) reformid liiduga ühinemise ettevalmistamiseks ning seonduv institutsioonide ülesehitamine ja suutlikkuse suurendamine;
- b) sotsiaal-majanduslik ja regionaalareng;
- c) tööhõive, sotsiaalpoliitika, haridus, soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja inimressursside arendamine;
- d) põllumajandus ja maaelu areng;
- e) piirkondlik ja territoriaalne koostöö.

2. Kõigis käesoleva artikli lõikes 1 osutatud poliitikavaldkonnades antava abiga toetatakse I lisas loetletud abisaajaid artiklites 1 ja 2 sätestatud üldiste ja erieesmärkide saavutamisel eelkõige poliitikareformide, seaduste ühtlustamise, suutlikkuse suurendamise ja investeringute abil.

Seal kus asjakohane, tuleks erilist tähelepanu pöörata heale valitsemistavale, õigusriigi põhimõttele ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastasele võitlusele.

3. Lõike 1 punktides b–e osutatud poliitikavaldkonnades antav abi võib hõlmata sellist liiki meetmete rahastamist, mis on

ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1301/2013, ⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1300/2013, ⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1304/2013, ⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1299/2013 ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1305/2013 ⁽⁵⁾.

4. Lõike 1 punktis e osutatud poliitikavaldkonnas antava abiga võib eelkõige rahastada mitut riiki hõlmavaid või horisontaalseid meetmeid, samuti piiriülese ning riikide- ja piirkondadevahelise koostöö meetmeid.

Artikkel 4

Abi raamistik

1. Käesoleva määruse alusel antakse abi kooskõlas Euroopa Ülemkogu ja nõukogu poolt määratletud laienemispoliitika raamistikuga ning arvestatakse nõuetekohaselt komisjoni iga-aastases laienemispaketis sisalduvat teatist laienemisstrateegia kohta ja eduaruandeid, samuti Euroopa Parlamendi asjakohaseid resolutsioone. Komisjon tagab ühtsuse abi ja laienemispoliitika raamistiku vahel.

2. Abi suunatakse ja kohandatakse vastavalt I lisas loetletud abisaajate konkreetsele olukorrale, võttes arvesse edasisi jõupingutusi, mida on vaja kõnealuste abisaajate liikmesuse kriteeriumide täitmiseks ja suutlikkuse tagamiseks. Abi ulatus ja suurus on diferentseeritud vastavalt vajadustele, sellele, mil määral on abisaaja pühendunud reformide elluviimisele, ning nende reformide rakendamisel tehtud edusammudele. Abi suunatakse peamiselt I lisas loetletud abisaajate aitamiseks valdkondlike reformide väljatöötamisel ja rakendamisel. Valdkindlikud poliitikameetmed ja strateegiad on laiaulatuslikud ja aitavad saavutada artikli 2 lõikes 1 sätestatud erieesmärgid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, p. 289).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1300/2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006 (ELT L L 347, 20.12.2013, lk 281).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1304/2013 erisätete kohta, mis käsitlevad Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgil (ELT L 347, 20.12.2013, lk 470).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1299/2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006 (ELT L L 347, 20.12.2013, lk 259).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L L 347, 20.12.2013, lk 865).

3. Kooskõlas artikli 2 lõikes 1 sätestatud eieesmärkidega on I lisas loetletud abisaajate vajadustele ja suutlikkusele vastava abi andmise temaatilised prioriteedid sätestatud II lisas. Iga temaatiline prioriteet võib aidata saavutada rohkem kui ühte eieesmärki.

4. Kooskõlas artikli 2 lõike 1 punktis d sätestatud eieesmärgiga toetatakse abiga piiriülest koostööd nii I lisas loetletud abisaajate endi vahel kui ka nende ja liikmesriikide või määrusega (EL) nr 232/2014 loodud Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi alla kuuluvate riikide vahel, et edendada heanaaberlikke suhteid, liidu integratsiooni ja sotsiaalmajanduslikku arengut. Territoriaalse koostöö jaoks antava abi temaatilised prioriteedid on sätestatud III lisas.

Artikkel 5

Vastavus, ühtsus ja vastastikune täiendavus

1. Käesoleva määruse alusel antav finantsabi on kooskõlas liidu poliitikatega. See vastab liidu ja I lisas loetletud abisaajate vahel sõlmitud lepingutele ning selles järgitakse kohustusi, mis on võetud mitmepoolsete lepingutega, mille osaline liit on.

2. Komisjon aitab koostöös liikmesriikidega täita suurema läbipaistvuse ja vastutuse saavutamiseks seotud liidu kohustusi abi andmisel, sealhulgas avalikustades teabe abi suuruse ja eraldamise kohta, tagades, et andmed on rahvusvahelisel võrreldavad, neile on lihtne juurde pääseda ning neid on lihtne jagada ja avaldada.

3. Komisjon, liikmesriigid ja Euroopa Investeerimispank (EIP) teevad koostööd ühtsuse tagamiseks ja püüavad vältida kattu- mist käesoleva määruse alusel antava abi ning muu liidu, liik- mesriikide ja Euroopa Investeerimispanka antava abi vahel, seal- hulgas korraldades abi -koordineerimiseks korrapäraseid ja kaasavaid kohtumisi.

4. Komisjon, liikmesriigid ja EIP tagavad oma vastavate abiprogrammide koordineerimise, et suurendada tulemuslikkust ja tõhusust abi andmisel ning vältida topeltrahastamist koos- kõlas välisabi valdkonnas tegevuse koordineerimise tõhustamise ning poliitikate ja menetluste ühtlustamise suhtes kehtestatud põhimõtetega, eelkõige abi tulemuslikkust käsitlevate rahvusva- heliste põhimõtetega. Koordineerimine hõlmab korrapäraselt konsulteerimist ja sagedast teabevahetust abi andmise tsükli erinevates etappides eelkõige praktilisel tasandil ning see on liik- mesriikide ja liidu programmitöö protsessi oluline osa.

5. Abi andmise tulemuslikkuse ja tõhususe suurendamiseks ning topeltrahastamise vältimiseks astub komisjon koos liikmes- riikidega vajalikke samme, et tagada parem koordineerimine ning vastastikune täiendavus mitmepoolsete ja piirkondlike orga-

nisatsioonide ja üksustega, näiteks rahvusvaheliste finantseerimi- sasutuste, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni asutuste, fondide ja programmide ning liiduväliste rahastajatega.

6. Käesoleva määruse alusel antava abi ettevalmistamisel, rakendamisel ja selle üle järelevalve teostamisel tegutseb komisjon põhimõtteliselt partnerluses I lisas loetletud abisaaja- tega. Partnerlus hõlmab vajaduse korral pädevaid riiklikke ja kohalikke ametiasutusi ning kodanikuühiskonna organisat- sioone. Komisjon peaks innustama asjaomaste sidusrühmade vahelist koordineerimist.

Kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust, sealhulgas vajaduse korral nende kui otseste abisaajate suutlikkust suuren- datakse.

II JAOTIS

STRATEEGILINE PLANEERIMINE

Artikkel 6

Strateegiadokumendid

1. Käesoleva määruse alusel antakse abi üht või mitut riiki hõlmavate suunavate strateegiadokumentide (edaspidi „stratee- giadokumendid“) alusel, mille komisjon kehtestab partnerluses I lisas loetletud abisaajatega aastateks 2014 kuni 2020 kehtes- tatud liidu mitmeaastase finantsraamistiku kestuse ajaks.

2. Strateegiadokumentides määratakse artiklis 3 osutatud asjakohaste poliitikavaldkondade puhul kindlaks eesmärkide täit- miseks võetavad prioriteetsed meetmed, mida toetatakse käes- oleva määruse alusel kooskõlas artiklites 1 ja 2 osutatud üldiste ja eieesmärkidega. Strateegiadokumendid võetakse vastu koos- kõlas artiklis 4 sätestatud abi raamistikuga ning võttes nõueteko- haselt arvesse asjakohaseid riiklikke strateegiaid.

3. Strateegiadokumendid sisaldavad kohaldatavat liidu vahen- dite soovituslikku jaotust poliitikavaldkondade kaupa aastate lõikes ja võimaldavad esilekerkivate vajaduste käsitlemist, piira- mata võimalust kombineerida eri poliitikavaldkondadele antavat abi. Strateegiadokumendid hõlmavad näitajaid nendes sätestatud eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude hindamiseks.

4. Komisjon teostab iga-aastase hindamise strateegiadoku- mentide rakendamise ja nende jätkuva asjakohasuse kohta, võttes arvesse artiklis 4 osutatud poliitikaraamistiku arengut. Komisjon teavitab artikli 13 lõikes 1 osutatud komiteed nime- tatud hindamise tulemustest ja võib vajaduse korral panna ette käesolevas artiklis osutatud strateegiadokumentide ja/või artikli 7 lõikes 1 osutatud programmide ning meetmete muutmise. Stra- teegiadokumendid vaadatakse samuti läbi kehtivusaja keskel ning vajaduse korral neid muudetakse.

5. Komisjon võtab käesolevas artiklis osutatud strateegiadokumendid ja nende mis tahes muudatused vastu kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

III JAOTIS

RAKENDAMINE

Artikkel 7

Programmitöö

1. Käesoleva määruse alusel antavat liidu abi rakendatakse otseselt, kaudselt või koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise korras programmide ja meetmete kaudu vastavalt määruse (EL) nr 236/2014 artiklites 2 ja 3 osutatule ning kooskõlas erieeskirjadega, millega kehtestatakse käesoleva määruse rakendamise ühtsed tingimused, eelkõige seoses haldusstruktuuride ja -menetlustega, mille komisjon võtab vastu kooskõlas käesoleva määruse artikliga 13. Rakendamine toimub reeglina iga-aastaste või mitmeaastaste, riigipõhiste või mitut riiki hõlmavate programmide ning piiriülese koostöö programmide vormis, mis kehtestatakse kooskõlas artiklis 6 osutatud strateegiadokumentidega ja mille koostavad vastavalt vajadusele käesoleva määruse I lisas loetletud vastavad abisaajad ja/või komisjon.

2. Mis tahes programmitöös või programmide läbivaatamises, mis leiab aset pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vaheläbivaatuse aruande („vaheläbivaatuse aruanne“) avaldamist, võetakse arvesse selle aruande tulemusi, leide ja järeldusi.

Artikkel 8

Raam- ja lisalepingud

1. Komisjon ja vastavad I lisas loetletud abisaajad sõlmivad abi rakendamise kohta raamlepingud.

2. Komisjoni ja vastavate I lisas loetletud abisaajate või nende rakendusasutuste vahel võib vajaduse korral sõlmida abi rakendamise kohta lisalepinguid.

Artikkel 9

Sätted rahastamisvahendite riskisutuse kohta

1. Komisjon võib nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel ning liidu rahastamise ühtsuse ja tulemuslikkuse tagamiseks ning piirkondliku koostöö soodustamiseks otsustada laiendada artikli 7 lõikes 1 osutatud programmide ja meetmete rahastamiskõlblikust riikidele, territooriumidele ning piirkondadele, mis ei ole artikli 1 alusel abikõlblikud, kui rakendatav programm või meede on globaalset, piirkondlikku või piiriülest laadi.

2. Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF) panustab käesoleva määruse alusel kehtestatud programmidesse või meetmetesse, mis on seotud I lisas loetletud abisaajate ja liikmesriikide vahelise piiriülese koostööga. ERDFi rahalise osaluse suurus määratakse kindlaks vastavalt määruse (EL) nr 1299/2013 artiklile 4. Nimetatud rahalise osaluse kasutamisel kohaldatakse käesolevat määrust.

3. Vajaduse korral võib IPA II panustada riikide- ja piirkondadevahelise koostöö programmidesse või meetmetesse, mis kehtestatakse ja mida rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 1299/2013 ning milles käesoleva määruse I lisas loetletud abisaajad osalevad.

4. Vajaduse korral võib IPA II panustada piiriülese koostöö programmidesse või meetmetesse, mis kehtestatakse ja mida rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 232/2014 ning milles käesoleva määruse I lisas loetletud abisaajad osalevad.

5. Vajaduse korral võib IPA II panustada makropiirkondliku strateegia osaks olevatesse programmidesse või meetmetesse, milles I lisas loetletud abisaajad osalevad.

IV JAOTIS

LÖPPSÄTTED

Artikkel 10

Volituste delegerimine

Komisjonil on artikli 11 kohaselt õigus võtta käesoleva määruse II lisa muutmiseks vastu delegeeritud õigusakte. Pärast vaheläbivaatuse aruande avaldamist ja vaheläbivaatuse aruandes esitatud soovitudele tuginedes võtab komisjon eelkõige vastu delegeeritud õigusakti, millega käesoleva määruse II lisa muudetakse 31. märtsiks 2018.

Artikkel 11

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 10 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 10 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise

otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 10 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub vaid siis, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole õigusakti suhtes vastuväiteid esitanud kahe kuu jooksul alates õigusakti teatavakstegemisest Euroopa Parlamendile ja nõukogule või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on mõlemad enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 12

Täiendavate rakenduseeskirjade vastuvõtmine

Lisaks määruses (EL) nr 236/2014 sätestatud eeskirjadele võetakse kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega vastu erieeskirjad, millega kehtestatakse käesoleva määruse rakendamiseks ühtsed tingimused.

Artikkel 13

Komitee

1. Luuakse liikmesriikide esindajatest koosnev ühinemiseelse rahastamisvahendi komitee („IPA II komitee“), mida juhib komisjoni esindaja. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. IPA II komitee abistab komisjoni seoses kõigi artiklis 3 osutatud poliitikavaldkondadega. IPA II komitee on pädev teostama määruse (EÜ) nr 1085/2006 alusel õigustoiminguid ja võtma kohustusi ning rakendama määruse (EÜ) nr 389/2006 artiklit 3.

Artikkel 14

Tulemuste tunnustamine

1. Artiklis 6 osutatud strateegiadokumentidega nähakse ette, et peaks jääma kättesaadavaks piisav abisumma mõne I lisas loetletud abisaaja tasustamiseks järgmistel põhjustel:

- a) abisaaja erilised edusammud liikmesuse kriteeriumide täitmisel ja/või
- b) ühinemiseelse abi tõhus rakendamine, mis annab eriti häid tulemusi asjakohases strateegiadokumendis sätestatud erieesmärkide täitmisel.

2. Kui I lisas loetletud abisaaja edusammud ja/või tulemused jäävad oluliselt allapoole strateegiadokumentides sätestatud kokkulepitud tasemeid, kohandab komisjon proportsionaalselt rahaeraldise, kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tasustamiseks pannakse kõrvale piisav summa ning seda eraldatakse tulemuste ja edusammude hindamise põhjal, mis hõlmab mitmeaastast ajavahemikku ning mis teostatakse hiljemalt vastavalt 2017. ja 2020. aastal. Artikli 2 lõikes 2 osutatud ja strateegiadokumentides täpsustatud tulemusnäitajaid võetakse arvesse.

4. Artiklis 6 osutatud strateegiadokumentides liidu vahendite soovitusliku jaotuse kehtestamisel võetakse arvesse asjaomaste täiendavate vahendite eraldamise võimalust tulemuste ja/või edusammude põhjal.

Artikkel 15

Rahastamispakett

1. Käesoleva määruse rakendamise rahastamispakett perioodil 2014–2020 on 11 698 668 000 eurot (jooksevhindades). Kuni 4 % rahastamispaketist eraldatakse I lisas loetletud abisaajate ja ELi liikmesriikide vahelistele piiriülese koostöö programmidele, vastavalt nende vajadustele ja prioriteetidele.

2. Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

3. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1288/2013 (⁽¹⁾) artikli 18 lõikega 4 eraldatakse soovituslik 1 680 000 000 euro suurune summa mitmest erinevast välisgegevuse rahastamisvahendist, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 233/2014 (⁽²⁾) loodud arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, IPA II ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 234/2014 (⁽³⁾) loodud partnerluse rahastamisvahend, et toetada õppimisega seotud liikuvust partnerriikidesse või partnerriikidest määruse (EL) nr 1288/2013 tähenduses ning koostööd ja poliitikaalast dialoogi nende riikide ametivõimude, institutsioonide ja organisatsioonidega. Määrust (EL) nr 1288/2013 kohaldatakse kõnealuste vahendite kasutamise suhtes.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013, millega kehtestatakse liidu haridus-, koolitus-, noorsoo- ja spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 50).

(²) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 233/2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014–2020 (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 44).

(³) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 234/2014, millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 77).

Rahastamine tehakse kättesaadavaks kahe mitmeaastase assigneeringu kaudu, millest esimene hõlmab ainult esimest nelja ja teine ülejäänud kolme aastat. Kõnealused assigneeringud kajastavad nimetatud rahastamisvahendite käesolevas määruses sätestatud suunavas programmitöös kooskõlas asjaomaste riikide suhtes kindlaks tehtud vajaduste ja prioriteetidega. Assigneeringud võib vastavalt liidu välistegevuse prioriteetidele läbi vaadata mõjuvate ettenägematute asjaolude või oluliste poliitiliste muutuste korral.

Artikkel 16

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

I LISA

- Albaania
 - Bosnia ja Hertsegoviina
 - Island
 - Kosovo (*)
 - Montenegro
 - Serbia
 - Türgi
 - endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik
-

(*) Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

II LISA

Abi temaatilised prioriteetidid

Abi võidakse asjakohasel juhul anda järgmiste temaatiliste prioriteetide käsitlemiseks:

- a) Hea avaliku halduse ja majanduse juhtimise põhimõtte järgimine. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärgiks on: avaliku halduse tugevdamine, sealhulgas avaliku teenistuse professionaalseks muutmine ja depolitiseerimine, meritokraatia põhimõtete juurutamine ja nõuetekohaste haldusmenetluste tagamine; makromajandusliku stabiilsuse tugevdamise suutlikkuse ning toimivaks turumajanduseks ja konkurentsivõimelisemaks majanduseks muutumise suunas tehtavate edusammude tõhustamine; liidu mitmepoolse eelarvejärelvalve mehhanismis osalemise toetamine ning rahvusvaheliste finantseerimisasutustega majanduspoliitika põhialuste valdkonnas tehtava korrapärase koostöö toetamine ning avaliku sektori finantsjuhtimise tugevdamine.
- b) Õigusriigi tagamiseks vajalike institutsioonide loomine ja nende nõuetekohase toimimise edendamine varasest etapist alates. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärgiks on: sõltumatute, vastutustundlike ja tõhusate kohtusüsteemide loomine, sealhulgas läbipaistvate ja tulemustel põhinevate tööle värbamise, hindamis- ja edutamissüsteemide ning väärtegevade korral kohaldatavate tulemuslike distsiplinaarmenetluste loomine; tugevate süsteemide loomise tagamine piiride kaitsmiseks, rändevoogude haldamiseks ja varjupaiga andmiseks seda vajavatele inimestele; korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vältimiseks ja nende vastu võitlemiseks kasutatavate tõhusate vahendite väljatöötamine; inimõiguste ja vähemuste hulka kuuluvate inimeste (sealhulgas romade ning lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste) õiguste edendamine ja kaitsmine ning põhivabaduste, sealhulgas meediavabaduse edendamine ja kaitsmine.
- c) I lisas loetletud abisaajate kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite organisatsioonide, sealhulgas kutseliitude suutlikkuse tugevdamine ning liidu organisatsioonide ja I lisas loetletud abisaajate organisatsioonide vahelise võrgustikutöö innustamine kõigil tasanditel, mis läbi võimaldatakse neil osaleda tulemuslikus dialoogis nii avaliku- kui erasektori osapooltega.
- d) Investeeringud haridusse, oskustesse ja elukestvasse õppesse. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärgiks on: hõlbustada võrdset juurdepääsu kvaliteetsele haridusele nii koolieelses lasteasutustes kui ka põhi- ja keskkoolis; vähendada kooli poolelijätmist; kohandada kutseharidust ja -koolitust tööturunõudlusega; parandada kõrghariduse kvaliteeti ja asjakohasust; tõhustada elukestva õppe kättesaadavust ning toetada investeeringuid hariduse ja koolituse infrastruktuuridesse, eelkõige selleks et vähendada piirkondlikku ebavõrdsust ja tugevdada segregeerimata haridust.
- e) Tööhõive tugevdamine ja tööjõu liikuvuse toetamine. Kõnealuses valdkonnas võetavate meetmete eesmärgiks on: mittetöötavate või haridust ega kutset mitteomandavate noorte püsiv kaasamine tööturule, kasutades sealhulgas meetmeid, millega stimuleeritakse investeeringuid kvaliteetsete töökohtade loomiseks, ning töötute kaasamise toetamine ja kõigi tööturul laeindatud inimrühmade tööturul suurema osalemise innustamine. Meetmete teisteks põhieesmärki- deks on soolise võrdõiguslikkuse toetamine, töötajate ja ettevõtjate kohtamine muutustega, kestliku sotsiaaldialoogi loomine ning tööturuasutuste moderniseerimine ja tugevdamine.
- f) Sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse vastu võitlemine. Meetmete eesmärgiks on marginaliseerunud kogukondade, näiteks romade integreerimine; soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puute, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel toimuva diskrimineerimise tõkestamine; ning juurdepääsu parandamine taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sealhulgas tervishoiuteenustele ja üldist huvi pakkuvatele sotsiaalteenustele, sealhulgas sotsiaalkaitse süsteemide kaasajastamise abil.
- g) Säästva transpordi edendamine ja tähtsate võrguinfrastruktuuride kitsaskohtade kõrvaldamine, investeerides eelkõige suure Euroopa lisandväärtusega projektidesse. Kindlaks määratud investeeringud tuleks seada tähtsusjärjekorda vastavalt panusele, mida nad annavad seoses liikuvuse, säästvuse, kasvuhoonetegaaside heidete vähendamise, liikmesriikidega ühenduste loomise asjakohasuse ning Euroopa ühtse transpordipiirkonna loomisega.
- h) Erasektori tegevuskeskkonna ja ettevõtete konkurentsivõime, sealhulgas aruka spetsialiseerumise parandamine, mis on majanduskasvu, töökohtade loomise ja ühtekuuluvuse peamised toetajad. Esmatähtsad on projektid, mis parandavad ettevõtluskeskkonda.
- i) Teadustöö, tehnoloogia arengu ja innovatsiooni tugevdamine, eelkõige teadustöö infrastruktuuri parandamine, soodustava keskkonna ning võrgustikutöö ja koostöö edendamise abil.
- j) Toiduga kindlustatuse ja toiduohutuse toetamine ning mitmekesiste ja elujõuliste põllumajandusliku tootmise süsteemide toetamine aktiivsetes maakogukondades ja maal.
- k) Põllumajandus- ja toiduainete sektori suutlikkuse suurendamine konkurentsivõime ja turujõududega toimetulekuks ning järkjärguliseks ühtlustamiseks liidu eeskirjade ja standarditega, püüdes samas täita majandus-, sotsiaal- ja keskkon- naeesmärke maapiirkondade tasakaalustatud territoriaalse arengu raames.

- l) Keskkonna kaitsmine ja keskkonna kvaliteedi parandamine ning kasvuhoonegaaside heite vähendamise, kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamise ning kliimameetmete juhtimise ja teavitamise toetamine. IPA II rahastamisega edendatakse poliitikaid, millega toetatakse liikumist ressursitõhusa, ohutu, säästva ja vähese CO₂-heitega majanduse suunas.
 - m) Lepitamise, rahu kindlustamise ja usalduse suurendamise meetmete edendamine.
-

III LISA

Territoriaalseks koostööks antava abi temaatilised prioriteedid

Piiriüleseks koostööks ettenähtud abi võidakse asjakohasel juhul anda järgmiste temaatiliste prioriteetide käsitlemiseks:

- a) piiriülese tööhõive, tööjõu liikuvuse ning sotsiaalse ja kultuurilise kaasatuse edendamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: piiriüleste tööturgude integreerimine, sealhulgas piiriülene liikuvus; ühised kohalikud tööhõivealgatused; teabe- ja nõustamisteenused ning ühised koolitused; sooline võrdõiguslikkus; võrdsed võimalused; sisserändajate kogukondade ja haavatavate rühmade integreerimine; investeerimine riiklikesse tööturuasutustesse; riiklikesse tervishoiu- ja sotsiaalteenustesse tehtavate investeeringute toetamine;
- b) keskkonnakaitse, kliimamuutustega kohanemise ja nende mõjude leevendamise edendamine, riskide ennetamine ja juhtimine muu hulgas järgmise tegevuse abil: keskkonnakaitsealased ühismeetmed; loodusvarade säästva kasutamise, ressursitõhususe, taastuvate energiaallikate ning ohutu, säästva ja vähese CO₂-heitega majanduse suunas liikumise edendamine; konkreetseid riske käsitlevate investeeringute edendamine, katastroofidele vastupanuvõime tagamine ning katastroofiohjamise süsteemide ja hädaolukorraks valmisoleku väljatöötamine;
- c) säästva transpordi edendamine ja avalike infrastruktuuride parandamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: eraldatuse vähendamine juurdepääsu parandamise abil transpordile, info- ja sidevõrkudele ning -teenustele; investeerimine piiriüleste vee-, jäätmekäitlus- ning energiasüsteemidesse ja vahenditesse;
- d) turismi edendamine ning kultuuri- ja looduspärand;
- e) investeerimine noortesse, haridusse ja oskustesse muu hulgas järgmise tegevuse abil: ühiste haridus-, kutsekoolitus- ja koolituskavade ning ühist noorsootegevust toetava infrastruktuuri väljatöötamine ja rakendamine;
- f) kohaliku ja piirkondliku valitsemise edendamine ning kohalike ja piirkondlike ametiasutuste planeerimis- ja haldussuutlikkuse tõhustamine;
- g) konkurentsivõime, ettevõtluskeskkonna ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arengu, kaubanduse ja investeeringute tõhustamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: ettevõtlikkuse edendamine ja toetamine, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osas; kohalike piiriüleste turgude areng ja rahvusvahelistumine;
- h) teadustöö, tehnoloogiaarengu, innovatsiooni ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate tugevdamine muu hulgas järgmise tegevuse abil: inimressursside ning teadustöö ja tehnoloogiaarengu vahendite vahetamise edendamine.

IPA II rahastamise toel võidakse vajaduse korral rahastada ka I lisas loetletud abisaajate osalemist ERDFist toetust saava Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi riikide- ja piirkondadevahelistes koostööprogrammides ning Euroopa naabrusspoliitika rahastamisvahendi piiriüleste koostööprogrammides. Sellistel juhtudel kehtestatakse abi ulatus vastavalt asjakohase vahendi (kas ERDFi või Euroopa naabrusspoliitika rahastamisvahendi) reguleerivale raamistikule.

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendiga peetava strateegilise dialoogi kohta ⁽¹⁾

ELi lepingu artikli 14 kohaselt peab Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) kavandamise alustamist ja vajaduse korral pärast esialgset konsulteerimist asjaomaste abisaajatega. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad riigi/piirkonna kohta ette nähtud soovituslikud eraldised, riigi/piirkonna prioriteedid, võimalikud tulemused, soovituslikud eraldised jaotatuna geograafiliste programmide prioriteetidele ning abi üksikasjalikud sätted (*). Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile asjakohased olemasolevad programmdokumendid, milles sisalduvad temaatilised prioriteedid, võimalikud tulemused, abi vormi valik (*) ja selliste prioriteetide jaoks ette nähtud rahaeraldised temaatilistes programmides. Euroopa Komisjon võtab arvesse Euroopa Parlamendi seisukohta selles küsimuses.

Euroopa Komisjon peab Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi vahearuande koostamisel ning enne programmdokumentide põhjalikku läbivaatamist käesoleva määruse kehtivusajal.

Euroopa Parlamendi palvel selgitab Euroopa Komisjon, mil määral on parlamendi märkusi programmdokumentides arvesse võetud, ja muid strateegilise dialoogi järelmeetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

(*) Vajaduse korral.

Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus vähemustele suunatud horisontaalsete programmide rahastamise kohta

Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon on ühel meel selles, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) artikli 2 lõike 1 punkti a alapunkti ii tuleb tõlgendada nii, et sellega võimaldatakse rahastada programme, mille eesmärk on kooskõlas Kopenhaageni kriteeriumidega edendada vähemuste austamist ja kaitsmist, nagu seda tehti nõukogu 17. juuli 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend.

Euroopa Komisjoni avaldus rakendusaktide kasutamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) teatavate eeskirjade rakendamiseks vajalike sätete kehtestamiseks

Euroopa Komisjon on seisukohal, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruses (EL) nr 236/2014 (millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused) sätestatud piiriüleste koostööprogrammide rakenduseeskirjade ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 232/2014 (millega kehtestatakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) muude konkreetsete üksikasjalikumate rakenduseeskirjadega soovitakse täiendada põhiõigusakti ja seetõttu tuleks need vastu võtta delegeeritud õigusaktidena vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 290. Euroopa Komisjon ei ole kõnealuse määruse, nagu kaasseadusandjad selle tekstis kokku on leppinud, vastuvõtmise vastu. Siiski tuletab Euroopa Komisjon meelde, et piiritlemine Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 290 ja 291 vahel on praegu Euroopa Liidu Kohtus nn biotsiidide juhtumi raames läbivaatamisel.

Euroopa Parlamendi avaldus rahastamisvahendite raames antava abi peatamise kohta

Euroopa Parlament märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 234/2014 (millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) ei sisalda sõnaselgeid viiteid abi peatamisele, kui abisaaja riik ei järgi asjaomases rahastamisvahendis sätestatud aluspõhimõtteid, eelkõige demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtteid.

Euroopa Parlament on seisukohal, et nende rahastamisvahendite raames antava abi peatamine muudaks seadusandliku tavamenetluse kohaselt kokku lepitud üldist rahastamiskava. Kaasseadusandja ja eelarvapädeva institutsioonina on Euroopa Parlamendil seega sellise otsuse korral õigus kasutada täielikult oma eelisõigusi.

Euroopa Parlamendi avaldus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) I lisas loetletud abisaajate kohta

Euroopa Parlament märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruses (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) kasutatakse kogu tekstis väljendit „I lisas loetletud abisaajad”. Euroopa Parlament leiab, et kõnealune väljend kehtib riikide kohta.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 232/2014,

11. märts 2014,

millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 209 lõiget 1 ja artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva määrusega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, mis kuulub Euroopa Liidu välispoliitikat otse toetavate õigusaktide hulka. Sellega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1638/2006, ⁽⁴⁾ mis kaotas kehtivuse 31. detsembril 2013.
- (2) Euroopa Liidu lepingu (Eli leping) artikliga 8 on ette nähtud, et liit arendab naabruses asuvate riikidega privileeeritud suhteid, mille eesmärk on luua heaolu ja heanaaberlikkuse ala, mis rajaneb liidu väärtustel ja mida iseloomustavad koostööl põhinevad tihedad rahumeelsed suhted.
- (3) Liit pakub Euroopa naabruspoliitika raames Euroopa naabruses asuvatele riikidele privileeeritud suhteid, mis põhinevad selliste väärtuste ja põhimõtete vastastikusel austamisel ja edendamisel nagu demokraatia ja inimõigused, õigusriik, hea valitsemistava, turumajanduse põhimõtted ning jätkusuutlik ja kaasav areng. Sellega nähakse

vajaduse korral ette raamistik suurema liikuvuse ja inimestevaheliste kontaktide tihendamise jaoks, kasutades selleks eelkõige viisalihtsustus- ja tagasivõtulepinguid ning, iga juhtumi puhul eraldi, viisanõude kaotamist.

- (4) Alates Euroopa naabruspoliitika rakendamisest on suhted partnerriikidega tugevnenud ning poliitika on toonud reaalselt kasu nii liidule kui ka liidu partnerriikidele, hõlmates piirkondlike algatuste käivitamist ja demokraatiseerimise toetamist Euroopa naabruskonnas. Mitmed olulised arengud Euroopa naabruskonnas tõid 2011. aastal kaasa Euroopa naabruspoliitika tervikliku strateegilise läbivaatamise. Läbivaatamine näeb muu hulgas ette suurema toetuse andmise partneritele, kes on pühendunud demokraatliku ühiskonna ülesehitamisele ja reformide elluviimisele, järgides stiimulipõhist lähenemisviisi („rohkema eest rohkem“) ja „vastastikuse vastutuse“ põhimõtteid, partnerlust ühiskondadega ning diferentseerumist ja konkreetsete partnerriikide vajadustest lähtuvat lähenemisviisi. Käesoleva määrusega tuleks luua selged seosed Euroopa naabruspoliitika poliitilise raamistiku ja käesoleva määruse alusel antava toetuse vahel.

- (5) Käesoleva määrusega tuleks toetada selliste poliitiliste algatuste rakendamist, mis on andnud panuse Euroopa naabruspoliitika kujundamisse: idapartnerlus liidu ja tema idanaabrite vahel, partnerlus demokraatia ja ühise heaolu nimel ja Vahemere Liit lõunanaabruses. Kõnealused algatused on strateegiliselt tähtsad ja loovad samuti olulise poliitilise raamistiku suhete tugevdamisel partnerriikidega ja partnerriikide endi vahel, tuginedes vastastikuse ja ühise vastutuse ning kohustuste põhimõtetele. Käesoleva määrusega tuleks toetada ka piirkondliku koostöö rakendamist kogu Euroopa naabruskonnas, muu hulgas põhjamõõtme või Musta mere sünergia raames, samuti (eelkõige piiriülese koostöö puhul) makropiirkondlike strateegiate välisaspekte.

- (6) Käesoleva määruse eesmärkide saavutamisel tuleks liidu toetuse ettevalmistamises, rakendamises ja järelevalves asjakohaselt kaasata välistegevuse partnereid, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonid ja kohalikke omavalitsusi, võttes arvesse nende tähtsat rolli. Käesolev määrus peaks samuti toetama kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse suurendamist tõhusa siseriikliku ja kohaliku vastutuse võtmise tagamisel ning täisväärtuslikul osalemisel demokraatiseerimisprotsessides.

⁽¹⁾ ELT C 11, 15.1.2013, lk 77.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 110.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1638/2006, millega kehtestatakse üldsätted Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi loomise kohta (ELT L 310, 9.11.2006, lk 1).

- (7) Käesolevas määruses tunnistatakse Venemaa Föderatsiooni eristaatust nii liidu naabrina kui ka strateegilise partnerina selles piirkonnas.

- (8) Nii käesoleva määruse kui ka Euroopa Arengufondi (ERDF) kohast abi tuleks anda piiriülese koostöö programmidele ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt partnerriikide ja/või Venemaa Föderatsiooni vahel („muud piiriülese koostöös osalevad riigid“) liidu välispiiridel, et soodustada piirnevate piirialade integreeritud ja jätkusuutlikku piirkondlikku arengut ja koostööd ning harmoonilist territoriaalset integratsiooni liidu piires ja naabruses asuvate riikidega. Piiriülese koostöö tõhusa rakendamise tagamiseks on oluline ühtlustada vajaduse korral menetlused Euroopa territoriaalse koostöö kontekstis toimivate menetlustega.
- (9) Lisaks on oluline edendada ja soodustada koostööd liidu ja partnerriikide ning muude osalevate riikide vahel nende ühiseks hüvanguks, eelkõige pakutud vahendite parima ja tulemuslikuma koordineerimise ning liidu eelarve sisemiste ja välimiste rahaliste vahendite ressurside ühendamise kaudu, eelkõige piiriülese koostöö, piirkondlike projektide ja liidule huvi pakkuvate taristuprojektide jaoks, mis hõlmavad naabruses asuvaid riike ja muid koostööpiirkondi.
- (10) Piiriülese koostöös peaks olema võimalik osaleda ka Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikide piiriäärsed territoriaalüksustel ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 231/2014⁽¹⁾ I lisa toetusesaajate hulgas loetletud asjaomastel territoriaalüksustel. EMP riigid peaksid jätkama piiriülese koostöö programmides osalemist oma vahenditega.
- (11) Eeldatakse, et piiriülese ja piirkondlikus koostöös osalevad liikmesriigid, partnerriigid ja muud osalevad riigid tagavad kaasrahastamise. Sellega tugevdatakse riigi omalust, suurendatakse programmide rahastamiseks kasutada olevaid vahendeid ja soodustatakse kohalike sidusrühmade osalemist.
- (12) Käesolevas määruses kasutatud mõistete ühtlustamiseks Euroopa territoriaalse koostöö puhul kasutatavate mõistete tuleb piiriülese koostöö programmide rakendusdokumendid ümber nimetada ühisteks rakendusprogrammideks.
- (13) Toetused, mida antakse naabruses asuvatele riikidele Euroopa naabuspoliitikaga loodud raamistikus, peaksid olema kooskõlas liidu välispoliitika ja eelkõige tema arengupoliitika eesmärkide ja põhimõtetega ning ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga. Tagada tuleb ka kooskõla liidu sisepoliitika ja õigusaktide välismõjemetega.
- (14) Liit peaks oma välistegevuse mõju optimeerimiseks püüdma olemasolevaid vahendeid võimalikult tõhusalt kasutada. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning luues koostoime Euroopa naabuspoliitika rahastamisvahendi, liidu välistegevuse muude rahastamisvahendite ja liidu muude poliitikameetmete vahel. Lisaks peaks see hõlmama liidu välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist.
- (15) ELi ja Aafrika ühisstrateegia on oluline suhetes Vahemere piirkonna Põhja-Aafrika riikidest naabritega.
- (16) Liit ja tema liikmesriigid peaksid igauks omalt poolt parandama naabruses asuvate riikidega arendatava koostöö poliitika ühtsust, tõhusust ja täiendavust. Liidu koostöö ja liikmesriikide koostöö vastastikuse täiendavuse ja tugevdamise tagamiseks on asjakohane näha ette ühisprogrammid, mida tuleks rakendada alati, kui see on võimalik ja asjakohane. Samuti tuleks tagada koostöö ja tegevuse koordineerimine muude kolmandatest riikidest abiandjatega.
- (17) Käesoleva määruse kohane liidu toetus tuleb põhimõtteliselt viia vastavusse partnerriikide vastavate riiklike või kohalike strateegiate ja meetmete ning vajaduse korral ka Venemaa Föderatsiooni strateegiate ja meetmetega.
- (18) Komisjon peaks leidma saadaolevate ressurside kasutamiseks kõige tõhusama viisi, kasutades võimendava mõjuga rahastamisvahendeid. Nimetatud mõju saaks suurendada rahastamisvahendite investeeritud ja saadud vahendite kasutamise ja taaskasutamise võimaldamise kaudu.
- (19) Kliimamuutustega võitlemine on liidu jaoks väga oluline ülesanne ning selles vallas on vaja kiiresti tegutseda rahvusvahelisel tasandil. Komisjoni 29. juuni 2011. aasta juuni teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve“ on märgitud kavatsus suurendada liidu eelarve kliimaga seotud osa vähemalt 20 % ning käesolev määrus peaks aitama seda eesmärki saavutada.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 231/2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 11).

- (20) Liidu siseturueeskirjadega kooskõlas olev stabiilne energeetika- ja ressursidealane koostööraamistik naaberriikidega aitab suurendada liidu julgeolekut nimetatud valdkonnas.
- (21) Sooline võrdõiguslikkus, vähemuste hulka kuuluvate isikute õigused ning diskrimineerimise ja ebavõrdsuse vastu võitlemine on kõigi käesoleva määruse kohaste meetmete võtmisel läbivad eesmärgid.
- (22) Liit on võtnud endale suhetes oma partneritega kõikjal maailmas kohustuse edendada inimväärse töö tagamist, sotsiaalset õiglust ning ratifitseerida ja tõhusalt rakendada rahvusvaheliselt tunnustatud tööstandardid (mis hõlmavad lastööjõu kasutamise kaotamist) ja mitme-poolsed keskkonnalepingud.
- (23) Käesoleva määrusega kehtestatakse selle kohaldamisajaks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamiseks juhiseks 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta) ⁽¹⁾ punkti 17 tähenduses.
- (24) Liidu finantshuvid peaksid olema kaitstud proportsionaalsete meetmete kaudu kogu kulutuste tegemise tsükli jooksul, kaasa arvatud rikkumiste ärahoidmine, avastamine ja uurimine, kaotatud, valesti makstud või valesti kasutatud rahaliste vahendite sissenõudmine ja vajaduse korral trahvide määramine. Neid meetmeid tuleks võtta kooskõlas rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega sõlmitud kohaldatavate lepingutega.
- (25) Käesoleva määruse kohase liidu toetuse kohandamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse alusel antava liidu toetuse prioriteetide nimekirja ja programmitüübi kaupa rahaliste vahendite jaotust. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (26) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused.
- (27) Mitmeaastaste ühtsete toetusraamistike, muude programmide dokumentide ja rakenduseeskirjadega, millega sätestatakse piiriülese koostöö erisätted, seotud rakendusevolitusi tuleks teostada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 182/2011 ⁽²⁾.
- (28) Võttes arvesse selliste rakendusaktide iseloomu, eelkõige nende mõju poliitika kujundamisele ja nende finantsmõju, tuleks nende vastuvõtmiseks põhimõtteliselt kohaldada kontrollimenetlust, välja arvatud meetmete puhul, mille finantsmõju on väike.
- (29) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrusega (EL) nr 236/2014 ⁽³⁾ kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused.
- (30) Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine on sätestatud nõukogu otsuses 2010/427/EL ⁽⁴⁾.
- (31) Euroopa naabruses asuvates riikides, kus poliitika üks põhieesmärkidest on selle vastavusse viimine liidu eeskirjade ja normidega, saab liit anda oma toetust kõige paremini käesoleva määruse alusel. Teatavat konkreetset toetust saab anda vaid liidu tasandil. Liikmesriikide üleminekukogemused võivad aidata kaasa ka reformide edule Euroopa naabruses asuvates riikides ning universaalsete põhiväärtuste edendamisele Euroopa naabruses.
- (32) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetmete ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 236/2014, milles sätestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 95).

⁽⁴⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

⁽¹⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

(33) On asjakohane viia käesoleva määruse kohaldamisalaeg kooskõlla nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾ kohaldamisajaga. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

Artikkel 2

Liidu toetuse erieesmärgid

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Artikkel 1

Üldeesmärk ja reguleerimisala

1. Käesoleva määrusega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, eesmärgiga liikuda edasi liitu ja I lisas loetletud riike ja territooriume („partnerriigid”) hõlmava ühise heaolu ja heanaaberlikkuse ala suunas, arendades privilegeeritud suhteid, mis kooskõlas ELi lepinguga põhinevad koostööl, rahul ja julgeolekul, vastastikusel vastutusel ning ühisel pühendumisel demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste austamise universaalsetele põhiväärtustele.

2. Käesoleva määruse kohast liidu toetust kasutatakse partnerriiikide ja piiriüleses koostöös osalevate piirkondade hüvanguks. Seda võib kasutada ka liidu ja partnerriiikide ühiseks hüvanguks.

3. Käesoleva määruse kohast liidu toetust võib kasutada ka selleks, et võimaldada Venemaa Föderatsioonil osaleda piiriüleses koostöös, liidu osalusega piirkondlikus koostöös ning mitmeid riike hõlmavates vastavates programmides, sealhulgas hariduse alal tehtavas koostöös, eelkõige üliõpilasvahetuses.

4. Kolmandate riikidega peetava dialoogi ja nendega tehtava koostöö abil ning rahvusvahelise õiguse põhimõtteid järgides edendab, arendab ja tugevdab liit selliseid liidu aluseks olevaid väärtusi nagu vabadus, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ja jagamatus ning austamine ning võrdõigussuhte ja õigusriigi põhimõtted. Sellest tulenevalt peab käesoleva määruse kohane rahastamine olema kooskõlas nende väärtuste ja põhimõtetega, samuti liidu rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustustega, võttes arvesse asjakohaseid liidu poliitilisi ja seisukohti.

⁽¹⁾ Nõukogu 2. detsembrini 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 884).

1. Käesoleva määruse kohase liidu toetusega keskendutakse tõhusama poliitilise koostöö, tõelise ja jätkusuutliku demokraatia ja järkjärgulise majandusliku integratsiooni ja tugevdatud partnerluse edendamisele liidu ja partnerriiikide vahel ning eelkõige partnerlus- ja koostöölepingute, assotsieerimislepingute või muude olemasolevate või tulevaste lepingute ja ühiselt heakskiidetud tegevuskavade või nendega võrdväärsete dokumentide rakendamisele.

2. Käesoleva määruse kohane liidu toetus on eelkõige suunatud järgmistele valdkondadele:

- a) inimõiguste ja põhivabaduste, õigusriigi, võrdõigussuhte põhimõtte ja diskrimineerimise kõikide vormide vastu võitlemise edendamine, tõelise ja jätkusuutliku demokraatia rajamine, hea valitsemistava edendamine, korruptsiooni vastu võitlemine, institutsioonilise suutlikkuse suurendamine kõikidel tasanditel ning sotsiaalpartnereid hõlmava jõudsalt edeneva kodanikuühiskonna arendamine;
- b) järkjärgulise integratsiooni poole püüdlemine liidu siseturul ning töhuga sektoripõhise ja mitmeid sektoreid hõlmava koostöö arendamine, sh õigusaktide ühtlustamine liidu ja muude asjakohaste normidega ja nendele lähendamine ning parem juurdepääs turule, muu hulgas laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade kaudu, asjaomaste institutsioonide väljaarendamine ja investeeringud, eelkõige võrkudevahelistesse ühendustesse;
- c) tingimuste loomine seadusliku rände paremaks korraldamiseks ja hästihallatava inimeste liikuvuse tõhustamiseks, kooskõlas rännet ja liikuvust käsitleva ELi üldise lähenemisviisiga seni sõlmitud ja tulevaste kokkulepete rakendamiseks ning inimestevaheliste kontaktide edendamiseks, eelkõige seoses kultuurilise, haridusala, kutse- või sporditegevusega;
- d) kõiki aspekte hõlmava aruka, jätkusuutliku ja kaasava arengu toetamine; vaesuse vähendamine, sh erasektori arendamine ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine; suutlikkuse suurendamine teaduses, hariduses, eelkõige kõrghariduses, tehnoloogias, teadus- ja innovatsioonitegevuses; sisemise majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, maaelu arengu, rahvatervise, keskkonnakaitse, kliimameetmete ja katastroofidele vastupanu võime edendamine;
- e) usaldusväärsuse suurendamine, heanaaberlike suhete ja muude meetmete edendamine, mis aitavad parandada igakülgselt julgeolekut ning hoida ära konflikte (ka pikaajalisi) või neid lahendada;
- f) allpiirkondliku, piirkondliku ja Euroopa naabruskonna tasandi ning piiriülese koostöö tõhustamine.

3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud erieesmärkide saavutamist hinnatakse eelkõige Euroopa naabruspoliitika rakendamist kajastavate asjakohaste liidu perioodiliste aruannete alusel; lõike 2 punktide a, d ja e puhul rahvusvaheliste organisatsioonide ja muude asjaomaste asutuste määratud asjakohaste näitajate alusel; lõike 2 punktide b, c ja d puhul vajaduse korral selle alusel, mil määral on partnerriigid liidu õigusraamistiku üle võtnud ning lõike 2 punktide c ja f puhul vajalike lepingute ja koostöömeetmete arvu alusel.

Erimeetmete saavutamist mõõtvad näitajad peavad olema eelnevalt määratletud, selged, läbipaistvad, vajaduse korral riigipõhised ja mõõdetavad ning hõlmama muu hulgas piisava järelevalve all korraldatud demokraatlikke valimisi, inimõiguste ja põhivabaduste austamist, sõltumatut kohtusüsteemi, koostööd vabaduse, turvalisuse ja õiguse küsimustes, korruptsioonitaset, kaubavooge, soolist võrdõiguslikkust ja näitajaid, mille abil on võimalik mõõta riigisiseseid majanduslikke erinevusi, sealhulgas tööhõive taset.

4. Käesoleva määruse kohast liidu toetust võib kasutada ka muudes asjakohastes valdkondades, kui see on kooskõlas Euroopa naabruspoliitika üldiste eesmärkidega.

Artikkel 3

Poliitikaraamistik

1. Partnerlus- ja koostöölepingud, assotsieerimislepingud ning muud kehtivad või tulevased lepingud, millega kehtestatakse suhted partnerriikidega, asjakohased komisjoni teatised, Euroopa Ülemkogu järeldused ja nõukogu järeldused, samuti asjakohased tippkohtumiste deklaratsioonid või ministrite ja Euroopa naabruspoliitika partnerriikide kohtumistel (sealhulgas idapartnerluse ja Vahemere Liidu kontekstis) vastu võetud järeldused ning samuti asjakohased Euroopa Parlamendi resolutsioonid moodustavad käesoleva määruse üldise poliitikaraamistiku käesoleva määruse kohaste liidu programmide koostamiseks ja rakendamiseks, järgides samas isevastutuse põhimõtet.

2. Käesoleva määruse kohase liidu toetuse prioriteetide määramise ja artikli 2 lõikes 3 esitatud edusammude hindamise peamiseks lähtepunktiks on partnerriikide ja liidu vahelised kahe- ja mitmepoolsed, sealhulgas vajadusel idapartnerluse ja Euroopa naabruspoliitika lõunamõõtme raames ühiselt kokku lepitud tegevuskavad või muud võrdväärased dokumendid, nagu assotsieerimiskavad.

3. Liidu ja partnerriikide vaheliste lõikes 1 sätestatud lepingute puudumise korral võib liit käesoleva määruse kohaselt toetust anda juhul, kui see on otstarbekas liidu poliitika eesmärkide saavutamiseks, ning programmid koostatakse nende eesmärkide alusel vastava riigi vajadusi arvestades.

Artikkel 4

Diferentseerimine, partnerlus ja kaasrahastamine

1. Iga partnerriigile kooskõlas artikli 6 lõikega 1 antav käesoleva määruse kohane liidu toetus on stiimulipõhine ning selle vorm ja summa on diferentseeritud, võttes arvesse kõiki allpool loetletud elemente, mis kajastavad partnerriigi:

- a) vajadusi, kasutades selliseid näitajaid nagu rahvaarv ja arengutase;
- b) pühendumist ühiselt kokkulepitud poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete reformide eesmärkide elluviimisele ning selles osas tehtud edusamme;
- c) pühendumist tõelise ja jätkusuutliku demokraatia ülesehitamisele ning sellealaseid edusamme;
- d) partnerlust liiduga, sealhulgas partnerluse ambitsioonikuse taset;
- e) käesoleva määruse kohase liidu toetuse vastuvõtuvõimet ja võimalikkust mõju.

Seda toetust kajastatakse artiklis 7 osutatud mitmeaastastes programmdokumentides.

2. Pärast artiklis 7 kirjeldatud programmdokumentide vastuvõtmist ja ilma et see mõjutaks muid käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud elemente, kohandatakse partnerriikidele pakutavate vabade vahendite osa eelkõige vastavalt nende edusammudele tõelise ja jätkusuutliku demokraatia ülesehitamisel ja tõhustamisel ning kokkulepitud poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete reformide eesmärkide elluviimisel, kooskõlas motiveerimisel põhineva lähenemisviisiga.

Mitme riiki hõlmavate katusprogrammide puhul määratakse kõnealune osa kindlaks vastavalt partnerriikide edusammudele tõelise ja jätkusuutliku demokraatia ülesehitamisel, võttes samuti arvesse nende edusamme selle eesmärgi saavutamiseks kokku lepitud reformide läbiviimisel.

Partnerriikide edusamme hinnatakse regulaarselt, eelkõige Euroopa naabruspoliitika eduaruannete abil, mis sisaldavad suundumusi võrdluses eelmiste aastatega.

Toetuse andmine võib toimuda läbi vaadata tõsiste või püsivate tagasimineku korral.

3. Seda motiveerimisel põhinevat lähenemisviisi ei rakendata kodanikuühiskonna, inimestevaheliste kontaktide, sealhulgas kohalike omavalitsuste vahel tehtava koostöö, inimõiguste tagamise parandamise või kriisiga seotud tugimeetmete toetamisele. Tõsiste või püsivate tagasimineku korral võib kõnealust toetust suurendada.

4. Käesoleva määruse kohase motiveerimisel põhineva lähemisi viisi teemal toimub Euroopa Parlamendis ja nõukogus regulaarne arutelu.

5. Käesoleva määruse kohane liidu toetus määratakse partnerluses toetusesaajatega. Selline partnerlus hõlmab vajaduse korral liidu toetuse ettevalmistamises, rakendamises ja seires järgnevat sidusrühmi:

- a) valitsusasutused ja kohalikud omavalitsused ja
- b) kodanikuühiskonna organisatsioonid;

sealhulgas konsulteerides ja võimaldades ajakohast juurdepääsu asjakohasele teabele, mis võimaldab neid kõnealuses protsessis olulist rolli etendada.

6. Üldjuhul kaasrahastavad partnerriigid ja muud osalevad riigid käesoleva määruse kohast liidu toetust riiklikest rahalistest vahenditest, toetusesaajate vahenditest või muudest allikatest. Kaasrahastamise nõudest võidakse loobuda nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ning kui see on vajalik kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide, eelkõige väikeste kodanikuühiskonna organisatsioonide arengu toetamiseks, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ sätestatud muude tingimuste kohaldamist.

Artikkel 5

Sidusus ja rahastamise koordineerimine

1. Käesoleva määruse rakendamisel tagatakse sidusus liidu välisstegevuse kõikide valdkondadega, samuti liidu muude asjakohaste poliitikavaldkondadega. Selleks peavad käesoleva määruse kohaselt rahastatavad meetmed, sh Euroopa Investeeringupanga (EIP) hallatavad meetmed tuginema artikli 3 lõigetes 1 ja 2 osutatud koostööpoliitika dokumentidele, samuti liidu erihuvidele, poliitika prioriteetidele ja strateegiatele. Sellised meetmed peavad järgima kohustusi, mis on võetud mitmepoolsete lepingutega ja rahvusvaheliste konventsioonidega, mille osalised liit ja partnerriigid on.

2. Liit, liikmesriigid ja Euroopa Investeeringupank peavad tagama sidususe käesoleva määruse kohase toetuse ning liidu, liikmesriikide ja Euroopa finantseerimisasutuste antava muu toetuse vahel.

3. Liit ja liikmesriigid tagavad oma asjakohaste toetusprogrammide koordineerimise, et parandada tõhusust ja tulemuslikkust toetuse andmisel ja poliitilise dialoogi pidamisel ning vältida rahastamise kattuvust kooskõlas kehtestatud suunistega tegevuse koordineerimise tugevdamiseks välisabi valdkonnas ning poliitika ja menetluste ühtlustamiseks. Koordineerimine hõlmab korrapäraseid konsultatsioone ja asjakohase teabe saage-

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

dist vahetamist toetustsükli erinevate etappide vältel, eelkõige praktilisel tasandil. Alati, kui see on võimalik ja asjakohane, rakendatakse ühisprogramme. Kui seda ei ole võimalik saavutada, kaalutakse kõrgeimal tasemel koordineerituse tagamiseks muid meetmeid, näiteks delegeeritud koostööd ja vahendite üleandmise kokkuleppeid.

Komisjon annab ühisprogrammide liikmesriikidega aru määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 nimetatud aruandes ning lisab soovitusel endel juhtumitel, kui ühisprogrammide eesmärgid täiel määral ei saavutatud.

4. Liit võtab koos liikmesriikidega vajalikud meetmed, sealhulgas peab programmitöö varajases etapis konsultatsioone, et tagada täiendavus, nõuetekohane koordineerimine ja koostöö mitmepoolsete ja piirkondlike organisatsioonide ja üksustega, kaasa arvatud Euroopa finantseerimisasutused, rahvusvahelised finantseerimisasutused, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni asutused, fondid ja programmid, erasektori ja poliitilised sihtasutused ning liiduvälised rahastajad.

5. Artikli 7 lõigetes 2 ja 3 nimetatud dokumentides viidatakse nii palju kui võimalik muude liidu rahastajate tegevusele.

II JAOTIS

SIHTPROGRAMMIDE KOOSTAMINE JA RAHALISTE VAHENDITE ERALDAMINE

Artikkel 6

Programmide liigid

1. Käesoleva määruse kohase liidu toetuse aluseks võetakse järgmine:

- a) kahepoolsed programmid, mis hõlmavad liidu toetust ühele partnerriigile;
- b) idapartnerluse ja Euroopa naabruspoliitika lõunamõõtme prioriteetidel põhinevad mitut riiki hõlmavad programmid, millega käsitletakse kõigile või mitmele partnerriigile ühiseid probleeme ning võetakse arvesse Vahemere Liidu kontekstis tehtavat tööd ning piirkondlikku ja allpiirkondlikku koostööd põhiliselt kahe või enama partnerriigi vahel, sealhulgas ka põhjamõõtme ja Musta mere sünergia raames. See võib kooskõlas artikli 1 lõikega 3 hõlmata Venemaa Föderatsiooni;
- c) piiriülese koostöö programmid, mis käsitlevad koostööd ühelt poolt ühe või mitme liikmesriigi vahel ja teiselt poolt ühe või mitme partnerriigi ja/või Venemaa Föderatsiooni vahel („muud piiriüleses koostöös osalevad riigid”) ning mida rakendatakse piirkondades, mis külgnevad nende ühisosaga liidu välispiirist.

2. Käesoleva määruse kohase liidu toetuse prioriteetid on kindlaks määratud II lisas.

3. Käesoleva määruse kohast liidu toetust rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 236/2014 ning käesoleva määruse artikli 6 lõike 1 punkti c kohaste programmide puhul ka kooskõlas rakenduseeskirjadega, millega nähakse ette käesoleva määruse artiklis 12 osutatud piiriülese koostöö erisätted.

Artikkel 7

Programmide koostamine ja rahaliste vahendite soovituslik jaotus riigi ja mitut riiki hõlmavate sihtprogrammide puhul

1. Riikide programmide rahaliste vahendite soovituslik jaotus määratakse kindlaks artikli 4 lõikes 1 esitatud kriteeriumide alusel.

2. Riikides, kus käesoleva määruse artikli 3 lõikes 2 viidatud dokumendid on olemas, kohaldatakse kõikehõlmavat mitmeaastast ühtset toetusraamistikku kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Nimetatud raamistiku raames:

a) vaadatakse läbi poliitikaraamistikuga seoses tehtud edusammud ja eelnevalt kokku lepitud eesmärkide saavutamine ning tehakse kokkuvõtte liidu ja partnerriigi suhetest, võttes sealhulgas arvesse partnerriigi ambitsioonikuse taset partnerluses liiduga;

b) määratakse kindlaks liidu toetuse eesmärgid ja prioriteetid, mis valitakse peamiselt välja käesoleva määruse artikli 3 lõikes 2 osutatud dokumentides ja partnerriikide strateegiates või kavades sisalduvate hulgast, kui need strateegiad või kavad on kooskõlas üldise poliitikaraamistikuga, ning mille puhul on vajadus toetuse järele leidnud liidu korrapärase hindamise käigus kinnitust;

c) määratakse kindlaks soovitud tulemused, ning

d) määratakse kindlaks prioriteetide järgi jaotatud rahastamise kavandatud tase.

Iga ühtse toetusraamistiku kavandatud rahaeraldised esitatakse vahemikuna, mille ulatus ei ületa 20 % nimetatud eraldisest.

Ühtse toetusraamistiku kestus vastab põhimõtteliselt käesoleva määruse artikli 3 lõikes 2 osutatud asjakohase dokumendi kestusele.

3. Riikides, kus käesoleva määruse artikli 3 lõikes 2 osutatud dokumendid ei ole kasutusel, kohaldatakse strateegiat ja mitmeaastast sihtprogrammi sisaldavat kõikehõlmavat programmdokumenti kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Sellega:

a) määratletakse liidu tegevusstrateegia, tuginedes vastava riigi olukorra analüüsile, vastava riigi ja liidu vahelistele suhetele ning partnerriikide strateegiatele või kavadele, kui nimetatud strateegiad või kavad on kooskõlas üldise poliitikaraamistikuga;

b) määratakse kindlaks liidu toetuse eesmärgid ja prioriteetid;

c) määratakse kindlaks soovitud tulemused, ning

d) määratakse kindlaks prioriteetide järgi jaotatud rahastamise soovituslik tase.

Kaasnevate rahaeraldiste soovituslik jaotus esitatakse vahemikena, mis ei ületa 20 %. Programmdokumendi mitmeaastane kestus peab olema asjakohane.

4. Mitut riiki hõlmavate programmide puhul kohaldatakse strateegiat ja mitmeaastast sihtprogrammi sisaldavat kõikehõlmavat programmdokumenti kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Sellega:

a) sätestatakse liidu toetuse saamisel piirkonna või allpiirkonna suhtes kehtivad eesmärgid ja prioriteetid, lähtudes vajaduse korral prioriteetidest, mille kasuks on otsustatud idapartnerluse või Vahemere Liidu raames;

b) määratakse kindlaks soovitud tulemused, ning

c) määratakse kindlaks prioriteetide järgi jaotatud rahastamise soovituslik tase.

Mitut riiki hõlmavate programmide rahaliste vahendite soovituslik jaotus määratakse kindlaks läbipaistvate ja objektiivsete kriteeriumide alusel.

Programmdokumendi mitmeaastane kestus peab olema asjakohane.

5. Ühtse toetusraamistiku dokumendid vaadatakse vajaduse korral läbi, sealhulgas võttes arvesse asjakohaseid liidu perioodilisi aruandeid ning partnerriikidega sõlmitud lepingute kohaselt loodud ühisasutuste tööd, ning neid võidakse muuta kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 osutatud programmdokumendid vaadatakse läbi vahekokkuvõtte tegemiseks või vastavalt vajadusele ning neid võidakse muuta kooskõlas sama menetlusega.

6. Selleks, et hõlbustada artikli 4 lõikes 2 osutatud motiveerimisel põhineva lähenemisviisi rakendamist, antakse ligikaudu 10 % suurune summa artikli 17 lõikes 1 sätestatud rahastamis-paketist mitut riiki hõlmavatele katusprogrammidele, mis täiendavad artikli 7 lõigetes 2 ja 3 osutatud riigile eraldatavaid rahalisi vahendeid. Asjaomastes komisjoni otsustes, millega luuakse need katusprogrammid, määratakse kindlaks need riigid, mis võivad saada rahaeraldise, kusjuures eraldatavad summad otsustatakse hiljem selle põhjal, kuidas tehakse edusamme tõelise ja jätkusuutliku demokraatia saavutamisel ja selle eesmärgi saavutamiseks kokku lepitud reformieesmärkide rakendamisel.

7. Juhul kui liidu ja partnerriikide ühistes huvides on vaja võtta tõhusamaid meetmeid sellistes valdkondades nagu riikidevaheline koostöö ja võrkudevahelised ühendused, võib käesoleva määruse kohase rahastamise vahendid ühendada asjakohaste liidu määruste kohaste muude vahenditega. Sellisel juhul otsustab komisjon, millist ühtset eeskirjakogu rakendamisel tuleb kohaldada.

8. Liikmesriigid osalevad programmide koostamise protsessis vastavalt määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikele 3. Need liikmesriigid ja muud rahastajad, kes on võtnud kohustuse kavandada oma toetust liiduga ühiselt, kaasatakse eriti aktiivselt. Programmdokumendid võivad vajaduse korral hõlmata ka nende rahalist osalust.

9. Kui liikmesriigid ja muud rahastajad on võtnud kohustuse kavandada ühiselt toetust, võib ühine mitmeaastane programmdokument asendada ühtset toetusraamistikku ning lõigetes 3 ja 4 osutatud programmdokumente, tingimusel et see vastab kõnealustes lõigetes kehtestatud nõuetele.

10. Kriisiolukordades või olukordades, mis kujutavad endast ohtu demokraatialle, õigusriigile, inimõigustele ja põhivabadustele, või loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste korral võib programmdokumendid erakorraliselt läbi vaadata. Selline erakorraline läbivaatamine tagab liidu poliitika, käesoleva määruse kohase liidu toetuse ja muude liidu välistegevuse rahastamisvahendite kohase toetuse vahelise sidususe säilimise. Erakorraline läbivaatamine võib viia muudetud programmdokumentide vastuvõtmiseni. Sellisel juhul saadab komisjon muudetud programmdokumendid teavitamise eesmärgil Euroopa Parlamendile ja nõukogule ühe kuu jooksul nende vastuvõtmisest.

11. Mis tahes programmitöös või programmide läbivaatamises, mis leiab aset pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vaheläbivaatuse aruande avaldamist, võetakse arvesse selle aruande tulemusi, leide ja järeldusi.

b) liikmesriikide ja muude piiriüleses koostöös osalevate riikide vahel kulgevate merepiiride ääres asuvad NUTS 3. tasandi või samaväärse tasandi territoriaalüksused, mis asuvad üksteisest kõige rohkem 150 km kaugusel, ilma et see piiraks koostöömeetmete sidususe ja järjepidevuse tagamiseks vajalike võimalike kohanduste tegemist;

c) liikmesriikide ja muude piiriüleses koostöös osalevate riikide ühise mere vesikonna ääres asuvad NUTS 2. tasandi või samaväärse tasandi territoriaalüksused.

2. Praeguste koostöökavade jätkuvuse tagamiseks ja muudel põhjendatud juhtudel ning selleks, et aidata kaasa programmi eesmärkide täitmisele, võidakse lõikes 1 osutatud territoriaalüksustega külgnevatel territoriaalüksustel lubada osaleda piiriüleses koostöös. Tingimused, mille alusel külgnevad territoriaalüksused võivad koostöös osaleda, sätestatakse ühistes rakendusprogrammides.

3. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võidakse koostöösse kaasata liikmesriikide või muude piiriüleses koostöös osalevate riikide suuremad sotsiaalsed, majanduslikud ja kultuurilised keskused, mis ei külgne toetuskõlblike territoriaalüksustega, tingimusel et nende osalus aitab kaasa programmdokumentis sätestatud eesmärkide täitmisele. Tingimused, mille alusel sellised keskused võivad koostöös osaleda, sätestatakse ühistes rakendusprogrammides.

4. Kui programmid on koostatud lõike 1 punkti b kohaselt, võib komisjon kokkuleppel osalejatega teha ettepaneku geograafilise toetuskõlblikkuse laiendamiseks kogu NUTS 2. tasandi territoriaalüksusele, mille alal NUTS 3. tasandi territoriaalüksus asub.

5. Piiriülese koostööga püütakse järgida olemasolevate ja tulevaste makropiirkondlike strateegiatega eesmärgid.

III JAOTIS

PIIRIÜLENE KOOSTÖÖ

Artikkel 8

Geografiline toetuskõlblikkus

1. Artikli 6 lõike 1 punktis c osutatud piiriülese koostöö programmide aluseks võivad olla:

a) liikmesriikide ja muude piiriüleses koostöös osalevate riikide vahel kulgevate maapiiride ääres asuvad ühise statistilise territoriaalüksuste liigituse (NUTS) 3. tasandi või samaväärse tasandi territoriaalüksused, ilma et see piiraks koostöömeetmete sidususe ja järjepidevuse tagamiseks vajalike võimalike kohanduste tegemist ja kooskõlas artikli 9 lõikega 4;

Artikkel 9

Programmide koostamine ja rahaliste vahendite eraldamine piiriüleses koostöös

1. Programmdokumendi koostamisel tuleb määratleda järgmised aspektid:

a) piiriülese koostöö strateegilised eesmärgid ning kõnealuse koostöö prioriteedid ja oodatavad tulemused;

b) loodavate ühiste rakendusprogrammide loetelu;

- c) vahendite iga-aastane soovituslik jaotus artikli 8 lõike 1 punktides a ja b osutatud maismaa- ja merepiire hõlmavate programmide ning artikli 8 lõike 1 punktis c osutatud merevesikonda hõlmavate programmide vahel;
- d) mitmeaastaste assigneeringute soovituslik jaotus igale ühisele rakendusprogrammile;
- e) territoriaalüksused, kellel on lubatud osaleda igas ühises rakendusprogrammis, ning artikli 8 lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud territoriaalüksused ja keskused;
- f) asjakohasel juhul rahaliste vahendite soovituslik jaotus, et toetada horisontaalsete suutlikkuse suurendamise meetmeid ning võrgustiku ja kogemuste vahetamise programme;
- g) rahalised vahendid riikidevahelistele programmidele, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1299/2013⁽¹⁾ kohaselt ning milles partnerriigid ja/või Venemaa Föderatsioon osalevad.

Programm dokumendiks hõlmab seitsmeaastast ajavahemikku ning komisjon võtab selle vastu kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. See vaadatakse vahepeal või vajaduse korral üle ning seda võidakse muuta kooskõlas nimetatud menetlusega.

2. Ühiseid rakendusprogramme kaasrahastab ERDF. ERDFi kogu rahaline osalus määratakse kindlaks määruse (EL) nr 1299/2013 artikli 4 lõike 4 kohaselt. Käesolevat määrust kohaldatakse nimetatud rahalise osaluse kasutamisel.

3. Määrusega (EL) nr 236/2014 loodud ühinemiseelse abi rahastamisvahendist võidakse kaasrahastada ühiseid rakendusprogramme, milles osalevad kõnealuse määruse I lisas nimetatud toetusesaajad. Nimetatud kaasrahastuse kasutamisel kohaldatakse käesoleva määruse sätteid.

4. Rahaliste vahendite suunav jaotus ühistele rakendusprogrammidele tugineb objektiivsetele kriteeriumidele, eelkõige artikli 8 lõike 1 punktides a, b ja c kindlaks määratud toetuskõlblike territoriaalüksuste elanikkonna arvule. Rahaeraldise soovitusliku jaotuse kindlaks määramisel võib teha kohandusi, et kajastuks vajadus ERDFi rahalise osaluse ja käesoleva määruse alusel moodustuva rahalise osaluse vahelise tasakaalu järele ning et kajastuksid ka muud koostöö intensiivsust mõjutavad tegurid, näiteks piirialade eritunnused ning suutlikkus hallata ja kasutada liidu toetust.

Artikkel 10

Ühised rakendusprogrammid

1. Piiriülest koostööd tehakse mitmeaastaste ühiste rakendusprogrammide raames, mis hõlmavad koostööd piiri või piiride

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1299/2013 erisätete kohta, milles käsitletakse Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist seoses eesmärgiga „Euroopa territoriaalne koostöö” (ELT L 347, 20.12.2013, lk 259).

rühma osas ning mitmeaastaseid meetmeid, mille aluseks on ühtne prioriteetide kogum ning mida võib rakendada liidu toetuse abil. Ühiste rakendusprogrammide aluseks on artikli 9 lõikes 1 osutatud programmdokument. Rakendusprogrammid sisaldavad artikli 11 lõikes 2 ja artikli 12 lõikes 2 osutatud elemente hõlmavate haldus- ja kontrollisüsteemide kokkuvõtvat kirjeldust.

2. Maismaa- ja merepiire hõlmavad ühised rakendusprogrammid luuakse eraldi iga asjakohase territoriaalse tasandi piiri jaoks ning need hõlmavad toetuskõlblike territoriaalüksusi, mis asuvad ühes või mitmes liikmesriigis ja ühes või mitmes muus piiriüleses koostöös osalevas riigis.

3. Merevesikondade ümbrust hõlmavad ühised rakendusprogrammid on mitmepoolsed ja need luuakse asjakohasel territoriaalsel tasandil ning need hõlmavad toetuskõlblike territoriaalüksusi, mis asuvad ühise merevesikonna ääres, mis kuulub mitmele partnerriigile, kelle hulka kuulub vähemalt üks liikmesriik ja üks muu piiriüleses koostöös osalev riik. Need võivad hõlmata kahepoolseid meetmeid, millega toetatakse koostööd ühe liikmesriigi ja ühe muu piiriüleses koostöös osaleva riigi vahel.

4. Ühe aasta jooksul alates artikli 9 lõikes 1 osutatud programmdokumendi kinnitamisest ja pärast rakenduseeskirjade, milles kehtestatakse piiriülese koostöö rakendamise erisätteid, vastuvõtmist esitavad osalevad riigid ühiselt komisjonile ettepanekud ühiste rakendusprogrammide kohta. Komisjon võtab rakenduseeskirjades kindlaks määratud tähtaja jooksul iga ühise rakendusprogrammi vastu pärast seda, kui on hinnanud selle vastavust käesolevale määrusele, programmdokumendile ja rakenduseeskirjadele. Komisjon esitab ühised rakendusprogrammid Euroopa Parlamendile ja liikmesriikidele teadmiseks ühe kuu jooksul alates nimetatud programmide vastuvõtmisest.

5. Ühine rakendusprogramm võib hõlmata alasid, mis asuvad muudes riikides kui liikmesriigid või muudes piiriüleses koostöös osalevates riikides ning mis külgnevad artikli 8 lõike 1 punktides a ja b määratletud toetuskõlblike aladega või asuvad ühise merevesikonna ääres, kus on loodud ühine rakendusprogramm, ning need alad võivad kasutada käesoleva määruse kohast liidu toetust artikli 9 lõikes 1 osutatud programmdokumendis sätestatud tingimustel.

6. Komisjon ja osalevad riigid võtavad asjakohaseid meetmeid, millega tagatakse, et käesoleva määruse kohaselt loodud piiriülese koostöö programmid, eelkõige seoses merevesikonnaga, ja määruse (EL) nr 1299/2013 kohaselt loodud riikidevahelised koostööprogrammid ning geograafiliselt osaliselt kattuvad programmid oleksid üksteist täiendavad ja tugevdavad.

7. Ühiseid rakendusprogramme võidakse muuta partnerriikide või komisjoni algatusel järgmistel põhjustel:

- a) muudatused koostöoprioriteetides või sotsiaalses ja majanduslikus arengus;
- b) vastavate meetmete rakendamise tulemused ning seire- ja hindamisprotsessi tulemused;
- c) vajadus saadaolevate rahaliste vahendite kohandamise ja ressursside ümbersuunamise järele.

8. Hiljemalt ühiste rakendusprogrammide vastuvõtmisele järgneva kalendriaasta lõpuks sõlmib komisjon rahastamislepingu muude piiriüleses koostöös osalevate riikidega. Rahastamisleping sisaldab ühise rakendusprogrammi elluviimiseks vajalikke õigusnorme ning selle võivad allkirjastada ka muud partnerriigid ja artikli 12 lõike 2 punktis c osutatud korraldusasutus või riik, kus asub korraldusasutus.

Vajaduse korral sõlmitakse partnerriikide ja korraldusasutuse vahel kokkulepe, näiteks vastastikuse mõistmise memorandum, milles sätestatakse asjaomaste riikide konkreetset rahalist kohustust ja programmi rakendamise kord, sealhulgas nende ülesanded juhtimise ja haldamise alal ning nende kohustused.

9. Rohkem kui ühte muud piiriüleses koostöös osalevat riiki hõlmav ühine rakendusprogramm koostatakse juhul, kui rahastamislepingu allkirjastab vähemalt üks muu piiriüleses koostöös osalev riik. Vastuvõetud programmiga hõlmatud muud piiriüleses koostöös osalevad riigid võivad sellega ühineda igal ajal, allkirjastades selleks rahastamislepingu.

10. Kui osalev riik otsustab ühist rakendusprogrammi kaashastada, täpsustatakse selles kaashastuse andmise, kasutamise, seire ja auditeerimise kord ning vajalikud kaitsemeetmed. Asjaomase rahastamislepingu allkirjastavad kõik partnerriigid ja ühise rakendusprogrammi korraldusasutus või riik, kus asub korraldusasutus.

11. Ühistes rakendusprogrammides võidakse näha ette ka rahaline osalus finantsinstrumentidest ja finantsinstrumentidele, millega võidakse ühendada toetusi, tingimusel et järgitakse nimetatud vahenditele kehtestatud reegleid ja et see aitab saavutada nimetatud programmide prioriteete.

12. Partnerluse põhimõtet järgides valivad osalevad riigid ja, kui see on kohaldatav, nende kohalikud omavalitsused ühiselt välja liidu toetust saavad meetmed, mis on kooskõlas ühise rakendusprogrammi prioriteetide ja meetmetega.

13. Teatavatel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui

- a) ühist rakendusprogrammi ei ole võimalik esitada partnerriikide vahelistes suhetes või liidu ja muu piiriüleses koostöös osaleva riigi vahelistes suhetes tekkinud probleemide tõttu;
- b) ühist rakendusprogrammi ei saa osalevate riikide vahelistes suhetes esile kerkivate probleemide tõttu rakendada;
- c) osalevad riigid ei ole komisjonile ühist rakendusprogrammi hiljemalt 30. juuniks 2017 ikka veel esitanud või
- d) ükski programmi piiriüleses koostöös osalev muu riik ei ole programmi vastuvõtmisele järgneva aasta lõpuks allkirjastanud asjakohast rahastamislepingut,

astub komisjon vajalikke samme pärast konsultatsioone asjaomase liikmesriigiga/asjaomaste liikmesriikidega, et asjaomane liikmesriik/asjaomased liikmesriigid saaks(id) kasutada ühisele rakendusprogrammile suunatud ERDFi rahalisi vahendeid määruse (EL) nr 1299/2013 artikli 4 lõigete 7 ja 8 kohaselt.

14. Piiriülese koostöö meetmeid või programme hõlmavad eelarvekohustused, mis kestavad üle ühe eelarveaasta, võib jaotada mitut aastat hõlmavateks iga-aastasteks osamakseteks.

Artikkel 11

Ühiste rakendusprogrammide haldamine

1. Ühiste rakendusprogrammide elluviimisel kasutatakse tavaliselt eelarve täitmist koostöös liikmesriikidega. Osalevad riigid võivad aga teha ettepaneku, et programm viiakse ellu kaudse eelarve täitmise kaudu, mida teostaks määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 nimetatud üksus kooskõlas käesoleva määruse artikli 12 lõikes 2 osutatud rakenduseeskirjadega.

2. Komisjon veendub saadaoleva teabe põhjal, et liikmesriik (eelarve täitmise korral koostöös liikmesriikidega) või piiriüleses koostöös osalev muu riik või rahvusvaheline organisatsioon (kaudse eelarve täitmise korral) on võtnud kasutusele haldus- ja kontrollisüsteemid ja kasutab haldus- ja kontrollisüsteeme, mis vastavad määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012, käesolevale määrusele ja selle rakenduseeskirjadele, millele on osutatud käesoleva määruse artikli 12 lõikes 2.

Liikmesriigid, muud piiriüleses koostöös osalevad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid tagavad oma haldus- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise, nende aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte järgimise. Nad vastutavad programmide haldamise ja kontrollimise eest.

Komisjon võib paluda liikmesriigil või muul piiriüleses koostöös osaleval riigil või rahvusvahelisel organisatsioonil uurida komisjonile esitatud kaebust käesoleva jaotise alusel toetust saava tegevuse valimise või viljelemise või haldus- ja kontrollisüsteemi toimimise kohta.

3. Selleks et ühiseid rakendusprogramme oleks võimalik asjakohaselt rakendamiseks ette valmistada, on kulutused, mis on tehtud pärast ühiste rakendusprogrammide esitamist komisjonile, rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2014.

4. Kui rahastamiskõlblikkust on määruse (EL) nr 236/2014 artikli 8 lõike 7 kohaselt piiratud, on käesoleva artikli lõikes 1 osutatud üksusel, kes võib algatada pakkumiskutseid ja hankeid, lubatud käsitada mitterahastamiskõlblike riikide pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate rahastamiskõlblikena määruse (EL) nr 236/2014 artikli 8 lõike 2 ja artikli 9 lõike 3 kohaselt.

Artikkel 12

Piiriülese koostöö rakenduseeskirjad

1. Rakenduseeskirjad, millega sätestatakse erisätted käesoleva jaotise rakendamiseks, võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Rakenduseeskirjadega kaetud küsimused hõlmavad üksikasjalikke sätteid, milles käsitletakse muu hulgas järgmist:

- a) kaasrahastamise määr ja meetodid;
- b) ühiste rakendusprogrammide sisu, koostamine, muutmine ja lõpetamine;
- c) programmidega seotud struktuuride (näiteks ühiseire komitee, korraldusasutus ja ühine tehniline sekretariaat) roll ja ülesanded, sealhulgas nende staatus, tõhus identifitseerimine, aruandluskohustus ja vastutusala, haldus- ja kontrollisüsteemide kirjeldus, liidu toetuse tehnilise haldamise ja finantsjuhtimise tingimused, sealhulgas kulude rahastamiskõlblikkus;
- d) sissenõudmismenetlused kõigis osalevates riikides;
- e) seire ja hindamine;
- f) nähtavus ja teavitustegevus;
- g) määruse (EL) nr 236/2014 artikli 6 lõikes 2 osutatud eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega ja kaudne eelarve täitmine.

IV JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 13

Volituste delegeerimine

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 14 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks. Eelkõige pärast vaheläbivaatuse aruande avaldamist ja selles esitatud soovitud tuginedes võtab komisjon 31. märtsiks 2018 vastu delegeeritud õigusakti, millega muudetakse II lisa.

Artikkel 14

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 13 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 13 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 13 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 15

Komitee

Komisjoni abistab Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Artikkel 16

Artikliga 1 hõlmamata kolmanda riigi osalemine

1. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ning liidu rahastamise sidususe ja tõhususe tagamiseks või piirkondliku või piirkondadevahelise koostöö edendamiseks võib komisjon juhtumipõhiselt otsustada kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikliga 2 laiendada konkreetsete meetmete rahastamiskõlblikkust riikidele, territooriumidele ja aladele, mida muidu rahastada ei saaks.

Olenemata määruse (EL) nr 236/2014 artikli 8 lõikest 1 võivad vastavate riikide, territooriumide ja alade füüsilised ja juriidilised isikud nende meetmete rakendamise menetlustes osaleda.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud võimaldamiseks võib artiklis 7 osutatud programmdokumenti lisada vastava sätte.

Artikkel 17

Rahastamispakett

1. Rahastamispakett käesoleva määruse rakendamiseks ajavahemikul 2014–2020 on 15 432 634 000 eurot jooksevhindades. Kuni 5 % sellest eraldatakse artikli 6 lõike 1 punktis c osutatud piiriülese koostöö programmidele.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku piires.

3. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1288/2013⁽¹⁾ artikli 18 lõikega 4, eraldatakse soovituslik summa 1 680 000 000 eurot välistegevuse rahastamisvahenditest (nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 233/2014⁽²⁾ loodud arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, määrusega (EL) nr 231/2014 loodud ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 234/2014⁽³⁾ loodud Euroopa partnerluse rahastamisvahend), et toetada õpirände meetmeid partnerriikidesse või partnerriikidest määruse (EL) nr 1288/2013 tähenduses, ning koostööd ja

poliitilist dialoogi nende riikide asutuste, institutsioonide ja organisatsioonidega. Kõnealuste rahaliste vahendite kasutamisel kohaldatakse määrust (EL) nr 1288/2013.

Rahastamine toimub kahe mitmeaastase eraldise kaudu, millest esimene katab programmi esimesed neli aastat ja teine ülejäänud kolm aastat. Kõnealused rahaeraldised kajastuvad käesolevas määruses sätestatud mitmeaastases suunavas programmitöös kooskõlas kindlakstehtud asjaomaste riikide vajaduste ja prioriteetidega. Rahaeraldised võib kooskõlas liidu välistegevuse prioriteetidega läbi vaadata mõjuvate ettenägematute asjaolude või oluliste poliitiliste muutuste korral.

Artikkel 18

Euroopa välisteenistus

Käesolevat määrust kohaldatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL.

Artikkel 19

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013, millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 50).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 233/2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 44).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 234/2014, millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 77).

I LISA

Artiklis 1 osutatud partnerriigid on järgmised:

Alžeeria
Armeenia
Aserbaidžaan
Valgevene
Egiptus
Gruusia
Iisrael
Jordaania
Liibanon
Liibüa
Moldova Vabariik
Maroko
okupeeritud Palestiina alad
Süüria
Tuneesia
Ukraina

II LISA

Käesoleva määruse kohase liidu toetuse prioriteedid

Artiklis 2 sätestatud eieesmärkide saavutamise toetamiseks, võttes arvesse ka artikli 3 lõikes 2 osutatud ühiselt kokku lepitud dokumente, võib liidu rahalisi vahendeid suunata alljärgnevalt käesoleva lisa punktides 1, 2 ja 3 toodud prioriteetidele.

Mõned neist prioriteetidest võivad olla asjakohased rohkem kui ühe programmi puhul. Selle soovitusliku prioriteetide loetelu võimaliku muutmise korral järgitakse ühise vastutuse põhimõtet.

Valdkondadevahelisi küsimusi (sealhulgas töeline ja jätkusuutlik demokraatia, inimõigused, sooline võrdõiguslikkus ja korruptsioonivastane võitlus ning keskkond) käsitletakse nende prioriteetide raames.

1. Kui see on asjakohane, suunatakse liidu toetus kahepoolsele tasandil muu hulgas järgmistele prioriteetidele:

- inimõigused, hea valitsemistava ja õigusriik, sealhulgas kohtusüsteemi, avaliku halduse ja julgeolekusektori reform;
- institutsioonidevaheline koostöö ja suutlikkuse arendamine, sealhulgas liidu sõlmitud lepingute rakendamiseks;
- toetus kodanikuühiskonna osalejatele ja nende rollile reformiprotsessides ja demokraatiale üleminekul;
- jätkusuutlik ja kaasav majandusareng, sealhulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil, ning territoriaalne ühtekuuluvus;
- sotsiaalsektorite arendamine, eelkõige seoses noortega, keskendudes sotsiaalsele õiglusele ja ühetkuuluvusele ning tööhõivele;
- kaubanduse ja erasektori areng, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamine, tööhõive ning laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade rakendamine;
- põllumajandus ja maaelu areng, sealhulgas toiduga kindlustatus;
- loodusvarade jätkusuutlik majandamine;
- energiasektor, keskendudes energiatõhususele ja taastuvenergiatele;
- transport ja infrastruktuur;
- haridus ja oskuste arendamine, sealhulgas kutseharidus ja -õpe;
- liikuvus ja rände haldamine, sealhulgas rändajate kaitse;
- usalduse suurendamine ja muud meetmed, mis aitavad kaasa konfliktide ennetamisele ja lahendamisele, sealhulgas toetus mõjutatud elanikkonnarühmadele ja ülesehitustöö.

Käesolevas punktis esitatud prioriteedid võivad aidata kaasa rohkem kui ühe käesoleva määruse eesmärgi saavutamisele.

2. Kui see on asjakohane, suunatakse liidu toetus mitut riiki hõlmaval tasandil muu hulgas järgmistele prioriteetidele:

- inimõigused, hea valitsemistava ja õigusriik;
- institutsioonidevaheline koostöö ja suutlikkuse arendamine;
- piirkondlik koostöö, eelkõige seoses idapartnerluse, Vahemere Liidu ning partnerlusega demokraatia ja ühise heaolu nimel;
- kõrgharidus ja oskuste arendamine, üliõpilaste ja akadeemiliste töötajate liikuvus, noored ja kultuur;
- jätkusuutlik majandusareng, kaubandus ja erasektori areng ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamine,
- energiasektor, sealhulgas energiavõrgustikud;
- transport ja infrastruktuuride vahelised ühendused;
- loodusvarade jätkusuutlik majandamine, sealhulgas vesi, keskkonnasäästlik majanduskasv, keskkond ning kliimamuutustega kohanemine ja nende leevendamine;
- kodanikuühiskonna toetamine;
- liikuvus ja rände haldamine;
- usalduse suurendamine ja muud meetmed, mis aitavad kaasa konfliktide ennetamisele ja lahendamisele.

Käesolevas punktis esitatud prioriteedid võivad aidata kaasa rohkem kui ühe käesoleva määruse eesmärgi saavutamisele.

3. Kui see on asjakohane, suunatakse liidu toetus piiriülese koostöö programmide kaudu järgmistele prioriteetidele:

- majanduslik ja sotsiaalne areng;
- keskkond, rahvatervis, turvalisus ja julgeolek;
- isikute, kaupade ja kapitali liikuvus.

Käesolevas punktis esitatud prioriteetidid kajastavad ühiseid väljakutseid. Need moodustavad raamistiku konkreetsete prioriteetide kindlaksmääramiseks koos piiriüleses koostöös osalevate riikidega. Kodanikuühiskonna organisatsioonid kaasatakse programmide väljatöötamise ning nad on koos kohalike ja piirkondlike omavalitsustega peamised programmide toetusesaajad.

Rahaeraldised programmide liikide kaupa

Kahepoolsed programmid: kuni 80 %

Mitut riiki hõlmavad programmid: kuni 35 %

Piiriülene koostöö: kuni 5 %

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendiga peetava strateegilise dialoogi kohta ⁽¹⁾

ELi lepingu artikli 14 kohaselt peab Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse (EL) nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) kavandamise alustamist ja vajaduse korral pärast esialgset konsulteerimist asjaomaste abisaajatega. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad riigi/piirkonna kohta ette nähtud soovituslikud eraldised, riigi/piirkonna prioriteedid, võimalikud tulemused, soovituslikud eraldised jaotatuna geograafiliste programmide prioriteetidele ning abi üksikasjalikud sätted (*). Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad temaatilised prioriteedid, võimalikud tulemused, abi üksikasjalikud sätted (*) ja kõnealuste prioriteetidele temaatilistes programmides ette nähtud eraldised. Euroopa Komisjon võtab arvesse Euroopa Parlamendi seisukohta selles küsimuses.

Euroopa Komisjon peab Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi vahearuande koostamisel ning enne programmdokumentide põhjalikku läbivaatamist käesoleva määruse kehtivusajal.

Euroopa Parlamendi palvel selgitab Euroopa Komisjon, mil määral on parlamendi märkusi programmdokumentides arvesse võetud, ja muid strateegilise dialoogi järeelmeetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

(*) Vajaduse korral.

Euroopa Komisjoni avaldus rakendusaktide kasutamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühineemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) teatavate eeskirjade rakendamiseks vajalike sätete kehtestamiseks

Euroopa Komisjon on seisukohal, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruses (EL) nr 236/2014 (millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused) sätestatud piiriüleste koostööprogrammide rakendamise eeskirjade ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse (EL) nr 232/2014 (millega kehtestatakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühineemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) muude konkreetsete üksikasjalikumate rakenduseeskirjadega soovitakse täiendada põhiõigusakti ja seetõttu tuleks need vastu võtta delegeeritud õigusaktidena vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 290. Euroopa Komisjon ei ole kõnealuse määruse, nagu kaasseadusandjad selle tekstis kokku on leppinud, vastuvõtmise vastu. Siiski tuleb Euroopa Komisjon meelde, et püritlemine Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 290 ja 291 vahel on praegu Euroopa Liidu Kohtus nn biotsiidide juhtumi raames läbivaatamisel.

Euroopa Parlamendi avaldus rahastamisvahendite raames antava abi peatamise kohta

Euroopa Parlament märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 234/2014 (millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) ei sisalda sõnaselgeid viiteid abi peatamisele, kui abisaaja riik ei järgi asjaomases rahastamisvahendis sätestatud aluspõhimõtteid, eelkõige demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtteid.

Euroopa Parlament on seisukohal, et nende rahastamisvahendite raames antava abi peatamine muudaks seadusandliku tavamenetluse kohaselt kokku lepitud üldist rahastamiskava. Kaasseadusandja ja eelarvepädeva institutsioonina on Euroopa Parlamendil seega sellise otsuse korral õigus kasutada täielikult oma eelisõigusi.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 233/2014,**11. märts 2014,****millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014–2020**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

(4) Aja jooksul peaks liidu abi aitama vähendada abist sõltuvust.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 209 lõiget 1 ja artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

(5) Liidu tegevus rahvusvahelisel areenil järgib põhimõtteid, millest on juhitud liidu enda loomine, arendamine ja laienemine ning mida liit soovib edendada ka ülejäänud maailmas: nimelt demokraatia, õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ning jagamatus, inimväärkuse, võrdsuse ja solidaarsuse ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtete ja rahvusvahelise õiguse austamine. Liit püüab dialoogi ja koostöö kaudu edendada ning tugevdada neile põhimõtetele pühendumist partnerriikides, -territooriumitel ja -piirkondades. Neid põhimõtteid järgides toetab liit oma lisandväärtust arengupoliitikas osalejana.

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Regionide Komitee arvamust ⁽¹⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Käesolev määrus kuulub liidu arengukoostöö poliitika juurde ja on üks rahastamisvahenditest, millega toetatakse liidu välispoliitikat. Sellega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ⁽³⁾, mille kohaldamine lõppes 31. detsembril 2013.

(6) Käesoleva määruse rakendamisel ning eelkõige programmide koostamise protsessis peaks liit võtma nõuetekohaselt arvesse neid prioriteete, eesmärke ja sihttasemeid inimõiguste ja demokraatia valdkonnas, mida ta on kindlaks määranud oma partnerriikide jaoks, eelkõige oma inimõigusi käsitlevates riigipõhistes strateegiates.

(2) Liidu arengupoliitika põhieesmärk on jätkuvalt võitlus vaesuse vastu, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) V jaotise 1. peatükis ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) viienda osa III jaotise 1. peatükis, kooskõlas aastatuhande arengueesmärkidega ja muude rahvusvaheliselt kokkulepitud arengualaste kohustustega ning eesmärkidega, mille liit ja selle liikmesriigid on heaks kiitnud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) ja teiste pädevate rahvusvaheliste foorumite raames.

(7) Inimõiguste ja põhivabaduste austamine, õigusriigi ja demokraatia põhimõtete, läbipaistvuse, hea valitsemistava, rahu ja stabiilsuse edendamine ning sooline võrdõiguslikkus on partnerriikide arenguks olulised ning need küsimused tuleks liidu arengupoliitikas peavoolustada, eelkõige programmitöös ja kokkulepetes partnerriikidega.

(3) Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni ühisvalduses Euroopa Liidu arengupoliitika küsimuses: „Euroopa konsensus” ⁽⁴⁾ („Euroopa konsensus”) ning selle heakskiidetud muudatustes on kindlaks määratud üldine poliitiline raamistik, suundumused ja fookus käesoleva määruse rakendamiseks.

(8) Abi tõhusus, suurem läbipaistvus, koostöö ja vastastikune täiendavus ning ühtlustamine, partnerriikidega vastavusse viimine ja menetluste koordineerimine nii liidu ja selle liikmesriikide vahel kui ka suhetes muude rahastajate ning arenguvaldkonnas tegutsejatega on olulise tähtsusega abi järjepidevuse ja asjakohasuse tagamisel, vähendades samal ajal partnerriikide kulusid. Liit on otsustanud oma arengupoliitika kaudu rakendada 2. märtsil 2005 Pariisis peetud kõrgetasemelisel abi tulemuslikkuse foorumil vastu võetud abi tulemuslikkust käsitleva deklaratsiooni järeldusi, 4. septembri 2008. aasta Accra tegevuskava järeldusi ja nende jätkudeklaratsiooni järeldusi, mis võeti

⁽¹⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 110.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembril 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsil 2014. aasta otsus.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembril 2006. aasta määrus nr 1905/2006, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend (ELT L 378, 27.12.2006, lk 41).⁽⁴⁾ ELT C 46, 24.2.2006, lk 1.

- vastu 1. detsembril 2011 Busanis. Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad on nimetatud kohustuste põhjal teinud palju järeldusi, nagu ELi tegevusjuhend vastastikuse täiendavuse ja tööjaotuse kohta arengupoliitikas ja ELi abi tõhususe tegevusraamistik. Ühise kavandamise püüdlusi ja menetlusi tuleks tõhustada.
- (9) Liidu abi peaks toetama 8.-9. detsembril 2007. aastal Lissabonis toimunud ELi ja Aafrika tippkohtumisel vastu võetud Aafrika ja ELi ühisstrateegiat ning selle hilisemaid muudatusi ja lisandusi, tuginedes Aafrika-ELi strateegilise partnerluse aluseks olevale ühisele visioonile, põhimõtetele ja eesmärkidele.
- (10) Liit ja selle liikmesriigid peaksid parandama oma arengukoostöö poliitika järjepidevust, koordineerimist ja vastastikust täiendavust, eelkõige järgides partnerriikide ja piirkondade prioriteete riiklikul ning piirkondlikul tasandil. Selleks et tagada, et liidu ja liikmesriikide arengukoostöö poliitika üksteist täiendaks ja tugevdaks, ning et tagada kulutõhus abi, vältides samas kattuvust ja lünki, on hädavajalik ja asjakohane näha ette ühise kavandamise menetlused, mida tuleks rakendada igal võimalikul ja asjakohasel juhul.
- (11) Liidu arengukoostöö poliitika ja rahvusvahelised meetmed tuginevad sellistele aastatuhande arengueesmärkidele nagu äärmise vaesuse ja nälja kaotamine, samuti selle hilisemad muudatused, ning liidu ja liikmesriikide heakskiidetud arengueesmärkidele, -põhimõtetele ja võetud kohustustele, sealhulgas koostöö raames, mida nad arengukoostöö valdkonnas teevad ÜROs ja teistes pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides. Liit juhindub oma poliitikas ja rahvusvahelises tegevuses ka võetud ülesannetest ja kohustustest inimõiguste ja arengu valdkonnas, sealhulgas inimõiguste ülddeklaratsioonist, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelisest paktist, konventsioonist naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, ÜRO lapse õiguste konventsioonist ning ÜRO arengueesmärgude deklaratsioonist.
- (12) Liit on kindlalt pühendunud soolisele võrdõiguslikkusele kui inimõigusele, sotsiaalse õiguse osale ja liidu arengupoliitika kesksele väärtusele. Sooline võrdõiguslikkus on kõigi aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks keskse tähtsusega. 14. juunil 2010. aastal kinnitas nõukogu ELi tegevuskava aastateks 2010–2015 soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöö.
- (13) Liit peaks esmatähtsa küsimusena edendama laiapõhjalist lähenemisviisi kriisile ja suurõnnetustele reageerimise ning konfliktidest mõjutatud ja ebakindlate olukordade, sealhulgas ülemineku- ja kriisijärgsete olukordade suhtes. Seejuures tuleks eelkõige toetuda nõukogu 19. novembri 2007. aasta järeldustele ELi meetmete kohta ebakindlates olukordades ning samuti 19. novembril 2007. aastal toimunud nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate kohtumise järeldustele julgeoleku ja arengu kohta ning nõukogu 20. juuni 2011. aasta järeldustele konfliktiennetuse kohta, samuti hilisematele asjakohastele järeldustele.
- (14) Eelkõige nendes olukordades, kus vajadused on kõige tungivamad ning vaesus kõige levinum ja sügavam, peaks liidu abi eesmärgiks olema riikide ja nende elanikkonna vastupidavuse suurendamine negatiivsetele mõjudele. Seda peaks tegema mitme asjakohase lähenemisviisi, reageeringu ja vahendi ühendamise kaudu, tagades eelkõige, et turvalisusele suunatud, humanitaar- ja arenguabi käsitlevad lähenemisviisid on tasakaalus, sidusad ja tõhusalt koordineeritud, ühendades seeläbi hädaabi, taastus- ja arenguabi.
- (15) Liidu abi tuleks suunata sinna, kus sel on suurem mõju, võttes arvesse liidu suutlikkust tegutseda üleilmasel tasandil ning reageerida üleilmsetele väljakutsetele, nagu vaesuse kaotamine, säästev ja kaasav areng ning demokraatia, hea valitsemistava, inimõiguste ja õigusriigi üleilmne edendamine, samuti liidu pikaajalist ja prognoositavat arenguabikohustust ning liidu rolli liikmesriikidega koordineerimisel. Sellise mõju tagamiseks tuleks eristamis- ja vahendite kohaldada mitte ainult vahendite eraldamise, vaid ka kavandamise tasandil, kindlustamaks, et kahepoolne arengukoostöö on suunatud partnerriikidele, kes seda kõige enam vajavad, sealhulgas ebakindlas ja ülimalt ebasoodsas olukorras olevatele riikidele, kelle juurdepääs muudele rahastamisallikatele enda arengu toetamiseks on piiratud. Liit peaks looma uued partnerlussuhted riikidega, kes ei osale enam kahepoolsetes abiprogrammides, toetudes eelkõige kõnealuse rahastamisvahendi ja muude liidu välistegevuse valdkondlike rahastamisvahendite kohastele piirkondlikele ja valdkondlikele programmidele, eelkõige koostööks kolmandate riikidega loodud partnerluse rahastamisvahendile, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 234/2014 ⁽¹⁾ („partnerluse rahastamisvahend”).

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 234/2014, millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 77).

- (16) Liit peaks otsima võimalusi olemasolevate vahendite kõige tõhusamaks kasutamiseks, et saavutada välistegevuses optimaalne mõju. Seda tuleks saavutada, töötades iga riigi jaoks välja laiapõhjalise lähenemisviisi, mis rajaneb täiendavusel, koostoime loomisel ning käesoleva vahendi ja liidu muude välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikusel tugevdamisel. See peaks hõlmama nende välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist. Püüdes kogu oma välistegevuses olla järjekindel kooskõlas ELi lepingu artikliga 21, tuleb liidul tagada poliitika sidusus arengukoostöö valdkonnas, nagu on nõutud ELi toimimise lepingu artiklis 208.
- (17) Järgides poliitika sidususe põhimõtet arengukoostöö valdkonnas, peaks käesolev määrus võimaldama liidu poliitika valdkondade tõhusamat omavahelist sidusust. See peaks võimaldama partnerriikide ja -piirkondadega täiel määral arvestamist, kasutades liidu tegevuse kavandamise alusena võimaluse korral riiklikke arengukavu või samaväärseid laiaulatuslikke arengudokumente, mis on vastu võetud koostöös asjaomaste valitsus- ja piirkondlike asutustega. Samuti peaks see võimaldama ühise kavandamise kaudu paremat koordineerimist rahastajate, eelkõige liidu ja selle liikmesriikide vahel.
- (18) Globaliseerunud maailmas saavad liidu välistegevuse osaks aina rohkem ka liidu sisepoliitika valdkonnad, nagu keskkond, kliimameetmed, taastuvenergia edendamine, tööhõive (sealhulgas inimväärse töö tagamine kõigile), sooline võrdõiguslikkus, energeetika, veepoliitika, transport, tervishoid, haridus, õigusküsimused ja turvalisus, kultuur, teadustegevus ja innovatsioon, infoühiskond, ränne, põllumajandus ja kalandus.
- (19) Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, hõlmates kasvumudeleid, mis suurendavad sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust ning võimaldavad vaestel inimestel suurendada oma panust rahvuslikku rikkusesse ja saada sellest kasu, tõstab esile liidu kohustust edendada oma sise- ja välispoliitikas arukat, kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu, koondades kolm sammast: majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnanalase.
- (20) Suured probleemid, millega liit ja arenguriigid silmitsi seisavad ja kus on tungiv vajadus riigisiselt ja rahvusvaheliselt tegutseda, on kliimamuutustega võitlemine ja keskkonnakaitse. Seetõttu peaks käesolev määrus aitama kaasa eesmärgile suunata vähemalt 20 % liidu eelarvest vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise ühiskonna loomiseks ning vähemalt 25 % käesoleva määrusega ettenähtud üleilmsete avalike hüvede ja probleemide programmi rahalistest vahenditest tuleks kasutada kliimamuutuste ja keskkonnaküsimuste hõlmamiseks. Nendes valdkondades võetavad meetmed peaksid võimaluse korral olema vastastikku toetavad, et nende mõju tugevdada.
- (21) Käesolev määrus peaks liidul võimaldama kaasa aidata oma ühise kohustuse täitmisele jätkuvalt toetada inimarengut inimeste elukvaliteedi parandamiseks. Sellele kaasaaitamiseks peaks vähemalt 25 % üleilmsete avalike hüvede ja probleemide programmist seepärast toetama kõnealust arengukoostöö valdkonda.
- (22) Vähemalt 20 % käesoleva määruse alusel antud abist peaks minema põhiliste sotsiaalteenuste toetuseks, pöörates erilist tähelepanu tervishoiule ja haridusele, samuti keskharidusele, tunnistades seejuures vajadust teatud paindlikkuse järele, näiteks erakorralise abiga seotud olukordades. Andmed selle nõude täitmise kohta tuleks lisada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 236/2014⁽¹⁾ osutatud iga-aastasessse aruandesse.
- (23) Vähim arenenud riike käsitlevas ÜRO Istanbuli tegevuskavas aastateks 2011–2020 võtsid vähim arenenud riigid endale kohustuse integreerida oma riiklikesse arengustrateegiatesse kaubandus- ja kaubandussuutlikkuse edendamise poliitika. Lisaks leppisid ministrid Maaailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) 8. ministrite konverentsil, mis toimus 15.-17. detsembril 2011. aastal Genfis, kokku selles, et pärast 2011. aastat säilitatakse kaubandusabi tasemed, mis kajastavad vähemalt aastate 2006-2008 keskmist. Lisaks neile jõupingutustele tuleb osutada tõhusamat ja sihipärasemat kaubandusabi ning hõlbustada kaubandust.
- (24) Kuigi valdkondlike programmide kaudu tuleks eelkõige toetada arenguriike, peaks mõnedel abisaajariikidel ning ülemeremaadel ja -territooriumidel, kes ei vasta Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee (OECD/DAC) määratletud ametliku arenguabi saajatele esitatavatele nõuetele, kuid kelle suhtes kohaldatakse artikli 1 lõike 1 punkti b, olema samuti õigus saada käesolevas määruses sätestatud tingimustel toetust valdkondlike programmide raames.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 236/2014, millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 95).

- (25) Koostöövaldkondi ning geograafiliste piirkondade ja koostöövaldkondade kaupa tehtavate rahaeralduste kohandamist käsitlevad üksikasjad on käesoleva määruse mitteolemuslikud osad. Sellest tulenevalt peaks komisjon olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et ajakohastada käesoleva määruse lisade neid osi, mis täpsustavad geograafiliste ja valdkondlike programmide kohaste koostöövaldkondade üksikasjad ning rahaliste vahendite soovitusliku jaotuse geograafiliste piirkondade ja koostöövaldkondade kaupa. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjakohaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (26) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses käesolevas määruses osutatud strateegiadokumentidega ja mitmeaastaste sihtprogrammidega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (27) Võttes arvesse kõnealuste rakendusaktide olemust, eeskätt nende poliitilist orientatsiooni ja mõju eelarvele, tuleks nende vastuvõtmiseks kasutada üldiselt kontrollimenetlust, välja arvatud väikese finantsmahuga meetmete puhul.
- (28) Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis on seotud vajadusega liidu kiire reageerimise järele, ning kui tungiv kiireloomulisus seda nõuab, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.
- (29) Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused on sätestatud määruses (EL) nr 236/2014.
- (30) Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine on sätestatud nõukogu otsuses 2010/427/EL⁽²⁾.
- (31) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid nende ulatuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid

kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (32) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi kestuseks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamiseks juhiseks 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta)⁽³⁾ punkti 17 tähenduses.
- (33) On asjakohane viia käesoleva määruse kohaldamisaeg kooskõlla nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽⁴⁾. Seetõttu peaks käesolevat määrust kohaldama alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja -ala

1. Käesoleva määrusega luuakse rahastamisvahend (arengu-koostöö rahastamisvahend), mille alusel võib liit rahastada:
- a) geograafilisi programme, mille eesmärk on toetada arengu-koostööd arenguriikidega, kes on lisatud OECD/DACi ametliku arenguabi saajate loetellu, välja arvatud:
- i) riigid, kes on kirjutanud alla koostöölepingule ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud Cotonous 23. Juunil 2000,⁽⁵⁾ välja arvatud Lõuna-Aafrika;
- ii) riigid, kes on kõlblikud saama abi Euroopa Arengufondist;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

⁽³⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽⁴⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 884).

⁽⁵⁾ ELT L 317, 15.12.2000, lk 3.

- iii) riigid, kes on kõlblikud saama liidu rahastamist Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrusega (EL) nr 232/2014 ⁽¹⁾ („Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend”);
 - iv) abisaajad, kes on kõlblikud saama liidu rahastamist ühinemiseelse abi rahastamisvahendist, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrusega (EL) nr 231/2014 ⁽²⁾ („ühinemiseelse abi rahastamisvahend”);
- b) valdkondlikke programme, et käsitleda arengukoostööga seonduvaid üleilmse tähtsusega avalikke hüvesid ja probleeme ning toetada kodanikuühiskonna organisatsiooni ja kohalikke ametiasutusi käesoleva lõike punkti a kohastes partnerriikides ning riike, kes on kõlblikud saama liidu rahastamist käesoleva lõike punkti a alapunktides i–iii osutatud rahastamisvahenditest ning riike ja territooriumeid, kes jäävad nõukogu otsuse 2013/755/EL ⁽³⁾ reguleerimisalasse;
- c) üleaafrikalist programmi, et toetada Aafrika ja liidu vahelist strateegilist partnerlust, ning selle hilisemaid muudatusi ja lisandusi, et hõlmata piirkondadeüleseid, kogu mandrit või maailma hõlmavaid meetmeid nii Aafrikas kui koostöös Aafrikaga.

2. Käesoleva määruse tähenduses on piirkond geograafiline üksus, mis koosneb rohkem kui ühest arenguriigist.

3. Lõikes 1 osutatud riikidele ja territooriumidele osutatakse käesolevas määruses edaspidi vastavalt kui „partnerriikidele” või „partnerpiirkondadele” nende vastava geograafilise, valdkondliku või üleaafrikalise programmi raames.

Artikkel 2

Eesmärgid ja rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid

1. Liidu välistegevuse ning Euroopa arengukonsensuse ja selle hiljem kokku lepitud muudatuste põhimõtete ja eesmärkide raames:

- a) on käesoleva määruse kohaselt tehtava koostöö põhieesmärk vaesuse vähendamine ja pikemas perspektiivis selle kaotamine;
- b) punktis a osutatud põhieesmärgiga kooskõlas aitab käesoleva määruse raames tehtav koostöö:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 232/2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 27).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 231/2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 11).

⁽³⁾ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus ülemere- ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Liiduga (Ülemere- ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

- i) edendada säästvat majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaarengut ning

- ii) tugevdada ja toetada demokraatiat, õigusriigi põhimõtteid, head valitsemistava, inimõigusi ja rahvusvahelise õiguse asjaomaseid põhimõtteid.

Esimeses lõigus osutatud eesmärkide täitmist mõeldetakse asjakohaste näitajatega, sealhulgas inimarengu näitajatega, milleks on punkti a puhul eelkõige aastatuhande esimene arengueesmärk ja punkti b puhul aastatuhande 1.–8. arengueesmärk ning pärast 2015. aastat muud näitajad, milles liit ja liikmesriigid on rahvusvahelisel tasandil kokku leppinud.

2. Käesoleva määruse raames tehtav koostöö aitab arengu valdkonnas täita rahvusvahelisi kohustusi ja saavutada eesmärgi, mille suhtes liit on kokku leppinud, eelkõige aastatuhande arengueesmärgi ja 2015. aasta järgseid uusi arengueesmärgi.

3. Geograafiliste programmide meetmed kavandatakse selliselt, et need vastaksid OECD/DACi poolt kehtestatud ametliku arenguabi kriteeriumidele.

Valdkondlike programmide ja üleaafrikalise programmi meetmed kavandatakse selliselt, et need vastaksid OECD/DACi poolt kehtestatud ametliku arenguabi kriteeriumidele, välja arvatud kui:

- a) meetmeid kohaldatakse abisaajariigi või -territooriumi suhtes, kes ei kvalifitseeru OECD/DACi kohaselt arenguabi saavaks riigiks või territooriumiks, või
- b) meetmega rakendatakse artikli 6 lõike 2 punktides b ja e osutatud üleilmset algatust, liidu poliitilist prioriteeti või liidu rahvusvahelist kohustust ning meetme omadused ei vasta ametliku arenguabi kriteeriumidele.

4. Ilma et see piiraks lõike 3 punkti a kohaldamist, peab vähemalt 95 % valdkondlike programmide raames ja vähemalt 90 % üleaafrikalise programmi raames ettenähtud kuludest vastama OECD/DACi kehtestatud ametliku arenguabi kriteeriumidele.

5. Käesoleva määruse alusel ei rahastata nõukogu määrusega (EÜ) nr 1257/96 ⁽⁴⁾ hõlmatud ja nimetatud määruse alusel abikõlblikke meetmeid, välja arvatud siis, kui tuleb tagada koostöö järjepidevus kriisist stabiilsetesse arengutingimustesse liikumisel. Neil juhtudel pööratakse erilist tähelepanu selle tagamisele, et humanitaarhädababi, taastus- ja arenguabi oleksid omavahel tõhusalt seotud.

⁽⁴⁾ Nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta (EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1).

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

1. Euroopa Liit püüab dialoogi ja koostöö kaudu partnerriikide ja -piirkondadega edendada, arendada ja toetada demokraatiat ning õigusriigi, inimõiguste ja põhivabaduste põhimõtete austamist, millele liit rajatud on.

2. Käesoleva määruse rakendamisel tuleb partnerriikidele kohaldada diferentseeritud lähenemisviisi, et tagada täpselt nende olukorda arvestav konkreetne koostöö, mis põhineb:

- a) nende vajadustel, mille aluseks on sellised kriteeriumid nagu rahvastik, sissetulek inimese kohta ja vaesuse määr, tulude jaotumine ja inimarengu tase;
- b) nende suutlikkusel luua rahalisi vahendeid ja tagada neile juurdepääs ning suutlikkusel abi vastu võtta;
- c) nende kohustustel ja tulemusnäitajatel, mille aluseks on sellised kriteeriumid ja näitajad nagu poliitiline, majanduslik ja sotsiaalne areng, sooline võrdõiguslikkus, hea valitsemistava ja inimõiguste areng ning abi tõhus kasutamine, eelkõige viis, kuidas riik kasutab arengu heaks väheseid ressursse, eelkõige omavahendeid, ning
- d) liidu arenguabi võimalikul mõjul naaberriikides.

Toetuste jaotamisel eelistatakse riike, kes seda enim vajavad, eelkõige vähim arenenud riigid, väikese sissetulekuga riigid ning kriisi-, kriisijärgses, ebakindlas või haavatavas olukorras olevad riigid.

Selleks et põhistada analüüsi ja teha kindlaks enim abi vajavad riigid, võetakse arvesse selliseid kriteeriumeid nagu inimarengu indeks, majandusliku haavatavuse indeks ja muud asjakohased indeksid, sealhulgas riigisisese vaesuse ja ebavõrdsuse mõõtmist.

3. Kõigis programmides süvalaiendatakse „Euroopa konsensus“ kindlaks tehtud mitut valdkonda hõlmavad küsimused. Lisaks süvalaiendatakse vajaduse korral konfliktide ennetamine, inimväärne töö ja kliimamuutuste käsitlemine.

Esimeses lõigus osutatud mitut valdkonda hõlmavad küsimused on need, mis sisaldavad järgmiseid mõõtmekriteeriume, millele vastavalt vajadusele pööratakse erilist tähelepanu: mittediskrimineerimine, vähemusrühmadesse kuulujate õigused, puuetega inimeste õigused, eluohutlikke haigusi põdevate inimeste ja muude haava-

tavate rühmade õigused, põhilised tööõigused ja sotsiaalne kaasamine, naiste õiguste suurendamine, õigusriigi põhimõte, parlamentide ja kodanikuühiskonna suutlikkuse suurendamine, dialoogi, osalemise ja lepitamise edendamine, institutsioonide loomine, sealhulgas kohalikul ja piirkondlikul tasandil.

4. Käesoleva määruse rakendamisel tagatakse kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 208 poliitikavaldkondade arengukoostöö sidusus ja kooskõla liidu välistegevuse muude valdkondade ja muude liidu asjakohaste poliitikasuundadega.

Sellega seoses toetuvad käesoleva määruse alusel rahastatavad meetmed, sealhulgas Euroopa Investeerimispanka hallatavad meetmed arengukoostöö poliitikameetmetele, mis on sätestatud sellistes vahendites nagu liidu ning asjaomaste partnerriikide ja piirkondade kokkulepped, deklaratsioonid ja tegevuskavad, ning liidu asjaomastele otsustele, erihuvidele, poliitilistele prioriteetidele ja strateegiatele.

5. Liit ja selle liikmesriigid vahetavad korrapäraselt ja sagedasti teavet, sealhulgas teiste rahastajatega, ning edendavad rahastajate paremat koordineerimist ja vastastikust täiendavust, töötades mitmeaastase ühise kavandamise suunas, mis tugineb partnerriikide vaesuse vähendamisele või samaväärsetele arengustrateegiatele. Nad võivad võtta ühismeetmeid, sealhulgas teostada nende strateegiate ühist analüüsi ja anda nendele strateegiatele ühiseid vahendeid, määrates kindlaks prioriteetsed sekkumisvaldkonnad ja riigisisese tööjaotuse, kasutades rahastajaid kaasa vaid ühiseid missioone ning kaasrahastamise ja delegeeritud koostöö korda.

6. Liit edendab mitmepoolset lähenemisviisi üleilmsetele probleemidele ja teeb selles osas liikmesriikidega koostööd. Vajadusel tugedab liit koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide ja organite ning muude kahepoolsete rahastajatega.

7. Ühelt poolt liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt partnerriikide vahelised suhted põhinevad inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtetega seotud ühistel väärtustel, samuti omaluse ja vastastikuse vastutuse põhimõtetel ning edendavad neid väärtusi ja põhimõtteid.

Lisaks võetakse partnerriikidega suhetes arvesse nende pühendumust ja eelnevaid tulemusi rahvusvaheliste kokkulepete ja lepinguliste suhete rakendamisel liiduga.

8. Liit edendab partnerriikide ja -piirkondadega tõhusat koostööd kooskõlas parimate rahvusvaheliste tavadega. Võimaluse korral viib liit oma abi vastavusse partnerriikide riiklike või piirkondlike arengustrateegiatega, reformipoliitika ja -korraga ning toetab demokraatlikku omalust ning siseriiklikku ja vastastikust vastutust. Selleks edendab liit:

- a) läbipaistvat arenguprotsessi, mida juhivad või reguleerivad partnerriik või -piirkond ning mis hõlmab ka kohalike ekspertteadmiste edendamist;
- b) õigustel põhinevat lähenemisviisi, mis hõlmab kõiki inimõigusi, nii kodaniku- ja poliitilisi või majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi, et integreerida inimõiguste põhimõtted käesoleva määruse rakendamisse, aidata partnerriike oma rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustuste täitmisel ning toetada õiguste omajate suutlikkust oma õigusi nõuda, pöörates erilist tähelepanu vaestele ja haavatavatele rühmadele;
- c) partnerriikide elanike mõjuvõimu suurendamist, kaasavaid ja osalust soodustavaid lähenemisviise arengu suhtes ning kõikide ühiskonnarühmade laialdast kaasamist arenguprotsessi ning riigisisesse ja piirkondlikku dialoogi, sealhulgas poliitilisse dialoogi. Erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide parlamentide, kohalike asutuste ja kodanikuühiskonna vastavatele ülesannetele, muu hulgas seoses osaluse, järelevalve ja vastutusega;
- d) määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 4 sätestatud tõhusaid koostööviise ja -vahendeid, mis on kooskõlas OECD/DACi parimate tavadega, sealhulgas selliste innovatiivsete vahendite kasutamist nagu toetuste ja laenude kombineerimine ning muud riskijagamismehhanismid teatud valdkondades ja riikides ning erasektori kaasamine, võttes nõuetekohaselt arvesse võlgnevuse jätkusuutlikkuse küsimust, selliste mehhanismide arvu ning nõuet teha korrapäraselt mõjuhindamisi kooskõlas käesoleva määruse eesmärkidega, eelkõige vaesuse vähendamise suhtes.

Kõik programmid, sekkumised ning koostööviisid ja -vahendid kohandatakse iga partnerriigi või -piirkonna konkreetsetele vajadustele, keskendudes programmipõhistele käsitlusviisidele, abi prognoositavale rahastamisele, erasektori, sealhulgas kohaliku erasektori vahendite kasutamisele, üldisele ja mittediskrimineerivale juurdepääsule põhiteenustele ning riikide süsteemide arendamisele ja kasutamisele;

- e) siseriikliku tulu kasutamist partnerriikide eelarvepoliitika tugevdamise kaudu, et vähendada vaesust ja sõltuvust abist;
- f) poliitika ja kavandamise mõju parandamist rahastajate tegevuse koordineerimise, järjepidevuse tagamise ja ühtlustamise

kaudu, et saavutada koostoime ning vältida kattumist ja dubleerimist, parandada vastastikust täiendavust ja toetada kõikidele rahastajatele avatud algatusi;

- g) koordineerimist partnerriikides ja -piirkondades, kasutades kokkulepitud suuniseid ning koordineerimise ja abi tõhususe parimate tavade põhimõtteid;
- h) (uus) arengule suunatud tulemuspõhiseid käsitlusviise, sealhulgas selliste läbipaistvate ja riigi tasandil võetavate tulemusraamistike kaudu, mis asjakohasel juhul põhinevad rahvusvaheliselt kokku lepitud eesmärkidel ja näitajatel, näiteks aastatuhande arengueesmärkide näitajatel, et hinnata ja edastada arenguabi tulemusi, sealhulgas väljundeid ja mõju.

9. Liit toetab vastavalt vajadusele kahepoolse, piirkondliku ja mitmepoolse koostöö ja dialoogi, partnerluslepingute arengumõõtme ning kolmepoolse koostöö elluviimist. Liit edendab koostööd ka lõuna-lõuna suunal.

10. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja vahetab temaga regulaarselt seisukohti.

11. Komisjon vahetab korrapäraselt teavet kodanikuühiskonna ja kohalike ametiasutustega.

12. Liit kasutab ja jagab oma arengukoostööalases tegevuses asjakohasel viisil liikmesriikide ülemineku- ja reformialaseid kogemusi ning õppetunde.

13. Käesoleva määruse kohast liidu abi ei kasutata relvade või laskemoona hankimise ega sõjaliste või kaitsealaste operatsioonide rahastamiseks.

II JAOTIS

PROGRAMMID

Artikkel 4

Liidu abi rakendamine

Liidu abi rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 236/2014 järgmiste programmide kaudu:

- a) geograafilised programmid;
- b) valdkondlikud programmid, mis koosnevad:
 - i) programmist „Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid” ja
 - ii) programmist „Kodanikuühiskonna organisatsioonid ja kohalikud ametiasutused” ning
- c) üleaafrikalised programmid.

Artikkel 5

Geograafilised programmid

1. Käesoleva artikli kohaseid liidu koostöömeetmeid rakendatakse riikliku, piirkondliku, piirkondadevahelise ja tervet maailmajagu hõlmava tegevuse suhtes.

2. Geograafiline programm hõlmab koostööd asjakohastes tegevusvaldkondades:

a) piirkondlik koostöö artikli 1 lõike 1 punktis a osutatud partnerriikidega, eelkõige selleks, et vähendada kihistumise mõju nendes partnerriikides, kus ebavõrdsus on suur ja aina kasvab, või

b) kahepoolne koostöö:

i) partnerriikidega, kes ei ole OECD/DACi arenguriikide loetelus suurema keskmise sissetulekuga riigid või kelle sisemajanduse koguprodukt ei ole suurem kui üks protsent maailma sisemajanduse koguproduktist, ning

ii) erandjuhtudel, sealhulgas arenguabi andmise järkjärguliseks lõpetamiseks, võib kahepoolset koostööd teha ka piiratud hulga riikidega, kui see on kooskõlas artikli 3 lõikega 2 asjakohaselt põhjendatud. Arenguabi andmine lõpetatakse järkjärgult tihedas koostöös teiste rahastajatega. Sellise koostöö lõpetamisega kaasneb vajaduse korral asjaomase riigiga poliitiline dialoog, milles keskendutakse kõige vaesemate inimeste ja kõige haavatavamate rühmade vajadustele.

3. Artikli 2 lõikes 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks koostatakse geograafilised programmid Euroopa konsensus ja selle hiljem kokku lepitud muudatustes sisalduvates koostöövaldkondades ning järgnevalt loetletud koostöövaldkondades:

a) inimõigused, demokraatia ja hea valitsemistava:

- i) inimõigused, demokraatia ja õigusriik;
- ii) sooline võrdsuslikkus ning naiste mõjuvõimu suurendamine ja võrdsed võimalused;
- iii) avalik haldus kes- ja kohalikul tasandil;
- iv) maksupoliitika ja -haldus;
- v) võitlus korrupsiooniga;
- vi) kodanikuühiskond ja kohalikud ametiasutused;
- vii) laste õiguste edendamine ja kaitsmine.

b) kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu rakendamine inimarengu teenistusse:

- i) tervishoid, haridus, sotsiaalkaitse, tööhõive ja kultuur;
- ii) ettevõtluskeskkond, piirkondlik integratsioon ja ülemaailmsed turud;
- iii) jätkusuutlik põllumajandus, toiduga ja toitumisalane kindlustatus;
- iv) säästev energia;
- v) loodusvarade, sealhulgas maa, metsa ja vee majandamine;
- vi) kliimamuutused ja keskkond.

c) muud arengu seisukohast olulised valdkonnad:

- i) ränne ja varjupaik;
- ii) humanitaarabi ja arengukoostöö sidumine;
- iii) vastupanuvõime ja katastroofide riski vähendamine;
- iv) areng ja julgeolek, sealhulgas konfliktide ennetamine.

4. Täiendavad üksikasjad lõikes 3 osutatud koostöövaldkondade kohta on sätestatud I lisas.

5. Iga konkreetse kahepoolse programmi raames keskendub liit põhimõtteliselt abiandmisele kõige rohkem kolmes valdkonnas, mis võimaluse korral lepitakse kokku asjaomase partnerriigiga.

Artikkel 6

Valdkondlikud programmid

1. Valdkondlike programmide raames võetavad meetmed peavad andma lisaväärtust geograafiliste programmide alusel rahastatavatele meetmetele ning täiendama neid ja nendega haakuma.

2. Valdkondlike meetmete kavandamisele kohaldatakse vähemalt järgmisi tingimusi:

a) liidu käesoleva määruse kohaseid poliitilisi eesmärke ei ole võimalik saavutada asjakohasel või tõhusal viisil geograafiliste programmide kaudu, ning asjakohasel juhul sealhulgas siis, kui geograafilist programmi ei ole või kui see on peatatud, või kui asjaomase partnerriigiga ei ole meetme suhtes kokku lepet saavutatud;

b) kõnealused meetmed on suunatud üleilmsetele algatustele, millega toetatakse rahvusvaheliselt kokku lepitud arengueesmärke, või arengukoostööga seonduvatele üleilmsetele avalikele hüvedele ja probleemidele;

- c) meetmed hõlmavad mitut piirkonda, riiki ja/või valdkonda;
- d) meetmetega rakendatakse uuenduslikke poliitikaid või algatusi, mille eesmärk on edaspidistest meetmetest teavitada;
- e) meetmed kajastavad liidu poliitilist prioriteeti, liidu rahvusvahelist kohustust või arengukoostööga seoses võetud ülesannet.

3. Kui käesoleva määrusega ei ole sätestatud teisiti, saavad valdkondlikest meetmetest otseselt kasu artikli 1 lõike 1 punktis b määratletud riigid või territooriumid ning neid meetmeid võetakse kõnealustes riikides või territooriumitel. Selliseid meetmeid võib võtta väljaspool kõnealuseid riike või territooriume, kui see on kõige tõhusam viis asjaomase programmi eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 7

Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid

1. Liidu abi eesmärk programmi „Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid” raames on toetada meetmeid sellistes valdkondades nagu:

- a) keskkond ja kliimamuutused;
- b) säästev energia;
- c) inimareng, sealhulgas inimväärne töö, sotsiaalne õiglus ja kultuur;
- d) toiduga ja toitumisalane kindlustatus ning säästev põllumajandus; ning
- e) ränne ja varjupaik.

2. Täiendavad üksikasjad lõikes 1 osutatud koostöövaldkondade kohta on esitatud II lisa A osas.

Artikkel 8

Kodanikuühiskonna organisatsioonid ja kohalikud ametiasutused

1. Liidu abi eesmärk programmi „Kodanikuühiskonna organisatsioonid ja kohalikud ametiasutused” raames on tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone ja kohalikke ametiasutusi partnerriikides, ja kui see on käesolevas määruses ette nähtud, siis ka liidus ja määruse (EL) nr 231/2014 alusel abisaajates.

Rahastatavaid meetmeid viivad eelkõige ellu kodanikuühiskonna organisatsioonid ja kohalikud ametiasutused. Kui see on asjakohane, võivad neid meetmeid ellu viia muud isikud asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike ametiasutuste nimel, et tagada nende algatuste tõhusus.

2. Täiendavad üksikasjad käesoleva artikli kohaste koostöövaldkondade kohta on esitatud II lisa B osas.

Artikkel 9

Üleaaafrikaline programm

1. Liidu abi eesmärk üleaaafrikalise programmi raames on toetada Aafrika ja liidu vahelist strateegilist partnerlust, ning selle hilisemaid muudatusi ja lisandusi, et hõlmata piirkondadeülelised, kogu mandrit või maailma hõlmavaid meetmeid Aafrikas ja koostöös Aafrikaga.

2. Üleaaafrikaline programm täiendab muid käesoleva määruse kohaseid programme ja muid liidu välistegevuse rahastamisvahendeid, eelkõige Euroopa Arengufondi ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendit, ning on nende programmide ja rahastamisvahenditega kooskõlas.

3. Täiendavad üksikasjad käesoleva artikli kohaste koostöövaldkondade kohta on esitatud III lisas.

III JAOTIS

KAVANDAMINE JA VAHENDITE ERALDAMINE

Artikkel 10

Üldraamistik

1. Geograafiliste programmide mitmeaastased sihtprogrammid partnerriikide ja -piirkondade jaoks koostatakse strateegiadokumendi alusel kooskõlas artikliga 11.

Valdkondlike programmide mitmeaastased sihtprogrammid koostatakse kooskõlas artikliga 13.

Üleaaafrikaline mitmeaastane sihtprogramm koostatakse kooskõlas artikliga 14.

2. Komisjon võtab määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 2 osutatud rakendusmeetmed vastu käesoleva määruse artiklites 11, 13 ja 14 osutatud programmdokumentide alusel.

3. Määruse (EL) nr 236/2014 artikli 2 kohaselt võib liidu abi seisneda ka meetmetes, mida ei ole käesoleva määruse artiklites 11, 13 ja 14 osutatud programmidokumentides ette nähtud.

4. Liit ja selle liikmesriigid konsulteerivad üksteisega programmide koostamise protsessi varases etapis ja kogu selle protsessi vältel, et edendada oma koostöömeetmete sidusust, vastastikust täiendavust ja kooskõla. Sellise konsulteerimise tulemus võib olla liidu ja liikmesriikide ühine kavandamine. Liit konsulteerib ka teiste rahastajate ja arenguvaldkonnas osalejatega, sealhulgas kodanikuühiskonna, kohalike ametiasutuste ja muude rakendusametiasutuste esindajatega. Sellest teavitatakse Euroopa Parlamenti.

5. Käesoleva määruse alusel programmide koostamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse inimõigusi ja demokraatiat partnerriikides.

6. Käesoleva määrusega ettenähtud rahalised vahendid võivad jääda eraldamata, et tagada liidu asjakohane reageerimine ettenägematutes, eelkõige ebakindlates, kriisi- ja kriisijärgsetes olukordades ning võimaldada partnerriikide strateegiatsüklitega sünkroniseerimist ja rahaliste vahendite soovitusliku jaotuse kohandamist artikli 11 lõike 5, artikli 13 lõike 2 ja artikli 14 lõike 3 kohaselt läbi viidud läbivaatamiste tulemusel. Selliste eraldiste kasutamine otsustatakse hiljem määruse (EL) nr 236/2014 kohaselt, tingimusel, et need seejärel artiklis 15 sätestatud menetluste kohaselt jaotatakse või ümber jaotatakse.

Iga programmiliigi tasandil jaotamata jäänud eraldiste osakaal ei tohi ületada 5 %, välja arvatud sünkroniseerimise eesmärgil ja artikli 12 lõikes 1 osutatud riikide puhul.

7. Ilma et see piiraks artikli 2 lõike 3 kohaldamist, võib komisjon ette näha spetsiaalse rahaeraldise, et aidata partnerriikidel ja -piirkondadel tugevdada oma koostööd liidu äärepoolsete piirkondade naaberriikidega.

8. Mis tahes programmitöös või programmide läbivaatamises, mis leiab aset pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vahearuande avaldamist, võetakse arvesse selle aruande tulemusi, leide ja järeldusi.

Artikkel 11

Geograafiliste programmide programmdokumendid

1. Kõikide programmdokumentide ettevalmistamine, raskendamine ja läbivaatamine käesoleva artikli kohaselt on kooskõlas järgmiste poliitikavaldkondade arengusiduse ja abi tõhususe põhimõtetega: demokraatlik omavastutus, partnerlus, koordineerimine, ühtlustamine, vastavusse viimine partnerriikide või piirkondlike süsteemidega, läbipaistvus, vastastikune vastutus ja tulemustele orienteeritus, nagu on sätestatud artikli 3 lõigetes 4 kuni 8. Võimaluse korral ühtlustatakse programmiperiood partnerriikide strateegiatsüklitega.

Geograafiliste programmide programmdokumendid, sealhulgas ühised programmdokumendid, tuginevad võimalikult suurel määral liidu, liikmesriikide ja partnerriigi või -piirkonna dialoogile, kuhu kaasatakse riikide ja piirkondade parlamendid, kodanikuühiskond ning kohalikud ametiasutused ja muud osalejad, et

suurendada omalust protsessi suhtes ja soodustada riiklike arengustrateegiatega, eelkõige vaesuse vähendamise strateegiatega toetamist.

2. Strateegiadokumendid on dokumendid, mille liit on koostanud asjaomase partnerriigi või -piirkonna jaoks eesmärgiga tagada liidu ja selle partnerriigi või -piirkonna arengukoostöö sidus raamistik, mis on kooskõlas käesolevas määruses sätestatud üldeesmärgi ja reguleerimisala, eesmärkide, põhimõtete ja poliitikameetmeid käsitlevate sätetega.

3. Strateegiadokumendid koostatakse partnerriikide või -piirkondade jaoks. Strateegiadokumenti ei ole vaja:

a) riikide jaoks, kellel on riikliku arengukava kujul riiklik arengustrateegia või sarnane arengudokument, mille komisjon on vastava mitmeaastase sihtprogrammi vastuvõtmisel viimatinimetatud dokumendi alusena heaks kiitnud;

b) riikide või -piirkondade jaoks, kelle suhtes on koostatud ühine raamdokument, milles on sätestatud ulatuslik liidu strateegia, sealhulgas eraldi peatükk arengupoliitika kohta;

c) riikide või piirkondade jaoks, kelle suhtes liit ja liikmesriigid on kokku leppinud ühise mitmeaastase programmdokumendi;

d) piirkondade jaoks, kellel on liiduga ühiselt kokkulepitud strateegia;

e) riikide jaoks, kus liit kavatseb ühtlustada oma strateegia uue riikliku tsükliga, mis algab enne 1. jaanuarit 2017; sellisel juhul sisaldab mitmeaastane sihtprogramm 1. jaanuari 2014. aasta ja uue riikliku tsükli alguse vahepealsel perioodil liidu reaktsiooni selle riigi suhtes.

f) riikide või piirkondade jaoks, kellele liidu rahalistest vahenditest käesoleva määruse alusel aastatel 2014–2020 jaotatav eraldis ei ületa 50 000 000 eurot;

Esimese lõigu punktides b ja f osutatud juhtudel sisaldab asjaomase riigi või piirkonna mitmeaastane sihtprogramm liidu arengustrateegiat selle riigi või piirkonna jaoks.

4. Strateegiadokumendid kuuluvad vaheläbivaatamisele, vajaduse korral on võimalik rakendada ka eriotstarbelist läbivaatamist kooskõlas põhimõtete ja menetlustega, mis on sätestatud partnerriikide või -piirkondadega sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingutes.

5. Geograafiliste programmide mitmeaastased sihtprogrammid koostatakse iga riigi või piirkonna jaoks, kellele laieneb käesoleva määruse alusel liidu rahaliste vahendite soovituslik jaotus. Välja arvatud lõike 5 esimese lõigu punktides e ja f osutatud riikide või piirkondade puhul, koostatakse need dokumendid strateegiadokumentide või lõikes 5 osutatud samaväärsete dokumentide alusel.

Käesoleva määruse kohaldamisel võib käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktis c osutatud ühist mitmeaastast programm-dokumenti käsitada mitmeaastase sihtprogrammina, juhul kui see vastab käesoleva lõikega kehtestatud põhimõtetele ja tingimustele, sealhulgas rahaliste vahendite soovituslik jaotus, ning artiklis 15 sätestatud menetlustele.

Geograafiliste programmide mitmeaastaste sihtprogrammidega sätestatakse prioriteetsed valdkonnad liidupooleks rahastamiseks, erieesmärgid, oodatavad tulemused, selged, konkreetseid ja läbipaistvaid tulemusnäitajaid, rahaliste vahendite soovituslik jaotus nii üldiselt kui ka prioriteetsete valdkondade kaupa ning, kui see on kohaldatav, abi andmise kord.

Komisjon võtab rahaliste vahendite mitmeaastase soovitusliku jaotuse iga geograafilise programmi raames vastu kooskõlas käesoleva määruse üldpõhimõtetelega artikli 3 lõikes 2 sätestatud kriteeriumide põhjal ning võtab arvesse kriisi- või haavatavas olukorras olevate, ebakindlate, konflikt- või katastroofialdise riikide või piirkondade konkreetseid raskusi, arvestades samas programmi eripäraga.

Kavandatavad rahaeraldised võib esitada vajaduse korral vahemikuna ja/või osa vahendeid võib jätta jaotamata. Rahaliste vahendite soovituslikku jaotust ei saa ette näha perioodiks peale ajavahemiku 2014 kuni 2020, välja arvatud juhul kui sellega kaasneb sõnaselge tingimus, et need eraldised sõltuvad rahaliste vahendite kättesaadavusest pärast nimetatud ajavahemikku.

Geograafiliste programmide mitmeaastaseid sihtprogramme võib vajaduse korral läbi vaadata, sealhulgas nende tõhusa rakendamise huvides, võttes arvesse nende aluseks oleva strateegiadokumendi vahelbivaatamisi või eriotstarbelisi läbivaatamisi.

Soovituslikke jaotusi, prioriteete, konkreetseid eesmärke, oodatavaid tulemusi, tulemusnäitajaid ja, kui see on kohaldatav, abi andmise korda võib samuti läbivaatamiste tulemusel kohandada, eelkõige pärast kriisi või kriisijärgses olukorras.

Sellised läbivaatamised peaksid hõlmama vajadusi, kohustusi ja edusamme seoses kokkulepitud arengukoostöö eesmärkidega, sealhulgas selliste eesmärkidega, mis on seotud inimõiguste, demokraatia, õigusriigi ja hea valitsemistavaga.

6. Komisjon annab määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vahearuaande raames aru liikmesriikidega ühise kavandamise kohta ning esitab soovitusi nendel juhtudel, kui ühist kavandamist täielikult ei realiseeritud.

Artikkel 12

Kavandamine kriisi-, kriisijärgses või ebakindlas olukorras olevates riikides ja piirkondades

1. Kriisi-, kriisijärgses või ebakindlas olukorras olevate või sagedaste loodusõnnetustega riikide ja piirkondade programm-dokumentide koostamisel tuleb arvesse võtta asjaomaste riikide või piirkondade haavatavat olukorda, erivajadusi ning tingimusi.

Piisavat tähelepanu tuleks pöörata konfliktiennetus-, riigi ülesehitamise ja rahu kindlustamise, konfliktijärgse lepitamise ja taastusmeetmetele, samuti naiste rollile ja laste õigustele nendes protsessides.

Juhul kui partnerriigid või -piirkonnad on vahetult kaasatud kriisi-, kriisijärgsesse või ebakindlasse olukorda või neid mõjutab selline olukord, pannakse erilist rõhku hädaabi, taastus- ja arenguabi koordineerimise parandamisele kõigi asjaomaste osalejate seas, et aidata sellistel riikidel hädaolukorrast arenguetappi üle minna.

Programmides, mis on kavandatud riikidele või piirkondadele, mis on haavatavas olukorras või kus esineb sageli loodusõnnetusi, nähakse ette suurõnnetuste vältimise ja nendeks valmisoleku ning selliste õnnetuste tagajärgede likvideerimise vahendid, käsitletakse kriisidele vastuvõtlikkust ja tugevdatakse vastupanuvõimet.

2. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulise tõttu, nagu kriisi või demokraatiat, õigusriiki, inimõigusi või põhivabadusi ähvardav vahetu oht, võib komisjon võtta kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 4 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, et läbi vaadata ja muuta käesoleva määruse artiklis 11 osutatud strateegiadokumente ning mitmeaastaseid sihtprogramme.

Selliste läbivaatamiste tulemusena võidakse kavandada spetsiaalne ja kohandatud strateegia, et tagada üleminek pikaajalisele koostööle ja arengule, edendades humanitaar- ja arenguabi poliitika vahendite paremat koordineerimist ja ühtedelt teistele üleminekut.

Artikkel 13

Valdkondlike programmide programmdokumendid

1. Valdkondlike programmide mitmeaastaste sihtprogrammidega sätestatakse liidu strateegia asjaomase valdkonna kohta ning programmiga „Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid” üleilmsete avalike hüvede ja probleemide programmi puhul iga koostöövaldkonna kohta, liidupooleks rahastamiseks valitud prioriteetid, erieesmärgid, oodatavad tulemused, selged, konkreetsed ja läbipaistvad tulemusnäitajad, rahvusvaheline olukord ja peamiste partnerite meetmed, ning, kui see on kohaldatav, abi andmise kord.

Vajaduse korral sätestatakse üleilmsetes algatustes osaluse vahendid ja sekkumisprioriteetid.

Valdkondlike programmide mitmeaastased sihtprogrammid täiendavad geograafilisi programme ja on kooskõlas artikli 11 lõikes 2 osutatud strateegiapaberitega.

2. Valdkondlike programmide mitmeaastastes sihtprogrammides esitatakse rahaeraldise soovituslik jaotus nii üldiselt kui ka koostöövaldkondade ja prioriteetide kaupa. Vajaduse korral võib rahaliste vahendite soovitusliku jaotuse esitada summade vahemikuna ja /või jätta osa vahendeid jaotamata.

Valdkondlike programmide mitmeaastased sihtprogrammid vaadatakse vajaduse korral läbi tulemusliku elluviimise tagamiseks, võttes arvesse vaheläbivaatamisi või eriotstarbelisi läbivaatamisi.

Rahaeraldise soovituslikke jaotusi, prioriteete, erieesmäärke, oodatavaid tulemusi, tulemusnäitajaid ja, kui see on kohaldatav, abi andmise korda võib samuti läbivaatamiste tulemusel kohandada.

Artikkel 14

Üleaafrikalise programmi programmdokumendid

1. Programmdokumentide ettevalmistamine, rakendamine ja läbivaatamine käesoleva artikli alusel on kooskõlas artikli 3 lõigetes 4-8 sätestatud abi tõhusust käsitlevate põhimõtetega.

Üleaafrikalistele programmidele programmdokumentide koostamine tugineb dialoogile, kuhu on kaasatud kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas üleaafrikaline parlament.

2. Üleaafrikalise programmi mitmeaastase sihtprogrammiga sätestatakse prioriteetsed rahastamisvaldkonnad, erieesmärgid, oodatavad tulemused, selged, konkreetsed ja läbipaistvad tulemusnäitajad ning, kui see on kohaldatav, abi andmise kord.

Üleaafrikaliste programmide mitmeaastane sihtprogramm on kooskõlas geograafiliste ja valdkondlike programmidega.

3. Üleaafrikaliste programmide mitmeaastases sihtprogramm esitatakse rahaliste vahendite soovituslik jaotus nii üldiselt kui ka tegevusvaldkondade ja prioriteetide kaupa. Vajaduse korral võib rahaliste vahendite soovitusliku jaotuse esitada summade vahemikuna.

Üleaafrikaliste programmide mitmeaastane sihtprogramm vaadatakse vajaduse korral läbi, et reageerida ettenägematutele probleemidele või rakenduslikele probleemidele ning võtta arvesse strateegilise partnerluse läbivaatamist.

Artikkel 15

Strateegiadokumentide kinnitamine ja mitmeaastaste sihtprogrammide vastuvõtmine

1. Komisjon kiidab rakendusaktidega heaks artiklis 11 osutatud strateegiadokumendid ja võtab vastu artiklites 11,13 ja 14 osutatud mitmeaastased sihtprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 19 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Seda menetlust kohaldatakse ka läbivaatamiste suhtes, mille tagajärjel strateegiat või selle kavandamist märkimisväärselt muudetakse.

2. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, nagu kriis või demokraatiat, õigusriiki, inimõigusi või põhivabadusi ähvardav vahetu oht, võib komisjon võtta kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 4 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, et läbi vaadata käesoleva määruse artiklis 11 osutatud strateegiadokumendid ja käesoleva määruse artiklites 11, 13 ja 14 osutatud mitmeaastaseid sihtprogrammid.

IV JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 16

Käesoleva määruse alusel mittekõlbliku kolmanda riigi osalemine

Erakorralistel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ning ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 2 lõike 3 kohaldamist, võib komisjon liidu rahastamise sidususe ja tõhususe tagamiseks või piirkondliku või piirkondadevahelise koostöö edendamiseks otsustada mitmeaastastes sihtprogrammides kooskõlas käesoleva määruse artikliga 15 või asjakohastes rakendusmeetmetes kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikliga 2 laiendada meetmete rahastamiskõlblikkust neile riikidele ja territooriumidele, mis muul juhul käesoleva määruse artikli 1 kohaselt rahastamiskõlblikud ei oleks, kui rakendatav meede on üleilmse, piirkondliku, piirkondade- või piiriülese iseloomuga.

Artikkel 17

Volituste delegerimine komisjonile

1. Komisjonil on õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 18, et muuta:
- a) nende koostöövaldkondadega seotud üksikasju, millele on osutatud:
 - i) artikli 5 lõikes 3, nagu on sätestatud I lisa A ja B osas;
 - ii) artikli 7 lõikes 2, nagu on sätestatud II lisa A osas;
 - iii) artikli 8 lõikes 2, nagu on sätestatud II lisa B osas;
 - iv) artikli 9 lõikes 3, nagu on sätestatud III lisas, eelkõige Aafrika ja ELi tippkohtumiste järelemeetmete puhul;
 - b) rahaliste vahendite soovituslikke jaotusi geograafiliste programmide ning programmi „Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid” raames, nagu on sätestatud IV lisas. Kõnealuste muudatuste tulemusel ei tohi esialgne summa väheneda rohkem kui 5 % võrra, välja arvatud IV lisa punkti 1b kohaste eraldiste puhul.
2. Eelkõige võtab komisjon pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vahearuande avaldamist ja selles esitatud soovitudele tuginedes vastu käesoleva artikli lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusaktid 31. märtsiks 2018.

Artikkel 18

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 17 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesoleva määruse kehtivusajaks.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 17 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 17 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 19

Komitee

1. Komisjoni abistab arengukoostöö rahastamisvahendi komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. EIPd käsitlevate küsimuste korral võtab komitee toimingutest osa EIP vaatleja.

Artikkel 20

Rahastamispakett

1. Käesoleva määruse rakendamise rahastamispakett aastatel 2014–2020 on 19 661 639 000 eurot.

Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneringud mitmeaastase finantsraamistiku piires.

2. Artiklites 5–9 osutatud programmidele aastatel 2014–2020 eraldatavate rahaliste vahendite soovituslik jaotus on sätestatud IV lisas.

3. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1288/2013⁽¹⁾ artikli 18 lõikega 4 eraldatakse meetmetele, mis on seotud õpirändega kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest määruse (EL) nr 1288/2013 tähenduses, ning nende riikide ametiasutuste, institutsioonide ja organisatsioonidega tehtavale koostööle ja peetavale poliitilisele dialoogile erinevatest välistegevuse rahastamisvahenditest (arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, partnerluse rahastamisvahend ning ühinemiseelse abi rahastamisvahend) soovituslik summa 1 680 000 000 eurot.

Kõnealuste rahaliste vahendite kasutamise suhtes kohaldatakse määrust (EL) nr 1288/2013.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013, millega luuakse „Erasmus+”: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 50).

Rahalised vahendid tehakse kättesaadavaks kahe mitmeaastase eraldise kaudu, millest esimesega kaetakse programmi esimesed kolm aastat. Nende vahendite eraldamine määratakse kindlaks käesoleva määruse kohase rahastamisvahendi mitmeaastastes sihtprogrammides vastavalt asjaomaste riikide konkreetsetele vajadustele ja prioriteetidele. Rahaliste vahendite jaotuse võib läbi vaadata oluliste ettenägematute asjaolude või oluliste poliitiliste muutuste korral kooskõlas liidu välisteenistuse prioriteetidega,

4. Lõikes 3 osutatud meetmete käesoleva määruse kohane rahastamine ei ületa 707 000 000 eurot. Rahalised vahendid saadakse geograafiliste programmide rahaeraldistest ning oodatav piirkondlik jaotus ja rahastatavate meetmete tüüp täpsustatakse. Käesoleva määruse kohaseid vahendeid, millega rahastatakse määruse (EL) nr 1288/2013 määruse reguleerimiselasse jäävaid meetmeid partnerriiikides, mis jäävad käesoleva määruse reguleerimiselasse, pöörates erilist tähelepanu kõige vaesematele riikidele. Käesoleva määruse kohaselt rahastatavates meetmetes keskendutakse valdkondadele, mis on arenguriikide kaasava ja jätkusuutliku arengu seisukohast olulised.

5. Komisjon lisab käesoleva määruse rakendamist käsitlevasse iga-aastasesse aruandesse, mis on ettenähtud määruse (EL) nr 236/2014 artikliga 13, kõikide käesoleva artikli lõikes 3 osutatud meetmete loetelu, mida rahastatakse käesoleva määruse alusel, ning teabe nende meetmete kooskõla kohta käesoleva määruse artiklites 2 ja 3 sätestatud eesmärkide ja põhimõtetega.

Artikkel 21

Euroopa välisteenistus

Käesolevat määrust kohaldatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL.

Artikkel 22

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel

President

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

Eesistuja

D. KOURKOULAS

I LISA

GEOGRAAFILISTE PROGRAMMIDE KOHASED KOOSTÖÖVALDKONNAD**A. GEOGRAAFILISTE PROGRAMMIDE KOHASED ÜHISED KOOSTÖÖVALDKONNAD**

Geograafilised programmid peavad olema allpool loetletud koostöövaldkondadest, mida ei tohiks võrdsustada sektoritega. Prioriteetid kehtestatakse kooskõlas liidu arengupoliitika valdkonnas võetud rahvusvaheliste kohustustega, iseäranis aastatuhande arengueesmärkide ja 2015. aasta järgseks ajaks rahvusvaheliselt kokkulepitud uute arengueesmärkidega, millega muudetakse või asendatakse aastatuhande arengueesmärgid, ning tuginedes abikõlblike partnerriikide või -piirkondadega peetavale poliitilisele dialoogile.

I Inimõigused, demokraatia ja hea valitsemistava

- a) Inimõigused, demokraatia ja õigusriik
- i) Demokratiseerimise toetamine ja demokraatlike institutsioonide, sh parlamentide rolli tugevdamine;
 - ii) õigusriigi ning kohtu- ja kaitsesüsteemide sõltumatuse tugevdamine ning õiguskaitse takistamatu ja võrdse kättesaadavuse tagamine kõigile;
 - iii) institutsioonide läbipaistva ja aruandekohustusliku töö ja detsentraliseerimise toetamine; osalust soodustava riigisisesel sotsiaalsel dialoogi ja muude valitsemist ja inimõigusi käsitlevate dialoogide edendamine;
 - iv) meediavabaduse edendamine, sealhulgas tänapäevaste sidevahendite osas;
 - v) poliitilise pluralismi edendamine, kodaniku-, kultuuriliste, majanduslike, poliitiliste ja sotsiaalsete õiguste kaitse ning vähemustesse ja kõige haavatavamatesse rühmadesse kuuluvate isikute kaitse;
 - vi) mis tahes põhjusel, sealhulgas rassilisel või etnilisel päritolul, kastil, usutunnistusel või veendumustel, sool, soolisel identiteedil või seksuaalsel sättumusel, sotsiaalsel kuuluvusel, puudel, tervislikul seisundil või vanusel põhineva diskrimineerimise või diskrimineeriva tegevuse vastase võitluse toetamine;
 - vii) tsiviilisikute registreerimise, eelkõige sündide ja surmade registreerimise edendamine.
- b) Sooline võrdõiguslikkus, naiste mõjuvõimu suurendamine ja naiste võrdsed võimalused
- i) soolise võrdõiguslikkuse ning võrdsete võimaluste edendamine;
 - ii) naiste ja tüdrukute õiguste kaitsmine, sealhulgas laste abielude ja muude traditsiooniliste traumeerivate tavade, nt naiste suguelundite moonutamise ning mis tahes naiste- ja tüdrukutevastase vägivalda vastu võitlemise ja soolise vägivalda ohvrite toetamise meetmete kaudu;
 - iii) naiste mõjuvõimu edendamine, sealhulgas arengu edendaja ja rahu kindlustaja rollis.
- c) Avalik haldus kesk- ja kohalikul tasandil
- i) avaliku sektori arengu toetamine, et edendada põhiteenuste, eriti tervishoiu- ja hariduse üldist ja mittediskrimineerivat kättesaadavust;
 - ii) selliste programmide toetamine, millega parandatakse poliitika väljatöötamist, riigi rahanduse juhtimist, sealhulgas auditi-, kontrolli- ja pettustevastase võitluse asutuste ja meetmete loomist ja tugevdamist ning institutsioonilist arengut, sh inimressursside juhtimist;
 - iii) parlamentide tehnilise asjatundlikkuse suurendamine, et neil oleks võimalik hinnata riikide eelarvete koostamist ning kaasa rääkida eelarve koostamisel ja järelevalves, sealhulgas loodusvaradest saadava riikliku tulu ja maksude küsimuses.
- d) Maksupoliitika ja -haldus
- i) õiglase, läbipaistva, tõhusa, progressiivse ja jätkusuutlike riiklike maksusüsteemide loomise või tugevdamise toetamine;
 - ii) arenguriikide järelevalvesuutlikkuse suurendamine võitluses maksudest kõrvalehoidumise ja ebaseaduslike raha-voogude vastu;
 - iii) maksupettuste ja selle mõju alase töö, eriti järelevalveorganite, parlamentide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide poolt tehtava töö tootmise ja levitamise toetamine;

- iv) maksuhaldust ja -reforme käsitlevate mitmepoolsete ja piirkondlike algatuste toetamine;
 - v) arenguriikide toetamine tulemuslikumaks osalemiseks rahvusvahelistes maksukoostööstruktuurides ja -protsessides;
 - vi) partnerriikide õigusaktides riigi- ja projektipõhise aruandluse sätestamise toetamine, et suurendada rahanduse läbipaistvust.
- e) Võitlus korrupsiooniga
- i) partnerriikide aitamine mis tahes korrupsiooni vastases võitluses sealhulgas selgitustöö, teadlikkuse suurendamise ja aruandluse kaudu;
 - ii) kontrolli- ja järelevalveorganite ning kohtuasutuste suutlikkuse suurendamine.
- f) Kodanikuühiskond ja kohalikud ametiasutused
- i) kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse parandamise toetamine, et suurendada nende kaasaraäkimist ja aktiivset osalemist arenguprotsessis ning edendada poliitilist, sotsiaalset ja majanduslikku dialoogi;
 - ii) kohalike ametiasutuste suutlikkuse parandamise toetamine ja nende asjatundlikkuse rakendamine, et edendada piirkondlikku lähenemist arengule, sealhulgas detsentraliseerimisprotsesse;
 - iii) kodanike osalemist ja kodanikuühiskonna tegutsemist soodustava keskkonna edendamine.
- g) Laste õiguste edendamine ja kaitsmine
- i) juriidiliste dokumentide väljastamise edendamine,
 - ii) piisava ja tervisliku elatustaseme ning tervena täiskasvanuks saamise toetamine;
 - iii) põhihariduse võimaldamise tagamine kõigile.

II Kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu rakendamine inimarengu teenistusse

- a) Tervishoid, haridus, sotsiaalkaitse, tööhõive ja kultuur
- i) selliste sektoripõhiste reformide toetamine, mis suurendavad põhiliste sotsiaalteenuste, eelkõige kvaliteetsete tervishoiu- ja haridusteenuste kättesaadavust, keskendudes asjaomastele aastatuhande arengueesmärkidele ja selliste teenuste kättesaadavusele vaeste, tõrjutud ja haavatavate elanikkonnarühmade jaoks;
 - ii) kohaliku suutlikkuse suurendamine, et tulla toime üleilmsete, piirkondlike ja kohalike probleemidega, kasutades selleks muu hulgas valdkonnapõhist eelarvetoetust ja intensiivistatud poliitilist dialoogi;
 - iii) tervishoiusüsteemide tugevdamine, muu hulgas tervishoiuteenuste kvalifitseeritud pakkujate puuduse probleemiga tegeledes, tervishoiu valdkonna õiglase rahastamise ja ravimite ning vaktsiinide vaestele taskukohasemaks muutmise teel;
 - iv) Pekingi tegevusprogrammi ja rahvusvahelise rahvastiku- ja arengukonverentsi tegevusprogrammi ja nende läbi vaatamist käsitlevate konverentside tulemuste täieliku ja tulemusliku rakendamise edendamine ning sellega seoses seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu ja -õiguste edendamine;
 - v) piisavas koguses, taskukohase hinna ja hea kvaliteediga joogiveega varustatuse, nõuetekohase kanalisatsiooni ja hügieeni tagamine;
 - vi) toetuse suurendamine kvaliteetsele haridusele ja sellele võrdse juurdepääsu tagamine;
 - vii) kutseõppe toetamine, et suurendada tööhõivevõimalusi, ning teadusuuringute korraldamise ja nende tulemuste kasutamise suutlikkuse suurendamine, et toetada säästvat arengut;
 - viii) riiklike sotsiaalkaitsesüsteemide ja minimaalse sotsiaalkaitse, sealhulgas tervise- ja pensionialaste sotsiaalkindlustussüsteemide toetamine, keskendudes ebavõrdsuse vähendamisele;
 - ix) inimväärse töö tegevuskava toetamine ja sotsiaalse dialoogi edendamine;
 - x) kultuuridevahelise dialoogi, kultuurilise mitmekesisuse ja kõikide kultuuride võrdse väärikuse edendamine;
 - xi) rahvusvahelise koostöö edendamine, et stimuleerida kultuuritööstuse poolt arengumaade majanduskasvu antavat panust, et täielikult ära kasutada selle potentsiaali vaesuse vastu võitlemisel, tegeledes muu hulgas turule juurdepääsu ja intellektuaalomandi õiguste küsimustega;

- b) Ettevõtluskeskkond, piirkondlik integratsioon ja ülemaailmsed turud
- i) konkurentsivõimelise kohaliku erasektori arengu toetamine muu hulgas kohalike institutsioonide ja ettevõtjate suutlikkuse suurendamise teel;
 - ii) kohalike tootmissüsteemide ja kohalike ettevõtete, sealhulgas roheliste ettevõtete arengu toetamine;
 - iii) väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKE'd), mikroettevõtjate ja ühistute ning õiglase kaubanduse edendamine;
 - iv) kohalike, riigisestse ja piirkondlike turgude, sealhulgas keskkonnasõbralike kaupade ja teenuste turgude arengu edendamine;
 - v) õigus- ja reguleerivate raamistike reformide ja nende jõustamise toetamine;
 - vi) ettevõtlusele ja finantsteenustele, nt mikrokrediidile ja säästuvõimalustele, mikrokindlustusele ja ülekandega maksetele juurdepääsu hõlbustamine;
 - vii) rahvusvaheliste kokkulepetega ette nähtud töötajate õiguste jõustamise toetamine;
 - viii) õigusaktide ja kinnistusraamatute loomine ja parandamine, et kaitsta maa- ja intellektuaalomandi õigusi;
 - ix) teadusuuringute- ja innovatsioonipoliitika edendamine, mis aitab kaasa jätkusuutlikule ja kaasavale arengule;
 - x) püsivaid töökohti loovate investeeringute edendamine, muu hulgas segarahastamismehhanismide kaudu, keskendudes kodumaiste ettevõtete rahastamisele ja kodumaise kapitali kasvatamisele iseäranis VKEde tasandil ning inimressursside arendamise toetamisele;
 - xi) infrastruktuuri parandamine, järgides täielikult sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid;
 - xii) transpordi jätkusuutlikkuse valdkonnas sektoripõhiste lähenemisviiside edendamine, partnerriikide vajadustele vastamine, transpordi ohutuse, taskukohasuse ja tõhususe tagamine ning selle keskkonda kahjustava mõju minimeerimine;
 - xiii) erasektori kaasamine sotsiaalselt vastutustundliku ja säästva arengu toetamisse, ettevõtete sotsiaalse ja keskkonnavalase vastutuse ning aruandluse ja sotsiaalse dialoogi edendamine;
 - xiv) arenguriikide abistamine kaubanduse valdkonnas ning piirkondlikus ja ülemandrilises integratsioonis, nende sujuva ja järkjärgulise maailmamajandusse integreerimise toetamine;
 - xv) info- ja sidetehnoloogiale üldisema juurdepääsu toetamine, et ületada digitaalne lõhe.
- c) Jätkusuutlik põllumajandus, toiduga ja toitainetega kindlustatus;
- i) Arenguriikide abistamine vastupanuvõime suurendamisel kriiside, näiteks ressursside ja tarnevõimaluste nappuse või hinnavolatilisuse suhtes; ebavõrdsuse vähendamine, tagades vaestele parema juurdepääsu maale, toidule, veele, energiale ja rahalistele vahenditele, ilma et kahjustataks keskkonda;
 - ii) säästlike põllumajandustavade ja põllumajandust käsitlevate asjakohaste teadusuuringute toetamine, keskendudes väikepõllundusele ja maapiirkondade tuluallikatele;
 - iii) naiste põllumajandustegevuse toetamine;
 - iv) valitsuste jõupingutuste ergutamine erasektori sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt vastutustundlike investeeringute hõlbustamiseks;
 - v) strateegilise seisukoha kujundamise toetamine toiduga kindlustatuse küsimuses, keskendudes toidu kättesaadavusele, juurdepääsule, infrastruktuurile, ladustamisele ja toitainetele;
 - vi) hädavajalike sekkumiste abil alatoitumise ja toiduga kindlustamatuse probleemiga tegelemine ebakindlates ja üleminekuolukordades;
 - vii) riiklikult juhitava ning osalusel põhineva detsentraliseeritud ja keskkonnasäästliku territoriaalse arengu toetamine.
- d) Säästev energeetika
- i) Juurdepääsu parandamine kaasaegsetele, taskukohastele, säästvatele, tõhusatele ja keskkonnasõbralikele taastuvenergiat kasutavatele energiateenustele;
 - ii) kohalike ja piirkondlike säästva energeetika lahenduste ning detsentraliseeritud energiatootmise edendamine;

- e) loodusvarade, sh maa, metsa ja vee majandamine; ja eriti
 - i) järelevalvemenetluse ja -asutuste ning selliste valitsusreformide toetamine, mis edendavad säästvat ja läbipaistvat majandamist ja loodusvarade kaitset;
 - ii) õiglase juurdepääsu edendamine veevarudele, samuti veevarude integreeritud haldamine ja jõgede vesikondade haldamine;
 - iii) bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste kaitse ja säästliku kasutamise edendamine;
 - iv) säästvate tootmis- ja tarbimismudelite edendamine ning kemikaalide ja jäätmete ohutu ja säästev käitlemine, võttes arvesse nende tervisemõju.

- f) Kliimamuutused ja keskkond
 - i) Keskkonnahoidlikuma tehnoloogia kasutuse, säästva energeetika ja ressursitõhususe edendamine, et saavutada vähese süsinikdioksiidiheitega areng, tugevdades samal ajal keskkonnavalaseid nõudeid;
 - ii) arenguriikide vastupidavuse parandamine kliimamuutuste tagajärgedele, toetades ökosüsteemipõhiseid kliimamuutustega kohanemise, kliimamuutuste leevendamise ja loodusõnnetuste riski maandamise meetmeid;
 - iii) asjakohaste mitmepoolsete keskkonnavalaste kokkulepete rakendamise toetamine, iseäranis institutsioonilise raamistiku keskkonnamõõtmel tugevdamine, et edendada säästvat arengut ja bioloogilise mitmekesisuse kaitset;
 - iv) partnerriikide abistamine kliimamuutustest tingitud ümberasumise ja rändega seotud probleemide lahendamisel ning kliimapõgenike elukeskkonna taastamisel.

III Muud arengu seisukohast olulised valdkonnad:

- a) Ränne ja varjupaik
 - i) Sihtotstarbeliste jõupingutuste toetamine, mida tehakse rände, liikuvuse, tööhõive ja vaesuse vähendamise vaheliste seoste täielikuks ärakasutamiseks, et rändest saaks arengut toetav jõud, ning ajude äravoolu vähendamine;
 - ii) arenguriikide toetamine rändevõrgude haldamise pikaajalise poliitika vastuvõtmisel seoses rändajate inimõiguste ja nende perekondade austamise ning sotsiaalse kaitse tõhustamisega.

- b) Humanitaarabi ja arengukoostöö sidumine
 - i) Konfliktidest ning inimtegevusest tingitud katastroofidest või loodusõnnetustest mõjutatud piirkondade ja riikide ülesehitamine ja taastamine keskmises ja pikas plaanis;
 - ii) kodukohast lahkuma sunnitud inimeste iseseisva toimetuleku tagamisele ja integreerimisele või taasintegreerimisele suunatud keskmise ja pika tähtajaga meetmete võtmine, sidudes omavahel humanitaarabi, rehabiliteerimise ja arengu.

- c) Vastupanuvõime ja katastroofiohu vähendamine
 - i) Ebakindlate olukordade puhul põhiteenuste pakkumise toetamine, õiguspäraste, tõhusate ja stabiilsete riigiasutuste ülesehitamine ning aktiivse ja organiseeritud kodanikuühiskonna rajamine koostöös asjaomase riigiga;
 - ii) riigi nõrgenemist, konflikte, loodusõnnetusi ja muid kriise ennetava suhtumise edendamine, aidates partnerriikidel ja piirkondlikel organisatsioonidel tugevdada varajase hoiatamise süsteeme ja demokraatlikku valitsemist ning suurendada institutsioonilist suutlikkust;
 - iii) katastroofiohu vähendamise, katastroofideks valmisoleku ja nende ärahoidmise ning katastroofide tagajärgedega toimetulemise toetamine.

- d) Areng ja julgeolek, sealhulgas konfliktide ennetamine
 - i) Konfliktide tekkepõhjustega, sealhulgas vaesuse, keskkonnaseisundi halvenemise, maa ja loodusvarade eksploateerimise, ebaõiglase jaotuse ja nende ebavõrdse juurdepääsu, nõrga valitsuse, inimõiguste rikkumise ja soolise ebavõrdsusega tegelemine, et toetada sellega konfliktide ennetamist ja lahendamist ning rahu kindlustamist;
 - ii) dialoogi, osalemise ja lepitamise edendamine, et säilitada rahu ja vältida vägivaldpuhanguid kooskõlas rahvusvaheliste parimate tavadega;
 - iii) koostöö ja poliitikareformide edendamine sellistes valdkondades nagu julgeolek ja õiguskaitse, võitlus uimasti- ja muu ebaseadusliku kaubandusega, sealhulgas inimkaubanduse, korruptsiooni ja rahapesuga.

B. KONKREETSED KOOSTÖÖVALDKONNAD REGIOONIDE KAUPA

Liidu abiga toetatakse meetmeid ja sektoripõhist dialoogi, mis on kooskõlas artikliga 5 ja I lisa A osaga ning käesoleva määruse üldise reguleerimisese ja -ala, eesmärgi ning üldpõhimõtetega. Erilisel tuleb kaaluda meetmeid allpool kirjeldatud valdkondades, võttes arvesse ühiselt kokkulepitut strateegiaid.

I Ladina-Ameerika

- a) Sotsiaalse ühtekuuluvuse, eeskätt sotsiaalse kaasatuse, inimväärse töö ja võrdsete võimaluste, meeste ja naiste võrdõiguslikkuse ning naiste mõjuvõimu suurendamise edendamine;
- b) valitsemisprobleemide lahendamine ja poliitikareformide toetamine, eeskätt sotsiaalpoliitika, avaliku sektori finantsjuhtimise ning maksustamise, julgeoleku (sealhulgas uimastid, kuritegevus ja korrupsioon), hea valitsemistava ja kohaliku, riikliku ning piirkondliku tasandi avaliku sektori institutsioonide tugevdamise (sealhulgas uuenduslikud tehnilise koostöö edendamise mehhanismid, nt tehniline abi ja teabevahetus (TALEX) ja mestimisvahendid), inimõiguste (sealhulgas vähemuste, põlisrahvaste ning aafriklastest põlvneajate õigused) kaitsmise, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) tööõiguse põhireeglite austamise, keskkonna, diskrimineerimisvastase ning seksuaalse, soopõhise ja lastevastase vägivalla vastu võitlemise ning uimastitootmise, -tarbimise ja -kaubanduse vastase võitluse valdkonnas;
- c) aktiivse, hästi korraldatud ja sõltumatu kodanikuühiskonna toetamine ning sotsiaalse dialoogi tõhustamine sotsiaalpartnerite toetamise teel;
- d) sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine, eelkõige jätkusuutlike sotsiaalkaitsesüsteemide (sh sotsiaalkindlustuse) loomise ja tugevdamise ning maksureformi abil; maksusüsteemide suutlikkuse suurendamine ning pettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastu võitlemine, et aidata kaasa võrdsuse suurendamisele ja jõukuse ühtlasemale jaotumisele;
- e) Ladina-Ameerika riikide toetamine nende hoolsuskohustuse täitmisel seoses naistetapu ärahoidmise, uurimise ja selle eest vastutusele võtmise, karistuste ja hüvitiste määramise ning naistetapule tähelepanu pööramisega;
- f) mitmesuguste regionaalse integratsiooni protsesside ja võrgutaristute omavahelise ühendamise toetamine, tagades samas vastastikuse täiendavuse tegevusega, mida toetavad Euroopa Investeeringupank ja muud institutsioonid;
- g) arengu ja julgeoleku vahelise seose tugevdamine;
- h) suutlikkuse suurendamine üldise juurdepääsu võimaldamiseks kvaliteetsetele põhilistele sotsiaalteenustele (iseäranis tervishoiu- ja haridussektoris);
- i) poliitika toetamine hariduse ja ühise Ladina-Ameerika kõrgharidusruumi arendamise valdkonnas;
- j) majandusliku haavatavuse vähendamine ja ümberstruktureerimise soodustamine õiglaste ja avatud kaubandussuhete, arvukamate ja paremate rohelise ja kaasava majanduse töökohtade loomiseks vajalike tootlike investeeringute, teadus- ja teaduskoostöö, innovatsiooni ning tehnoloogiaga seotud tugeva partnerluse rajamise teel ja jätkusuutliku ning kaasava majanduskasvu edendamine kõikides selle valdkondades, pöörates erilist tähelepanu rändevoogudele, toiduga kindlustatusele (sealhulgas säästev põllumajandus ja kalandus), kliimamuutustele, säästvale energeetikale, bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste (sealhulgas vee, mulla ja metsade) kaitsmisele ja seisundi parandamisele; mikroettevõtjate ja VKEdes kui kaasava majanduskasvu, arengu ja töökohtade peamise allika toetamine; kaubandusele antava arenguabi soodustamine, tagamaks, et Ladina-Ameerika mikroettevõtjad ja VKEd saaksid kasutada rahvusvahelise kauplemise võimalusi; üldise tariifsete soodustuste kava muudatuste arvessevõtmine;
- k) kahjuliku mõju leevendamine, mida üldisest tariifsete soodustuste kavast väljajätmine paljude selle piirkonna riikide majandusele põhjustab;
- l) asjakohaste järelemeetmete tagamine pärast lühiajalisi erakorralisi meetmeid, mis on suunatud muude rahastamisvahendite kaudu rakendatavale katastroofi- ja kriisjärgsele taastamisele.

II Lõuna-Aasia

- 1) Demokraatliku valitsemistava edendamine
 - a) Demokraatiaprotsesside toetamine, tõhusa demokraatliku valitsemise kindlustamine, avalike institutsioonide ja asutuste tugevdamine (kaasa arvatud kohalikul tasandil), tulemusliku detsentraliseerimise, riikide ümberkorraldamise ja valimisteprotsesside toetamine;
 - b) aktiivse, hästi korraldatud ja sõltumatu kodanikuühiskonna, sealhulgas meedia arengu toetamine ning sotsiaalse dialoogi tõhustamine sotsiaalpartnerite toetamise teel;

- c) õiguspäraste, tõhusate ja oma tegevuse eest vastutavate avalike institutsioonide loomine ja tugevdamine, institutsiooniliste ja halduslike reformide, hea valitsemistava, korruptsioonivastase võitluse ja avaliku sektori finantshalduse edendamine ning õigusriigi toetamine;
 - d) inimõiguste, sealhulgas vähemuste, siserändajate, põlisrahvaste ja haavatavate rühmade õiguste kaitse tugevdamine, võitlus diskrimineerimise, seksuaalse, soopõhise ja lastevastase vägivalda ning inimkaubanduse vastu;
 - e) inimõiguste kaitsmine institutsiooniliste reformide (sealhulgas hea valitsemistava, korruptsioonivastase võitluse, avaliku sektori finantsjuhtimise, maksusüsteemi ning avaliku halduse reformi) edendamise ning seadusandlike, halduslike ja regulatiivsete reformide kaudu kooskõlas rahvusvaheliste nõuetega, eeskätt ebakindlas ning konflikt- ja konfliktijärgses olukorras olevates riikides.
- 2) Sotsiaalse kaasatuse ja kõikide inimarengu mõõtmete edendamine
- a) Sotsiaalse ühtekuuluvuse, eeskätt sotsiaalse kaasatuse, inimväärse töö ja võrdsete võimaluste ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine haridus-, tervishoiu- ja muu sotsiaalpoliitika abil;
 - b) suutlikkuse suurendamine, et pakkuda põhiliste sotsiaalteenuste üldist kättesaadavust iseäranis tervishoiu ja hariduse valdkonnas; hariduse kättesaadavuse parandamine kõikide jaoks, et parandada teadmisi ja väljaõpet ning suurendada tööturul konkurentsivõimet, tegeledes muu hulgas vajaduse korral ka ebavõrdsuse ning tööalase ja päritolu tõttu diskrimineerimise, eeskätt kastipõhise diskrimineerimise probleemiga;
 - c) sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse, inimväärse töö, tööõiguse põhireeglite ja võrdsete võimaluste ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine haridus-, tervishoiu- ja muu sotsiaalpoliitika abil;
 - d) kõikidele (kaasa arvatud naistele ja tüdrukutele) kättesaadavate kõrge kvaliteediga haridus-, kutseõppe- ja tervishoiuteenuste edendamine;
 - e) võitlemine sool ja päritolul põhineva vägivalda, lapseröövide, korruptsiooni ning organiseeritud kuritegevuse, uimastitootmise, -tarbimise ja -kaubanduse ning ebaseadusliku kaubanduse muude vormidega, võttes arvesse arengu ja julgeoleku vahelist seost;
 - f) põllumajanduse, erasektori arengu, kaubanduse, investeeringute, abi, rände, teadustegevuse, innovatsiooni ning tehnoloogiaga seotud ja arengule suunatud partnerluste rajamine ning avalike hüvede pakkumine eesmärgiga vähendada vaesust ja suurendada sotsiaalset kaasatust.
- 3) Lõuna-Aasia riikide säästva arengu toetamine ja vastupanuvõime suurendamine kliimamuutuste ja looduskatastroofide suhtes
- a) Jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu ning elatusvahendite, maaelu integreeritud arengu, jätkusuutliku põllumajanduse ja metsanduse, toiduga ja toitainetega kindlustatuse edendamine;
 - b) loodusressursside ja taastuvenergia säästva kasutuse edendamine, bioloogilise mitmekesisuse kaitse, vee- ja jäätme-majandus, mullastiku- ja metsakaitse;
 - c) kliimamuutustega toimetulekule kaasa aitamine kohanemis-, leevendamis- ja katastroofiohu vähendamise meetmete abil;
 - d) majanduse mitmekesistamiseks, konkurentsivõime, kaubanduse ja erasektori arengu parandamiseks tehtavate jõupingutuste toetamine, keskenduses eriti mikroettevõtjatele ja VKEdele ning ühistutele;
 - e) säästva tarbimise ja tootmise ning lisaks ka keskkonnanahoidlikku tehnoloogiasse, säästvasse energiasse, transporti, säästvasse põllumajandusse ja kalandusse, bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste (sealhulgas vee ja metsade) kaitsmise ja nende seisundi parandamise tehtavate investeeringute ning rohelises majanduses inimväärsete töökohtade loomise toetamine;
 - f) katastroofideks valmisoleku ning katastroofijärgse pikaajalise taastamise toetamine, sealhulgas toiduga kindlustatuse ning toitumislase kindlustatuse ja kodukohast lahkuma sunnitud isikute abistamise valdkonnas.
- 4) Piirkondliku integratsiooni ja koostöö toetamine
- a) Tulemustele suunatud viisil piirkondliku integratsiooni ja koostöö ergutamine regionaalse integratsiooni ning dialoogi toetamise kaudu, eelkõige Lõuna-Aasia Piirkondliku Koostöö Assotsiatsiooni kaudu, ning Istanbuli protsessi (Aasia keskosa julgeolek ja koostöö) arengueesmärkide edendamine;
 - b) tõhusa piirihalduse ja piiriülese koostöö toetamine, et edendada säästvat majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengut piiri-aladel; võitlus organiseeritud kuritegevuse ning ebaseadusliku uimastitootmise, -tarbimise ja -kaubandusega;
 - c) selliste piirkondlike algatuste toetamine, mille eesmärk on peamiste nakkushaigustega tegelemine; terviseohtude, sealhulgas loomade, inimeste ja nende erinevate keskkondade kokkupuute tasandil tekkivate terviseohtude ennetamise ning tõrjumise soodustamine.

III Põhja- ja Kagu-Aasia

1) Demokraatliku valitsemistava edendamine

- a) Demokratiseerimisele kaasaaitamine; õiguspäraste, tulemuslike ning oma tegevuse eest vastutavate avaliku sektori institutsioonide ja asutuste rajamine ning tugevdamine ja inimõiguste kaitsmine institutsiooniliste reformide (sealhulgas hea valitsemistava, korruptsioonivastase võitluse, avaliku sektori finantsjuhtimise, maksusüsteemi ning avaliku halduse reformi) edendamise ning seadusandlike, halduslike ja regulatiivsete reformide kaudu kooskõlas rahvusvaheliste nõuetega, eeskätt ebakindlas ning konflikt- ja konfliktjärgses olukorras olevates riikides;
- b) inimõiguste, sealhulgas vähemuste ja põlisrahvaste õiguste kaitse tugevdamine, tööõiguse põhireeglite austamise tagamine, võitlus diskrimineerimise, seksuaalse, soopõhise ja lastevastase vägivalda, sealhulgas laste relvakonfliktidesse kaasamise vastu ning inimkaubanduse probleemiga tegelemine;
- c) Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) inimõiguste kaitse mehhanismide ja eriti ASEANi valitsustevahelise inimõiguste komisjoni töö toetamine;
- d) õiguspäraste, tõhusate ja oma tegevuse eest vastutavate avalike institutsioonide ja organite loomine ja tugevdamine;
- e) aktiivse, hästi korraldatud ja sõltumatu kodanikuühiskonna toetamine ning sotsiaalse dialoogi tõhustamine sotsiaalpartnerite toetamise teel;
- f) piirkonnas demokraatia, õigusriigi ja kodanike julgeoleku kindlustamiseks tehtavate jõupingutuste toetamine, muu hulgas kohtu- ja julgeolekusektori reformimise teel, ning erineva etnilise päritolu ja eri usku rühmade vahelise dialoogi ja rahuprotsesside toetamine;
- g) võitlemine korruptsiooni ning organiseeritud kuritegevuse, ebaseadusliku uimastootmise, -tarbimise ja -kaubanduse ning ebaseadusliku kaubanduse muude vormidega ning tõhusa piirihaldamise ja piiriülese koostöö toetamine, et edendada säästvat majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengut piirialadel, võttes arvesse arengu ja julgeoleku vahelist seost; demineerimistöde toetamine.

2) Sotsiaalse kaasatuse ja kõikide inimarengu mõõtmete edendamine

- a) Sotsiaalse ühtekuuluvuse, eeskätt sotsiaalse kaasatuse, inimväärse töö ja võrdsete võimaluste ning meeste ja naiste võrdõiglikkuse edendamine;
- b) suutlikkuse suurendamine, et pakkuda põhiliste sotsiaalteenuste üldist kättesaadavust iseäranis tervishoiu ja hariduse valdkonnas; hariduse kättesaadavuse parandamine kõikide jaoks, et parandada teadmisi ja väljaõpet ning suurendada tööturul konkurentsivõimet, tegeledes muu hulgas vajaduse korral ka ebavõrdsuse ning tööalase ja päritolu tõttu diskrimineerimise, eeskätt kastipõhise diskrimineerimise probleemiga;
- c) põllumajanduse, erasektori arengu, kaubanduse, investeringute, abi, rände, teadustegevuse, innovatsiooni ning tehnoloogiaga seotud ja arengule suunatud partnerluste rajamine ning avalike hüvede pakkumine eesmärgiga vähendada vaesust ja suurendada sotsiaalset kaasatust;
- d) piirkonnas terviseohtude, sealhulgas loomade, inimeste ja nende erinevate keskkondade ühisosa tasandil tekkivate terviseohtude ennetamiseks ning tõrjumiseks tehtavate jõupingutuste toetamine;
- e) kaasava hariduse, elukestva õppe ja koolituse (sealhulgas kõrghariduse, kutsehariduse ja -koolituse) edendamine ning tööturgude toimimise parandamine;
- f) rohelisema majanduse ning jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu edendamine eelkõige põllumajanduse, toiduga ja toitainetega kindlustatuse ja säästva energeetika alal, ning bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste kaitse ja nende seisundi parandamine;
- g) võitlus soo- ja päritolupõhise vägivalda ning lapsereövõide vastu, võttes arvesse arengu ja julgeoleku vahelist seost.

3) Kagu-Aasia riikide säästva arengu toetamine ja vastupanuvõime suurendamine kliimamuutuste ja looduskatastroofide suhtes

- a) Kliimamuutuste mõju leevendamise ja nendega kohanemise toetamine, säästva tarbimise ja tootmise edendamine;
- b) piirkonna toetamine kliimamuutustega võitlemise integreerimisel säästva arengu strateegiasse, kohanemis- ja leevendamisvahendite ja poliitika arendamisel, kliimamuutuste negatiivse mõjuga tegelemisel ning pikaajaliste koostööalgatuste tõhustamisel ja katastroofidest haavatavuse vähendamisel, et toetada ASEANi sektoriteülest kliimamuutustega võitlemise raamistikku: põllumajanduse ja metsanduse panus toiduga kindlustatusse;

- c) arvestades elanikkonna kasvu ja tarbijate muutuvaid nõudmisi, säästva tarbimise ja tootmise toetamine ning samuti keskkonnahoidlikku tehnoloogiasse (eelkõige piirkondlikul tasandil), säästvasse energeetikasse, transporti, säästvasse põllumajandusse ja kalandusse, bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste (sealhulgas vee ja metsade) kaitsmise ja nende seisundi parandamise tehtavate investeeringute ning rohelises majanduses inimväärtete töökohtade loomise toetamine;
 - d) häda-, taastamis- ja arenguabi sidumine selliste asjakohaste järelemeetmete tagamisega pärast lühiajalisi hädaabimeetmeid, mis aitavad kaasa katastroofi- või kriisijärgsele taastumisele ja mida rakendatakse muude rahastamisvahendite kaudu; katastroofideks valmisoleku ning katastroofijärgse pikaajalise taastamise toetamine, sealhulgas toiduga ja toitainetega kindlustatuse ja kodukohast lahkuma sunnitud isikute abistamise valdkonnas.
- 4) Piirkondliku integratsiooni ja koostöö toetamine kogu Põhja- ja Kagu-Aasias
- a) Suurema regionaalse integratsiooni ja koostöö edendamine tulemustele suunatud viisil regionaalse integratsiooni ning dialoogi toetamise kaudu;
 - b) ASEANi sotsiaalmajandusliku integratsiooni ja ühenduvuse, sealhulgas ASEANi majandusühenduse arenguga seotud eesmärkide, ühenduvuse juhtkava ja 2015. aasta järgse visiooni rakendamise toetamine;
 - c) kaubandusega seotud abi ja kaubandusele antava arenguabi soodustamine, tagamaks muu hulgas, et mikroettevõtjad ja VKEd saaksid kasutada rahvusvahelise kauplemise võimalusi;
 - d) piirkondlikku integratsiooni, sotsiaalset kaasatust ja ühtekuuluvust ning jätkusuutlikku majanduskasvu soodustavate jätkusuutlike infrastruktuuride ja võrgustike rahastamise võimendamine, tagades vastastikuse täiendavuse Euroopa Investeeringuspanga ja muude liidu finantseerimisasutuste, samuti muude sama piirkonna asutuste poolt toetatavate tegevustega;
 - e) ASEANi institutsioonide ja riikide ning liidu vahelise dialoogi ergutamine;
 - f) selliste piirkondlike algatuste toetamine, mille eesmärk on peamiste nakkushaigustega tegelemine; terviseohtude, sealhulgas loomade, inimeste ja nende erinevate keskkondade ühisosa tasandil tekkivate terviseohtude ennetamise ning tõrjumise soodustamine.

IV Kesk-Aasia

- a) Esmajoones jätkusuutliku ja kaasava majandus- ja sotsiaalse arengu, sotsiaalse ühtekuuluvuse ning demokraatia edendamine;
- b) kohalike elanike jaoks toiduga kindlustatuse, jätkusuutliku energiapuuduse ja veevarustuse ja kanalisatsiooni kättesaadavuse toetamine; loodusõnnetusteks valmisoleku ja kliimamuutustega kohanemise edendamine ja toetamine;
- c) esindavate ja demokraatlikult valitud parlamentide toetamine, hea valitsemistava ja demokrateerimisprotsesside edendamine ja toetamine, riigi rahanduse usaldusväärne juhtimine, hästi toimivate institutsioonide, inimõiguste tegeliku austamise ja soolise võrdõiguslikkusega õigusriigi ning aktiivse, hästikorraldatud ja sõltumatu kodanikuühiskonna toetamine ja sotsiaalse dialoogi edendamine sotsiaalpartnerite toetamise teel;
- d) kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu edendamine, sotsiaalse ning regionaalse ebavõrdsuse vähendamine ja innovatsiooni, tehnoloogia, inimväärse töö, põllumajanduse ja maaelu arengu toetamine, mikroettevõtjate ja VKEde toetamise teel majanduse mitmekesistamise soodustamine, elavdades samal ajal reguleeritud sotsiaalse turumajanduse arengut, avatud ja õiglast kaubandust ja investeeringuid, sealhulgas regulatiivseid reforme;
- e) töhuga piirihalduse ja piiriülese koostöö toetamine, et edendada säästvat majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaarengut piirialadel; võitlemine organiseeritud kuritegevuse ja ebaseadusliku kaubanduse kõikide vormidega (sealhulgas võitlus ebaseadusliku uimastitootmise ja -tarbimise ja selle negatiivsete mõjude, sealhulgas HIVi/AIDSiga), võttes arvesse arengu ja julgeoleku vahelist seost;
- f) kahepoolse ja regionaalse koostöö, dialoogi ning integratsiooni edendamine, sealhulgas riikidega, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendit ning muid Euroopa Liidu rahastamisvahendeid, et toetada poliitika-reforme, sealhulgas vajaduse korral institutsioonide tugevdamise, tehnilise abi (nt TAIEX), teabevahetuse ning mestimisvahendite kaudu ning oluliste investeeringutega asjakohaste mehhanismide kaudu, et rakendada rahalisi vahendeid haridus-, keskkonna- ja energiasektoris, heitkoguste vähendamise/kliimamuutuste mõjule vastupanuvõime valdkonnas;
- g) suutlikkuse suurendamine, et võimaldada kvaliteetsete põhiliste sotsiaalteenuste üldist kättesaadavust iseäranis tervishoiu ja hariduse valdkonnas; elanike, eriti noorte ja naiste juurdepääsu toetamine tööhõivele, muu hulgas üld-, kutse- ja kõrghariduse parandamise toetamise teel.

V Lähis-Ida

- a) Demokratiseerimise ja valitsemistava (sealhulgas maksuvaldkonnas), õigusriigi, inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse, põhivabaduste ja poliitilise võrdõiguslikkusega seotud probleemide lahendamine, et ergutada poliitilisi reforme, võidelda korrupsiooni vastu, tagada kohtumõistmise läbipaistvus ja luua õiguspäraseid, demokraatlikke, tõhusaid ja oma tegevuse eest vastutavaid avaliku sektori institutsioone ning aktiivset, sõltumatut ja hästikorraldatud kodanikuühiskonda; sotsiaalse dialoogi tõhustamine sotsiaalpartnerite toetamise teel;
- b) kodanikuühiskonna toetamine võitluses põhivabaduste, inimõiguste ja demokraatia põhimõtete eest;
- c) kaasava majanduskasvu, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja arengu, eeskätt uute töökohtade loomise, sotsiaalse kaasatuse, inimväärse töö ja võrdsete võimaluste ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine; suutlikkuse suurendamine, et pakkuda põhiliste sotsiaalteenuste üldist kättesaadavust iseäranis tervishoiu ja hariduse valdkonnas; vajaduse korral ebavõrdsuse ning tööalase ja päritolul põhineva diskrimineerimise, eeskätt kastipõhise diskrimineerimise probleemiga tegelemine;
- d) kodanikukultuuri arengu toetamine iseäranis laste, noorte ja naiste koolitamise, harimise ja osalemise kaudu;
- e) jätkusuutliku majandusreformi ja majanduse mitmekesistamise, avatud ja õiglaste kaubandussuhete, reguleeritud ja jätkusuutliku sotsiaalse turumajanduse arendamise, põhisektoritesse (nt energia, rõhuga taastuenergia) tehtavate tootlike ja jätkusuutlike investeeringute edendamine;
- f) heanaaberlike suhete, piirkondliku koostöö, dialoogi ja integratsiooni edendamine, sealhulgas riikidega, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa naabrussuhte rahastamisvahendit, ning Pärsia lahe riikidega, kelle suhtes kohaldatakse partnerluse rahastamisvahendit ning muid liidu rahastamisvahendeid piirkonnasisesse integreerimistegevuse toetamise kaudu, näiteks majanduse, energeetika, vee, transpordi ja põgenike küsimustes;
- g) veeressursside säästva ja õiglase majandamise edendamine ning veeressursside kaitse;
- h) käesoleva määrusega loodud rahastamisvahendi raames kasutatavate vahendite täiendamine sidusa töö ja toetusega muude liidu rahastamisvahendite ja poliitikavaldkondade kaudu, mis võivad olla suunatud liidu siseturule juurdepääsu hõlbustamisele, tööjõu liikuvuse suurendamisele ja laiemale piirkondlikule integratsioonile;
- i) võitlus ebaseadusliku uimastitootmise, -tarbimise ja -kaubandusega, võttes arvesse arengu ja julgeoleku vahelist seost;
- j) rände haldamine ning ümberasunute ja pagulaste abistamine, võttes arvesse arengu ja rände vahelist seost.

VI Muud riigid

- a) Demokraatliku ühiskonna, hea valitsemistava, inimõiguste austamise, soolise võrdõiguslikkuse ja õigusriigi põhimõteteid järgiva riigi tugevdamise toetamine ning stabiilsuse ja integratsiooni soodustamine regioonis ja mandril; aktiivse, hästikorraldatud ja sõltumatu kodanikuühiskonna toetamine ning sotsiaalse dialoogi tõhustamine sotsiaalpartnerite toetamise teel;
- b) eri vabakaubanduspiirkondade loomisega käivitunud kohanemismeetmete toetamine;
- c) vaesuse, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vastase võitluse toetamine, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate kogukondade põhivajaduste rahuldamise ning sotsiaalse ühtekuuluvuse ja ebavõrdsust vähendava ümberjaotuspoliitika edendamisega;
- d) suutlikkuse suurendamine üldise juurdepääsu võimaldamiseks põhilistele sotsiaalteenustele (iseäranis tervishoiu- ja haridussektoris);
- e) elu- ja tööttingimuste parandamine, rõhuga eeskätt ILO inimväärse töö tegevuskava edendamisel;
- f) majandusliku haavatavuse vähendamine ja ümberstruktureerimise soodustamine, asetades rõhu inimväärsele tööhõivele jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu ning energiatõhusa, taastuenergia põhineva vähese CO₂-heittega majanduse abil, kehtestades tugevad partnerlussidemed, mis toetuvad õiglastele kaubandussuhetele, tootlikele investeeringutele arvukamate ning paremate rohelise ja kaasava majanduse töökohtade loomiseks, teadmussiirdele ja koostööle teadustegevuses, innovatsioonile ja tehnoloogiale, ning edendades säästvat ja kaasavat arengut kõikides selle valdkondades, pöörates erilist tähelepanu rändevõrgudele, eluasemetele, toiduga kindlustatusele (sealhulgas säästev põllumajandus ja kalandus), kliimamuutustele, säästvale energeetikale ning bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste (sealhulgas vee ja mulla) kaitsmisele ja seisundi parandamisele;
- g) tegelemine seksuaalse ja soopõhise vägivalda ning tervishoiuküsimustega, sealhulgas HIV/AIDSiga ja selle mõjuga ühiskonnale.

II LISA

VALDKONDLIKE PROGRAMMIDE KOHASED KOOSTÖÖVALDKONNAD

A. ÜLEILMSETE AVALIKE HÜVEDE JA PROBLEEMIDE ALANE PROGRAMM

Programmi „Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid” eesmärk on tugevdada koostööd, teadmuse ja kogemuste vahetamist ning partnerriikide suutlikkust aidata kaasa vaesuse kaotamisele, sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja säästvatele arengule. Nimetatud programm hõlmab järgmisi koostöövaldkondi, tagades nende tugeva seotuse tõttu nende võimalikult suure koostoime.

I Keskfond ja kliimamuutused

- a) Panustamine liidu keskkonna- ja kliimamuutuste alase poliitika välismõõtme arendamisse, pidades täiel määral kinni poliitikavaldkondade arengusiduse põhimõttest ja muudest ELi toimimise lepingus sätestatud põhimõtetest;
- b) tulevikku suunatud töö arengumaade abistamiseks, et aidata neil järgida aastatuhande arengueesmärke või mistahes muid edasisi raamistikke, milles liit ja selle liikmesriigid kokku lepivad, mis on seotud loodusvarade säästva kasutamise ja keskkonnasäästlikkusega.
- c) liidu algatuste ja rahvusvahelisel ning regionaalset tasandil kokkulepitud ja/või piiriülese iseloomuga kohustuste rakendamine, eeskätt kliimamuutuste valdkonnas, kliimamuutustele vastupanu tõstmist käsitlevate vähese süsinikuheittega arengu strateegiatega kaudu, tähtsustades eelkõige selliseid strateegiaid, millega edendatakse bioloogilist mitmekesisust, ökosüsteemide ja loodusvarade kaitset, ookeanide, maa, vee- ja kalavarude ning metsa säästvat majandamist (näiteks selliste mehhanismide abil nagu FLEGT), kõrbestumise vastu võitlemist, veevarude integreeritud majandamist, arukat kemikaalide- ja jäätmekäitlust, ressursitõhusust ning rohelist majandust;
- d) kliimamuutuste- ja keskkonnanägemiste liidu arengukoostöösse integreerimise ning süvalaiendamise tõhustamine — nii arenguriike käsitleva kui ka arenguriikides või arenguriikide tehtava koostöö osas — meetodilise töö ja teadustegevuse (sh järelevalve, aruandlus- ning kontrollimehhanismide, ökosüsteemide kaardistamise, hindamise ja väärtuse määramise, keskkonnateadmiste baasi täiendamise ning uuenduslike meetmete ja poliitikasiduse edendamise) toetamise kaudu;
- e) keskkonnajuhtimise tugevdamine ja rahvusvahelise poliitikaarengu toetamine, et parandada säästva arengu üleilmsel tasandil juhtimise sidusust ja tõhusust regionaalse ja rahvusvahelise keskkonnajärelevalve ning -hindamise abistamisega ning arenguriikides tulemuslike vastavus- ning jõustamismeetmete soodustamisega mitmepoolsete keskkonnalepingute puhul;
- f) katastroofiohu juhtimise ja kliimamuutustega kohanemise arvestamine arengukavades ja investeerimisel; katastroofiohtu vähendada püüdvate, näiteks ökosüsteemide kaitse ja märgalade taastamise strateegiatega rakendamise edendamine;
- g) põllumajanduse ja loomakasvatuse otsustava tähtsuse tunnistamine kliimamuutustega seonduvates poliitikavaldkondades, edendades lõunapoolsetes piirkondades kliimamuutustega kohanemise ja nende tagajärgede leevendamise autonoomsete strateegiatena väikepõllundust ja -loomakasvatust, kuna need on suutelised kasutama loodusvarasid (näiteks vett ja karjamaad) säästvalt.

II Säästev energeetika

- a) Juurdepääsu edendamine usaldusväärsetele, turvalistele, taskukohastele, kliimasõbralikele ja säästlikele energiateenustele kui olulisele liikumapanevale jõule vaesuse kaotamise ning kaasava majanduskasvu ja arengu saavutamisel, asetades rõhu kohalike ja piirkondlike taastuvate energiaallikate kasutamisele ja nende kättesaadavaks tegemisele vaeste jaoks äärepoolsemates piirkondades;
- b) taastuenergia tehnoloogiate suurema kasutamise ja eelkõige detsentraliseeritud lähenemisviiside soodustamine ning energiatõhususe ja säästva, vähem süsinikdioksiidihedid tekitava arengu strateegiatega edendamine;
- c) partnerriikide ja kohalike kogukondade energiapuuduse edendamine, nagu allikate ja energiavarustuskanalite mitmekesistamine, võttes arvesse hinnakõikumisega seotud probleeme ja heitkoguste vähendamise potentsiaali, täiustades turgid ning soodustades energia- ja eriti elektrivõrkude sidumist ja kaubandust.

III Inimareng, sealhulgas inimväärne töö, sotsiaalne õiglus ja kultuur

a) Tervis

- i) Inimeste tervise ja heaolu parandamine arengumaades, toetades kaasavat ja üldist juurdepääsetavust hea kvaliteediga olulistele avaliku sektori tervishoiurajatistele, -kaupadele ja -teenustele ning nende võrdsetel alustel kasutamise võimalust, pakkudes järjekindlat hoolt alates ennetustööst ning lõpetades taastusraviga ning pöörates erilist tähelepanu ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse ja haavatavatesse rühmadesse kuuluvate isikute vajadustele;
- ii) partnerriiikidele otsest olulist kasu toovate üleilmsete algatuste poliitikakava toetamine ja kujundamine, võttes arvesse orienteeritust tulemustele, abi tulemuslikkust ja mõju tervishoiusüsteemidele, sealhulgas toetades partnerriiikide paremat kaasamist kõnealustesse algatustesse;
- iii) selliste algatuste toetamine, eriti regionaalsel ja üleilmsel tasandil, mis tugevdavad tervishoiusüsteeme ja aitavad riikidel arendada ning rakendada arukat, tõenditel põhinevat ja jätkusuutlikku tervishoiupoliitikat, ning olulistes valdkondades, näiteks laste ja emade tervis, sealhulgas immuniseerimine ja ülemaailmsete terviseohtude tõrjumine (nagu HIV/AIDS, tuberkuloos ja malaaria ning muud vaesusega seotud ja unarusse jäänud haigused);
- iv) Pekingi tegevusprogrammi ja rahvusvahelise rahvastiku- ja arengukonverentsi tegevusprogrammi ja nende läbivaatamist käsitlevate konverentside tulemuste täieliku ja tulemusliku rakendamise edendamine ning sellega seoses seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu ja -õiguste edendamine;
- v) vägivalda ohvritele, eriti naistele ja lastele osutatavate peamiste teenuste ja psühholoogilise toe edendamine, pakkumine ja laiendamine.

b) Haridus, teadmised ja oskused

- i) Haridusvaldkonnas rahvusvaheliselt kokkulepitud eesmärkide saavutamise toetamine üleilmsete algatuste ja üleilmse partnerluse kaudu, erilise rõhuasetusega teadmiste, oskuste ja väärtuste edendamisele jätkusuutliku ning kaasava arengu seisukohast;
- ii) kogemuste, hea tava ja innovatsiooni vahetuse edendamine, mis toetub haridussüsteemide arendamisel rakendatavale tasakaalustatud lähenemisviisile;
- iii) haridusele võrdse juurdepääsetavuse ja hariduse kvaliteedi parandamine, eelkõige haavatavatesse rühmadesse kuuluvate isikute, rändajate, naiste ja tütarlaste, usuvähemustesse kuuluvate isikute, puudega inimeste ning ebakindlates oludes elavate inimeste jaoks ning riikides, kes on üleilmsete eesmärkide saavutamisest kõige kaugemal, ja põhihariduse lõpetamise ning kõrgema taseme haridusele ülemineku toetamine.

c) Sooline võrdõiguslikkus, naiste mõjuvõimu suurendamine ning naiste ja tütarlaste õiguste kaitsmine

- i) Riikide, piirkondade ja kohaliku tasandi programmide toetamine, et edendada naiste ja tütarlaste majandusliku ja sotsiaalse mõjuvõimu suurendamist, nende juhtivatele positsioonidele jõudmist ning võrdselt poliitilist osalust;
- ii) riiklike, piirkondlike ja üleilmsete algatuste toetamine, et edendada soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise integreerimist eri poliitikavaldkondadesse, tegevuskavadesse ja eelarvetesse, sealhulgas rahvusvahelistesse, piirkondlikesse ja riiklikesse arengualastesse raamdokumentidesse ja abi tulemuslikkuse kavasse; soopõhiste eelistustega seonduvate tavade kaotamisele kaasa aitamine;
- iii) seksuaalse ja soolise vägivalda probleemiga tegelemine ning selle ohvriks sattunute toetamine.

d) Lapsed ja noored

- i) Võitlemine lastekaubanduse, igasuguse lastevastase vägivalda, laste kuritarvitamise, igasuguse lapstööjõu kasutamise ning laste abieludega; sellise poliitika edendamine, mille puhul peetakse silmas laste ja noorte erilist haavatavust ja potentsiaali, nende õiguste ja huvide kaitset (sh lapse sünni registreerimine), haridust, tervishoidu ja elatist, alustades nende kaasamise ja neile mõjuvõimu andmisega;
- ii) arenguriikide tähelepanu suunamine laste ja noorte jaoks kasulike poliitikasuundade väljatöötamisele, nende sellekohase suutlikkuse suurendamine ning laste ja noorte osatähtsuse rõhutamine arengu edasiviimisel;
- iii) konkreetsete strateegiate ja sekkumiste väljatöötamise toetamine, et tegeleda lapsi ja noori mõjutavate konkreetsete probleemide ja väljakutsetega (eelkõige tervishoiu, hariduse ja tööhõive valdkondades), võttes kõikides asjaomastes meetmetes arvesse nende huve.

- e) Mittediskrimineerimine
- i) Kohaliku, piirkondliku, riikliku ja ülemaailmse tasandi algatuste toetamine, et edendada võitlust soo, soolise identiteedi, rassilise või etnilise päritolu, kastikuuluvuse, usutunnistuse või veendumuste, puuete, haiguste, vanuse ja seksuaalse sättumuse alusel toimuva diskrimineerimisega, aidates sellel eesmärgil kujundada poliitikat, kavasad ja eelarveid ning vahetades häid tavasid ja kogemusi;
 - ii) laiema diskrimineerimisvastase arutelu toetamine ning inimõiguste kaitsjate kaitsmine.
- f) Tööhõive, oskused, sotsiaalkaitse ja sotsiaalne kaasatus
- i) Tootliku ja inimväärse tööhõive kõrge taseme toetamine, eelkõige aruka haridus- ja tööhõivepoliitika ja -strateegia, kohaliku tööturu vajaduste ja perspektiivide seisukohast olulist töökongruentsivõimet tagava kutsekoolituse, töötin-gimuste (sh mitteametlikus majanduses), ILO põhilistele tööstandarditele vastava inimväärse töö (sh lastööjõu kasutamise vastu võitlemine) ning sotsiaalse dialoogi ja tööjõu liikuvuse toetamisega, austades ja edendades samas rändajate õigusi;
 - ii) sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine, eeskätt jätkusuutlike sotsiaalkaitsesüsteemide (sh vaesuses elavatele isikutele mõeldud sotsiaalkindlustusskeemid) rajamise ja tugevdamise ning eelarvereformi abil, suurendades maksusüsteemide suutlikkust ning võideldes pettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastu, et aidata seeläbi kaasa võrdsuse suurendamisele ja jõukuse ühtlasemale jaotumisele;
 - iii) sotsiaalse kaasatuse ja soolise võrdõiguslikkuse tugevdamine koostöö abil sellistes valdkondades nagu võrdsetel alustel juurdepääs põhiteenustele, kõikide juurdepääs tööhõivele, konkreetsete rühmade (eriti rändajad, lapsed ja noored, puudega inimesed, naised, põliselanikud ning vähemusrühmadesse kuulujad) mõjuvõimu suurendamine ja nende õiguste austamine, et need rühmad saaksid osaleda ja osaleksid jõukuse ja kultuurilise mitmekesisuse loomisel ning saaksid sellest kasu.
- g) Majanduskasv, töökohad ja erasektori kaasamine
- i) Selliste meetmete edendamine, mille eesmärk on luua juurde rohkem ja paremaid töökohti, arendades kohalike mikroettevõtjate ja VKEde konkurentsi- ning kohanemisvõimet ja nende integreerimist kohalikku, piirkondlikku ja üleilmsesse majandusse; arengumaade abistamine piirkondlikesse ja mitmepoolsetesse kaubandussüsteemidesse integreerumisel;
 - ii) kohalikku kultuuripärandit alalhoidva kohaliku käsitöönduse arendamine;
 - iii) sotsiaalselt ja keskkonnaalasel vastutustundliku kohaliku erasektori arendamine ja ettevõtluskeskkonna parandamine;
 - iv) sellise tõhusa majanduspoliitika edendamine, millega toetatakse kohaliku majanduse ja kohaliku tööstuse arenemist rohelise ja kaasava majanduse, ressursitõhususe ja säästva tarbimise ning säästvate tootmisprotsesside suunas;
 - v) elektroonilise side kui kõikides sektorites vaeseid toetavat majanduskasvu soodustava vahendi kasutamise edenda-mine, et ületada arengu- ja tööstusriikide vaheline ning arenguriikidesisene digitaalne lõhe, töötada selles vald-konnas välja asjakohane poliitiline ja reguleeriv raamistik ning edendada vajaliku taristu väljaarendamist ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevate teenuste ja rakenduste kasutamist;
 - vi) rahalise kaasamise edendamine, toetades mikroettevõtjate ja VKEde ning majapidamiste, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate ja haavatavate rühmade juurdepääsu sellistele finantsteenustele nagu mikrokreedit ja säästmine, mikrokindlustus ja maksete ülekanded ning nimetatud teenuste tõhusat kasutamist.
- h) Kultuur
- i) Kultuuridevahelise dialoogi, kultuurilise mitmekesisuse ja kõikide kultuuride võrdse väärikuse edendamine;
 - ii) rahvusvahelise koostöö edendamine, et stimuleerida kultuuritööstuse poolt arengumaade majanduskasvu antavat panust, et täielikult ära kasutada selle potentsiaali vaesuse vastu võitlemisel, tegeledes muu hulgas turule juurde-pääsu ja intellektuaalomandi õiguste küsimustega;
 - iii) põlisrahvaste ja vähemuste sotsiaalsete, kultuuriliste ja vaimsete väärtuste austamise edendamine, et väärtustada paljurahvuselistes ühiskondades võrdsust ja õiglast kohtlemist vastavalt universaalsetele inimõigustele, millele on igapähe õigus, sealhulgas põlisrahvastel ja vähemustel;
 - iv) kultuuri kui majandusarengu ja -kasvu seisukohast paljulubava majandusharu toetamine.

IV Toiduga kindlustatus ja toitumisalane kindlustatus ning säästev põllumajandus

Koostöö selles valdkonnas tugevdab koostööd, teadmiste ja kogemuste vahetust ning partnerriikide suutlikkust seoses toiduga kindlustatuse nelja tugisambaga, rakendades sootundlikku lähenemisviisi: toidu kättesaadavus (tootmine), juurdepääsetavus (sh maa, infrastruktuur toiduainete transportimiseks nendest piirkondadest, kus esineb toodangu ülejääki, piirkondadesse, kus esineb toidupuudust, turud, kohalike toiduvarude loomine ning turvavõrgustikud), kasutamine (toitumistalaste meetmete võtmine sotsiaalselt teadlikul viisil) ning stabiilsus, samuti õiglane kaubandus ning tähtsustades samas viit moodsat: väikepõllumajandus ja loomakasvatuse, toidu käitlemine lisaväärtuse loomiseks, hea valitsemistava, regionaalne integratsioon ja haavatava elanikkonna abistamise mehhanismid:

- a) jätkusuutliku väikepõllumajanduse ja loomakasvatuse arengu edendamine, võimaldades ökosüsteemidel põhinevat, vähese CO₂-heittega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelist turvalist juurdepääsu tehnoloogiale (sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale), tunnustades, edendades ja tugevdades kohalikke ja autonoomseid kliimamuutustega kohanemise strateegiaid ning võimaldades juurdepääsu teabelevi- ja tehnilistele teenustele, maaelu arendamise kavadele, tootlikele ja vastutustundlikele investeerimismeetmetele, vastavalt rahvusvahelistele suunistele, säästvale maa ja loodusvarade haldamisele, igasuguste elanikkonna õiguste kaitsele seoses maaga ja kohaliku elanikkonna maale juurdepääsuga ning geneetilise mitmekesisuse kaitsele soodsas majanduskeskkonnas;
- b) asjaomaste sektorite keskkonna suhtes ja sotsiaalselt vastutustundliku poliitikakujundamise ning valitsemistava toetamine, avaliku sektori roll ja valitsusväliste osalejate toetamine selle reguleerimisel ning avalike hüviste kasutamisel, selle organisatsioonilise suutlikkuse, kutseorganisatsioonide ja -institutsioonide toetamine;
- c) toiduga kindlustatuse ja toitumisalase kindlustatuse tugevdamine piisavate meetmete, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste kaitse ja kliimamuutusega kohanemise meetmete, infosüsteemide ning kriisiennetus- ja -ohje kaudu ning haavatavale elanikkonnale suunatud toitumisstrateegiate kaudu, mille raames võetakse kasutusele vajalikud ressursid esmaseks sekkumiseks, mille abil on võimalik ära hoida enamik alatoitumisjuhtumeid;
- d) ohutute ja jätkusuutlike tavade soodustamine toidu ja sööda kogu turustusahelas.

V Ränne ja varjupaik

Koostööga selles valdkonnas tõhustatakse poliitilist dialoogi, koostööd, teadmuse ja kogemuste vahetust ning partnerriikide, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike ametiasutuste suutlikkust, et toetada inimeste liikuvust kui inima-rengu olulist osa. Koostööga selles valdkonnas, mis tugineb õiguspõhisele lähenemisviisile, hõlmates kõiki inimõigusi, nii tsiviilõigusi ja poliitilisi või majanduslikke, sotsiaalseid kui ka kultuurilisi õigusi, käsitletakse rändevoogudega, sealhulgas lõuna-lõuna suunalise rändega seotud väljakutseid, selliste haavatavate rändajate olukorda nagu saatjata alaealised, inimkaubanduse ohvrid, varjupaigataotlejad, naissoost rändajad ning rändajatest päritoluriikidesse maha jäänud laste, naiste ja pere-liikmete olukorda järgmisega:

- a) rände juhtimise edendamine kõikidel tasanditel, pöörates erilist tähelepanu rände sotsiaalsetele ja majanduslikele tagajärgedele ning tunnustades kodanikuühiskonna organisatsioonide (sh diasporaa) ja kohalike ametiasutuste olulisust rändeküsimustega kui arengustrateegiate üliolulise osaga tegelemisel;
- b) rändevoogude parema juhtimise tagamine kõikides aspektides, sealhulgas partnerriikide valitsuste ja teiste asjaomaste sidusrühmade suutlikkuse suurendamise kaudu sellistes valdkondades nagu seaduslik ränne ja liikuvus; ebaseadusliku rände, rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse tõkestamine; ebaseaduslike rändajate püsiva tagasipöördumise hõlbustamine ning vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise toetamine; integreeritud piiri-halduse suutlikkus ning rahvusvaheline kaitse ja varjupaik;
- c) inimeste suurema regionaalse ja üleilmse liikuvuse, esmajoones hästi juhitud tööjõu liikuvuse arengumõju suurendamine, parandades rändajate integratsiooni sihtkohariikides, edendades ning kaitstes rändajate ja nende perekondade õigusi aruka regionaalse ja riikliku rände- ning varjupaigapoliitika kavandamise ja rakendamise ning rände mõõtme muudesse regionaalsetesse ja riiklikesse poliitikavaldkondadesse integreerimise ning rändajate organisatsioonide ja kohalike ametiasutuste osalemise toetamise kaudu poliitikakujundamises ja poliitika elluviimise järelevalves;
- d) rände ja arengu seosest, sh valitsuse poliitika sotsiaalsetest ning majanduslikest tagajärgedest ühise arusaamise parandamine, olgu tegemist siis rände, varjupaiga või muu valdkonnaga;
- e) varjupaiga andmise suutlikkuse ja vastuvõtusuuutlikkuse suurendamine partnerriikides.

Koostööd selles valdkonnas juhitakse sidusalt koos varjupaiga-, rände ja integratsioonifondi ning sisejulgeoleku fondiga, võttes täielikult arvesse poliitikavaldkondade arengusiduse põhimõtet.

B. KODANIKUÜHISKONNA ORGANISATSIOONE JA KOHALIKKE AMETIASUTUSI KÄSITLEV PROGRAMM

Kooskõlas komisjoni struktureeritud dialoogi algatuse järeldestega ning liidu toetusega demokraatiale, inimõigustele ja heale valitsemistavale, on kõnealuse programmi eesmärk tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone ja kohalikke ametiasutusi partnerriikides, ja kui see on käesolevas määruses ette nähtud, siis ka liidus, kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides. Selle eesmärk on toetada kodanike osalemist ja kodanikuühiskonna tegutsemist ja koostööd soodustavat keskkonda, teadmuse ja kogemuste vahetust ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike ametiasutuste suutlikkust partnerriikides rahvusvaheliselt kokkulepitud arengueesmärkide toetamisel.

Käesoleva määruse kohaldamisel tähendavad „kodanikuühiskonna organisatsioonid“ sõltumatult ja aruandluspõhiselt tegutsevad järgmisi valitsusväliseid mittetulunduslikke osalejaid: valitsusvälised organisatsioonid, põlisrahvaid esindavad organisatsioonid, rahvus- ja/või etnilisi vähemusi esindavad organisatsioonid, diasporaorganisatsioonid, partnerriikide rändajate organisatsioonid, kohalikud ettevõtjate liidud ja kodanike rühmitused, ühistud, tööandjate liidud ning ametiühingud (sotsiaalpartnerid), majandus- ja sotsiaalhuve esindavad organisatsioonid, korruptsiooni ja pettuste vastu võitlevad ja head valitsemistava edendavad organisatsioonid, kodanikuõiguste organisatsioonid ja diskrimineerimise vastu võitlevad organisatsioonid, detsentraliseeritud piirkondliku koostöö ja integratsiooniga tegelevad kohalikud organisatsioonid (sealhulgas võrgustikud), tarbijaorganisatsioonid, naiste- ja noorteorganisatsioonid, keskkonna-, õppe-, kultuuri-, uurimis- ja teadusorganisatsioonid, ülikoolid, kirikud ja usuühendused ning kogudused, meedia ning mis tahes valitsusvälised ühendused ja sõltumatud sihtasutused, sealhulgas sõltumatud poliitilised sihtasutused, kes võivad soodustada käesoleva määruse eesmärkide rakendamist.

Käesoleva määruse kohaldamisel tähendavad „kohalikud ametiasutused“ väga erinevaid piirkondlike ning kohalikke valitsusasutusi ja -harusid, st omavalitsusüksused, kogukonnad, piirkonnad, maakonnad, provintsid, regioonid jne.

Käesoleva programmiga soodustatakse järgmist:

- a) kaasav ja tugev ühiskond partnerriikides tugevamate kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike ametiasutuste ning abi vajavatele elanikele osutatavate põhiteenuste kaudu;
- b) arenguküsimuste alase teadlikkuse suurendamine liidus ning liidus, kandidaatriikides ning potentsiaalsetes kandidaatriikides partnerriikide vaesuse vähendamise ja jätkusuutliku arengu strateegiatele üldsuse aktiivse toetuse tagamine;
- c) Euroopa ja lõunapoolsete riikide kodanikuühiskonna ning kohalike ametiasutuste võrgustike, foorumite ja ühenduste suurem suutlikkus tagada sisuline ja jätkuv poliitikadialog arenguvaldkonnas ning edendada demokraatlikku valitsemistava.

Programmiga toetatav võimalik tegevus hõlmab järgmist:

- a) partnerriikides võetavad meetmed, millega toetatakse haavatavaid ja marginaliseeritud rühmi, põhiteenuste osutamisega kodanikuühiskonna organisatsioonide ning kohalike ametiasutuste kaudu;
- b) sihtrühmade suutlikkuse arendamine, et täiendada toetust, mida antakse riikliku programmi raames, kusjuures meetmete eesmärk on:
 - i) luua kodanike osalemist ja kodanikuühiskonna tegutsemist soodustav keskkond ning suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust osaleda tõhusalt poliitikakujundamises ja poliitika elluviimise järelevalves;
 - ii) soodustada arenguga seoses kodanikuühiskonna organisatsioonide, kohalike ametiasutuste, riigi ja muude osalejate vahelist paremat dialoogi ja koostööd;
 - iii) tugevdada kohalike ametiasutuste suutlikkust osaleda tulemuslikult arenguprotsessis, tunnustades nende erilist rolli ja spetsiifikat;
- c) üldsuse teadlikkuse suurendamine arenguküsimustes, inimeste mõjuvõimu suurendamine, et nad saaksid hakata aktiivseteks ja vastutustundlikeks kodanikeks, ning arengut toetava formaalhariduse ja informaalsete hariduse edendamine liidus, kandidaatriikides ning potentsiaalsetes kandidaatriikides, et luua ühiskondades arengupoliitikale kindel alus, tagada üldsuse suurem toetus vaesusega võitlemise meetmetele ja arenenud riikide ning arengumaade võrdväärsetele suhetele, suurendada teadlikkust probleemidest ja raskustest, millega arengumaad ning nende rahvad silmitsi seisavad, ja selleks, et edendada õigust arenguprotsessile, mis teeb võimalikuks kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täieliku saavutamise, ning üleilmastumise sotsiaalset mõõdet;
- d) kodanikuühiskonna ja kohalike ametiasutuste võrgustike koordineerimine, suutlikkuse arendamine ning institutsionaalne tugevdamine nende organisatsioonides ja eri liiki sidusrühmade vahel, kes osalevad arengu üle peetaval avalikul arutelul, ning lõunapoolsete riikide kodanikuühiskonna organisatsioonide ning kohalike ametiasutuste ja katusorganisatsioonide tegevuse koordineerimine, suutlikkuse arendamine ja institutsionaalne tugevdamine.

III LISA

ÜLEAAAFRIKALISE PROGRAMMI KOHASED KOOSTÖÖVALDKONNAD

Üleaafrikalise programmiga toetatakse Aafrika ja liidu strateegilise partnerluse eesmäärke ja üldpõhimõtteid. Sellega edendatakse inimkeskse partnerluse ja Aafrika tervikuna käsitlemise põhimõtet ning regionaalse ja mandri tasandi sidusust. Programmis keskendutakse piirkondadevahelistele, kogu mandrit või maailma hõlmavatele meetmetele Aafrikas ja Aafrikaga ning toetatakse Aafrika ja ELi ühisalgatusi rahvusvahelisel areenil. Programmiga antakse toetust eelkõige järgmistes partnerluse valdkondades:

- a) rahu ja julgeolek,
 - b) demokraatlik valitsemistava ja inimõigused,
 - c) kaubandus, piirkondlik integratsioon ja infrastruktuur (sealhulgas toorained),
 - d) aastatuhande arengueesmärgid ja uued rahvusvaheliselt kokkulepitud 2015. aasta järgsed arengueesmärgid,
 - e) energia,
 - f) kliimamuutused ja keskkond,
 - g) ränne, liikuvus ja tööhõive,
 - h) teadus, infoühiskond ja kosmos,
 - i) valdkondadevahelised küsimused.
-

IV LISA

RAHALISTE VAHENDITE SOOVITULSIK JAOTUS AASTATEL 2014–2020

(rahasummad miljonites eurodes)

Kokku	19 662
1) Geograafilised programmid	11 809 ⁽¹⁾
(a) Per geographic area	
i) Ladina-Ameerika	2 500
ii) Lõuna-Aasia	3 813
iii) Põhja- ja Kagu-Aasia	2 870
iv) Kesk-Aasia	1 072
v) Lähis-Ida	545
vi) Muud riigid	251
b) Koostöövaldkonna kohta	
i) Inimõigused, demokraatia ja hea valitsemistava	vähemalt 15 %
ii) Kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu rakendamine inimarengu teenistusse	vähemalt 45 %
2) Valdkondlikud programmid	7 008
a) Üleilmse tähtsusega avalikud hüved ja probleemid	5 101
i) Keskkond ja kliimamuutused ⁽²⁾	27 %
ii) Säästev energia	12 %
iii) Inimareng, sealhulgas inimväärne töö, sotsiaalne õiglus ja kultuur	25 %
millest:	
— Tervis	vähemalt 40 %
— Haridus, teadmised ja oskused	vähemalt 17,5 %
— Sooline võrdõiguslikkus, naiste mõjuvõimu suurendamine ning naiste ja tütarlaste õiguste kaitsmine; lapsed ja noored, mittediskrimineerimine; tööhõive, oskused, sotsiaalkaitse ja sotsiaalne kaasatus; majanduskasv, töökohad ja erasektori kaasamine, kultuur	vähemalt 27,5 %
iv) Toiduga kindlustatus ja säästev põllumajandus	29 %
v) Ränne ja varjupaik	7 %
Vähemalt 50 % OECD metoodikal põhinevate markerite (nn Rio markerite) kasutamisele eelnevatest rahalistest vahenditest täidavad kliimameetmete ja keskkonnaga seotud eesmärged.	
b) Kodanikuühiskonna organisatsioonid ja kohalikud ametiasutused	1 907
3) Üleaafrikaline programm	845

⁽¹⁾ millest 758 miljonit eurot on jaotamata vahendid⁽²⁾ Põhimõtteliselt jaotatakse rahalised vahendid keskkonna ja kliimamuutuse vahel võrdselt.

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendiga peetava strateegilise dialoogi kohta ⁽¹⁾

ELi lepingu artikli 14 kohaselt peab Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse (EL) nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020) kavandamise alustamist ja vajaduse korral pärast esimest konsulteerimist asjaomaste abisaajatega. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad riigi/piirkonna kohta ette nähtud soovituslikud eraldised, riigi/piirkonna prioriteedid, võimalikud tulemused, soovituslikud eraldised jaotatuna geograafiliste programmide prioriteetidele ning abi üksikasjalikud sätted (*). Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad temaatilised prioriteedid, võimalikud tulemused, abi üksikasjalikud sätted (*) ja kõnealustele prioriteetidele temaatilistes programmides ette nähtud eraldised. Euroopa Komisjon võtab arvesse Euroopa Parlamendi seisukohta selles küsimuses.

Euroopa Komisjon peab Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi vahearuande koostamisel ning enne programmdokumentide põhjalikku läbivaatamist käesoleva määruse kehtivusajal.

Euroopa Parlamendi palvel selgitab Euroopa Komisjon, mil määral on parlamendi märkusi programmdokumentides arvesse võetud, ja muid strateegilise dialoogi järeelmeetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

(*) Vajaduse korral.

Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020) artikli 5 lõike 2 punkti b alapunkti ii kohta

Seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020) artikli 5 lõike 2 punkti b alapunkti ii kohaldamisega kõnealuse määruse jõustumise ajal, peetakse järgmisi partnerriike erandjuhtudel abikõlblikeks kahepoolse koostöö, sealhulgas arenguabi andmise järkjärguliseks lõpetamiseks: Ecuador, Kolumbia, Kuuba, Lõuna-Aafrika, Peruu.

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020) artikli 5 kohta

Euroopa Komisjon taotleb Euroopa Parlamendi arvamust enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020) artikli 5 lõike 2 punkti b alapunkti ii rakendamise muutmist.

Euroopa Komisjoni avaldus põhiteenuste eraldiste kohta

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020) peaks liidul võimaldama kaasa aidata oma ühise kohustuse täitmisele jätkuvalt toetada inimarengut inimeste elukvaliteedi parandamiseks kooskõlas aastatuhande arengueesmärkidega. Vähemalt 20 % käesoleva määruse alusel eraldatud abist läheb põhiliste sotsiaalteenuste toetamiseks, pöörates erilist tähelepanu tervishoiule, haridusele ja keskharidusele, tunnistades seejuures vajadust teatud paindlikkuse järele, näiteks erakorralise abiga seotud olukordades. Andmed selle avalduse järgimise kohta lisatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruse nr 236/2014 (millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused) artiklis 13 osutatud iga-aastasesse aruandesse.

Euroopa Parlamendi avaldus rahastamisvahendite raames antava abi peatamise kohta

Euroopa Parlament märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 234/2014 (millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) ei sisalda sõnaselgeid viiteid võimalusele abi peatada, kui abisaaja riik ei järgi asjaomases rahastamisvahendis sätestatud aluspõhimõtteid, eelkõige demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtteid.

Euroopa Parlament on seisukohal, et nende rahastamisvahendite raames antava abi peatamine muudaks seadusandliku tavamenetluse kohaselt kokku lepitud üldist rahastamiskava. Kaasseadusandja ja eelarvepädeva institutsioonina on Euroopa Parlamendil seega sellise otsuse korral õigus kasutada täielikult oma eelisõigusi.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 234/2014,

11. märts 2014,

millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 207 lõiget 2, artikli 209 lõiget 1 ja artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Regionide Komitee arvamust ⁽¹⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit peaks püüdma arendada suhteid ja partnerlust kolmandate riikidega. Käesoleva määrusega luuakse uus ja täiendav rahastamisvahend, millega toetatakse otseselt liidu välispoliitikat, laiendades koostööpartnerlust ja poliitikadialoogi valdkondadele ning teemadele väljaspool arengukoostööd. See tugineb tööstusriikide ning suure sissetulekuga riikide ja territooriumite puhul nõukogu määruse (EÜ) nr 1934/2006 ⁽³⁾ raames saadud kogemustele.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1905/2006 ⁽⁴⁾ loodud arengukoostöö rahastamisvahendi alusel arenguriikide, -territooriumite ja -piirkondadega geograafiliste programmide raames toimuv koostöö on peaaegu tervenisti piirdunud üksnes selliste meetmete rahastamisega, mis vastavad Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) arengubiroomitees kindlaks määratud ametliku arenguabi kriteeriumitele.
- (3) Liit on viimase aastakümne jooksul järjekindlalt tugevdanud kahepoolseid suhteid paljude tööstus- ning teiste suure või keskmise sissetulekuga riikide ja territooriumitega maailma eri piirkondades.
- (4) Liit vajab välispoliitika üleilmse ulatusega rahastamisvahendit, mille abil oleks võimalik rahastada meetmeid, mis

ei pruugi vastata ametliku arenguabi kriteeriumitele, kuid mis on otsustava tähtsusega asjaomaste kolmandate riikidega suhete süvendamisel ja tugevdamisel, eelkõige partnerluse arendamise ning poliitikadialoogi kaudu. Kõnealune uus rahastamisvahend, mille reguleerimisala ja eesmärgid on innovaatilised, peaks looma positiivse keskkonna süvendatud suhetele liidu ja asjaomaste kolmandate riikide vahel ning edendama liidu põhihuve.

- (5) Liidu huvides on süvendada oma suhteid ja dialoogi riikidega, kus liidul on strateegiline huvi arendada sidemeid, eriti nende arenenud ja arenguriikidega, kelle tähtsus maailmasjades kaasarääkimisel, sealhulgas üleilmses juhtimises, välispoliitikas, rahvusvahelises majanduses ning mitmepoolsetel foorumitel ja organites, näiteks G8 ja G20, ning üleilmsete probleemide lahendamisel on üha olulisem.

- (6) Liidul on vaja luua laiaulatuslikud partnerlused uute osalejatega rahvusvahelisel tasandil, et edendada stabiilset ja kaasavat rahvusvahelist korda, seista ühiste üleilmsete avalike hüvede eest, edendada liidu põhihuve ja suurendada kõnealustes riikides teadmisi liidust.

- (7) Käesoleva määruse reguleerimisala peab hõlmama kogu maailma, võimaldades vastavalt käesoleva määruse eesmärkidele toetada koostöömeetmeid, kui see on asjakohane suhete toetamiseks mis tahes riikidega, kus liidul on strateegilisi huve.

- (8) Liidu huvides on jätkata dialoogi ja koostöö edendamist riikidega, mis ei kvalifitseeru enam kahepoolseteks programmideks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 233/2014 ⁽⁵⁾ loodud arengukoostöö rahastamisvahendi („arengukoostöö rahastamisvahend”) alusel.

- (9) Veelgi enam, liidu huvides on kaasavate ja tõhusal multilateraalsusel põhinevate ülemaailmsete institutsioonide olemasolu ja töö selle eesmärgi saavutamiseks.

⁽¹⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 110.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta otsus.

⁽³⁾ Nõukogu 21. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1934/2006, millega luuakse rahastamisvahend koostööks tööstus- ning teiste suure sissetulekuga riikide ja territooriumitega (ELT L 405, 30.12.2006, lk 41).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1905/2006, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend (ELT L 378, 27.12.2006, lk 41).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 233/2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend aastateks 2014-2020 (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 44).

- (10) Käesoleva määruse alusel peaks liit toetama komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” esitatud strateegia (strateegia „Euroopa 2020”), mille aluseks on kolm sammast: majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnavaline samm, välismõõtmelise rakendamise. Eelkõige peaks käesoleva määrusega toetama eesmärgi, mis on seotud üleilmsete teemadega, näiteks kliimamuutused, energiatõhusus ja ressursitõhusus, keskkonnasäästlikumale majandusele üleminek, teadus, innovatsioon ja konkurentsivõime, ränne, kaubandus ja investeeringud, majanduspartnerlused ning kolmandate riikidega tehtav äri-, tööhõive- ja õigusloomealane koostöö ning liidu äriühingute parem turulepääs, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) rahvusvahelistumine. Samuti peaks käesolev määrus edendama avalikku diplomaatiat, haridusalast ja akadeemilist koostööd ning teavitustegevust.
- (11) Üks olulisemaid ülemaailmseid väljakutseid, millega liit ja laiem rahvusvaheline üldsus silmitsi seisavad, on eelkõige kliimamuutuste vastu võitlemine. Kliimamuutused on valdkond, kus tuleb kiirelt võtta meetmeid rahvusvahelisel tasandil ja kus liidu eesmärkide saavutamine nõuab koostööd partnerriikidega. Seetõttu peaks liit sellega seoses rohkem pingutama üleilmse konsensusi saavutamiseks. Kooskõlas komisjoni 29. juuni 2011. aasta teatisega „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve”, milles kutsutakse liitu üles suurendama kliimaga seonduvate kulude osatähtsust liidu üldeelarves vähemalt 20 %-ni, peaks käesolev määrus aitama kõnealust eesmärki saavutada.
- (12) Piiriülesed probleemid, nagu keskkonna seisundi halvenemine, juurdepääs loodusvaradele ja haruldastele muldmetallidele ning nende säästev kasutamine vajavad reeglitepõhist, kaasavat lähenemisviisi.
- (13) Liit on võtnud kohustuse aidata saavutada üleilmset tasandil 2020. aastaks seatud bioloogilise mitmekesisuse eesmärgi ja rakendada sellega seotud vahendite kasutuselevõtmise strateegiat.
- (14) Oma suhetes partneritega kogu maailmas on liit seadnud eesmärgiks edendada kõigile inimväärse töö tagamist ning rahvusvaheliselt tunnustatud tööõiguse põhireeglite ja mitmepoolsete keskkonnalepingute ratifitseerimist ja tulemuslikku rakendamist.
- (15) Liidu oluline strateegiline huvi on kiirendada majanduskasvu ja töökohtade loomist, edendades õiglast ja avatud kaubandust ning investeeringuid mitme- ja kahepoolset tasandil ning toetades selliste kaubandus- ja investeerimislepingute üle peetavaid läbirääkimisi ja nimetatud lepingute rakendamist, milles liit on lepinguosaline. Käesoleva määruse alusel peaks liit aitama kaasa turvalise keskkonna loomisele, et suurendada liidu äriühingute (mitte üksnes VKEde) kauplemis- ja investeerimisvõimalusi kogu maailmas, sealhulgas toetades õigusloomealast koostööd ja lähenemist, edendades rahvusvahelisi standardeid, parandades intellektuaalomandiõiguste kaitset ning seades eesmärgiks põhjendamatute turulepääsu tõkete kõrvaldamise.
- (16) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 21 kohaselt tugineb liidu tegevus rahvusvahelisel areenil põhimõtetele, millest on juhindunud liidu enda loomine, arendamine ja laienemine ning mida liit soovib edendada ka ülejäänud maailmas, nimelt demokraatia, õigusriiki, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsust ja jagamatus, inimväärikuse austamine, võrdsus, solidaarsus ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete austamine.
- (17) Liit peaks oma välistegevuse mõju optimeerimiseks püüdma olemasolevaid vahendeid võimalikult tõhusalt kasutada. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning luues koostööd käesoleva määruse, välistegevuse muude rahastamisvahendite ja liidu muude poliitikameetmete vahel. Lisaks peaks see hõlmama kõnealuste liidu välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist.
- (18) Selleks et tagada liidu abi nähtavus nii abisaajariikide kui ka liidu kodanike jaoks, tuleks vajaduse korral teha sobivate vahendite abil sihipäraseid teavitustööd.
- (19) Käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks on vaja järgida peamiste partnerriikide suhtes diferentseeritud ja paindlikku lähenemisviisi, milles võetakse arvesse nende riikide majanduslikku, sotsiaalset ja poliitilist tausta ning liidu erihuve, poliitilisi prioriteete ja strateegiaid, säilitades siiski võime sekkuda vajaduse korral terves maailmas. Liit peaks välispoliitika, sealhulgas liidu valdkondliku poliitika suhtes kasutama terviklikku lähenemisviisi.
- (20) Et liit saaks tõhusamalt edendada ja kaitsta oma huve suhetes kolmandate riikidega, peaks ta suutma paindlikult ja õigeaegselt reageerida tekkivatele või ettenägematutele vajadustele, võttes erimeetmeid, mida mitmeaastased sihtprogrammid ei hõlma.

- (21) Käesoleva määruse eesmärke tuleks võimalikul ja asjakohasel juhul saavutada konsulteerides asjaomaste partnerite ja sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike omavalitsustega, võttes arvesse nende ülesannete tähtsust.
- (22) Käesoleva määruse alusel toimuv liidu välistegevus peaks aitama kaasa (väljundeid, tagajärgi ja mõju hõlmavate) selgete tulemuste saavutamisele liidu abi saavates riikides. Kui see on võimalik ja asjakohane, tuleks liidu välistegevuse tulemusi ja käesoleva määrusega loodud rahastamisvahendi tõhusust jälgida ja hinnata eelnevalt kindlaks määratud selgete, läbipaistvate ning vajaduse korral riigipõhiste ja mõõdetavate näitajate alusel, mida on kohandatud vastavalt kõnealuse rahastamisvahendi eripärale ja eesmärkidele.
- (23) Käesoleva määruse kohased meetmed peaksid asjakohasel juhul nõuetekohaselt arvesse võtma Euroopa Parlamendi resolutsioone ja soovitusi.
- (24) Selleks et kohendada käesoleva määruse reguleerimisala kiiresti muutuva olukorraga kolmandates riikides, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte lisas loetletud prioriteetide kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (25) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾. Võttes arvesse kõnealuste rakendusaktide iseloomu, eelkõige nende mõju poliitika kujundamisele ja nende finantsmõju, tuleks nende vastuvõtmiseks kasutada kontrollimenetlust, välja arvatud rahaliselt väikesemahuliste tehniliste rakendusmeetmete puhul.
- (26) Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määruses (EL) nr 236/2014⁽²⁾.
- (27) Käesoleva määrusega kehtestatakse kogu selle kohaldamisajaks rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembri 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽³⁾ punkti 17 tähenduses.
- (28) Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine on määratud kindlaks nõukogu otsuses 2010/427/EL⁽⁴⁾.
- (29) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt partnerluse rahastamisvahendi loomine koostööks kolmandate riikidega, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (30) Käesoleva määruse kohaldamisajaks tuleks vastavusse viia nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽⁵⁾ kohaldamisajaga. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja eesmärgid

1. Käesoleva määrusega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega („partnerluse rahastamisvahend”), et edendada ja toetada liidu ja vastastikuseid huve. Partnerluse rahastamisvahendist toetatakse meetmeid, millega taotletakse tulemuslikult ja paindlikult liidu kahepoolsetest, piirkondlikest või mitmepoolsetest suhetest kolmandate riikidega tulenevate eesmärkide saavutamist ning lahendatakse ülemaailmseid probleeme ja tagatakse mitmepoolset tasandil tehtud otsuste puhul asjakohaste järelemeetmete võtmine.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk. 13).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 236/2014, millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 95).

⁽³⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽⁴⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

⁽⁵⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega kehtestatakse mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L 347, 20.12.2012, lk 884).

2. Partnerluse rahastamisvahendist rahastatavate meetmetega taotletakse järgmiste liidu eesmärkide saavutamist:

- a) liidu kahepoolse, piirkondliku ja piirkondadevahelise koostööpartnerluse strateegiate toetamine, edendades poliitikadialoogi ning töötades välja ühised lähenemisviisid ja meetmed üleilmsete probleemide lahendamiseks. Kõnealuse eesmärgi saavutamist hinnatakse muu hulgas partnerriikide edusammudega kliimamuutuse vastases võitluses või liidu keskkonnanormide edendamises;
- b) strateegia „Euroopa 2020” rahvusvahelise mõõtme rakendamine. Kõnealuse eesmärgi saavutamise hindamise aluseks on strateegia „Euroopa 2020” tegevuspõhimõtete ja eesmärkide järgimine peamistes partnerriikides;
- c) majanduspartnerluste ning äri- ja õigusloomealase koostöö kaudu liidu äriühingute partnerriikide turgudele pääsu parandamine ning nende kaubandus-, investeerimis- ja ärivõimaluste suurendamine, kaotades tõkked turulepääsult ja investeeringutelt. Kõnealuse eesmärgi saavutamise hindamise aluseks on liidu osa väliskaubanduses peamiste partnerriikidega ning kauba- ja investeeringuvood partnerriikidesse, mille suhtes rakendatakse käesoleva määruse kohaseid programme ja meetmeid;
- d) liidu ja selle rahvusvahelise rolli laialdase mõistmise ning nähtavuse suurendamine avaliku diplomaatia, inimestevaheliste kontaktide, haridusalase ja akadeemilise koostöö, mõttekodade koostöö ja teavitustegevuse kaudu, et edendada liidu väärtusi ja huve. Kõnealuse eesmärgi saavutamist võib hinnata muu hulgas arvamusuuringute või hindamiste abil.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesoleva määruse alusel toetatakse eelkõige koostöömeetmeid riikidega, kus liidul on strateegiline huvi arendada sideid, eriti nende arenenud ja arenguriikidega, kellel on üha suurem osa globaalsetes küsimustes, sealhulgas välispoliitikas, rahvusvahelises majanduses ja kaubanduses, mitmepoolsetel foorumitel, ülemaailmses juhtimises ja üleilmsete probleemide lahendamisel, või kus liidul on muid olulisi huve.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, võivad käesoleva määruse alusel tehtavas koostöös osaleda kõik kolmandad riigid, piirkonnad ja territooriumid.

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

1. Tuginedes dialoogile ja koostööle kolmandate riikidega, püüab liit edendada, arendada ja tugevdada liidu aluseks olevaid demokraatia, võrdsuse, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtteid.

2. Selleks et suurendada liidu abi mõju, järgitakse kolmandate riikide koostöö kavandamisel asjakohasel juhul diferentseeritud ja paindlikku lähenemisviisi, võttes arvesse nende majanduslikku, sotsiaalset ja poliitilist tausta ning liidu konkreetseid huve, poliitilisi prioriteete ja strateegiaid.

3. Liit edendab sidusat mitmepoolset lähenemisviisi üleilmsetele probleemidele ja suurendab koostööd rahvusvaheliste või piirkondlike organisatsioonide ja organitega, sealhulgas rahvusvaheliste finantseerimisasutuste, ÜRO asutuste, fondide ja programmide ning teiste kahepoolsete rahastajatega.

4. Liit tagab käesolevat määrust rakendades ja poliitika kujundamisel, strateegilisel planeerimisel, programmide koostamisel ning meetmete rakendamisel ühtsuse ja kooskõla liidu välistegevuse muude valdkondadega, eelkõige arengukoostöö rahastamisvahendiga, ja muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondadega.

5. Käesoleva määruse alusel rahastatavad meetmed põhinevad vajaduse korral koostööpõhimõtetel, mis on esitatud sellistes dokumentides nagu liidu ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide vahelised või liidu ja asjaomaste kolmandate riikide ja piirkondade vahelised lepingud, deklaratsioonid ja tegevuskavad.

Käesoleva määruse alusel rahastatavad meetmed hõlmavad ka valdkondi, mis on seotud liidu konkreetsete huvide, poliitiliste prioriteetide ja strateegiate edendamisega.

6. Käesoleva määruse alusel antavat liidu toetust rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 236/2014.

Artikkel 4

Programmide koostamine ja rahaliste vahendite soovituslik jaotus

1. Komisjon võtab kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega vastu mitmeaastased sihtprogrammid.

2. Mitmeaastastes sihtprogrammides esitatakse liidu strateegilised ja/või vastastikused huvid ning prioriteedid, erieesmärgid ja oodatavad tulemused. Kui teatavate riikide või piirkondade jaoks on koostatud ühine raamdokument, millega nähakse ette liidu laiaulatuslik strateegia, võetakse kõnealune dokument aluseks mitmeaastaste sihtprogrammide koostamisel.

3. Mitmeaastastes sihtprogrammides määratakse kindlaks ka liidu rahastatavad eelisvaldkonnad ja esitatakse asjaomaseks ajavahemikuks rahaliste vahendite kavandatud jaotus kogusummana ja eraldi iga eelisvaldkonna ja partnerriigi või partnerriikide rühma kohta, sealhulgas osalemiseks üleilmsetes algatustes. Kui see on asjakohane, võib kõnealused summad esitada vahemikena.

4. Mitmeaastastes sihtprogrammides võib ette näha rahalised vahendid, mis ei ületa 5 % kogusummast, mida ei eraldata eelisvaldkonnale, partnerriigile või riikide rühmale. Neid rahalisi vahendeid kasutatakse kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 2 lõigetega 2, 3 ja 5.

5. Kui see on tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, võib mitmeaastase sihtprogrammi muutmiseks kohaldada määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 4 osutatud menetlust.

6. Komisjon võib liidu koostöös kolmandate riikidega võtta artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks arvesse liidu ääre- poolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide geograafilist lähedust.

7. Programmide koostamisel või läbivaatamisel, mis leiab aset pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vahearuande („vahearuanne”) avaldamist, võetakse arvesse kõnealuse aruande tulemusi, leide ja järeldusi.

Artikkel 5

Valdkondlikud prioriteedid

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 6 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete, mida käesoleva määruse kohane liidu abi peab järgima. Eelkõige võtab komisjon pärast vahearuande avaldamist ja selles esitatud soovitudele tuginedes hiljemalt 31. märtsiks 2018 vastu delegeeritud õigusakti, millega muudetakse käesoleva määruse lisa.

Artikkel 6

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse artiklis 5 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 5 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesoleva määruse kehtivuse ajaks.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 5 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 5 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 7

Komitee

Komisjoni abistab partnerluse rahastamisvahendi komitee. Nimeetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Artikkel 8

Rahastamispakett

1. Rahastamispakett käesoleva määruse rakendamiseks ajavahemikul 2014–2020 on 954 765 000 eurot.

Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud summade piires.

2. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1288/2013 ⁽¹⁾ artikli 18 lõikega 4, eraldatakse rahvusvahelise mõõtme edendamiseks kõrghariduse valdkonnas 1 680 000 000 eurot mitmest välistegevuse rahastamisvahendist, nimelt arengukoostöö rahastamisvahendist, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 232/2014 ⁽²⁾ loodud Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 231/2014 ⁽³⁾ loodud ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (IPA II) ja partnerluse rahastamisvahendist, et toetada määruse (EL) nr 1288/2013 raames õppimisega seotud liikuvust partnerriikidesse või partnerriikidest ning koostööd ja poliitilist dialoogi kõnealuste riikide asutuste, institutsioonide ja organisatsioonidega. Määrust (EL) nr 1288/2013 kohaldatakse kõnealuste rahastamisvahendite kasutamise suhtes.

Rahastamine toimub kahe mitmeaastase eraldise kaudu, millest esimene katab programmi esimesed neli aastat ja teine ülejäänud kolm aastat. Kõnealust rahastamist võetakse arvesse käesolevas määruses sätestatud mitmeaastaste sihtprogrammide koostamisel kooskõlas asjaomaste riikide kindlaksmääratud vajaduste ja prioriteetidega. Eraldi võib vastavalt liidu välistegevuse prioriteetidele läbi vaadata, kui ilmnevad märkimisväärsed ettenägematud asjaolud või toimuvad olulised poliitilised muudatused.

3. Määruse (EL) nr 1288/2013 reguleerimisalasse kuuluvaid meetmeid rahastatakse partnerluse rahastamisvahendist üksnes siis, kui need ei ole muude välistegevuse rahastamisvahendite jaoks abikõlblikud ning täiendavad või tugevdavad muid käesoleva määruse kohaseid algatusi.

Artikkel 9

Euroopa välisteenistus

Käesolevat määrust kohaldatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL.

Artikkel 10

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel

President

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013, millega kehtestatakse liidu haridus-, koolitus-, noorsoo- ja spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 50).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 232/2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 27).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 231/2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 11).

LISA

VALDKONDLIKUD PRIORITEEDID PARTNERLUSE RAHASTAMISVAHENDI RAAMES: PROGRAMMIDE KOOSTAMISE ÜLDRAAMISTIK

1. Artikli 1 lõike 2 punktis a sätestatud eesmärk:

Liidu kahepoolse, piirkondliku ja piirkondadevahelise koostööpartnerluse strateegiate toetamine, edendades poliitika-dialoogi ning töötades välja ühised lähenemisviisid ja meetmed üleilmsete probleemide lahendamiseks:

- toetus partnerlus- ja koostöölepingute, tegevuskavade ja sarnaste kahepoolsete instrumentide rakendamisele;
- kolmandate riikidega poliitilise ja majandusliku dialoogi süvendamine, eelkõige maailmapoliitika, sealhulgas välispoliitika küsimustes;
- toetus asjaomaste kolmandate riikide kaasamisele ühist huvi pakkuvate kahepoolsete ja üleilmsete küsimuste käsitlemises;
- rahvusvaheliste foorumite (näiteks G-20) järelduste suhtes asjakohaste järelemeetmete võtmise või nende järelduste koordineeritud rakendamise edendamine.

Koostöö tugevdamine üleilmsete probleemide lahendamisel, käsitledes eelkõige kliimamuutust, energiapuudulikkust ja keskkonnakaitset:

- partnerriikides tehtavate jõupingutuste ergutamine kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, eelkõige edendades ja toetades asjakohaseid reguleerivaid regulatiivseid ja tulemuslikkuse standardeid;
- tootmise ja kaubanduse keskkonnasäästlikumaks muutmise edendamine;
- energiakoostöö arendamine;
- taastuvate ja jätkusuutlike energiaallikate kasutamise edendamine.

2. Artikli 1 lõike 2 punktis b sätestatud eesmärk:

Strateegia „Euroopa 2020” (mille aluseks on kolm sammast: majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnaalane samm) välismõõtme rakendamine:

- poliitilise dialoogi ja koostöö tugevdamine asjaomaste kolmandate riikidega, võttes arvesse kõiki strateegia „Euroopa 2020” kohaldamisalasse jäävaid valdkondi;
- peamiste partnerriikidega seotud liidu sisepoliitika edendamine ja toetus sellega seotud õigusnormide lähendamisele.

3. Artikli 1 lõike 2 punktis c sätestatud eesmärk:

Partnerriikidega majandus- ja kaubandussuhete hõlbustamine ja toetamine:

- investeerimise ja äritegevuse jaoks turvalise keskkonna loomise edendamine, sealhulgas intellektuaalomandiõiguste kaitse, turulepääsu tõkete kõrvaldamine, õigusloomealase koostöö tugevdamine ning liidu kaupade ja teenuste võimaluste edendamine, eelkõige nendes valdkondades, kus liidul on konkurentsieelis, ning rahvusvaheliste standardite edendamine;
- toetus selliste kaubandus- ja investeerimislepingute üle peetavatele läbirääkimistele ning nende lepingute rakendamisele ja jõustamisele, milles liit on lepinguosaline.

4. Artikli 1 lõike 2 punktis d sätestatud eesmärk:

- Koostöö tugevdamine kõrghariduse valdkonnas: üliõpilaste ja akadeemilise personali liikuvuse suurendamine ning selliste partnerluste loomise edendamine, mille eesmärk on parandada kõrghariduse ja ühiskraadide kvaliteeti, mis võimaldab akadeemilist tunnustamist (programm „Erasmus +”).
- Teabe levitamine liidu kohta ja liidu rahvusvahelise kuvandi tugevdamiseks: liidu väärtuste ja huvide edendamine partnerriikides tõhusama avaliku diplomaatia ja sihtrühmadele suunatud tegevuse kaudu käesoleva rahastamisvahendi eesmärkide toetuseks.

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendiga peetava strateegilise dialoogi kohta ⁽¹⁾

ELi lepingu artikli 14 kohaselt peab Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 234/2014 (millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega) kavandamise alustamist ja vajaduse korral pärast esialgset konsulteerimist asjaomaste abisaajatega. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad riigi/piirkonna kohta ette nähtud soovituslikud eraldised, riigi/piirkonna prioriteetidid, võimalikud tulemused, soovituslikud eraldised jaotatuna geograafiliste programmide prioriteetidele ning abi üksikasjalikud sätted (*). Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad temaatilised prioriteetidid, võimalikud tulemused, abi üksikasjalikud sätted (*) ja kõnealustele prioriteetidele temaatilistes programmides ette nähtud eraldised. Euroopa Komisjon võtab arvesse Euroopa Parlamendi seisukohta selles küsimuses.

Euroopa Komisjon peab Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi vahearuande koostamisel ning enne programmdokumentide põhjalikku läbivaatamist käesoleva määruse kehtivusaajal.

Euroopa Parlamendi kutsel selgitab Euroopa Komisjon, mil määral on parlamendi märkusi programmdokumentides arvesse võetud, ja muid strateegilise dialoogi järelmeetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

(*) Vajaduse korral.

Euroopa Parlamendi avaldus rahastamisvahendite raames antava abi peatamise kohta

Euroopa Parlament märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 234/2014 (millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) ei sisalda sõnaselgeid viiteid abi peatamisele, kui abisaaja riik ei järgi asjaomases rahastamisvahendis sätestatud aluspõhimõtteid, eelkõige demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtteid

Euroopa Parlament on seisukohal, et nende rahastamisvahendite raames antava abi peatamine muudaks seadusandliku tavamenetluse kohaselt kokku lepitud üldist rahastamiskava. Kaasseadusandja ja eelarvapädeva institutsioonina on Euroopa Parlamendil seega sellise otsuse korral õigus kasutada täielikult oma eelisõigusi.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 235/2014

11. märts 2014,

millega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste jaoks kogu maailmas

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 209 ja 212,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Käesolev määrus on üks õigusaktidest, millega otseselt toetatakse liidu välispoliitikat, ning sellega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1889/2006 ⁽⁴⁾. Käesoleva määrusega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste edendamiseks ja toetamiseks kogu maailmas, mis võimaldab abi anda sõltumata asjaomaste kolmandate riikide valitsuste ja ametivõimude nõusolekust.

(2) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 2 on sätestatud, et liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.

(3) ELi lepingu artikli 2 ja artikli 3 lõike 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 8 kohaselt on naiste ja meeste võrdõiguslikkus liidu põhi-väärtus ja eesmärk ning liit peab kõigi oma meetmete puhul soolist võrdõiguslikkust edendama ja süvalaiendama.

(4) ELi lepingu artikli 21 kohaselt tugineb liidu tegevus rahvusvahelisel areenil põhimõtetele, millest on

juhitud liidu enda loomine, nimelt demokraatia, õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ning jagamatus, inimväärikuse, võrdsuse ja solidaarsuse ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtete ja rahvusvahelise õiguse austamine.

(5) Inimõiguste, demokraatia, õigusriigi ja hea valitsemistava edendamine ning säästva ja kaasava majanduskasvu edendamine on liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkide raamistikus kaks peamist liidu arengupoliitika sammast. Inimõiguste ja demokraatlike põhimõtete austamise, edendamise ja kaitsmise kohustus on oluline element liidu ja kolmandate riikide lepingulistest suhetes.

(6) Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa Komisjoni 12. detsembri 2011. aasta detsembri ühisteatise „Inimõigused ja demokraatia ELi välistegevuse keskmes — tõhusama lähenemisviisi suunas” pandi ette konkreetsed meetmed, et suurendada inimõigusi ja demokraatiat käsitleva liidu lähenemisviisi tõhusust ja sidusust.

(7) Loodava rahastamisvahendi eesmärk on aidata saavutada liidu välistegevuse, sealhulgas liidu arengupoliitika eesmärgi, eelkõige neid, mis on esitatud nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni ühisavalduses Euroopa Liidu arengupoliitika küsimuses „Euroopa konsensus” ja komisjoni 13. oktoobri 2011. aasta teatise „Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks”, ning inimõigusi mõjutavate liidu poliitikate eesmärgi, sealhulgas neid, mis on esitatud nõukogu poolt 25. juunil 2012 vastu võetud ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilises raamistikus ja tegevuskavas.

(8) Integreerimaks inimõiguste põhimõtted käesoleva määruse rakendamisse, peaks liit kooskõlas ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilise raamistiku ja tegevuskavaga järgima õigustepõhist lähenemisviisi, mis hõlmab kõiki inimõigusi, nii kodanike, poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid kui ka kultuurilisi õigusi.

(9) Liidu panus demokraatia ja õigusriigi põhimõtetele ning inimõiguste ja põhivabaduste edendamisse ja kaitsmisse lähtub inimõiguste ülddeklaratsioonist, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvahelisest paktist ning muudest Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis (ÜRO) vastu võetud inimõigusi käsitlevatest õigusaktidest, samuti asjaomastest piirkondlikest inimõigusi käsitlevatest õigusaktidest.

⁽¹⁾ ELT C 11, 15.1.2013, lk 81.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 110.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1889/2006 rahastamisvahendi loomise kohta demokraatia ja inimõiguste edendamiseks kogu maailmas (demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend) (ELT L 386, 29.12.2006, lk 1).

- (10) Sooline võrdõiguslikkus, naiste õigused, sealhulgas naiste mõjuvõimu suurendamine ja mittediskrimineerimine on põhilised inimõigused, mis on olulised sotsiaalse õigluse ja ebavõrdsuse vastase võitluse jaoks. Nende edendamine peaks olema käesoleva määruse üldine prioriteet.
- (11) Demokraatia ja inimõigused on lahutamatult seotud ja üksteist vastastikku tugevdavad, nagu on meelde tuletatud nõukogu 18. novembri 2009. aasta järeldustes, mis käsitlevad demokraatia toetamist ELi välissuhetes. Mõtte-, südametunnistus-, usu- või veendumus-, sõna-, kogunenemise- ja ühinemisevabadus on poliitilise pluralismi, demokraatliku protsessi ja avatud ühiskonna eeltingimuseks, samas kui demokraatlik kontroll, siseriiklik vastutus ja võimude lahusus on olulised sõltumatu kohtuvõimu ja õigusriigi põhimõtete säilitamiseks, mis omakorda on vajalikud inimõiguste tõhusaks kaitseks.
- (12) Kuigi inimõigusi austava kultuuri juurutamine ja püsivaks muutmine ning sõltumatu kodanikuühiskonna tekke toetamine, sealhulgas sõltumatu kodanikuühiskonna rolli tugevdamine asjaomastes riikides ja kõigi jaoks demokraatia toimimapanek on arenevate demokraatiate puhul eriti kiireloomuline ja raske ülesanne, on see eelkõige pidev väljakutse asjaomase riigi inimestele, vähendamata samas rahvusvahelise üldsuse kohustusi. Selleks on vaja mitmeid institutsioone, sealhulgas riikide demokraatlikke parlamente ja kohalikul tasandil valitud kogusid, mis tagavad osaluse, esindatuse, valmisoleku reageerimiseks ja vastutuse. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata üleminekuriikidele ning ebakindlas või konfliktijärgses olukorras olevatele riikidele. Arvesse tuleks võtta liidu laienemise- ja naabruspoliitika raames saadud demokraatiale ülemineku alaseid kogemusi ja õppetunde.
- (13) Selleks et tegeleda kõnealuste küsimustega tulemuslikult, läbipaistvalt, õigeaegselt ja paindlikult pärast määruse (EÜ) nr 1889/2006 kehtivuse lõppemist, on jätkuvalt vaja konkreetseid finantsressursse ja eraldi rahastamisvahendit, mis saaks tegevust sõltumatult jätkata.
- (14) Käesoleva määruse kohaselt antav liidu abi peaks olema kavandatud selliselt, et see täiendab mitmesuguseid muid vahendeid demokraatiat ja inimõigusi mõjutava liidu poliitika rakendamiseks. Kõnealused vahendid ulatuvad poliitilisest dialoogist ja diplomaatilistest demaršidest kuni erinevate finants- ja tehnilise koostöö instrumentideni, hõlmates nii geograafilisi kui valdkondlikke programme. Liidu abi peaks täiendama ka rohkem kriisidega seotud meetmeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 230/2014⁽¹⁾ loodud stabiliseerimise ja rahu edendamise rahastamisvahendi raames, sealhulgas ülemineku-protsessi esimestes etappides vajalikke kiireloomulisi meetmeid.
- (15) Käesoleva määruse alusel annab liit abi inimõiguste ja demokratsiseerimise küsimuste lahendamiseks globaalsel, piirkondlikul, riiklikul ja kohalikul tasandil partnerluses kodanikuühiskonnaga. Sellega seoses tuleb käsitada, et kodanikuühiskond hõlmab ka igat liiki ühiskondlikke meetmeid nende üksikisikute ja rühmade poolt, kes on riigist sõltumatud ning kelle tegevus aitab edendada inimõigusi ja demokraatiat, sealhulgas ÜRO deklaratsioonis üksikisikute, rühmituste ja ühiskondlike asutuste õiguse ja vastutuse kohta edendada ja kaitsta üldtunnustatud inimõigusi ja põhivabadusi („inimõiguste kaitsjaid käsitlev deklaratsioon“) määratletud inimõiguste kaitsjate poolseid meetmeid. Käesoleva määruse rakendamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta liidu inimõigusi käsitlevaid riigipõhiseid kohalikke strateegiaid.
- (16) Ajal mil demokraatia ja inimõiguste eesmärged tuleb üha enam tähtsustada kõigis välistegevuse rahastamisvahendites, peaks käesoleva määruse kohaselt antaval liidu abil olema eriline täiendav ülesanne, võttes arvesse selle ülemaailmset olemust ja selle meetmete sõltumatust asjaomaste kolmandate riikide valitsuste ja ametivõimude nõusolekust. Kõnealune ülesanne peaks võimaldama koostööd ja partnerlust kodanikuühiskonnaga tundlikes inimõiguste- ja demokraatiaalastes küsimustes, sealhulgas rändajate võimalused kasutada oma inimõigusi ning varjupaigataotlejate ja riigisiseste põgenike õigused, pakkudes vajalikku paindlikkust ja reageerimisvõimet, et vastata muutuvatele asjaoludele või abisaajate vajadustele või kriisiperioodidele. Samuti peaks käesolev määrus andma liidule võimaluse rahvusvahelisel tasandil väljendada ja toetada erieesmärged ja meetmeid, mis ei ole ei geograafiliselt ega kriisidega seotud ning mis vajavad hargmaist lähenemist või hõlmavad operatsioone nii liidus kui ka erinevates kolmandates riikides. Lisaks peaks käesolev määrus pakkuma vajalikku raamistikku sellistele operatsioonidele nagu liidu sõltumatute valimisvaatlusmissioonide („liidu valimisvaatlusmissioonid“) toetamine, mis nõuavad poliitika sidusust, ühtset juhtimissüsteemi ja ühiseid tegutsemisstandardeid.
- (17) Käesoleva määruse kohane demokraatia arendamine ja tugevdamine võib hõlmata riikide demokraatlike parlamentide ja esinduskogude strateegilist toetamist, eelkõige selleks, et tugevdada nende suutlikkust toetada ja edasi viia demokraatlikke reformiprotsesse.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 230/2014, millega luuakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

- (18) Liit peaks pöörama erilist tähelepanu neile riikidele ja hädaolukordadele, kus inimõigused ja põhivabadused on enim ohustatud ning kus kõnealuste õiguste ja vabaduste mittejärgimine on eriti tähelepanuväärne ja järjepidev. Sellistel juhtudel peaks poliitilisteks prioriteetideks olema asjaomase rahvusvahelise õiguse järgimise edendamine, käegakatsutava abi ja tegutsemiseks vajalike vahendite andmine kohalikule kodanikuühiskonnale ning selle äärmiselt rasketes tingimustes toimuvale tööle kaasa aitamine. Sellistes riikides või olukordades ning selleks, et rahuldada inimõiguste kaitsjate ja demokraatia eest võitlevate aktivistide kiireid kaitsevajadusi, peaks liit suutma paindlikult ja aegsasti reageerida kiiremate ja paindlikumate haldusmenetluste kasutamise ja mitmesuguste rahastamismehhanismide kaudu. See peaks eelkõige rakeduma juhul, kui menetlusviiside valik võiks otseselt mõjutada meetmete tulemuslikkust või põhjustada abisaajate tõsisit hirmutamist, neile kättemaksmist või muid ohte.
- (19) Konfliktiolukordades peaks liit edendama kooskõlas asjakohaste ELi suunistega kõigi konflikti osapoolte poolt rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevate õiguslike kohustuste täitmist. Lisaks peaks käesoleva määruse alusel antav liidu abi toetama üleminekuriikides sellise keskkonna loomist, mis soodustab demokraatlikule pluralistlikule mitmeparteisüsteemile pühendunud poliitiliste jõudude esilekerkimist. Samuti peaks käesolev määrus olema suunatud demokraatlike struktuuride, võimude lahususe ja vastutustundlike ametivõimude edendamisele.
- (20) Liidu valimisvaatlusmissioonid toetavad oluliselt ja edukalt demokraatlikke protsesse kolmandates riikides. Ent demokraatia edendamine ja toetamine ulatub pelgast valimisprotsessist palju kaugemale ning seega tuleks arvesse võtta valimistsükli kõiki etappe. Liidu valimisvaatlusmissioonide kulud ei tohiks seetõttu hõlmata ebaproportsionaalselt suurt osa käesoleva määruse alusel kasutada oleva rahastamise kogusummast.
- (21) Tuleks esile tuua ELi inimõiguste eriesindaja ametikoha loomise olulisust. ELi inimõiguste eriesindaja peaks aitama kaasa liidu tegevuse ja inimõiguste poliitika ühtsusele, kooskõlale ja tõhususele ning aitama tagada, et kõik liidu vahendid ja liikmesriikide tegevus on suunatud järjekindlalt liidu poliitiliste eesmärkide saavutamisele.
- (22) Liit peaks oma välistegevuse mõju optimeerimiseks püüdma olemasolevaid vahendeid võimalikult tõhusalt kasutada. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning luues koostoime käesoleva määruse, liidu välistegevuse muude rahastamisvahendite ja liidu muude poliitikameetmete vahel. Lisaks peaks see hõlmama liidu välistegevuse rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist.
- (23) Liidu asjakohased institutsioonid ja liikmesriigid peavad vahetama korrapäraselt teavet ja konsulteerima üksteisega programmide koostamise protsessi varases etapis, et edendada oma asjaomaste meetmete vastastikust täiendavust. Liit peaks konsulteerima ka muude abiandjate ja asjaomaste osapooltega.
- (24) Komisjon ja Euroopa välisteenistus peaksid, kui see on asjakohane, vahetama Euroopa Parlamendiga korrapäraselt ja tihedalt arvamusi ja teavet. Lisaks tuleks Euroopa Parlamendile ja nõukogule anda juurdepääs dokumentidele, et nad saaksid neile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011⁽¹⁾ kohaselt kuuluvat kontrolliõigust kasutada asjakohast teavet omades. Käesoleva määruse kohaselt võetavate meetmete puhul tuleks nõuetekohaselt arvestada Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohtadega.
- (25) Liit peaks, sealhulgas asjakohasel juhul oma delegatsioonide kaudu, seadma eesmärgiks korrapärase teabevahetuse ja konsultatsioonid kodanikuühiskonnaga selle kõigil tasanditel, sealhulgas kolmandates riikides, tehes seda nii varakult, kui see on programmide koostamise protsessis asjakohane, et hõlbustada kodanikuühiskonna vastavaid panuseid ning tagada, et neil oleks selles protsessis oluline roll.
- (26) Selleks et kohandada käesoleva määruse reguleerimisala kiiresti muutuva olukorraga kolmandates riikides, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte käesoleva määruse lisas kindlaks määratud prioriteetide kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (27) Programmide koostamisega ja käesoleva määruse kohaselt toetatavate meetmete rahastamisega seotud rakendamisevõitlusi tuleks teostada vastavalt määrusele (EL) nr 182/2011. Võttes arvesse kõnealuste rakendusaktide olemust, eelkõige nende olemust poliitika suunamise vahendina ja nende finantsmõju, tuleks nende vastuvõtmiseks kasutada põhimõtteliselt kontrollimenetlust, v.a rahaliselt väiksemahuliste tehniliste rakendusmeetmete puhul.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevõitluste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk. 13).

- (28) Liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 236/2014⁽¹⁾.
- (29) Käesoleva määrusega kehtestatakse kogu selle kohaldamisajaks rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembri 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽²⁾ punkti 17 tähenduses.
- (30) Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine on määratud kindlaks nõukogu otsuses 2010/427/EL⁽³⁾.
- (31) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt demokraatia ja inimõiguste edendamine kogu maailmas, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (32) On asjakohane tagada tõrgeteta üleminek määruselt (EÜ) nr 1889/2006 käesolevale määrusele ning viia käesoleva määruse kohaldamisaja vastavusse nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽⁴⁾ kohaldamisajaga. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise eesmärgid

Käesoleva määrusega luuakse Euroopa rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste jaoks (EIDHR — *European Instrument for Democracy and Human Rights*) aastateks 2014–2020, mille kaudu annab liit abi demokraatia ja õigusriigi põhimõtete ning kõigi inimõiguste ja põhivabaduste järgimise arendamiseks ja tugevdamiseks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 236/2014, millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 95).

⁽²⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽³⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

⁽⁴⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega kehtestatakse mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L, 347, 20.12.2012, lk 884).

Selline abi on eelkõige suunatud:

- a) demokraatia toetamisele, arendamisele ja tugevdamisele kolmandates riikides, laiendades osalus- ja esindusdemokraatiat, tugevdades üldist demokraatlikku tsüklit, eelkõige tugevdades kõnealuse tsükli raames kodanikuühiskonna aktiivset rolli ja õigusriiki ning parandades valimisprotsesside usaldusväärust, eelkõige liidu valimisvaatlusmissioonide abil;
- b) austuse suurendamisele ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis ning muudes rahvusvahelistes ja piirkondlikes inimõigusi käsitlevates õigusaktides sätestatud inimõiguste ja põhivabaduste vastu ning nende järgimise edendamisele, ning nende kaitse, edendamise, rakendamise ja seire tugevdamisele, peamiselt toetades asjaomaseid kodanikuühiskonna organisatsioone, inimõiguste kaitsjaid ning represseerimise ja kuritarvituste ohvreid.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Liidu abi keskendub järgmisele:
- a) osalus- ja esindusdemokraatia, sealhulgas parlamentaarse demokraatia ja demokratiseerimisprotsesside toetamine ja tugevdamine kooskõlas üldise demokraatliku tsükli läheneemisviisiga, peamiselt kodanikuühiskonna organisatsioonide kaudu kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas:
- i) edendades ühinemis- ja kogunemisvabadust, isikute takistamatut liikumist, arvamuse- ja sõnavabadust, sealhulgas poliitilist, kunstilist ja kultuurilist väljendusvabadust, takistamatut juurdepääsu teabele, vaba ajakirjandust ja sõltumatut pluralistlikku, nii traditsioonilist kui ka IKT-põhist meediat ja internetivabadust ning võttes meetmeid, et võidelda nende vabaduste kasutamisele haldustõkete seadmise, sealhulgas tsensuuri vastu, eelkõige asjaomaste õigusaktide vastuvõtmise ja rakendamise teel;
- ii) tugevdades õigusriiki, edendades kohtute ja seadusandjate sõltumatust, toetades ja hinnates õiguslikke ja institutsioonilisi reforme ja nende elluviimist, edendades õiguskaitse kättesaadavust ning toetades siseriiklikke inimõiguste kaitse organisatsioone;
- iii) edendades ja tugevdades Rahvusvahelist Kriminaalkohtut, ajutisi rahvusvahelisi kriminaalkohtuid, üleminekuõiguse protsesse ning tõe- ja lepitamismehhanisme;
- iv) toetades demokraatiale üleminekut ja reforme tulemusliku ja läbipaistva demokraatliku ja siseriikliku vastutuse ja järelevalve, sealhulgas julgeoleku- ja õigusvaldkonna järelevalve saavutamiseks ning tugevdades korruptsioonivastaseid meetmeid;

- v) edendades poliitilist pluralismi ja demokraatlikku poliitilist esindatust ning julgustades naiste ja meeste, eriti tõrjutud ja haavatavatesse rühmadesse kuulujate poliitilist osalust kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi demokraatlikes reformiprotsessides nii hääletajate kui ka kandidaatidena;
- vi) kindlustades kohalikku demokraatiat, tagades parema koostöö kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike omavalitsuste vahel, tugevdades seeläbi poliitilist esindatust kodanikele kõige lähedasemal tasandil;
- vii) edendades naiste ja meeste võrdset osalemist ühiskondlikus, majanduslikus ja poliitilises elus, toetades soolist võrdõiguslikkust, naiste osalemist otsustusprotsessides ja naiste poliitilist esindatust eelkõige poliitiliste üleminekute, demokratiseerimise ja riigi ülesehitamise protsessides;
- viii) edendades puudega inimeste võrdset osalemist ühiskondlikus, majanduslikus ja poliitilises elus, sealhulgas võttes meetmeid seonduvate vabaduste kasutamise hõlbustamiseks, ning toetades võrdseid võimalusi, mitte-diskrimineerimist ja poliitilist esindatust;
- ix) toetades meetmeid, mis hõlbustavad ühiskonna erinevate osade rahumeelset lepitamist, sealhulgas inimõiguste ja demokratiseerimisega seotud usaldust suurendavaid meetmeid;
- b) inimõiguste ja põhivabaduste edendamine ja kaitsmine, nagu on välja kuulutatud ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis ning muudes kodanike, poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi käsitlevates rahvusvahelistes ja piirkondlikes õigusaktides, peamiselt kodanikuühiskonna organisatsioonide kaudu, sealhulgas seoses:
- i) surmanuhtluse kaotamisega ja surmanuhtluse kaotamise eesmärgil moratooriumide kehtestamisega, ning surmanuhtluse kehtimise korral selle kaotamise propageerimise ja rahvusvaheliste miinimumstandardite järgimisega;
- ii) piinamise, väärkohtlemise ning muu julma, ebainimliku ja alandava kohtlemise või karistamise ning sunniviisiliste kadumiste ärahoidmise ning piinamise ohvrite rehabilitatsiooniga;
- iii) inimõiguste kaitsjate toetuse, kaitse ja abistamisega, sealhulgas nende kiireloomuliste kaitsevajaduste rahuldamisega, mis on kooskõlas inimõiguste kaitsjaid käsitleva ÜRO deklaratsiooni artikliga 1; neid eesmärgi, sealhulgas pikemaajalist abi ja varjupaigale juurdepääsu võiks hõlmata inimõiguste kaitsjate mehhanism;
- iv) võitlusega rassismi ja ksenofoobia ning mis tahes põhjusel diskrimineerimise vastu, sealhulgas diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, kasti, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse, seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi tõttu;
- v) mõtte-, südametunnistuse- ja usu- või veendumusvabadusega, sealhulgas võttes meetmeid igat liiki usu- või veendumustepõhise viha, sallimatuse ja diskrimineerimise kõrvaldamiseks ning edendades sallivust ja austust usulise ja kultuurilise mitmekesisuse vastu nii ühiskonnasiseselt kui ka ühiskondade vahel;
- vi) põlisrahvaste õigustega, mis on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis, rõhutades muuhulgas seda, kui oluline on neid rahvaid kaasata neid puudutavate projektide väljatöötamisse ja osutades toetust, et hõlbustada põlisrahvaste suhtlemist rahvusvaheliste mehhanismidega ja nende osalemist nendes;
- vii) rahvus- või etnilistesse, usulistesse ja keeelistesse vähemustesse kuuluvate isikute õigustega, mis on sätestatud ÜRO deklaratsioonis rahvus- või etniliste, usuliste või keeeliste vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste kohta;
- viii) homo-, bi-, trans- ja interseksuaalide õigustega, sealhulgas homoseksuaalsuse dekriminaliseerimise meetmetega, homo- ja transseksuaalide vastase vägivalla ja nende tagakiusamise vastaste meetmetega ning homo-, bi-, trans- ja interseksuaalide kogunemis-, ühinemis- ja sõnavabaduse toetamisega;
- ix) naiste õigustega, mis on sätestatud ÜRO konventsioonis naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ja selle fakultatiivprotokollis, sealhulgas meetmetega võitluseks naiste ja tüdrukute vastu suunatud kõikide vägivallavormide, eelkõige naiste suguelundite moonutamise, sund- ja korraldatud abielude, nn auroimade, kodu- ja seksuaalse vägivalla ning naiste ja tüdrukute kaubitsemise vastu;
- x) laste õigustega, mis on sätestatud ÜRO lapse õiguste konventsioonis ja selle fakultatiivprotokollides, sealhulgas võitlusega lasteõiguste kasutamise, lastega kaubitsemise ja laste prostitutsiooni, lapssõdurite värbamise ja kasutamise vastu ning laste kaitsmisega diskrimineerimise eest sõltumata nende rassist, nahavärvusest, soost, keelest, usutunnistusest või veendumustest, poliitilisest või muust arvamusest, riiklikust, etnilisest või sotsiaalsest päritolust, varalisest seisundist, puudest, sünnipärasest või muust staatusest;
- xi) puuetega inimeste õigustega, mis on sätestatud puuetega inimeste õigusi käsitlevas ÜRO konventsioonis;

- xii) majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õigustega, sealhulgas õigusega piisavale elatustasemele, ning põhiliste töönormidega;
 - xiii) ettevõtja sotsiaalse vastutusega, eelkõige ettevõtluse ja inimõiguste alase ÜRO suunisdokumendi rakendamisega, ning ettevõtlusvabadusega, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 16;
 - xiv) hariduse, väljaõppe ja seirega inimõiguste ja demokraatia valdkonnas;
 - xv) inimõiguste ja põhivabaduste kaitsmises või edendamises osalevate kohalike, piirkondlike, riiklike või rahvusvaheliste kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamisega;
 - xvi) vanglatingimuste parandamise ja vanglates standardite järgimise edendamisega kooskõlas inimväärikuse ja põhiõigustega;
- c) inimõiguste, õiguse, soolise võrdõiguslikkuse, õigusriigi ja demokraatia kaitse ning rahvusvahelise humanitaarõiguse edendamise rahvusvahelise raamistiku tugevdamine, eelkõige järgmisel viisil:
- i) toetades inimõiguste, õiguse, õigusriigi ja demokraatiaga seotud rahvusvahelisi ja piirkondlikke vahendeid ja organeid;
 - ii) soodustades kodanikuühiskonna koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike valitsustevaheliste organisatsioonidega ning toetades kodanikuühiskonna tegevust, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide suutlikkuse suurendamist, eesmärgiga edendada ja jälgida rahvusvaheliste ja piirkondlike inimõigusi, õiglust, õigusriiki ja demokraatiat käsitlevate õigusaktide rakendamist;
 - iii) edendades rahvusvahelise humanitaarõiguse alast väljaõpet ja selle alase teabe levitamist ning toetades selle rakendamist;
- d) usalduse loomine demokraatlike valimisprotsesside ja institutsioonide vastu ning nende usaldusväarsuse ja läbipaistvuse suurendamine valimistsükli kõigis etappides, eelkõige:
- i) liidu valimisvaatlusmissioonide ja muude valimisprotsessi vaatlusmeetmete kasutuselevõtmise kaudu;
 - ii) panustades riigisiseste kodanikuühiskonna organisatsioonide valimisvaatlusvõime arendamisse piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning toetades nende valimisprotsessis osalemise suurendamiseks ning selle järelmeetmeteks tehtavaid algatusi;
 - iii) toetades meetmeid, mis on suunatud valimisprotsesside järjepidevale integreerimisele demokraatlikku tsüklisse ning liidu valimisvaatlusmissioonide soovitude levitamisele

sele ja ellurakendamisele, töötades eelkõige koos kodanikuühiskonna organisatsioonidega ning tehes koostööd asjaomaste ametivõimude, sealhulgas parlamentide ja valitsustega, kooskõlas käesoleva määrusega;

- iv) edendades valimisprotsesside rahumeelsete tulemust, valimistega seotud vägivalda vähendamist ja seda, et kõik ühiskonna osad aktsepteeriksid usaldusväärseid tulemusi.

2. Alati, kui see on asjakohane käesolevas määruses osutatud meetmete jaoks, tuleb arvesse võtta mis tahes alusel mittediskrimineerimise, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise, osaluse, mõjuvõimu suurendamise, vastutuse, avatuse ja läbipaistvuse põhimõtteid.

3. Käesolevas määruses osutatud meetmeid tuleb rakendada kolmandate riikide territooriumil või need peavad olema otseselt seostatavad kolmandates riikides tekkivate olukordadega või ülemaailmsete või piirkondlike meetmetega.

4. Käesolevas määruses osutatud meetmetes võetakse arvesse nende kriisi- või hädaolukordade ning riikide või olukordade erijooni, kus on tõsiseid puudujääke põhivabaduste vallas, kus inimeste turvalisus on enim ohus või kus inimõigusi kaitsevad organisatsioonid ja üksikisikud tegutsevad kõige raskemates tingimustes.

Artikkel 3

Liidu antava abi koordineerimine, sidusus ja täiendavus

1. Käesoleva määruse alusel antav liidu abi on kooskõlas liidu välistegevuse üldraamistikuga ning täiendab muude välisabivahendite või -kokkulepetega antavat abi.

2. Liidu välistegevuse tulemuslikkuse, sidususe ja järjepidevuse suurendamiseks vahetavad liit ja liikmesriigid korrapäraselt teavet ja konsulteerivad üksteisega programmide koostamise protsessi varases etapis, et edendada oma asjaomaste meetmete vastastikust täiendavust ja sidusust nii otsustamise tasandil kui ka praktilises tegevuses. Selliste konsultatsioonide tulemusel võivad liit ja liikmesriigid ühiselt koostada programme ja võtta ühismeetmeid. Liit konsulteerib ka teiste abiandjate ja osapooltega.

3. Komisjon ja Euroopa välisteenus vahetavad asjakohasel juhul Euroopa Parlamendiga korrapäraselt arvamusi ja teavet.

4. Liit seab eesmärgiks korrapärase teabevahetuse ja konsultatsioonid kodanikuühiskonnaga selle kõigil tasanditel, sealhulgas kolmandates riikides. Eelkõige annab liit võimaluse korral ja asjaomaste menetlustega kooskõlas tehnilisi suuniseid ja toetust seoses taotlusmenetlusega.

Artikkel 4

Programmide koostamise ja rakendamise üldraamistik

1. Käesoleva määruse alusel antavat liidu abi rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 236/2014 ja järgmiste meetmete kaudu:

- a) artiklis 5 osutatud strategiadokumendid ja nende võimalikud läbivaadatud redaktsioonid;
- b) iga-aastased tegevusprogrammid, üksikmeetmed ja tugi-meetmed määruse (EL) nr 236/2014 artiklite 2 ja 3 alusel;
- c) erimeetmed määruse (EL) nr 236/2014 artikli 2 alusel.

2. Programmide koostamisel või läbivaatamisel, mis leiab aset pärast määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vaheläbivaatuse aruande („vaheläbivaatuse aruanne“) avaldamist, võetakse arvesse kõnealuse aruande tulemusi, leide ja järeldusi.

Artikkel 5

Strategiadokumendid

1. Strategiadokumentides sätestatakse käesoleva määruse kohaselt antava liidu abi strateegia, mis põhineb liidu prioriteetidel, rahvusvahelisel olukorral ja peamiste partnerite tegevusel. Need peavad olema kooskõlas käesoleva määruse üldeesmärgi, eesmärkide, reguleerimisala ja põhimõtetega.

2. Strategiadokumentides sätestatakse prioriteetsed valdkonnad, mille liit on käesoleva määruse kehtivusaajal rahastamiseks valinud, eieesmärgid, oodatavad tulemused ja tulemusnäitajad. Samuti nähakse neis ette soovituslikud eraldatavad rahalised vahendid nii kogusummana kui ka prioriteetsete valdkondade kaupa; asjakohasel juhul võib soovitusliku jaotuse esitada vahemikena.

3. Strategiadokumendid kiidetakse heaks kooskõlas määruse (EL) nr 236/2014 artikli 16 lõikes 3 sätestatud kontrollimenetlusega. Kui asjaolude ja poliitika olulised muutused seda nõuavad, ajakohastatakse strategiadokumente sama menetluse alusel.

Artikkel 6

Valdkondlikud prioriteedid ja volituste delegeerimine

Eieesmärgid ja prioriteedid, mida tuleb käesoleva määruse kohase liidu abiga taotleda, on loetletud lisas.

Komisjonil on õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et muuta lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete. Eelkõige pärast vaheläbivaatuse aruande koostamist ja selles esitatud soovitudele tuginedes võtab komisjon hiljemalt 31. märtsiks 2018 vastu delegeeritud õigusakti, millega muudetakse lisa.

Artikkel 7

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Artiklis 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesoleva määruse kehtivuse ajaks.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 6 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 6 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 8

Komitee

Komisjoni abistab demokraatia ja inimõiguste komitee. Nimeetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Artikkel 9

Juurdepäas dokumentidele

Euroopa Parlamendil ja nõukogul on kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega juurdepäas kõikidele EIDHri dokumentidele, mis on vajalikud nende kontrolliõiguse teostamiseks, et neile oleks tagatud võimalus selle õiguse teostamiseks asjakohast teavet omades.

Artikkel 10

Rahastamispakett

Rahastamispakett käesoleva määruse rakendamiseks ajavahe-
mikul 2014–2020 on 1 332 752 000 eurot.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikuks sätestatud piirmääradele.

*Artikkel 11***Euroopa välisteenistus**

Käesolevat määrust kohaldatakse kooskõlas otsusega 2010/427/EL.

*Artikkel 12***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

D. KOURKOULAS

LISA

EIDHRI erieesmärgid ja prioriteedid

Liidu strateegiline suund EIDHRI eesmärgi saavutamiseks põhineb viiel käesolevas lisas kirjeldatud eesmärgil.

1. Eesmärk 1 — toetus inimõigustele ja inimõiguste kaitsjatele olukordades, kus neid ähvardab kõige suurem oht.

Sellele eesmärgile suunatud meetmetega antakse tõhusat toetust kõige suuremas ohus viibivatele inimõiguste kaitsjatele ning olukordadele, kus põhivabadused on kõige enam ohustatud. EIDHR aitab muu hulgas kaasa inimõiguste kaitsjate kiireloomuliste vajaduste rahuldamisele, samuti annab ta keskmise ja pika kestusega abi, mis võimaldab inimõiguste kaitsjatel ja kodanikuühiskonnal oma tööd teha. Meetmete puhul võetakse arvesse praegusaegset murettekitavat suundumust kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kahanemise poole.

2. Eesmärk 2 — toetus muudele liidu prioriteetidele inimõiguste valdkonnas

Sellele eesmärgile suunatud meetmed keskenduvad sellise tegevuse toetamisele, kus liidu tegevus annab lisandväärtust või kus liidul on võetud konkreetne valdkondlik kohustus (nt liidu praegused ja tulevased suunised inimõiguste alal, mille on vastu võtnud nõukogu, või resolutsioonid, mille on vastu võtnud Euroopa Parlament) kooskõlas artikliga 2. Meetmed peavad olema kooskõlas ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilises raamistikus ja tegevuskavas sätestatud prioriteetidega.

Sellele eesmärgile suunatud meetmetega toetatakse muu hulgas inimväärkust (eelkõige võitlust surmanuhtluse, piinamise ning muude julmade, ebainimlike või alandavate karistuste või kohtlemisviiside vastu); majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi; võitlust karistamatuse vastu; võitlust diskrimineerimise vastu kõigis selle vormides; naiste õigusi ja soolist võrdõiguslikkust. Tähelepanu pööratakse ka uutele probleemidele inimõigustes valdkonnas.

3. Eesmärk 3 — toetus demokraatialle

Sellele eesmärgile suunatud meetmed toetavad rahumeelseid demokraatias pooldavaid rühmitusi kolmandates riikides, pidades silmas osalus- ja esindusdemokraatia, läbipaistvuse ja vastutuse tugevdamist. Meetmed keskenduvad poliitikas osalemise ja esindatuse kindlustamisele ning demokraatia propageerimisele.

Tegeletakse kõigi demokraatia aspektidega, kaasa arvatud õigusriik, kodaniku- ja poliitiliste õiguste (nt sõnavabadus internetis ja väljaspool interneti) edendamine ja kaitse, kogunemis- ja ühinemisvabadus. See hõlmab aktiivset osavõttu laienevast mõttevahetusest demokraatia toetamise meetodite üle.

Kui see on asjakohane, võetakse meetmete puhul arvesse liidu valimisvaatlusmissioonide soovitusi.

4. Eesmärk 4 — liidu valimisvaatlusmissioonid

Sellele eesmärgile suunatud meetmed keskenduvad valimiste vaatlemisele, mis aitab suurendada läbipaistvust ja usaldust valimisprotsessi suhtes ning moodustab ühe osa eesmärgi 3 all kirjeldatud demokraatlike protsesside laiema edendamise ja toetamisest.

Täiemahulised liidu valimisvaatlusmissioonid on laialt tunnustatud kui liidu välissuhete valdkonna juhtprojektid ja nad jäävad selle eesmärgi raames peamiseks tegevusvormiks.

Need missioonid pakuvad parimaid võimalusi selleks, et anda valimisprotsessidele asjatundlikku hinnangut ja soovitusi nende edasiseks parandamiseks liidu koostöö ja poliitilise dialoogi raames kolmandate riikidega. Eelkõige arendatakse kahepoolse programmide koostamise ning EIDHRI projektide vaheliste täiendavate meetmetega edasi lähenemisviisi, mis hõlmab valmistuskli kõikide etappe, kaasa arvatud järelmeetmeid.

5. Eesmärk 5 — sihttoetus olulisematele jõududele ja protsessidele, sealhulgas rahvusvahelistele ja piirkondlikele inimõiguste valdkonna vahenditele ja mehhanismidele

Üldeesmärk on tugevdada vastavalt liidu poliitilistele prioriteetidele inimõiguste edendamise ja kaitse, õiguse, õigusriigi ning demokraatia rahvusvahelist ja piirkondlikku raamistikku.

Sellele eesmärgile suunatud meetmed hõlmavad tegevust kohaliku kodanikuühiskonna poolt ELi inimõigustealasest dialoogi antava panuse toetamiseks (kooskõlas asjaomaste ELi suunistega) ning inimõiguste- ja rahvusvahelise kriminaalõiguse valdkonna rahvusvaheliste ja piirkondlike vahendite ja mehhanismide, sealhulgas Rahvusvahelise Kriminaalkohtu arendamiseks ja rakendamiseks. Erilist tähelepanu pööratakse kõnealuste mehhanismide edendamisele ja järelevalvele kodanikuühiskonna poolt.

Euroopa Komisjoni avaldus Euroopa Parlamendiga peetava strateegilise dialoogi kohta ⁽¹⁾

ELi lepingu artikli 14 kohaselt peab Euroopa Komisjon Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 235/2014 (millega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste edendamiseks kogu maailmas) kavandamise alustamist ja vajaduse korral pärast esialgset konsulteerimist asjaomaste abisaajatega. Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad riigi/piirkonna kohta ette nähtud soovituslikud eraldised, riigi/piirkonna prioriteedid, võimalikud tulemused, soovituslikud eraldised jaotatuna geograafiliste programmide prioriteetidele ning abi üksikasjalikud sätted (*). Euroopa Komisjon esitab Euroopa Parlamendile olemasolevad asjakohased programmdokumendid, milles sisalduvad temaatilised prioriteedid, võimalikud tulemused, abi üksikasjalikud sätted (*) ja kõnealustele prioriteetidele temaatilistes programmides ette nähtud eraldised. Euroopa Komisjon võtab arvesse Euroopa Parlamendi seisukohta selles küsimuses.

Euroopa Komisjon peab Euroopa Parlamendiga strateegilist dialoogi vahearuande koostamisel ning enne programmdokumentide põhjalikku läbivaatamist käesoleva määruse kehtivusajal.

Euroopa Parlamendi palvel selgitab Euroopa Komisjon, mil määral on parlamendi märkusi programmdokumentides arvesse võetud, ja muid strateegilise dialoogi järelmeetmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni esindab asjaomane volinik.

(*) Vajaduse korral.

Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus valimisvaatlusmissioonide kohta

Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon rõhutavad Euroopa Liidu valimisvaatlusmissioonide olulist panust liidu välispoliitikasse demokraatia toetamiseks partnerriikides. ELi valimisvaatlusmissioonid aitavad suurendada valimisprotsesside läbipaistvust ja usaldusväärsust ning annavad valimistele asjatundlikku hinnangut ja soovitusi nende parandamiseks ELi ja partnerriikide vahelise koostöö ja poliitilise dialoogi raames. Sellega seoses lepivad Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon kokku selles, et ajavahemikul 2014–2020 tuleks olenevalt aasta valimisprioriteetidest eraldada kuni 25 % Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 235/2014 (millega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste edendamiseks kogu maailmas) eelarvest ELi valimisvaatlusmissioonidele.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 236/2014,

11. märts 2014,

milles sätestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 209 lõiget 1 ja artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽¹⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit peaks vastu võtma tervikliku kogumi välistegevuse rahastamisvahendeid, mis hõlmavad mitmesuguseid välistegevusega seotud poliitikavaldkondi ning mille rakendamine nõuab konkreetseid ühiseid eeskirju ja menetlusi. Kõnealused välistegevuse rahastamisvahendid aastateks 2014 kuni 2020 on: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 233/2014 ⁽³⁾ loodud arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 235/2014 ⁽⁴⁾ loodud Euroopa rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste jaoks („EIDHR“), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 232/2014 ⁽⁵⁾ loodud Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 230/2014 ⁽⁶⁾ loodud stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 231/2014 ⁽⁷⁾ loodud

ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 234/2014 ⁽⁸⁾ loodud partnerluse rahastamisvahend koostöök kolmandate riikidega (edaspidi „rahastamisvahendid“).

- (2) Ühised eeskirjad ja menetlused peaksid olema kooskõlas liidu üldeelarve suhtes kohaldatavate finantseeskirjadega, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 966/2012, ⁽⁹⁾ sealhulgas komisjoni ⁽¹⁰⁾ vastu võetud asjaomaste eeskirjadega nimetatud määruse rakendamiseks.
- (3) Rahastamisvahendite puhul on tavaliselt sätestatud, et nende alusel rahastatavad meetmed peaksid olema hõlmatud mitmeaastase suunava programmitööga, millega nähakse ette raamistik rahastamisotsuste vastuvõtmiseks kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 182/2011 ⁽¹¹⁾ sätestatud menetlustega.
- (4) Rahastamisotsused tuleks teha iga-aastaste või mitmeaastaste tegevusprogrammide ja üksikmeetmetena, kui järgitakse mitmeaastase suunava programmitööga ettenähtud kavandamist; erimeetmetena, kui seda nõuavad ettenägematud ja nõuetekohaselt põhjendatud vajadused või asjaolud; ning toetusmeetmetena. Toetusmeetmeid võib vastu võtta kas iga-aastase või mitmeaastase tegevusprogrammi osana või väljaspool suunava programmitöö dokumentide reguleerimisala.
- (5) Rahastamisotsused peaksid lisa sisaldama iga meetme kirjeldust, milles on täpsustatud selle eesmärgid, peamised tegevused, oodatavad tulemused, rakendusmeetodid, eelarve ja kavandatud ajakava, mis tahes seonduvad toetusmeetmed ja järelevalve kord, ning need tuleks heaks kiita kooskõlas määruses (EL) nr 182/2011 sätestatud menetlustega.

⁽¹⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 110.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta otsus.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 233/2014, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020 (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 44).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 235/2014, millega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste jaoks kogu maailmas (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 85).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 232/2014, millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 27).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 230/2014, millega luuakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 1).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 231/2014, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II) (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 11).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 234/2014, millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostöök kolmandate riikidega (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 77).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽¹⁰⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (6) Võttes arvesse, et asjaomased rakendusaktid on seotud poliitika kavandamise ja rahaliste vahendite kasutamisega ning neil on mõju eelarvele, tuleks nende vastuvõtmisel kasutada kontrollimenetlust, välja arvatud üksikmeetmete ja erimeetmete puhul, mis jäävad allapoole eelnevalt kindlaks määratud künniseid. Komisjon peaks aga vastu võtma viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, kui see on tungiva kiireloomulisuse tõttu nõuetekohaselt põhjendatud seoses vajadusega liidu kiire reageerimise järele. Sellest tuleks nõuetekohaselt teavitada Euroopa Parlamenti kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 asjaomaste sätetega.
- (7) Kui rahastamisvahendite rakendamise juhtimine tehakse ülesandeks finantsvahendajale, tuleks komisjoni otsusega reguleerida eelkõige riskide jagamine, läbipaistvus, rakendamise eest vastutava vahendaja tasustamine, rahaliste vahendite kasutamine ja taaskasutamine, võimalik kasum ning aruandluskohustused ja kontrollimehhanismid, võttes arvesse määruse (EL, Euratom)nr 966/2012 asjaomaseid sätteid.
- (8) Liit peaks otsima võimalusi olemasolevate vahendite kõige tõhusamaks kasutamiseks, et saavutada välistegevuses optimaalne mõju. See tuleks saavutada liidu välistegevuse rahastamisvahendite sidususe ja täiendavuse abil ning nende rahastamisvahendite ja liidu muude poliitika-meetmete vahel koostoime loomise kaudu. Lisaks peaks see hõlmama nende rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist ja asjakohasel juhul selliste rahastamisvahendite kasutamist, mille toimel mõju suureneb.
- (9) Euroopa Liidu lepingu (Eli leping) artikli 21 kohaselt peab liidu tegevus rahvusvahelisel tasandil juhinduma samadest põhimõtetest, mille alusel liit ise on loodud, arenenud ja laienenud ning mida ta püüab maailmas edendada, nimelt demokraatia, õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ja jagamatus, inimväärikuse austamine, võrdsus ja solidaarsus ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete austamine.
- (10) Kooskõlas kohustustega, mis liit võttis 3. ja 4. kõrgetasemelisel abi tõhususe foorumil (2008 Accras ja 2011 Pusanis), ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee („OECD arenguabi komitee“) soovitusel vähim arenenud riikidele ja suure võlakoor-musega vaestele riikidele antava ametliku arenguabi lahtisidumise kohta peaks komisjon võimalikult suurel määral kaotama lisatingimused liidu abi andmisel, sealhulgas uuenduslike rahastamismehhanismide kasutamisel, ja edendama partnerriikide üksuste osalemist hangetel.
- (11) Et tagada liidu abi nähtavus nii abisaajariikide kodanike kui ka liidu kodanike jaoks, tuleks vajaduse korral teha sobivate vahendite abil sihipärast teavitustööd.
- (12) Rahastamisvahendite raames toimuv liidu välistegevus peaks aitama kaasa (väljundeid, tagajärgi ja mõju hõlmavate) selgete tulemuste saavutamisele liidu välistegevusega seotud rahalist abi saavates riikides. Kui see on võimalik ja asjakohane, tuleks liidu välistegevuse tulemusi ja lõikes 1 osutatud konkreetse rahastamisvahendi tõhusust jälgida ja hinnata eelnevalt kindlaks määratud selgete, läbipaistvate ning vajaduse korral riigipõhiste ja mõõdetavate näitajate alusel, mida on kohandatud vastavalt asjaomase rahastamisvahendi eripärale ja eesmärkidele.
- (13) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmete kaudu, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, samuti kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral karistusi. Kõnealused meetmed tuleks ellu viia kooskõlas rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega sõlmitud kokkulepetega.
- (14) Tuleks kehtestada sätted, milles käsitletakse rahastamis-meetodeid, liidu finantshuvide kaitset, kodakondsust ja päritolureegleid, meetmete hindamist, aruandlust ja läbi vaatamist ning rahastamisvahendite hindamist.
- (15) Ilma et see piiraks kooskõlas Eli lepingu artikliga 11 kõigil tasanditel kodanikuühiskonna organisatsioonidega loodud koostöömehhanismide toimimist, on abisaajariikide sidusrühmadel, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja kohalikel omavalitsustel, liidu välispoliitika seoses oluline roll. Rakendamise protsessi ajal, eelkõige käesoleva määruse alusel võetud meetmete ettevalmistamise, elluviimise, järelevalve ja hindamise puhul on oluline nendega nõuetekohaselt konsulteerida, et tagada nende sisukas roll selles protsessis, ja võtta nõuetekohaselt arvesse nende eripära.

(16) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 208, artikli 209 lõikega 3 ja artikliga 212 ning vastavalt Euroopa Investeerimispannga (EIP) põhikirjas ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 1080/2011⁽¹⁾ sätestatud tingimustele toetab EIP selliste meetmete rakendamist, mis on vajalikud liidu arengu- ja muu välispoliitika eesmärkide saavutamiseks, ning ta tegutseb liidu välisabi rahastamisvahendeid täiendaval viisil. Tuleks haarata kinni võimalustest kombineerida EIP poolne rahastamine liidu eelarveliste vahenditega. EIPga konsulteeritakse vajaduse korral liidu programmitöö käigus.

(17) Rahvusvahelised organisatsioonid ja arenguasutused teevad rutiinselt koostööd mittetulundusühenduste kui rakenduspartneritega ning nad võivad nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel kasutada nimetatud ühendusi eelarve rakendamiseks. Erandina määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punktist c peaks käesolev määrus sisaldama sätteid, mis võimaldavad teha selliste ülesannete täitmise ülesandeks mittetulundusühendustele komisjoni suhtes kohaldatavate tingimustega samaväärsetel tingimustel.

(18) Partnerriikide arenguprotsesside omaluse ja välisabi jätkusuutlikkuse suurendamiseks ning kooskõlas liidu ja partnerriikide poolt rahvusvaheliselt võetud abi tõhususe alaste kohustustega peaks liit edendama võimaluse korral ja tegevuse olemust arvestades partnerriikide endi institutsioonide, süsteemide ja menetluste kasutamist.

(19) Eelarvetoetust kasutatakse tõhusalt vaesuse vähendamise ja riikide süsteemide kasutamise toetamiseks, abi ennustatavuse suurendamiseks ning arengupoliitika ja -reformide omaluse tugevdamiseks partnerriikides, kooskõlas Euroopa arengukonsensuse ja rahvusvahelise abi tõhususe tegevuskavaga ning nagu on rõhutatud Euroopa Parlamendi 5. juuli 2011. aasta resolutsioonis ELi eelarvest arenguriikidele antava toetuse tuleviku kohta, komisjoni 13. oktoobri 2011. aasta teatises „Muutuste kava ELi arengupoliitika mõju suurendamiseks” ning nõukogu 14. mai 2012. aasta järeldustes „Tulevane lähenemisviis kolmandatele riikidele antavale ELi eelarvetoetusele”. Ennustatud eelarvetoetuste väljamaksmine peaks sõltuma asjaomaste partnerriikidega kokkulepitud eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest. Liit peaks toetama seda laadi liidu rahalist abi saavates riikides

parlamentaarset kontrolli, auditivõimekuse, läbipaistvuse ja üldsuse teabele juurdepääsu arendamist.

(20) Liidu meetmeid, mille eesmärk on demokraatia põhimõtete edendamine ja demokratiseerimise tugevdamine, peaks olema võimalik rakendada muu hulgas toetuse andmise kaudu selles valdkonnas tegutsevatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja sõltumatutele institutsioonidele, nagu näiteks Euroopa demokraatia rahastu.

(21) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(22) On asjakohane viia käesoleva määruse kohaldamisaja vastavusse nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽²⁾ kohaldamisajaga. Seetõttu tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

RAKENDAMINE

Artikkel 1

Reguleerimise ja põhimõtted

1. Käesoleva määrusega sätestatakse eeskirjad ja tingimused liidu rahalise abi andmiseks meetmetele, sealhulgas tegevusprogrammidele ja muudele meetmetele, järgmiste aastateks 2014–2020 sätestatud välistegevuse rahastamisvahendite alusel: arengukoostöö rahastamisvahend, rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste jaoks kogu maailmas (EIDHR), Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, ühinemisele abi rahastamisvahend (IPA II) ja partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega, edaspidi koos „rahastamisvahendid” ja eraldi „rahastamisvahend”.

Käesolevas määruses käsitatakse viidet „riikidele” olenevalt kontekstist viitena territooriumitele või piirkondadele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta otsus nr 1080/2011/EL, millega antakse Euroopa Investeerimispanngale ELi tagatis liiduvälisetele projektidele antavatest laenudest ja laenuagatistest tekkida võiva kahjumi puhuks ning tunnustatakse kehtetuks otsus nr 633/2009/EÜ (ELT L 280, 27.10.2011, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT 347, 20.12.2013, lk 884).

2. Käesolev määrus ei ole kohaldatav selliste meetmete rakendamise suhtes, millega rahastatakse programmi Erasmus+ määruse (EL) nr 233/2014, määruse (EL) nr 232/2014, määruse (EL) nr 231/2014 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 234/2014 alusel. Neid meetmeid rakendatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1288/2013⁽¹⁾ kohaldatavas rahastamisvahendis osutatud suunava programmitöö dokumentide alusel, tagades seejuures kooskõla nende määrustega.

3. Komisjon tagab meetmete rakendamise kooskõlas kohaldatava rahastamisvahendi eesmärkidega, kaitstes tõhusalt liidu finantshuve. Rahastamisvahendite alusel antud liidu rahaline abi vastab finantsmääruses sätestatud eeskirjadele ja menetlustele, sest määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 moodustab rahastamisvahendite rakendamise peamise finants- ja õigusraamistikku.

4. Komisjon kasutab käesoleva määruse kohaldamisel kõige tulemuslikumaid ja tõhusamaid rakendusmeetodeid. Kui see on meetme laadi arvesse võttes võimalik ja asjakohane, siis eelistab komisjon ka kõige lihtsamate menetluste kasutamist.

5. Lõiget 4 arvesse võttes eelistab komisjon käesoleva määruse kohaldamisel partnerriikide süsteemide kasutamist, kui see on meetme laadi arvesse võttes võimalik ja asjakohane.

6. Liit püüab partnerriikide ja -piirkondadega peetava dialoogi ja tehtava koostöö põhjal, kui see on asjakohane, edendada, arendada ja toetada demokraatiat ning õigusriigi, inimõiguste ja põhivabaduste põhimõtete austamist, millele liit on rajatud. Liit integreerib need põhimõtted rahastamisvahendite rakendamisse.

Artikkel 2

Tegevusprogrammide, üksikmeetmete ja erimeetmete vastuvõtmine

1. Komisjon võtab vastu iga-aastased tegevusprogrammid, tuginedes, kui see on kohaldatav, asjaomases rahastamisvahendis osutatud suunava programmitöö dokumentidele. Komisjon võib kooskõlas artikli 6 lõikega 3 võtta vastu ka mitmeaastased tegevusprogrammid.

Tegevusprogrammides määratakse iga meetme puhul kindlaks taotletavad eesmärgid, oodatavad tulemused ja peamised tegevused, rakendusmeetodid, eelarve ja kavandatud ajakava, mis tahes seonduvad toetusmeetmed ja järelevalve kord.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013 millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 50).

Vajaduse korral võidakse meede vastu võtta üksikmeetmena enne või pärast iga-aastaste või mitmeaastaste tegevusprogrammide vastuvõtmist.

Ettenägematute ja nõuetekohaselt põhjendatud vajaduste või asjaolude korral, juhul kui neid ei ole võimalik rahastada mõnest asjakohasemast allikast, võib komisjon vastu võtta erimeetmed, mida ei ole suunava programmitöö dokumentides ette nähtud, sealhulgas meetmed hõlbustamiseks üleminekut hädaabilt pikaajalisele arenguga seotud tegevusele või meetmetele, et inimesi paremini korduvate kriisidega toimetulemiseks ette valmistada.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 ettenähtud tegevusprogrammid ning üksikmeetmed ja erimeetmed võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Lõikes 2 osutatud menetluse järgimine ei ole nõutav järgmistel juhtudel:

- a) üksikmeetmed, mille puhul liidu rahaline abi ei ületa 5 miljonit eurot;
- b) erimeetmed, mille puhul liidu rahaline abi ei ületa 10 miljonit eurot;
- c) tegevusprogrammide, üksikmeetmete ja erimeetmete tehniliste muudatuste puhul. Tehnilised muudatused on kohandamised, näiteks:
 - i) rakendusaja pikendamine,
 - ii) eraldiste ümberjaotamine iga-aastasest või mitmeaastasest tegevusprogrammis sisalduvate meetmete vahel, või
 - iii) iga-aastaste või mitmeaastaste tegevusprogrammide ja üksik- või erimeetmete eelarve suurendamine või vähendamine mitte rohkem kui 20 % võrra võrreldes esialgse eelarvega ning mis ei ületa 10 miljonit eurot,

tingimusel et sellised muudatused ei mõjuta märkimisväärselt asjaomase meetme eesmärke.

Käesoleva lõike alusel vastu võetud meetmetest teavitatakse artiklis 16 osutatud asjakohase komitee kaudu Euroopa Parlamenti ja liikmesriike ühe kuu jooksul alates nende vastuvõtmisest.

4. Tegevusprogrammide ja üksikmeetmetega seotud lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi alusel tehtava piiriülese koostöö suhtes.

5. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, nagu kriisiolukorra või otsese ohu puhul demokraatialle, õigusriigile, inimõigustele või põhivabadustele, võib komisjon vastu võtta üksik- või erimeetmed või kehtivate tegevusprogrammide ja meetmete muudatused kooskõlas artikli 16 lõikes 4 osutatud menetlusega.

6. Projekti tasandil viiakse läbi asjakohane keskkonnaalane sõelumine, sealhulgas seoses kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse alase mõjuga, kooskõlas kohaldatavate liidu seadusandlike aktidega, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/92/EL⁽¹⁾ ja nõukogu direktiiviga 85/337/EMÜ⁽²⁾, mis hõlmab asjakohasel juhul keskkonnamõju hindamist keskkonnatundlike projektide, eelkõige uute suurte infrastruktuuride puhul. Kui see on asjakohane, kasutatakse valdkondlike programmide elluviimisel keskkonnamõju strateegilist hindamist. Tagada tuleb huvitatud sidusrühmade kaasamine keskkonnamõju hindamistesse ja üldsuse juurdepääs nende tulemustele.

7. Programmide ja projektide väljatöötamisel ja elluviimisel võetakse nõuetekohaselt arvesse puudega inimeste juurdepääsetavusega seonduvaid kriteeriume.

Artikkel 3

Toetusmeetmed

1. Liidu rahalistest vahenditest võib katta rahastamisvahendite rakendamise ja nende eesmärkide saavutamise kulud, sealhulgas kulutused selliseks rakendamiseks otseselt vajaliku ettevalmistamise, järelemeetmete võtmise, järelevalve, auditi ja hindamisega seotud haldustoele, samuti liidu delegatsioonide kulud rahastamisvahendite alusel rahastatavate tegevuste haldamiseks vajalikele haldustoele.

2. Tingimusel et punktides a, b ja c loetletud tegevused on seotud meetme kaudu rakendatud kohaldatava rahastamisvahendi üldeesmärkidega, võib liidu rahastamine hõlmata järgmist:

- a) uuringud, koosolekud, teavitamine, teadlikkuse suurendamine, koolitus, saadud kogemuste ja parimate tavade ettevalmistamine ja vahetamine, teabe avaldamine ning muud meetmete haldamiseks vajaliku haldus- ja tehnilise toega seotud kulud;
- b) teadustegevus ja uurimused asjakohastel teemadel ning nende tulemuste levitamine;
- c) teavitus- ja teabevahetusmeetmete, sealhulgas kommunikatsioonistrateegiate väljatöötamise ja liidu poliitilistest prioriteetidest teavitamisega seotud kulud.

3. Toetusmeetmeid võib rahastada ka väljaspool suunava programmitöö dokumentide reguleerimisala. Kui nii on ette nähtud, võtab komisjon toetusmeetmed vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiiv 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, 5.7.1985, lk 40).

Kontrollimenetlust ei kohaldata selliste toetusmeetmete vastuvõtmise korral, mille puhul liidu rahaline abi ei ületa 10 miljonit eurot.

Toetusmeetmetest, mille puhul liidu rahaline abi ei ületa 10 miljonit eurot, teavitatakse artiklis 16 osutatud asjakohase komitee kaudu Euroopa Parlamenti ja liikmesriike ühe kuu jooksul alates nende vastuvõtmisest.

II JAOTIS

RAHASTAMISMEETODEID KÄSITLEVAD SÄTTED

Artikkel 4

Üldised rahastamissätted

1. Liidu rahalist abi võib anda määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ettenähtud rahastamisliikide teel ning eelkõige:

- a) toetustena;
- b) teenuste, asjade või ehitustööde hankelepingutena;
- c) üldise või sektoripõhise eelarvetoetusena;
- d) maksetena komisjoni poolt asutatud usaldusfondidesse, kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikliga 187;
- e) selliste finantsinstrumentidena nagu laenud, tagatised, omakapital või kvaasiomakapital, investeeringud või osalused ja riskijagamisvahendid, võimaluse korral Euroopa Investeermispanga (kooskõlas tema otsuse nr 1080/2011/EL kohaste välisvolitusega), mitmepoolse Euroopa finantsasutuse, näiteks Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga, või kahepoolse Euroopa finantsasutuse, näiteks kahepoolse arengupanga juhtimisel, ühendades sellise toetuse võimaluse korral lisatoetustega muudest allikatest.

2. Lõike 1 punktis c osutatud liidu eelarvetoetus tugineb mõlemapoolsele vastutusele ja ühistele põhiväärtustele ning selle eesmärk on tugevdada lepingul põhinevaid partnerlusi liidu ja partnerriikide vahel, et edendada demokraatiat, inimõigusi ja õigusriiki, toetada jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vaesuse kaotamist.

Esimese lõigu punktis c osutatud otsus üldise või sektoripõhise eelarvetoetuse andmise kohta peab tuginema liidu poolt heakskiidetud eelarvetoetuse poliitikale, selgele rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide kogumile ning riskide ja kasu hoolikale hindamisele.

Üks peamisi tegureid nimetatud otsuse juures on partnerriikide pühendumuse, tulemuste ja edusammude hindamine demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi seisukohalt. Üldine või sektori-põhine eelarvetoetus peab olema diferentseeritud, et paremini vastata partnerriigi poliitilisele, majanduslikule ja sotsiaalsele kontekstile, võttes arvesse ebakindlaid olukordi.

Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 186 kohaselt üldise või sektoripõhise eelarvetoetuse andmise korral määrab komisjon selgelt kindlaks sellise abi andmise tingimused ja jälgib nende täitmist ning toetab parlamentaarse kontrolli ja auditivõimekuse arendamist ning läbipaistvuse suurendamist ja üldsuse teabele juurdepääsu parandamist. Esimese lõigu punktis c osutatud üldise või sektoripõhise eelarvetoetuse väljamaksmise tingimuseks on rahuldavad edusammud asjaomase partnerriigiga kokkulepitud eesmärkide saavutamisel.

3. Üksus, kellele on tehtud ülesandeks rakendada lõike 1 punktis e osutatud rahastamisvahendeid, täidab määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 nõudeid ning järgib liidu vahendite kasutamise ja sellekohase aruandlusega seonduvaid liidu eesmarke, standardeid, poliitikameetmeid ja parimaid tavasid.

Nimetatud rahastamisvahendeid võib rakendamise ja aruandluse eesmärgil rahastuteks rühmitada.

Kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 võib liidu rahalist abi anda ka toetusena rahvusvahelistele, piirkondlikele või riiklikele fondidele, näiteks fondidele, mille on loonud või mida haldavad EIP, liikmesriigid või partnerriigid ja -piirkonnad või rahvusvahelised organisatsioonid, et suurendada mitme rahastaja poolset ühisrahastamist, või mille on rajanud üks või mitu rahastajat projektide ühiseks rakendamiseks.

4. Vajaduse korral edendatakse liidu finantsasutuste vastastikust juurdepääsu muude organisatsioonide poolt loodud finantsinstrumentidele.

5. Lõikes 1 osutatud liidu rahalise abi andmise korral võtab komisjon, kui see on asjakohane, kõik vajalikud meetmed liidu rahalise toetuse nähtavuse tagamiseks. Need meetmed hõlmavad nähtavusega seonduvate nõuete kehtestamist liidu rahaliste vahendite saajate suhtes, välja arvatud põhjendatud juhtudel. Komisjon vastutab nende nõuete saajatepoolse täitmise seire eest.

6. Kõik ühe rahastamisvahendi raames tekkinud tulud eraldatakse kõnealusele rahastamisvahendile sihtotstarbelise sisetuluna. Komisjon analüüsib iga viie aasta tagant olemasolevate rahastamisvahendite panust liidu eesmärkide saavutamisse ja nende rahastamisvahendite tõhusust.

7. Nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012, rakendab liidu rahalist abi komisjon kas otse oma talituste, liidu delegatsioonide ja rakendusametite kaudu, koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise kaudu, või kaudselt, tehes eelarve täitmise määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 loetletud üksuste

ülesandeks. Nimetatud üksused tagavad järjepidevuse liidu välispoliitikaga ja võivad anda eelarve täitmisega seotud ülesanded muudele üksustele komisjonile kohaldatavate tingimustega samaväärsetel tingimustel.

Nad täidavad igal aastal määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõike 5 kohased kohustused. Auditoriamus, kui see on nõutav, esitatakse ühe kuu jooksul alates aruande ja liidu vahendite haldaja kinnituse esitamisest ning seda võetakse komisjoni kinnituses arvesse.

Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis ii osutatud rahvusvahelised organisatsioonid ja nimetatud määruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktides v ja vi osutatud liikmesriikide asutused, kellele komisjon on delegeerinud eelarve täitmisega seotud ülesandeid, võivad samuti delegerida eelarve täitmisega seotud ülesandeid sobiva tegutsemis- ja finantsuutlikkusega mittetulundusühendustele komisjoni suhtes kohaldatavate tingimustega samaväärsetel tingimustel.

Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõikes 2 sätestatud kriteeriume täitvaid üksusi käsitatakse finantsmääruse artiklis 139 osutatud valikukriteeriumitele vastavaks.

8. Käesoleva artikli lõikes 1 ning artikli 6 lõikes 1 viidatud rahastamisliikide ning käesoleva artikli lõikes 3 osutatud rakendusmeetodite valimisel lähtutakse sellest, kas nende kaudu on võimalik saavutada konkreetseid meetme eesmarke, ja nende võimest tulemusi saavutada, võttes eelkõige arvesse kontrollimisega seotud kulusid, halduskoormust ja ennustatud mittevastavuste riski. Toetuste puhul kaalutakse selle raames ühekordsete maksete, kindlasummaliste maksete ja ühikukulude astmestiku kasutamist.

9. Rahastamisvahendite alusel rahastatavaid meetmeid võib rakendada paralleelse või ühise kaasrahastamise teel.

Paralleelse kaasrahastamise korral jagatakse meede mitmeks selgelt eristatavaks osaks, millest igaüks rahastab erinev kaasrahastav partner nii, et rahastamise lõppkasutust on alati võimalik kindlaks teha.

Ühise kaasrahastamise puhul jaotatakse meetme kogukulud kaasrahastavate partnerite vahel ning vahendid ühendatakse nii, et meetme konkreetsete tegevuste rahastamisallikat ei ole hiljem enam võimalik kindlaks teha. Sellisel juhul järgitakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 35 sätestatud toetus- ja hankelepingute tagantjärele avalikustamise puhul selle volitatud üksuse eeskirju, kellele eelarve täitmisega seotud ülesanded on delegeeritud, kui sellised eeskirjad on olemas.

10. Käesoleva artikli lõikes 1 või artikli 6 lõikes 1 osutatud rahastamisliike kasutades võib liidu ja tema partnerite koostöö toimuda muu hulgas järgmises vormis:

- a) kolmepoolsed kokkulepped, mille kaudu liit koordineerib partnerriigile või -piirkonnale antavat abi kolmandate riikidega;
- b) halduskoostöö meetmed, näiteks liikmesriigi ja partnerriigi või -piirkonna avalike asutuste, kohalike asutuste, riigiasutuste või avalikke teenuseid osutavate eraõiguslike üksuste vaheline mestimine, samuti liikmesriikide lähetatud avaliku sektori eksperte ning nende piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi kaasavad koostöömeetmed;
- c) toetus avaliku ja erasektori partnerluse loomiseks ja haldamiseks vajalike kulude rahastamiseks;
- d) valdkondlikku poliitikat toetavad programmid, millega liit toetab partnerriigi valdkondlikke programme;
- e) Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi ja IPA II puhul riikide liidu programmides ja ametites osalemise kulude katmine;
- f) intressitoetused;
- g) rahastamine liidu asutustele toetuste andmise kaudu.

11. Kui komisjon töötab koos abisaajariikide sidusrühmadega, võtab ta rahastamise viisi, osaluse liigi, toetuse andmise korra ja toetuste haldamise sätete kindlaksmääramisel arvesse nende sidusrühmade iseärasusi, sealhulgas vajadusi ja konteksti, eesmärgiga jõuda võimalikult paljude selliste sidusrühmadeni ja reageerida nende vajadustele kõige paremini. Julgustatakse erikorra, näiteks partnerluslepingute, alltoetuste lubamise, otserahastamise või piiratud rahastamiskõlblikkusega pakkumiskutsete või ühekordsete maksete kasutamist vastavalt määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012.

12. Liit kasutab ja jagab partnerriikidele üleminekuks ja reformiks antava toetuse raames oma liikmesriikide üleminekukogemusi ning saadud õppetunde, juhul kui see on asjakohane.

Artikkel 5

Maksud, tollimaksud ja muud lõivud

Liidu abi ei tehta eriomaseid makse, tollimakse ega muid lõive ega põhjusta nende kogumist.

Vajaduse korral peetakse kolmandate riikidega läbirääkimisi asjakohaste sätete üle, et vabastada liidu rahalise abi rakendamise meetmed maksudest, tollimaksudest ja muudest lõivudest. Vastasel korral on sellised maksud, tollimaksud ja muud lõivud rahastamiskõlblikud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 sätestatud tingimustel.

Artikkel 6

Rahastamise erisätted

1. Lisaks käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud rahastamisviisidele võib kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 anda järgmiste rahastamisvahendite alusel liidu rahalist abi ka järgmist liiki rahastamisena:

- a) arengukoostöö rahastamisvahendi ja naabruspoliitika rahastamisvahendi alusel võlakergendusena rahvusvaheliselt kokku lepitud võlakergendusprogrammide raames;
- b) arengukoostöö rahastamisvahendi ja stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi alusel erandjuhul valdkondlike ja üldiste impordiprogrammidena, mis võivad esineda järgmisel kujul:
 - i) valdkondlikud mitterahalised impordikavad;
 - ii) valdkondlikud impordikavad, millega nähakse ette välisvaluuta vastava valdkonna impordi rahastamiseks, või
 - iii) üldised impordikavad, mis näevad ette välisvaluuta mitmesuguseid tooteid hõlmava üldimpordi rahastamiseks;
- c) EIDHRi alusel otserahastamisena järgmisel viisil:
 - i) väikesed toetused inimõiguste kaitsjatele kiireloomuliste kaitsemeetmete rahastamiseks, mida antakse asjakohasel juhul ilma et selleks oleks vaja kaasrahastamist;
 - ii) toetused, mida antakse asjakohasel juhul ilma et selleks oleks vaja kaasrahastamist, meetmete rahastamiseks kõige raskemates tingimustes või olukordades, millele on osutatud määruse (EL) nr 235/2014 artikli 2 lõikes 4, kui konkursikutse avaldamine ei ole asjakohane. Niisugused toetused ei tohi olla suuremad kui 1 000 000 eurot ja nende kestus ei ületa 18 kuud, mida võib pikendada veel 12 kuu võrra juhul, kui nende rakendamine on seotud objektivsete ja ettenägematute takistustega;
 - iii) toetused ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroole ja Euroopa ülikoolidevahelisele inimõiguste ja demokraatiseerimise edendamise keskusele, mis pakub Euroopa inimõiguste ja demokraatiseerimise valdkonna magistriprogrammi ja ELi-ÜRO stipendiumiprogrammi, ning sellega seotud ülikoolide võrgustikule, mis pakuvad kraadiõpet inimõiguste valdkonnas, sealhulgas stipendiume kolmandate riikide üliõpilastele ja inimõiguste kaitsjatele.

2. Euroopa naabruspoliitika ja IPA II rahastamisvahendi alusel viiakse piiriülese koostöö programme ellu kasutades eelkõige eelarve täitmist koostöös liikmesriikidega või kaudset eelarve täitmist koos kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega. Üksikasjalikud eeskirjad sätestatakse määruse (EL) nr 232/2014 ja määruse (EL) nr 231/2014 alusel vastu võetud rakendusaktides.

3. Komisjon võib vastu võtta mitmeaastased tegevusprogrammid:

- a) kuni kolmeks aastaks korduvate meetmete korral;
- b) kuni seitsmeks aastaks IPA II korral.

Mitmeaastased kohustused peavad sisaldama sätteid, mis osutavad sellele, et muude kui algse kohustuse võtmise aasta puhul on kohustused hinnangulised ja sõltuvad tulevastest liidu iga-aastastest eelarvetest.

4. Euroopa naabruspoliitika ja IPA II rahastamisvahendi alusel võetavate rohkem kui üht eelarveaastat hõlmavate meetmete puhul võib eelarvelised kulukohustused jaotada mitme eelarveaasta peale.

Kui kohaldatavate eeskirjadega ei ole ette nähtud teisiti, vabastab komisjon sellisel juhul automaatselt kõik need programmi eelarvelised kulukohustused, mida ei ole kasutatud eel- või vahemaksete tegemiseks või mille kohta volitatud üksus ei ole esitanud tõendatud kuluaruannet või maksetaotlust eelarveliste kulukohustuste aastale järgneva viienda aasta 31. detsembriks.

5. IPA II alusel toimuva piiriülese koostöö eeskirjad, mille puhul kasutatakse eelarve täitmist koostöös liikmesriikidega, peavad olema kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1299/2013⁽²⁾ esitatud eeskirjadega.

Artikkel 7

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjon võtab vajalikud meetmed tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse eest ennetavate meetmetega, tõhusate kontrollidega ning juhul, kui avastatakse eeskirjade eiramise juhtumeid, aluse-tult väljamakstud summade sissenõudmise või, kui see on asjakohane, tagastamisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate haldus- ja rahaliste karistustega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1299/2013 erisätete kohta, milles käsitletakse Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist seoses eesmärgiga „Euroopa territoriaalne koostöö” (ELT L 347, 20.12.2013, lk 259).

2. Komisjonil või selle esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida või rahvusvaheliste organisatsioonide puhul kooskõlas asjaomaste organisatsioonidega saavutatud kokkulepetega kontrollida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusajaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, kellele on tehtud liidu vahenditest väljamakseid käesoleva määruse alusel.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teostada juurdlust, sealhulgas kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2013. aasta määruses (EL, Euratom) nr 883/2013⁽³⁾ ning nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽⁴⁾ sätestatud sätetele ja menetlustele, et teha kindlaks, kas käesoleva määruse alusel rahastatud toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, peavad käesoleva määruse rakendamise tulenevad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöökokkulepped, lepingud, toetuslepingud ja toetuse andmise otsused sisaldama sätteid, millega antakse komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile sõnaselge õigus viia vastavalt oma pädevusele läbi selliseid auditeid, kohapealseid kontrolle ja inspekteerimist.

III JAOTIS

EESKIRJAD KODAKONDSUSE KOHTA JA PÄRITOLUREGLID SEoses RIIGIHANGETE, TOETUSTE JA MUUDE ABI MÄÄRAMISE MENETLUSTEGA

Artikkel 8

Ühised eeskirjad

1. Käesoleva määruse alusel kolmandate isikute heaks rahastatavate meetmetega seotud hankelepingute, toetuste ja muu abi määramise menetlustes võivad osaleda kõik füüsilised isikud, kes on käesoleva jaotise kohase kohaldatava rahastamisvahendi puhul kindlaksmääratud rahastamiskõlblike riikide kodanikud ja juriidilised isikud, kelle tegelik asukoht on kõnealuses riigis, ja rahvusvahelised organisatsioonid.

Juriidilised isikud võivad hõlmata kohaliku, riikliku, piirkondliku ja rahvusvahelise tasandi kodanikuühiskonna organisatsioone, nagu valitsusvälised mittetulunduslikud organisatsioonid ja sõltumatud poliitilised fondid, kogukondlikud organisatsioonid ning erasektori mittetulundusühingud, institutsioonid ja organisatsioonid, ja nende võrgustikud.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

2. Meetmete puhul, mida kaasrahastatakse ühiselt koos partneri või muu doonoriga või mida rakendatakse koostöös liikmesriigiga toimuva eelarve täitmise kaudu või komisjoni asutatud usaldusfondi kaudu, on riigid, kes on rahastamiskõlblikud selle partneri, muu doonori või liikmesriigi eeskirjade alusel või kes on kindlaks määratud nimetatud usaldusfondi asutamiskõlblikud, samuti rahastamiskõlblikud.

Meetmete puhul, mida rakendatakse kaudse eelarve täitmise raames mõne määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktides ii kuni viii loetletud kategooriasse kuuluva volitatud üksuse kaudu, on samuti rahastamiskõlblikud riigid, kes on rahastamiskõlblikud asjaomase üksuse eeskirjade alusel.

3. Meetmete puhul, mida rahastatakse ühest rahastamisvahendist ja lisaks sellele veel mõnest liidu välistegevuse rahastamisvahendist, sealhulgas Euroopa Arengufondist, käsitatakse asjaomase rahastamisvahendi alusel kindlaksmääratud riike kõnealuse meetme jaoks rahastamiskõlblikena.

Ülemaailmset, piirkondlikku või piiriülest laadi meetmete puhul, mida rahastatakse ühest rahastamisvahendist, võib asjaomase meetmega hõlmatud riike, territooriume ja piirkondi käsitada kõnealuse meetme jaoks rahastamiskõlblikena.

4. Kõik käesoleva määruse alusel rahastatavate hankelepingute või toetuslepingute alusel ostetud asjad peavad pärinema mõnest rahastamiskõlblikust riigist. Need võivad siiski pärineda muust riigist, kui asjade ostusumma ei ületa konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse kasutamise piirmäära. Käesoleva määruse kohaldamisel vastab mõiste „pärimine” nõukogu määruse (EMÜ) nr 2913/92⁽¹⁾ artiklites 23 ja 24 ja muudes mittesooduspäritolu reguleerivates liidu seadusandlikes aktides esitatud määratlustele.

5. Käesoleva jaotise sätteid ei kohaldata ja need ei tekita kodakondsusega seotud piiranguid füüsiliste isikute suhtes, kes töötavad rahastamiskõlbliku töövõtja või, kui see on asjakohane, alltöövõtja juures või on sõlminud temaga muu seadusliku lepingu.

6. Kui määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 näeb ette lepingu sõlmimise ühe pakkumuse alusel, tuleks kohalike võimekuste, turgude ja ostude edendamiseks eelistada kohalikke ja piirkondlikke töövõtjaid. Muudel juhtudel edendatakse kohalike ja piirkondlike töövõtjate osalemist kooskõlas nimetatud määruse asjaomaste sätetega.

⁽¹⁾ Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, 19.12.1992, lk 1).

7. Käesolevas jaotises sätestatud rahastamiskõlblikkust võib piirata taotlejate kodakondsuse, geograafilise asukoha või liigi põhjal, kui piirang on vajalik meetme spetsiifilise laadi ja eesmärgi tõttu ning see on vajalik meetme tõhusaks rakendamiseks. Sellised piirangud võivad kehtida eelkõige hankemenetluses osalemise kohta piiriülese koostöö meetmete puhul.

8. Füüsilised ja juriidilised isikud, kellega on sõlmitud leping, järgivad asjaomaseid keskkonnaalaseid õigusakte, sealhulgas mitmepoolseid keskkonnalepinguid ja rahvusvahelisel tasandil kokkulepitud tööõiguse põhireegleid⁽²⁾.

Artikkel 9

Rahastamiskõlblikkus arengukoostöö rahastamisvahendi, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi ja partnerluse rahastamisvahendi koostöökolmandate riikidega kohaselt

1. Arengukoostöö rahastamisvahendi, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi ja partnerluse rahastamisvahendi alusel on rahastamiskõlblikud järgmistest riikidest pärit pakkujad, taotlejad ja kandidaadid:

- liikmesriigid, määruse (EL) nr 231/2014 I lisas loetletud abisaajad ning Euroopa Majanduspiirkonna lepingu pooled;
- Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi puhul sellega hõlmatud partnerrriigid ja Venemaa Föderatsioon, kui asjaomane menetlus toimub mitme riigi ja piiriülese koostöö programmide raames, kus ta osaleb;
- OECD arenguabi komitee poolt avaldatud ametliku arenguabi saajate nimekirjas („ametliku arenguabi saajate nimekiri”) olevad arengumaad ja territooriumid, mis ei kuulu G20 riikide hulka, ning nõukogu otsuse 2001/822/EÜ⁽³⁾ reguleerimisalasse kuuluvad ülemeremaad ja -territooriumid;
- ametliku arenguabi saajate nimekirjas olevad arengumaad, mis kuuluvad G20 riikide hulka, ning muud riigid ja territooriumid, kui nad saavad käesoleva artikliga hõlmatud vahendite alusel abi liidu rahastatavatest meetmetest;

⁽²⁾ Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) tööõiguse põhireeglid, konventsioonid ühinemisvabaduse ja kollektiivläbirääkimiste kohta, sunniviisilise ja kohustusliku töö kaotamise kohta, töö saamisel ja kutsealale pääsemisel diskrimineerimise kaotamise kohta ning laste tööjõu kasutamise kaotamise kohta.

⁽³⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

- e) riigid, mille puhul komisjon on kehtestanud vastastikuse juurdepääsu välisabile. Vastastikuse juurdepääsu võib vähemalt ühe aasta pikkuseks piiratud ajaks anda juhul, kui riik loeb võrdsetel tingimustel rahastamiskõlblikuks liidust pärit üksused ja käesoleva artikliga hõlmatud rahastamisvahendite alusel rahastamiskõlblikud üksused. Komisjon teeb otsuse vastastikuse juurdepääsu ja selle kestuse kohta kooskõlas artikli 15 lõikes 2 viidatud nõuandemenetlusega, olles eelnevalt pidanud nõu asjaomase abisaajariigi või asjaomaste abisaajariikidega, ning
- f) OECD liikmesriigid lepingute puhul, mida rakendatakse ametliku arenguabi saajate nimekirjas olevas vähim arenenud riigis või suure võlakooormaga vaeses riigis.

2. Komisjon võib käsitada rahastamiskõlblikena mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate või mitterahastamiskõlbliku päritoluga asju juhul, kui:

- a) sellistel riikidel on abisaajate naaberriikidega traditsioonilised majandus-, kaubandus- või geograafilised sidemed või
- b) esineb pakiline vajadus toodete ja teenuste järele asjaomaste riikide turul, tooted ja teenused ei ole seal kättesaadavad või muudel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui rahastamiskõlblikkuse eeskirjade kohaldamine muudaks projekti, programmi või meetme elluviimise võimatuks või ülemäära raskeks.

3. Koostöös liikmesriigiga toimuva eelarve täitmise raames rakendatavate meetmete puhul on asjaomasel liikmesriigil, kellele komisjon on delegeerinud rakendusülesanded, õigus käsitada komisjoni nimel rahastamiskõlblikuna mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 2, ning mitterahastamiskõlbliku päritoluga tooteid, nagu on osutatud artikli 8 lõikes 4.

Artikkel 10

Rahastamiskõlblikkus IPA II alusel

1. Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA II) alusel on rahastamiskõlblikud järgmistest riikidest pärit pakkujad, taotlejad ja kandidaadid:

- a) liikmesriigid, määruse (EL) nr 231/2014 I lisas loetletud abisaajad, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu pooled ning Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendiga hõlmatud partnerriigid ning
- b) riigid, kelle puhul komisjon on kehtestanud vastastikuse juurdepääsu välisabile artikli 9 lõike 1 punktis e sätestatud tingimustel.

2. Komisjon võib käsitada rahastamiskõlblikena mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate

või mitterahastamiskõlbliku päritoluga tooteid juhul, kui esineb hädaolukord või tooted ja teenused ei ole asjaomaste riikide turul kättesaadavad, või muudel põhjendatud juhtudel, kui rahastamiskõlblikkuse eeskirjade kohaldamine muudaks projekti, programmi või meetme elluviimise võimatuks või ülemäära raskeks.

3. Koostöös liikmesriigiga toimuva eelarve täitmise raames rakendatavate meetmete puhul on asjaomasel liikmesriigil, kellele komisjon on delegeerinud rakendusülesanded, õigus käsitada komisjoni nimel rahastamiskõlblikuna mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 2, ning mitterahastamiskõlbliku päritoluga tooteid, nagu on osutatud artikli 8 lõikes 4.

Artikkel 11

Rahastamiskõlblikkus EIDHRI ning stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi alusel

1. Ilma et see piiraks artikli 8 lõikes 7 sätestatud meetme laadi ja eesmärkidega kaasnevaid piiranguid, on hankelepingute või toetuste määramise menetluses osalemine ja ekspertide töölevõtmine EIDHRI ning stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi raames võimalik piiranguteta.

2. EIDHRI raames on artikli 4 lõigete 1, 2 ja 3 ning artikli 6 lõike 1 punkti c kohaselt rahastamiskõlblikud järgmised üksused ja osalejad:

- a) kohaliku, riikliku, piirkondliku ja rahvusvahelise tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonid, sh valitsusvälised mittetulunduslikud organisatsioonid ja sõltumatud poliitilised fondid, kogukondlikud organisatsioonid ning erasektori mittetulundusühingud, institutsioonid ja organisatsioonid, ja nende võrgustikud;
- b) kohaliku, riikliku, piirkondliku ja rahvusvahelise tasandi avaliku sektori mittetulundusühingud, institutsioonid ja organisatsioonid ning võrgustikud;
- c) riiklikud, piirkondlikud ja rahvusvahelised parlamentaarsed organid, kui see on vajalik EIDHRI eesmärkide saavutamiseks ja juhul kui kavandatavat meetet ei ole võimalik rahastada mõne muu rahastamisvahendi raames;
- d) rahvusvahelised ja piirkondlikud valitsustevahelised organisatsioonid;
- e) füüsilised isikud, üksused, mis ei ole juriidilised isikud, ning põhjendatud erandjuhtudel muud üksused ja osalejad, keda ei ole nimetatud käesolevas lõikes, juhul kui see on EIDHRI eesmärkide saavutamiseks vajalik.

Artikkel 12

Meetmete järelevalve ja hindamine

1. Komisjon seirab oma meetmeid regulaarselt ja vaatab läbi oodatavate tulemuste saavutamisel tehtud edusammud, sealhulgas väljundid ja tagajärjed. Komisjon viib ka läbi oma valdkondlike poliitikate ning meetmete mõju ja tulemuslikkuse hindamise ja programmitöö tõhususe hindamise, kasutades selleks vajaduse korral sõltumatut välishindamist. Euroopa Parlamendi või nõukogu ettepanekuid sõltumatute välishindamiste läbiviimiseks võetakse nõuetekohaselt arvesse. Hindamised peaksid tuginema OECD arenguabi komitee hea tava põhimõtetele ning püüdma teha kindlaks, kas konkreetsed eesmärgid on täidetud, võttes juhul, kui see on asjakohane, arvesse sooliste võrdõiguslikkust, ja sõnastada soovitusi edasise tegevuse parandamiseks. Hindamised viiakse läbi eelnevalt kindlaks määratud selgete, läbipaistvate ning vajaduse korral riigipõhiste ja mõõdetavate näitajate alusel.

2. Komisjon saadab oma hindamisaruanded artiklis 16 osutatud asjakohase komitee kaudu Euroopa Parlamendile, nõukogule ja liikmesriikidele. Konkreetseid hindamisi võib liikmesriikide taotlusel arutada kõnealusel komitees. Arutelude tulemusi võetakse arvesse programmide kavandamisel ja vahendite eraldamisel.

3. Komisjon kaasab käesoleva määruse alusel antava liidu abi hindamise etappi sobilikus ulatuses kõik asjaomased sidusrühmad, ning võib, kui see on asjakohane, viia läbi ühiseid hindamisi liikmesriikidega ja arengupartneritega.

4. Artiklis 13 nimetatud aruandes kajastatakse peamisi saadud õppetunde ja varasemate aastate hindamistes toodud soovitusi järelemeetmeid.

IV JAOTIS

MUUD ÜHISED SÄTTED

Artikkel 13

Iga-aastane aruanne

1. Komisjon hindab liidu välistegevusega seotud rahalise abi meetmete rakendamisel tehtud edusamme ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule alates 2015. aastast iga-aastase aruande iga määruse eesmärkide saavutamise kohta, tuginedes näitajatele, millega mõõdetakse saadud tulemusi ja asjaomase rahastamisvahendi tõhusust. Aruanne esitatakse ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

2. Iga-aastane aruanne sisaldab teavet eelmisel aastal rahastatud meetmete, järelevalve ja hindamise tulemuste ning asjaomaste partnerite kaasamise kohta, samuti eelarveliste kulukohustuste ja maksete eraldiste täitmise kohta riigi, piirkonna ja koostöövaldkonna kaupa. Selles hinnatakse liidu rahalise abi tulemusi, kasutades võimaluse korral konkreetseid ja mõõdetavaid näitajaid abi rolli kohta rahastamisvahendite eesmärkide saavutamisel. Kui see on võimalik ja asjakohane, hinnatakse

arengukoostöö puhul aruandes ka abi tõhususe põhimõtete järgimist, sealhulgas uuenduslike finantsinstrumentide puhul.

3. 2021. aastal koostatav aastaaruanne sisaldab aastaid 2014–2020 käsitlevatest aastaaruannetest saadud konsolideeritud teavet kogu käesoleva määrusega reguleeritud rahastamise, sealhulgas sihtotstarbelise välistulu ja usaldusfondidele makstava toetuse kohta ning selles esitatakse kulutuste jaotus abisaajariikide, rahastamisvahendite, kulukohustuste ja maksete kaupa.

Artikkel 14

Kliimameetmed ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutused

Igal aastal hinnatakse kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kogukulutusi vastu võetud suunava programmitöö dokumentide põhjal. Rahastamisvahendite raames eraldatud rahaliste vahendite suhtes kohaldatakse OECD metoodikal põhinevat iga-aastast jälgimissüsteemi (nn Rio markerid), välistamata kättesaadavuse korral täpsemate metoodikate kasutamist, mis on integreeritud liidu programmide tulemusjuhtimise olemasolevatesse meetoditesse, et kvantifitseerida hindamistes ja iga-aastases aruandes kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutusi artikli 2 lõikes 1 viidatud tegevusprogrammide, üksikmeetmete ja erimeetmete tasandil.

Artikkel 15

Sidusrühmade kaasamine abisaajariikides

Kui see on võimalik ja asjakohane, tagab komisjon, et rakendamisprotsessi puhul konsulteeritakse nõuetekohaselt abisaajariikide asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike ametivõimudega või et nendega on nõuetekohaselt konsulteeritud ning et asjakohane teave on neile õigel ajal kättesaadav, et neil oleks selles protsessis oluline roll.

V JAOTIS

LÖPPSÄTTED

Artikkel 16

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistavad rahastamisvahendite alusel loodud komiteed. Nimetatud komiteed on komiteed määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Kui komitee arvamus tuleb saada kirjaliku menetluse teel, siis lõpetatakse kõnealune menetlus ilma tulemusteta, kui arvamus esitamise tähtaja jooksul komitee eesistuja niimoodi otsustab või kui seda nõutakse komitee liikmete lihthääletamusega.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamus tuleb saada kirjaliku menetluse teel, siis lõpetatakse kõnealune menetlus ilma tulemusteta, kui arvamuse esitamise tähtaja jooksul komitee eesistuja niimoodi otsustab või kui seda nõutakse komitee liikmete lihthäälteenamusega.

4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes nimetatud määruse artikliga 5.

Vastuvõetud otsus kehtib vastuvõetud või muudetud dokumendi, tegevusprogrammi või meetme kehtivusaja jooksul.

5. EIPd käsitlevate küsimuste korral võtab komitee toimingutest osa EIP vaatleja.

Artikkel 17

Vahearuanne ja rahastamisvahendite hindamine

1. Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembril 2017 vahearuanne iga rahastamisvahendi ja käesoleva määruse rakendamise kohta. Vahearuanne hõlmab ajavahemikku 1. jaanuar 2014 kuni 30. juuni 2017 ning keskendub iga rahastamisvahendi eesmärkide saavutamisele, tuginedes näitajatele, millega mõõdetakse saadud tulemusi ja rahastamisvahendite tõhusust.

Iga rahastamisvahendi eesmärkide saavutamiseks käsitletakse aruandes lisaks iga rahastamisvahendi lisaväärtust, lihtsustamise võimalusi, sisemist ja välist ühtsust, sealhulgas rahastamisvahendite vahelist täiendavust ja koostoimet, kõikide eesmärkide jätkuvat asjakohasust ning meetmete panust liidu järjepidevasse välistegevusse ja, kui see on asjakohane, aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvuga seotud liidu prioriteetide rakendamisse. Aruandes võetakse arvesse kõiki rahastamisvahendite pikaajalise mõju hindamise järeldusi ja tulemusi. Samuti antakse selles teavet eraldatavate vahendite avaldatava võimendava toime kohta iga rahastamisvahendi puhul.

Aruande koostamise konkreetne eesmärk on parandada liidu abi rakendamist. Selles antakse teavet rahastamisvahendite alusel rakendatud meetmeliikide pikendamise, muutmise või peatamise otsuste kohta.

Aruanne sisaldab ka asjakohastest aastaaruannetest saadud konsolideeritud teavet kogu käesoleva määrusega reguleeritud rahastamise, sealhulgas sihtotstarbelise välistulu ja liidu usaldusfondidele makstava toetuse kohta ning selles esitatakse kulutuste jaotus abisaajariikide, rahastamisvahendite, kulukohustuste ja maksete kaupa.

Komisjon koostab ajavahemikku 2014–2020 käsitleva lõpliku hindamisaruande järgmise rahastamisperioodi vahepealse läbi vaatamise raames.

2. Lõike 1 esimeses lõigus osutatud vahearuanne esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule, lisades sellele vajaduse korral seadusandlikud ettepanekud rahastamisvahendites ja käesolevas määruses vajalike muudatuste tegemiseks.

3. Eesmärkide saavutamise ulatuse hindamisel võetakse aluseks näitajate väärtus 1. jaanuaril 2014.

4. Komisjon palub partnerriikidel vastavalt abi tõhususega seotud rahvusvahelistele kohustustele esitada kõik andmed ja kogu teabe, mis võimaldaksid asjaomaseid meetmeid kontrollida ja hinnata.

5. Rahastamisvahendite tulemusi, mõju ja selle järjepidevust pikaajalises perspektiivis hinnatakse kooskõlas asjaomasel ajal kohaldatavate järelevalvet, hindamist ja aruandlust käsitlevate eeskirjade ja menetlustega.

Artikkel 18

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. märts 2014

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
Eesistuja
D. KOURKOULAS

Euroopa Komisjoni avaldus rakendusaktide kasutamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) teatavate eeskirjade rakendamiseks vajalike sätete kehtestamiseks

Euroopa Komisjon on seisukohal, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruses (EL) nr 236/2014 (millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused) sätestatud piiriüleste koostööprogrammide rakenduseeskirjade ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 232/2014 (millega kehtestatakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määruse (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) muude üksikasjalikumate rakenduseeskirjadega soovitakse täiendada põhiõigusakti ja seetõttu tuleks need vastu võtta delegeeritud õigusaktidena vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 290. Euroopa Komisjon ei ole kõnealuse määruse, nagu kaasseadusandjad selle tekstis kokku on leppinud, vastuvõtmise vastu. Siiski tuleb Euroopa Komisjon meelde, et piiritlemine Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 290 ja 291 vahel on praegu Euroopa Liidu Kohtus nn biotsiidide juhtumi raames läbivaatamisel.

Euroopa Komisjoni avaldus tagasimaksete kohta

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002) artikli 21 lõikes 5 sätestatud kohustustega lisab Euroopa Komisjon eelarveprojekti rea, millele on kantud sihtotstarbelised sisetulud ning võimaluse korral märgitud ka sellise tulu summa.

Eelarvepädevaid institutsioone teavitatakse kogunenud vahendite summast igal aastal eelarve kavandamise ajal. Eelarveprojekti võib kanda üksnes sellise sihtotstarbelise tulu, mille suurus on kindel.

Euroopa Parlamendi avaldus rahastamisvahendite raames antava abi peatamise kohta

Euroopa Parlament märgib, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 233/2014 (millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend ajavahemikuks 2014–2020), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 232/2014 (millega luuakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 234/2014 (millega luuakse partnerluse rahastamisvahend koostööks kolmandate riikidega) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014. aasta määrus (EL) nr 231/2014 (millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA II)) ei sisalda sõnaselgeid viiteid võimalusele abi peatada, kui abisaaja riik ei järgi asjaomases rahastamisvahendis sätestatud aluspõhimõtteid, eelkõige demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtteid.

Euroopa Parlament on seisukohal, et nende rahastamisvahendite raames antava abi peatamine muudaks seadusandliku tavamenetluse kohaselt kokku lepitud üldist rahastamiskava. Kaasseadusandja ja eelarvapädeva institutsioonina on Euroopa Parlamendil seega sellise otsuse korral õigus kasutada täielikult oma eelisõigusi.

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

NÕUKOGU MÄÄRUS (EURATOM) nr 237/2014,

13. detsembrini 2013,

millega luuakse tuumaohutuslase koostöö rahastamisvahend

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 203,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu määrusega (Euratom) nr 300/2007 ⁽²⁾ kehtestatud tuumaohutuslase koostöö rahastamisvahend on üks rahastamisvahenditest, millega nähakse ette otsetoetus Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) välispoliitikale.

(2) Liit on peamine kolmandatele riikidele majandus-, finants-, tehnilise, humanitaar- ja makromajandusliku abi andja. Käesolev määrus moodustab osa koostöö kavandamiseks ja abi osutamiseks ettenähtud raamistikust, mille eesmärk on toetada kolmandates riikides tuumaohutuse kõrge taseme, kiirguskaitse ning tuumamaterjali suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete rakendamise edendamist.

(3) Tšernobõli katastroof 1986. aastal rõhutas tuumaohutuse olulisust kogu maailmas. Fukushima Daiichi katastroof 2011. aastal kinnitas vajadust jätkata jõupingutusi tuumaohutuse parandamiseks ning saavutada kõrgeimad standardid. Elanikkonna elu ja tervist ähvardava ohu

kõrvaldamiseks vajalike ohutustingimuste loomiseks peaks ühendusel olema võimalik toetada tuumaohutust kolmandates riikides.

(4) Liidul, kes tegutseb oma liikmesriikidega ühise poliitika ja strateegiate alusel, on ainsana kriitiline mass, et reageerida üleilmsetele probleemidele, ning liidul on ka kõige paremad võimalused, et koordineerida koostööd kolmandate riikidega.

(5) Komisjoni otsusega 1999/819/Euratom ⁽³⁾ liitus ühendus 1994. aasta tuumaohutuse konventsiooniga. Komisjoni otsusega 2005/510/Euratom ⁽⁴⁾ liitus ühendus ka kasutatud tuumkütuse käitlemise ohutust ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitleva ühiskonventsiooniga.

(6) Tuumaohutuse ja selle reguleerimise jätkuva parandamise tagamiseks ja edendamiseks võttis nõukogu vastu direktiivi 2009/71/Euratom ⁽⁵⁾ ning direktiivi 2011/70/Euratom ⁽⁶⁾. Nimetatud direktiivid ja ühenduses tuumaohutuse ning radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemise alal kehtestatud ranged standardid on näited, mida võib kasutada, et julgustada kolmandaid riike võtma vastu sama ranged standardeid.

(7) Reguleeriva ja muu koostöö vormide edendamine tärkava turumajandusega riikidega ning liidu lähenemisviiside, eeskirjade, standardite ja tavade edendamine on Euroopa 2020. aasta strateegia välispoliitilised eesmärgid.

⁽¹⁾ 19. novembri 2013. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ Nõukogu 19. veebruari 2007. aasta määrus (Euratom) nr 300/2007, millega luuakse tuumaohutuslase koostöö rahastamisvahend (ELTL 81, 22.3.2007, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni 16. novembri 1999. aasta otsus 1999/819/Euratom Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) ühinemise kohta 1994. aasta tuumaohutuse konventsiooniga (EÜT L 318, 11.12.1999, lk 20).

⁽⁴⁾ Komisjoni 14. juuni 2005. aasta otsus 2005/510/Euratom Euroopa Aatomienergiaühenduse ühinemise kohta kasutatud tuumkütuse käitlemise ohutust ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitleva ühiskonventsiooniga (ELT L 185, 16.7.2005, lk 33).

⁽⁵⁾ Nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 2.7.2009, lk 18).

⁽⁶⁾ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 2.8.2011, lk 48).

- (8) Ühenduse liikmesriigid on kirjutanud alla tuumarelvale leviku tõkestamise lepingule ja selle lisaprotokollile.
- (9) Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu („Euratom-i asutamisleping“) 10. peatüki kohaselt teeb ühendus juba tihedat koostööd Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuriga (IAEA) nii tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete (Euratom-i asutamislepingu teise jaotise 7. peatükis sätestatud eesmärkide saavutamiseks) kui ka tuumaohutuse vallas.
- (10) Mitu rahvusvahelist organisatsiooni ja programmi nagu IAEA, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon/Tuumaenergia Agentuur (OECD/NEA), Euroopa Rekonsstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD) ja põhjamõõtme keskkonnapartnerlus (NDEP) järgivad eesmärke, mis on sarnased käesoleva määrusega sätestatud eesmärkidega.
- (11) Ühendusel on eelkõige vaja jätkata jõupingutusi tuumamaterjali tõhusate kaitsemeetmete rakendamise toetamiseks kolmandates riikides, toetudes ühenduse enda kaitsemeetmetele liidus.
- (12) Käesoleva määruse kohaldamisel peaks komisjon enne strateegiadokumendi ja mitmeaastaste sihtprogrammide väljatöötamist ja vastuvõtmist konsulteerima tuumaohutust reguleerivate asutuste Euroopa töörühmaga (ENSREG). Tegevusprogrammid peaksid vajadusel põhinema konsultatsioonidel, mida peetakse liikmesriikide riiklike reguleerivate asutustega, ja dialoogil, mida peetakse partnerriikidega.
- (13) Käesoleva määrusega sätestatud eesmärke toetavaid meetmeid tuleks samuti toetada, kasutades lisasünergia Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse raamprogrammide otsuste ja kaudsete meetmetega.
- (14) Rajatise ohutuse eest vastutavad käitaja ning riik, mille jurisdiktsiooni kõnealune rajatis kuulub.
- (15) Samal ajal kui liidu välisabi rahastamisvajadused suurenevad, piirab liidu majanduslik ja eelarveline olukord sellise abi jaoks kättesaadavaid vahendeid. Seepärast peaks komisjon püüdma kasutada olemasolevaid vahendeid kõige tõhusamal viisil, eriti võimendava mõjuga rahastamisvahendite kaudu. Võimendav mõju suureneb, kui võimaldatakse kasutada ja taaskasutada rahastamisvahendite raames investeeritud ja nende loodud rahalisi vahendeid.
- (16) Käesoleva määruse rakendamisel ühetaoliste tingimuste tagamiseks tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused.
- (17) Käesoleva määruse alusel toetatavate meetmete kavandamise ja rahastamisega seotud rakendamisvolitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾ mida tuleb kohaldada käesoleva määruse puhul, olenemata asjaolust, et selles ei osutata Euratom-i asutamislepingu artiklile 106a. Võttes arvesse nende rakendusaktide olemust, eeskätt nende poliitilist orientatsiooni ja finantsmõju, tuleb nende vastuvõtmiseks põhimõtteliselt kasutada nimetatud määruses sätestatud kontrollimenetlust, välja arvatud väikese finantsmahuga tehniliste rakendusmeetmete puhul. Komisjon peaks võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud tuumaõnnetuste või radioloogiliste tagajärgedega õnnetustega seonduvatel juhtudel (sealhulgas õnnetusjuhtumiga seotud kiiritus), kus ühenduselt oodatakse olukorra tungiva kiireloomulisuse tõttu kiiret reageerimist õnnetuste tagajärgede leevendamiseks.
- (18) Käesoleva määruse rakendamise suhtes tuleks vastavalt vajadusele kohaldada eeskirju ja menetlusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 236/2014⁽²⁾.
- (19) Liidul ja ühendusel on jätkuvalt ühtne institutsiooniline raamistik. Seetõttu on oluline tagada sidusus mõlema välistegevuse vahel. Euroopa välisteenistus peab vajadusel olema kaasatud käesoleva rahastamisvahendi alasesse programmitõesse ning seda kooskõlas nõukogu otsusega 2010/427/EL⁽³⁾.
- (20) Liit peaks otsima võimalusi olemasolevate vahendite kõige tõhusamaks kasutamiseks, et saavutada välistegevuses optimaalne mõju. See tuleks saavutada välistegevuse rahastamisvahendite siduse ja täiendavuse abil ning luues koostoime käesolevas määruses sätestatud vahendi, välistegevuse muude rahastamisvahendite ja liidu muude poliitikameetmete vahel. Lisaks peaks see hõlmama nende rahastamisvahendite raames välja töötatud programmide vastastikust tugevdamist.
- (21) Käesolev määrus asendab määruse (Euratom) nr 300/2007, mis kaotab kehtivuse 31. detsembril 2013,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märts 2014 määrus (EL) nr 236/2014, millega kehtestatakse liidu välistegevuse rahastamisvahendite rakendamise ühised eeskirjad ja menetlused (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 95).

⁽³⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Üldeesmärk

Liit rahastab meetmeid, millega toetatakse kolmandates riikides tuumaohutuse kõrge taseme, kiirguskaitse ning tuumamaterjali suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete rakendamise edendamist kooskõlas käesoleva määruse ja selle lisa sätetega.

Artikkel 2

Erieesmärgid

Käesoleva määruse alusel tehtaval koostööl on järgmised erieesmärgid:

1. tõhusa tuumaohutuskultuuri edendamine, kõrgeimate tuumaohutus- ja kiirguskaitsestandardite rakendamine ning tuumaohutuse jätkuv parandamine;
2. kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutus-tundlik ja ohutu käitlemine, nimelt transport, eeltöötlus, töötlemine, ladustamine ja kõrvaldamine, ning endiste tuumaobjektide ja -rajatiste dekomisjoneerimine ja saneerimine;
3. raamistike ja meetodikate väljatöötamine tuumamaterjali suhtes tõhusate ja tulemuslike kaitsemeetmete rakendamiseks kolmandates riikides.

Artikkel 3

Erimeetmed

1. Artikli 2 punktis 1 sätestatud eesmärki püütakse eelkõige saavutada järgmiste meetmete abil:

- a) toetuse andmine reguleerivatele asutustele ja tehnilistele tugiorganisatsioonidele ning;
- b) õigusraamistiku tugevdamine, eelkõige seoses tuumaelektrijaamade ja teiste tuumarajatiste läbivaatamise ja hindamise ning litsentsimis- ja järelevalvetegevusega;
- c) tõhusa õigusraamistiku, menetluste ja süsteemide edendamine, et tagada piisav kaitse radioaktiivsetest materjalidest, eelkõige kõrgaktiivsetest kiirgusallikatest lähtuva ioniseeriva kiirguse eest, ja selliste materjalide ohutu lõppladustamine;

d) tõhusa korra kehtestamine, et ära hoida radioloogiliste tagajärgedega õnnetusi (sealhulgas õnnetusjuhtumiga seotud kiiritus) ning nende toimumise korral leevendada selliseid tagajärgi (näiteks keskkonnaseire radioaktiivsete heidete korral, leevendus- ja saneerimismeetmete kavandamine ja rakendamine ning koostöö riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega õnnetusjuhtumiga seotud kiirituse korral), ning hädaolukorras tegutsemise kavandamise, selleks valmisoleku ja sellele reageerimise, kodanikukaitse ning rehabilitatsioonimeetmete jaoks;

e) toetuse osutamine tuumarajatiste ja -objektide ohutuse tagamisele seoses praktiliste kaitsemeetmetega, mille eesmärk on vähendada olemasolevat kiirgusest tulenevat ohtu töötajate ja kogu elanikkonna tervisele.

2. Artikli 2 punktis 2 sätestatud eesmärki püütakse eelkõige saavutada järgmiste meetmete abil:

a) reguleerivate asutuste ja tehniliste tugiorganisatsioonide toetamine ning õigusraamistiku tugevdamine, eelkõige seoses kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutus-tundliku ja ohutu käitlemisega;

b) kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutus-tundliku ja ohutu käitlemise eristrateegiate ja raamistike väljatöötamine ja rakendamine;

c) olemasolevate rajatiste dekomisjoneerimise, endiste tuumarajatiste ja uraanikaevanduste pärandi saneerimise ning merre uputatud radioaktiivsete objektide ja materjalide kogumise ning käitlemise strateegiate ja raamistike väljatöötamine ja elluviimine;

3. Artikli 2 punktis 3 esitatud eesmärgid piirduvad tehniliste aspektidega, tagamaks et maake, lähtematerjale ja lõhustuvaid erimaterjale ei kasutata mingil muul kui kasutaja teatatud eesmärgil, ning seda püütakse eelkõige saavutada järgmiste meetmete abil:

a) vajaliku õigusliku raamistiku, meetodikate, tehnoloogia ja lähenemisviiside kehtestamine tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete rakendamiseks, sealhulgas lõhustuvate materjalide nõuetekohase arvestuse pidamiseks ja kontrolliks riigi ja käitajate tasandil;

b) infrastruktuuri ja personali koolitamise toetamine.

4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmed võivad hõlmata meetmeid, millega edendatakse rahvusvahelist koostööd, sealhulgas rahvusvaheliste konventsioonide ja lepingute rakendamine ja järelevalve. Lisaks on meetmetes olulisel määral hõlmatud teadmussirde element nagu näiteks teabevahetus, suutlikkuse suurendamine ning koolitus tuumaohutuse ja -uuringute valdkonnas, mille abil tugendatakse saavutatud tulemuste jätkusuutlikkust. Meetmeid rakendatakse koostöös liidu liikmesriikide pädevate asutustega ja/või kolmandate riikide ametiasutuste, tuumaohutust reguleerivate asutuste ja neile tehnilist tuge pakkuvate organisatsioonidega ja/või asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige IAEAga. Erilistel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel rakendatakse eespoolnimetatud lõike 1 punktidega b ja c seotud meetmeid koostöös liidu liikmesriikide käitajate ja/või pädevate organisatsioonidega ja kolmandate riikide tuumarajatiste käitajatega, nagu need on määratletud nõukogu direktiivi 2009/71/Euratom artikli 3 lõikes 1, ning tuumaobjektide käitajatega.

Artikkel 4

Vastavus, ühtsus ja vastastikune täiendavus

1. Artiklis 2 sätestatud erieesmärkide poole liikumist hinnatakse vastavalt järgmistele tulemusnäitajatele abil:

- a) koostöö käigus kindlaks tehtud probleemide arv ja tähtsus;
- b) kasutatud tuumakütuse, tuumajätmete ja dekomisjonierimise strateegiate, asjaomase õigus- ja reguleeriva raamistiku ning projektide rakendamise väljatöötamise hetkeseis;
- c) asjaomaste tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete aruannetes kindlaks tehtud probleemide arv ja tähtsus.

Enne projektide rakendamist ning võttes arvesse iga meetme eripära, määratakse vastavalt artikli 7 lõikele 2 kindlaks erinäitajad järelevalve, hindamise ja tulemuste läbivaatamise jaoks.

2. Komisjon tagab, et võetud meetmed on kooskõlas asjaomase partnerriiigi jaoks koostatud liidu üldise strateegilise poliitikaraamistikuga ning eelkõige liidu arengu- ja majanduskoostöö poliitika ja programmide eesmärkidega.

3. Käesoleva määruse alusel antav finants-, majandus- ja tehniline abi täiendab muude rahastamisvahendite raames antavat liidu abi.

II JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ JA VAHENDITE SUUNAV ERALDAMINE

Artikkel 5

Strateegiadokument

1. Käesoleva määruse alusel toimuvat ühenduse koostööd viiakse ellu tuumaohutusala koostöö rahastamisvahendi üldise mitmeaastase strateegiadokumendi põhjal.

2. Strateegiadokument on koostöö üldine alus ning see koostatakse kuni seitsme aasta pikkuseks perioodiks. Strateegiadokumendis sätestatakse ühenduse strateegia käesoleva määruse alusel koostöö tegemiseks, võttes arvesse asjaomaste riikide vajadusi, ühenduse prioriteete, rahvusvahelist olukorda ja asjaomaste kolmandate riikide tegevust. Strateegiadokumendis märgitakse ka koostööga loodav lisaväärtus ning võimalused, kuidas vältida tegevuse kattumist teiste programmide ja algatustega, eelkõige selliste programmide ja algatustega, mida viivad läbi suuremad abiandjad ja sellised rahvusvahelised organisatsioonid, kes järgivad samasuguseid eesmärke.

3. Strateegiadokumendi eesmärk on luua ühenduse ning asjaomase kolmanda riigi või piirkonna koostöökas sidus raamistik, mis on kooskõlas käesoleva määruse reguleerimisese ja reguleerimisalaga ning ühenduse eesmärkide, põhimõtete ja poliitikaga.

4. Strateegiadokumendi ettevalmistamisel kohaldatakse abi tõhusust käsitlevaid põhimõtteid nagu riiklik isevastutus, partnerlus, koordineerimine, ühtlustamine, abi saavate riikide või piirkondade süsteemidega vastavusse viimine, vastastikune aruandlus ning keskendumine tulemuste saavutamisele.

5. Komisjon kiidab strateegiadokumendi heaks kooskõlas artikli 11 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Komisjon vaatab strateegiadokumendi selle kehtivusaja keskel (või muul ajahetkel, kui see on vajalik) läbi ja vajadusel ajakohastab seda, järgides eelnimetatud menetlust.

Artikkel 6

Mitmeaastased sihtprogrammid

1. Mitmeaastased sihtprogrammid koostatakse artiklis 5 osutatud strateegiadokumendi põhjal. Mitmeaastased sihtprogrammid hõlmavad kahe kuni nelja aasta pikkust vahemikku.

2. Mitmeaastastes sihtprogrammides sätestatakse rahastamiseks valitud prioriteetsed valdkonnad, erieesmärgid, oodatavad tulemused, tulemusnäitajad ja kavandatud rahaeraldised, nii üldised kui ka prioriteetse valdkonna kohta ning sealhulgas eraldamata vahendite mõistlik reserv; rahaeraldised võidakse esitada vastavalt vajadusele vahemiku või miinimumina. Mitmeaastastes sihtprogrammides sätestatakse suunised tegevuse kattumise vältimiseks.

3. Mitmeaastased sihtprogrammid koostatakse partnerriikide või -piirkonna (piirkondade) taotluse alusel ja nendega peetava dialoogi alusel, kuhu kaasatakse sidusrühmad, selleks et tagada asjaomase riigi või piirkonna piisav isevastutus protsessi eest ja soodustada riiklike arengustrateegiade toetamist. Täiendavuse saavutamiseks ja tegevuse kattumise vältimiseks võetakse mitmeaastastes sihtprogrammides arvesse olemasolevat ja kavandatud rahvusvahelist koostööd, mis toimub eelkõige selliste rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes järgivad samasuguseid eesmärke, ning artiklis 2 sätestatud valdkondade puhul suuremate abiandjatega. Mitmeaastastes sihtprogrammides märgitakse ka koostööga loodav lisaväärtus.

4. Komisjon võtab mitmeaastased sihtprogrammid vastu kooskõlas artikli 11 lõikes 2 viidatud kontrollimenetlusega. Komisjon vaatab kõnealused mitmeaastased sihtprogrammid läbi ja vajadusel ajakohastab neid, järgides eelnimetatud menetlust ja võttes arvesse artiklis 5 osutatud strategiadokumendi läbivaatamise tulemusi.

III JAOTIS

RAKENDAMINE

Artikkel 7

Iga-aastased tegevusprogrammid

1. Iga-aastased tegevusprogrammid (edaspidi „tegevusprogrammid“) koostatakse vastavalt artiklites 5 ja 6 osutatud strategiadokumendi ja mitmeaastaste sihtprogrammide põhjal. Tegevusprogrammid koostatakse kõigi kolmandate riikide või piirkondade suhtes ning nendes täpsustatakse käesoleva määrusega sätestatud koostöö rakendamise seonduvaid üksikasju.

Erandjuhul, eelkõige siis, kui tegevusprogrammi ei ole veel vastu võetud, võib komisjon võtta sihtprogrammide põhjal vastu üksikmeetmeid, tuginedes samadele eeskirjadele ja menetlustele kui tegevusprogrammide puhul.

Ettenägematute ja nõuetekohaselt põhjendatud vajaduste, asjaolude või kohustuste korral võib komisjon vastu võtta erimeetmeid, mida ei ole sihtprogrammides sätestatud.

2. Tegevusprogrammides täpsustatakse taotletavad eesmärgid, sekkumisvaldkonnad, kavandatud meetmed ja projektid, oodatavad tulemused, juhtimismenetlused ja kavandatud rahastamise kogusumma. Tegevusprogrammid sisaldavad rahastatavate tegevuste kokkuvõtvat kirjeldust, igale tegevusele eraldatud esialgseid summasid, rakendamise kavandatavat ajakava ja vastavalt vajadusele erinäitajaid järelevalve, hindamise ja tulemuste läbivaatamise jaoks. Tegevusprogrammid sisaldavad vajadusel eelnevast koostööst saadud kogemusi.

3. Komisjon võtab sellised tegevusprogrammid, üksikmeetmed ja erimeetmed vastu kooskõlas artikli 11 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Komisjon võib sama menetlust järgides tegevusprogramme ja meetmeid muuta ja pikendada.

4. Erandina lõikest 3 ei nõuta artikli 11 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlust järgmiste meetmete puhul:

- i) üksikmeetmed, mille puhul liidu rahaline abi ei ületa 5 miljonit eurot;
- ii) erimeetmed, mille puhul liidu rahaline abi ei ületa 5 miljonit eurot;
- iii) tehnilised muudatused tegevusprogrammides, üksikmeetmetes ja erimeetmetes.

Käesoleva lõike kohaldamisel on tehnilised muudatused kohandamised, näiteks:

- rakendusperioodi pikendamine;
- assigneeringute ümberjaotamine iga-aastastes tegevusprogrammides sisalduvate tegevuste, üksik- ja erimeetmete ning projektide vahel mitte rohkem kui 20 % võrra võrreldes esialgse eelarvega, kuid mitte rohkem kui 5 miljoni euro ulatuses või
- iga-aastaste tegevusprogrammide, üksik- või erimeetmete eelarve suurendamine või vähendamine mitte rohkem kui 20 % võrra võrreldes esialgse eelarvega ning mitte rohkem kui 5 miljoni euro ulatuses,

tingimusel et need muudatused ei mõjuta märkimisväärselt algsete meetmete ja tegevusprogrammide eesmärke.

Käesolevas lõikes vastu võetud meetmetest teavitatakse Euroopa Parlamenti, nõukogu ja artikli 11 lõikes 1 osutatud komiteed ühe kuu jooksul nende vastuvõtmisest.

5. Nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kui on vajalik ühenduse kiire reageerimine, et leevendada tuumaõnnetuse või radioloogiliste tagajärgedega õnnetuse tagajärgi, võtab komisjon vastu tegevusprogrammid või meetmed või muudab neid, kasutades selleks viivitamata kohaldatavaid rakendusakte, kooskõlas artikli 11 lõikes 3 osutatud menetlusega.

6. Komisjon võib otsustada ühineda mis tahes algatusega, mille on käivitanud samasuguseid eesmärke järgivad rahvusvahelised organisatsioonid ja suuremad abiandjad, tingimusel et asjaomane algatus on kooskõlas artiklis 1 sätestatud üldeesmärgiga. Vastav rahastamisotsus võetakse vastu kooskõlas käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud menetlusega.

*Artikkel 8***Ühtsus ja vastastikune täiendavus**

Mis tahes programmitöös või programmide läbivaatamises, mis leiab aset pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 236/2014 artiklis 17 osutatud vahearuande avaldamist, võetakse arvesse aruande tulemusi, leide ja järeldusi.

*Artikkel 9***Rakendamine**

Käesolevat määrust rakendatakse kooskõlas nõukogu määruse (EL) nr 236/2014 artikli 1 lõigetega 3 ja 4 ning artiklitega 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12 ja 17, kui käesoleva määrusega ei ole sätestatud teisiti.

*Artikkel 10***Aruanne**

Komisjon jälgib käesoleva määruse kohaselt võetud meetmete rakendamisel tehtud edusamme ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal käesolevas määruses osutatud aruande koostöö rakendamise kohta. Aruanne sisaldab teavet eelmisel aastal rahastatud meetmete kohta, järelevalve ja hindamise tulemuste kohta ning eelarveliste kulukohustuste ja maksete assigneeringute täitmise kohta, mis on esitatud riigi, piirkonna ja koostöövaldkonna kaupa.

IV JAOTIS

LÕPPSÄTTED*Artikkel 11***Komitee**

1. Komisjoni abistab tuumaohutusosalase koostöö komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes nimetatud määruse artikliga 5.

*Artikkel 12***Euroopa välisteenistus**

Käesolevat määrust kohaldatakse vastavalt nõukogu otsuse 2010/427/EL artiklile 9.

*Artikkel 13***Lähtesumma**

1. Lähtesumma käesoleva määruse rakendamiseks aastatel 2014–2020 on 225 321 000 eurot.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku piires.

*Artikkel 14***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja aluslepingute kohaselt liikmesriikides vahetult kohaldatav.

Brüssel, 13. detsembrini 2013

Nõukogu nimel

Eesistuja

V. MAZURONIS

LISA

TUUMAOHUTUSALASE KOOSTÖÖ SUHTES KOHALDATAVAD KRITERIUMID

Käesolevas lisas määratletakse käesoleva määruse kohased koostöökriteeriumid ⁽¹⁾, sealhulgas prioriteetidid.

Koostöö peaks tuginema järgmistele kriteeriumitele.

1. Üldkriteeriumid ja prioriteetidid**a) Üldkriteeriumid:**

- Koostöö võib hõlmata maailma kõiki kolmandaid riike.
- Eelisjärjekorras on ühinevad riigid ja Euroopa naabruspoliitika partnerriigid ning eelistatult kasutatakse riigipõhist lähenemisviisi. Piirkondlikku lähenemisviisi tuleks eelistada teistes piirkondades asuvate riikide puhul.
- Koostöö suure sissetulekuga riikidega peaks lihtsustama suhteid nende asjaomaste sidusrühmade vahel, kes on tuumaohutuse ja kiirguskaitse küsimustes pädevad. Kõnealused suhted ei hõlma ühenduse mis tahes rahastamist suure sissetulekuga riikidele käesoleva määruse raames. Siiski võidakse rakendada erimeetmeid, näiteks pärast ulatuslikku tuumakatastroofi, kui see on vajalik ja asjakohane.
- Ühine seisukoht ja vastastikune kokkulepe kolmanda riigi ja ühenduse vahel tuleks kinnitada komisjonile esitatava ametliku taotlusega, mis on asjaomase valitsuse jaoks siduv.
- Ühendusega koostööd teha soovivad kolmandad riigid peavad täielikult järgima tuumarelvade leviku tõkestamise põhimõtteid. Samuti peavad nad olema IAEA raames asjaomaste tuumaohutuse konventsioonide, näiteks 1994. aasta tuumaohutuse konventsiooni ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitleva ühiskonventsiooni osalisriigid või astuma samme, mis näitavad nende kindlat kavatsust liituda nimetatud konventsioonidega. Seda kindlat kavatsust tuleks igal aastal hinnata ning sellise hindamise alusel tehakse otsus koostöö jätkamise kohta. Asjaomaste konventsioonidega liitumise või liitumiseks vajalike meetmete lõpuleviimise võib seada ühendusega koostöö tegemise tingimuseks. Kiireloomulistel juhtudel võidakse erandkorras näidata üles paindlikkust nimetatud põhimõtete kohaldamise suhtes.
- Käesoleva määruse koostööeesmärkide täitmise ja selle üle järelevalve tagamiseks peab asjaomane kolmas riik nõustuma võetud meetmete hindamise põhimõttega. Hindamine peaks võimaldama teha järelevalvet ja kontrollida vastavust kokkulepitud eesmärkidele ning see võib olla eeldus ühenduse rahalise toetuse maksmise jätkumisele.
- Käesoleva määruse kohaselt tuumaohutuse ja kaitsemeetmete valdkonnas liidu poolt pakutava koostöö eesmärk ei ole tuumaenergia edendamine ning seetõttu ei tuleks seda tõlgendada kui meedet, millega stimuleeritakse kõnealuse energiaallika kasutuselevõtmist kolmandates riikides.

b) Prioriteetidid

Elanikkonna elu ja tervist ähvardava ohu kõrvaldamiseks vajalike ohutustingimuste loomise eesmärgil on koostöö suunatud eeskätt tuumavaldkonda reguleerivatele asutustele ja nendele tehnilist tuge pakkuvatele organisatsioonidele. Sellise koostöö eesmärk on tagada nende tehniline pädevus ja sõltumatus ning õigusraamistiku tugevdamine, eelkõige seoses litsentsimistegevusega, sealhulgas tulemuslike ning laialtlevivate ohutus- ja riskianalüüside (vastupidavustestid) läbivaatamine ja järelmeetmed.

Koostööprogrammide muud prioriteetidid, mida arendatakse käesoleva määruse raames, hõlmavad järgmist:

- kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundliku ja ohutu käitlemise strateegiate ja raamistike väljatöötamine ja rakendamine;
- olemasolevate rajatiste dekomisjoneerimine, endiste tuumarajatiste ja uraaniaevanduste pärandi saneerimine, samuti merre uputatud radioaktiivsete objektide ning materjalide kogumine ja käitlemine, kui need on elanikkonnale ohtlikud.

Kolmandate riikide tuumaelektrijaamade käitajatega koostöö tegemine on võimalik artiklites 2 ja 3 sätestatud erijuhtudel, eelkõige laiulatuslike ohutus- ja riskianalüüside järelmeetmete raames. Nimetatud koostöö hulka ei kuulu seadmete tarnimine.

⁽¹⁾ Kriteeriumides võetakse arvesse nõukogu järeldusi kolmandatele riikidele tuumaohutuse ja tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas antava abi kohta (transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu 2913. istung 9. detsembril 2008 Brüsselis).

2. Riigid, kus on tuumaenergia tootmisvõimsus

Riikide puhul, mis on juba saanud abi ühenduse rahalistest vahenditest, sõltub täiendava koostöö tegemine ühenduse rahastatud meetmetele antavast hinnangust ja uute vajaduste nõuetekohasest põhjendamisest. Hindamise käigus peaks olema võimalik täpsemalt kindlaks määrata koostöö olemus ja summad, mida nendele riikidele tulevikus antakse.

Juhul kui riigid vajavad koostööd, tuleks tähelepanu pöörata järgnevale:

- a) asjaomases riigis sekkumise kiireloomulisus, võttes arvesse tuumaohutuse olukorda; ning
- b) sekkumise olulisus õigel hetkel, millega tagatakse tuumaohutuse edendamine, eelkõige reguleerivate asutuste ja tehnilist tuge pakkuvate organisatsioonide kasutamise ja nende tegevuse tugevdamisega ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundliku ja ohutu käitlemise strateegiate ja raamistike väljatöötamise ja rakendamisega.

Soodustatakse integreeritud järelevalvetalituse kontrolli (IRRS) ja IAEA käitamisohutuse hindamise tööühma (OSART) missioonide kasutamist, kuigi see ei oleks koostöö ametlik kriteerium.

3. Riigid, kus puudub tuumaenergia tootmisvõimsus

Nende riikide puhul, kelle territooriumil on juba nõukogu direktiivi 2009/71/Euratom artikli 3 lõikes 1 määratletud tuumaseadmed, kuid kes ei soovi tuumaenergia tootmisvõimsust arendada, sõltub koostöö tegemine kiireloomulisusest, võttes arvesse tuumaohutuse olukorda.

Riikide puhul, kes soovivad arendada tuumaenergia tootmisvõimsust olenemata sellest, kas neil on direktiivi 2009/71/Euratom artikli 3 lõikes 1 määratletud tuumaseadmed või mitte, ja mille puhul tõstatub õigel hetkel sekkumise küsimus, tagamaks, et tuumaohutust edendatakse paralleelselt tuumaenergia tootmisvõimsuse töökava väljatöötamisega, eriti võttes arvesse reguleerivate asutuste ja tehnilist tuge pakkuvate organisatsioonide tegevuse tugevdamist, tuleb koostöö puhul arvestada tuumaenergia arendamise programmi usaldusväärsust, tuumaenergia kasutamist käsitleva valitsuse otsuse olemasolu ning esialgse tegevuskava koostamist, milles peaks arvesse võtma tuumaenergia riikliku infrastruktuuri väljatöötamise vahe-eesmärgid (IAEA tuumaenergia sarja dokument NG-G-3.1).

Selle kategooria riikide puhul peaks koostöö eesmärk olema eeskätt vajaliku reguleeriva infrastruktuuri, tuumavaldkonda reguleerivate asutuste ja asjaomaste tehnilist tuge pakkuvate organisatsioonide tehnilise pädevuse arendamine. Samuti tuleb arvestada kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundliku ning ohutu käitlemise strateegiate ja raamistike arendamisega ning vajaduse korral seda toetada, sealhulgas riikides, kellel ei ole kavas tuumaenergia tootmisvõimsust arendada või kes on otsustanud seda mitte teha.

Riikide puhul, mis ei kuulu ühegi eelmainitud kategooria alla, võib koostööd teha tuumaohutusega seotud hädaolukordades. Nimetatud riikide suhtes peab olema võimalik rakendada teatavat paindlikkust üldiste kriteeriumide kohaldamisel.

4. Koordineerimine

Komisjon peaks kolmandate riikidega tehtavat koostööd koordineerima organisatsioonidega, kes järgivad samasuguseid eesmärgi, eriti rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas eelkõige IAEAga. Selline koordineerimine peaks võimaldama ühendusel ja asjaomastel organisatsioonidel vältida meetmete ja rahastamise kattumist kolmandates riikides. Komisjon kaasab oma ülesannete täitmise samuti liikmesriikide pädevad asutused ja Euroopa ettevõtjad, rakendades sealabi Euroopa parimaid kogemusi tuumaohutuse ja kaitsemeetmete valdkonnas.

Komisjon tagab, et kaitsemeetmete valdkonna koostöös ei teki kattuvust kooskõlas käesoleva määruse artikli 3 lõikega 3 võetavate meetmete ning julgeoleku ja massihävitusrelvade leviku tõkestamise valdkonnas stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi alusel toimuda võiva koostöö vahel.

EUR-Lexi (<http://new.eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET